DNB

Årsrapport 2013

DNB-KONSERNET

VIKTIGE HENDELSER I 2013

1. KVARTAL

- Det ble oppnådd politisk enighet i EU om nytt regelverk for kapitaldekning i kredittinstitusjoner og verdipapirforetak, CRR og CRD IV.
- DNB tapte en sak i Høyesterett knyttet til to lånefinansierte strukturerte produkter og ble dømt til å betale erstatning til saksøker. Som en konsekvens ble det regnskapsført en avsetning på 450 millioner kroner til inndekning av mulige erstatninger til andre kunder som har gjort lånefinansierte investeringer i enkelte strukturerte produkter.

2. KVARTAL

- DNB og Posten Norge avtalte å fortsette samarbeidet som sikrer betjening av bankens kunder i Postens ekspedisjonsnett. Avtalen ble forlenget frem til utgangen av 2019.
- Porteføljen av personkunder og små og mellomstore bedrifter i Polen ble overført til en polsk bank i henhold til tidligere inngått salgsavtale.
- Indiske Tata Consultancy Services, TCS, ble valgt som fremtidig leverandør av IT utviklings- og forvaltningstjenester for DNB.

3. KVARTAL

- DNB var fortsatt eneste nordiske bank som ble tatt opp i Dow Jones Sustainability Index, DJSI. DJSI er en global indeks som måler prestasjoner på områdene økonomisk bærekraft, samfunn og miljø, og omfatter de 10 prosent beste bedriftene innen hver bransje.
- Resultatene fra en undersøkelse utført av analyseselskapet Socialbakers viste at DNB var blant de bankene i verden som har kortest responstid på henvendelser gjennom Facebook. I tillegg var responsraten over 99 prosent.

4. KVARTAL

- Finansdepartementet innførte ny forskrift om motsyklisk kapitalbuffer på mellom 0 og 2,5 prosent. Bufferen ble i desember fastsatt til 1 prosent som startverdi og vil gjelde fra 30. juni 2015.
- Finansdepartementet fastsatte nye regler for hvordan bankenes boliglån skal vektes i kapitaldekningsberegningene.
- Det ble inngått avtale om drift av konsernets ikke-stormaskinbaserte IT-systemer med HCL Technologies. Det ble også inngått avtale med EVRY om drift av stormaskinbaserte IT-systemer.
- Det svenske eiendomsmeglerselskapet Svensk Fastighetsförmedling AB ble solgt i desember.

FINANSKALENDER 2014

Årsregnskap 2013 (foreløpige tall) og 4. kvartal 2013	6. februar
Generalforsamling	24. april
Utbetaling av utbytte	fra 8. mai
1. kvartal	8. mai
2. kvartal	10. juli
3. kvartal	23. oktober

KONTAKTPERSONER

Bjørn Erik Næss
Konserndirektør finans
Telefon: 4150 5201
bjorn.erik.naess@dnb.no

Per Sagbakken
Leder for Investor Relations/kapitalanskaffelse
Telefon: 2326 8400 / 9066 1159
per.sagbakken@dnb.no

INNHOLD

DNB I KORTE TREKK

2 **VISJON OG VERDIER**
DNBs visjon og verdier setter kundene i sentrum

2 **LANGSIKTIGE MÅL**
DNBs finansielle ambisjoner mot 2016

2 **STRATEGI**
Kapitaleffektivitet, kundeopplevelse og kultur

3 **DNBs MARKEDSANDELER I NORGE**
Markedsandeler i person- og bedriftsmarkedet

3 **DNB INTERNASJONALT**
Inntekter og utlån i internasjonale enheter

4 **HOVEDTALL**
Resultat, balanse og nøkkeltall fem siste år

5 **DNB-AKSJEN**
Aksjeutvikling, nøkkeltall og utbyttepolitikk

8 **ORGANISERING OG STYRING**
Operasjonell struktur, finansiell styring og en kort presentasjon av DNBs segmenter

10 **HISTORIKK**
En oversikt over DNBs historie

11 **JURIDISK STRUKTUR**
DNBs selskapsstruktur og vesentlige datterselskaper

11 **DNBs TILSTEDEVÆRELSE**
Oversikt over DNBs internasjonale enheter

12 **REDEGJØRELSE FRA KONSERNSJEFEN**
Konsernsjefens oppsummering av 2013

NYE RAMMEBETINGELSER

16 **EUs NYE KAPITALKRAV PÅ PLASS**

17 **INNFØRING AV NYE KAPITALKRAV I NORGE**

19 **NYTT BETALINGSTJENESTEDIREKTIV OG REGULERING AV FORMIDLINGSGEBYR FOR KORTTRANSAKSJONER**

20 **RAMMEBETINGELSER FOR LIVSFORSIKRING**

22 **VIKTIGE ENDRINGER I IFRS**

23 **SKATTER OG AVGIFTER FOR FINANSNÆRINGEN**

23 **RAPPORTERING AV PERSONKUNDER ELLER ENHETER TIL NASJONALE SKATTEMYNDIGHETER**

STYRING I DNB

26 **KONSERNLEDELSEN**
Presentasjon av konsernledelsen i DNB

30 **STYRET**
Presentasjon av styret i DNB

32 **STYRENDE ORGANER**
Oversikt over medlemmer av DNBs styrende organer

32 **EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE**
Redegjørelse for prinsipper og praksis knyttet til eierstyring og selskapsledelse

SAMFUNNSANSVAR OG MEDARBEIDERE

50 **SAMFUNNSANSVAR**
En kortfattet redegjørelse om DNBs samfunnsansvar

56 **MEDARBEIDERE**
DNBs medarbeidere

REDEGJØRELSE OG RESULTATER

62 **STYRETS ÅRSBERETNING**

81 **ÅRSREGNSKAP**

184 **REVISORS BERETNING**

185 **KONTROLLKOMITEENS UTTALELSE**

186 **NØKKELTALL**

NORGES LEDENDE FINANSKONSERN

DNB er Norges største finanskonsern med en forvaltningskapital på 2 640 milliarder kroner per 31. desember 2013. Selskapets største aksjonær er Staten v/Nærings- og fiskeridepartementet med 34 prosent, og nest størst er Sparebankstiftelsen DNB med 9,9 prosent.

Konsernet har et komplett tilbud av finansielle tjenester innenfor blant annet lån, sparing, rådgivning, eiendomsmegling, forsikring og pensjon for person- og bedriftskunder.

DNB er blant verdens ledende banker innenfor sine internasjonale satsingsområder, spesielt energi, shipping, fiskeri og havbruk. Banken er representert i 20 land over hele verden og har rundt 150 bankkontorer i Norge.

Årsrapporten er også tilgjengelig på internett (dnb.no/om-oss) sammen med mer detaljert informasjon om DNBs virksomhet.

VISJON OG VERDIER

DNBs visjon:
Vi skaper verdier gjennom kunsten å møte kunden
DNB vil skape verdier for kunder, eiere, ansatte og samfunnet.

DNBs verdier:
Hjelpsom, profesjonell og initiativrik
Verdiene reflekterer hva som skal kjennetegne DNB. Hjelpsomme, profesjonelle og initiativrike ansatte skal sørge for at kundene alltid får gode opplevelser i sitt møte med banken.

DNBs visjon og verdier handler om å sette kundene i sentrum. Gjennom tilfredse kunder som får dekket sine behov for finansielle tjenester på en god måte, ønsker DNB å være den ledende banken for hele Norge og en ledende internasjonal aktør innen utvalgte kundesegmenter, produkter og geografiske områder.

Et viktig mål for konsernet er å oppnå enda sterkere kundeorientering i virksomheten og bedre kundetilfredshet.

LANGSIKTIGE MÅL

DNB prioriterer langsiktig verdiskaping for aksjonærene og har som mål å oppnå en egenkapitalavkastning, vekst og markedsverdiutvikling som er konkurransedyktig i forhold til nordiske konkurrenter. Samtidig vil det være nødvendig å bygge tilstrekkelig kapital i konsernet for å tilfredsstille de økende kapitalkravene.

FINANSIELLE AMBISJONER MOT 2016

DNBs langsiktige finansielle mål er å oppnå:
en egenkapitalavkastning på over 12 prosent

Tilstrekkelig kapitalisering er en forutsetning, og DNBs ambisjon for 2016 er å oppnå:
en ren kjernekapitaldekning på 13,5–14 prosent

Konsernets langsiktige utbyttepolitikk med en utdelingsgrad på om lag 50 prosent av overskuddet ligger fast. For å styrke kapitaldekningen ventes imidlertid utdelingsgraden i 2013–2016 å ligge på rundt 25 prosent.

STRATEGI

DNBs sterke posisjon i Norge og en solid norsk økonomi gir konsernet et godt grunnlag for fremtidig vekst. Usikkerhet knyttet til fremtidig økonomisk utvikling og nye krav fra myndighetene vil imidlertid kreve betydelig omstillingsevne og være førende for DNBs strategiske avveininger fremover. Økende krav til kjernekapitaldekning gjør at tilgjengelige kapitalressurser må utnyttes best mulig, og tiltak for å effektivisere kapitalbruken blir nødvendige for å styrke konsernets kapitaldekning og for å skape rom for lønnsom vekst. DNBs strategiske plattform består av visjonen, verdiene og et felles kundeløfte. Strategien vektlegger kapitaleffektivitet, kundeopplevelse og kultur.

KAPITALEFFEKTIVITET

DNBs ambisjon er fortsatt vekst og konkurransedyktig avkastning samtidig som konsernet skal styrke sin kjernekapitaldekning. Dette krever tydelige prioriteringer. DNB vil prioritere vekst innenfor de områdene som gir best risikojustert avkastning, med spesiell vekt på produkter og tjenester som binder lite kapital.

KUNDEOPPLEVELSE

DNB ønsker å gi kundene gode opplevelser hver gang de er i kontakt med banken. Innovasjon og utvikling og god tilgjengelighet til konsernets tjenester er viktig. DNB vil ta initiativ, bygge tillit og gjøre konsernets størrelse til en fordel for kundene. DNBs kundeløfte understreker dette: Til stede. Hver dag. Når det gjelder som mest.

Gode kundeopplevelser skal, sammen med lokal konkurransekraft og dyp bransjekunnskap, befeste og styrke DNBs kundeposisjon.

KULTUR

DNBs organisering gjenspeiler konsernets kundesegmenter og skal sikre at konsernet raskt og effektivt tilpasser seg endringer i kundeadferd og utvikler produkter og tjenester som møter behovene i segmentene. DNBs kultur skal preges av endringskapasitet, engasjement, godt lederskap og effektiv kommunikasjon. Godt samarbeid mellom ulike deler av virksomheten skal sikre at kundene får tilgang til hele konsernets produktspekter.

DNBs MARKEDSANDELER I NORGE

PERSONMARKEDET PER 31. DESEMBER 2013 [1)]

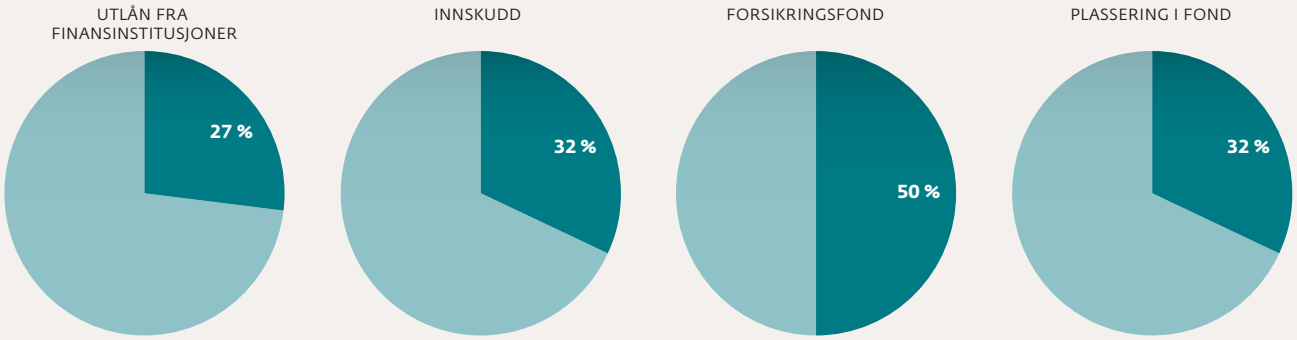

BEDRIFTSMARKEDET PER 31. DESEMBER 2013 [1)]

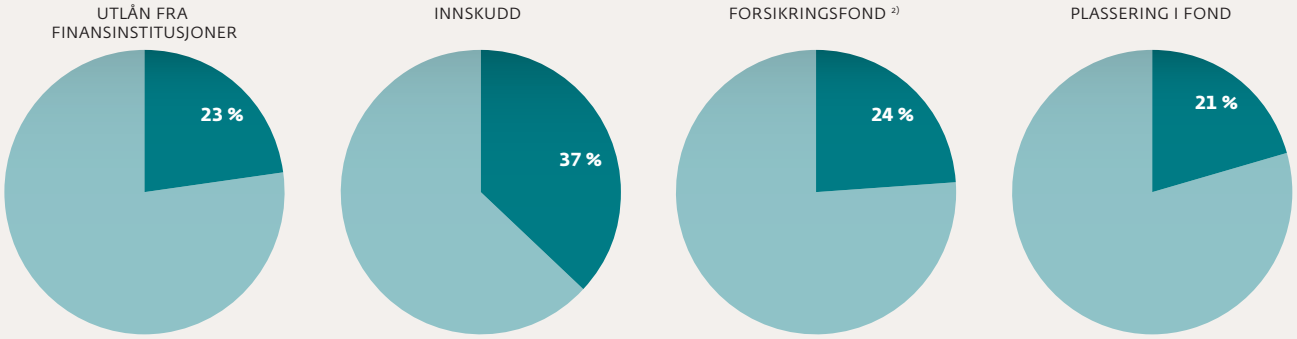

DNBs markedsandeler

1) Kilde: Statistisk Sentralbyrå og Finansnæringens Fellesorganisasjon.
2) Inkluderer offentlig marked.

DNB INTERNASJONALT

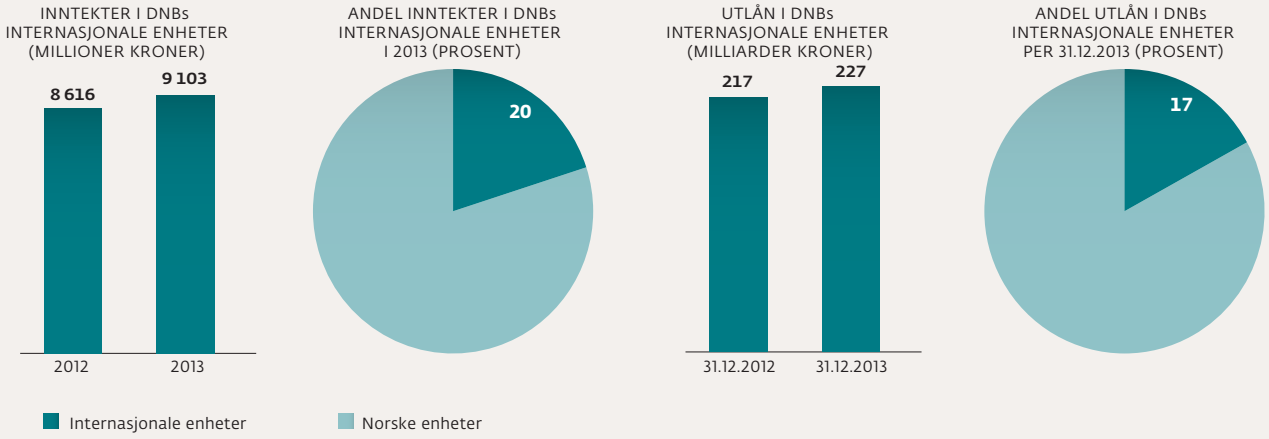

HOVEDTALL

RESULTATREGNSKAP

Beløp i millioner kroner	2013	2012 [1]	2011	2010	2009
Netto renteinntekter	30 192	27 216	25 252	23 436	22 633
Netto provisjonsinntekter, kjerneaktiviteter [2]	*8 040*	*7 511*	*7 436*	*7 293*	*7 118*
Netto finansielle poster	*8 387*	*6 990*	*9 317*	*8 863*	*7 876*
Netto andre driftsinntekter, totalt	16 427	14 501	16 754	16 156	14 994
Sum inntekter	46 619	41 717	42 006	39 592	37 627
Driftskostnader	20 186	20 375	19 792	17 920	18 115
Restruktureringskostnader og engangseffekter	682	98	0	0	0
Kostnader til lånefinansierte strukturerte produkter	450	0	0	0	0
Nedskrivninger av goodwill og immaterielle eiendeler	557	287	380	591	796
Driftsresultat før nedskrivninger og skatt	24 744	20 957	21 833	21 081	18 717
Netto gevinster varige og immaterielle eiendeler	151	(1)	19	24	26
Nedskrivninger på utlån og garantier	2 185	3 179	3 445	2 997	7 710
Driftsresultat før skatt	22 709	17 776	18 407	18 108	11 032
Skattekostnad	5 188	4 081	5 423	4 121	4 086
Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	4	96	(5)	75	80
RESULTAT FOR REGNSKAPSÅRET	**17 526**	**13 792**	**12 979**	**14 062**	**7 026**
Majoritetsandel av årets resultat	17 526	13 792	12 979	14 814	8 585
Minoritetsandel av årets resultat	0	0	0	(752)	(1 559)

BALANSER

Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12 [1]	31.12.11	31.12.10	31.12.09
Sum eiendeler	2 389 438	2 320 241	2 126 098	1 861 620	1 823 453
Utlån til kunder	1 340 831	1 297 892	1 279 259	1 170 341	1 114 886
Innskudd fra kunder	867 904	810 959	740 036	641 914	590 745
Egenkapital	142 227	127 492	117 815	111 196	101 403
Gjennomsnittlig forvaltningskapital for året	2 542 535	2 410 981	2 147 853	1 969 557	1 905 708
Forvaltet kapital ved utgangen av året	2 639 943	2 528 095	2 394 579	2 140 868	2 075 824

NØKKELTALL [3]

	2013	2012 [1]	2011	2010	2009
Egenkapitalavkastning (%)	13,2	11,7	11,4	13,6	10,6
Resultat per aksje (kroner)	10,76	8,48	7,98	8,66	6,43
Sum gjennomsnittlige rentemarginer, volumvektet (%)	1,27	1,18	1,12	1,15	1,15
Kostnadsgrad (%)	45,7	49,1	47,1	47,6	48,3
Nedskrivninger i prosent av gjennomsnittlige netto utlån til kunder	0,17	0,24	0,28	0,26	0,67
Ren kjernekapitaldekning, overgangsregel, ved utgangen av året (%)	11,8	10,7	9,4	9,2	8,5
Kjernekapitaldekning, overgangsregel, ved utgangen av året (%)	12,1	11,0	9,9	10,1	9,3
Kapitaldekning, overgangsregel, ved utgangen av året (%)	14,0	12,6	11,4	12,4	12,1
Aksjekurs ved utgangen av året (kroner)	108,50	70,40	58,55	81,90	62,75
Pris/bokført verdi (P/B)	1,24	0,90	0,81	1,20	1,04
Utbytte per aksje (kroner) [4]	2,70	2,10	2,00	4,00	1,75
Antall ansatte ved utgangen av året	12 452	13 703	14 072	13 365	13 691
Antall årsverk ved utgangen av året	12 016	13 291	13 620	13 021	13 317
Kundetilfredshetsindeks , KTI (poeng)	72,5	74,2	74,6	72,8	69,5

1) Som følge av prinsippendring er enkelte tall i sammenligningsperioder omarbeidet. Se nærmere omtale i Regnskapsprinsipper.

2) Inkluderer inntekter fra betalingsformidling, kapitalforvaltning, kredittformidling, eiendomsmegling, verdipapirtjenester og kurtasje, samt gebyrinntekter fra salg av forsikring og andre netto gebyrinntekter fra banktjenester.

3) For detaljert nøkkeltalloppstilling, se side 186.

4) Utbytteforslag for 2013.

DNB-AKSJEN

I løpet av 2013 steg kursen for DNB-aksjen med 57 prosent inkludert utbytte. DNB-aksjen har vist en bedre utvikling enn gjennomsnittet av konsernets nordiske konkurrenter det siste året og over de siste fem årene. Ved utgangen av 2013 var DNB det tredje største selskapet notert på Oslo Børs med en markedsverdi på 177 milliarder kroner, en økning på 62 milliarder i 2013.

ÅRLIG TOTALAVKASTNING PER 31. DESEMBER 2013

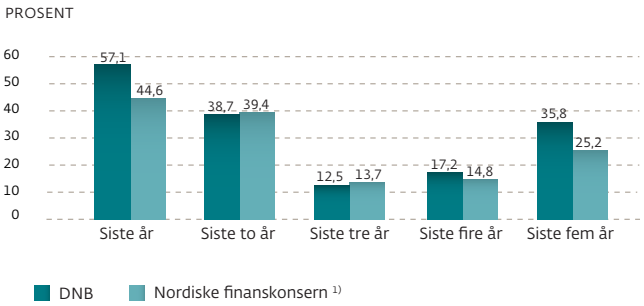

1) Uvektet gjennomsnitt i lokal valuta av Danske Bank, Swedbank, Nordea, SEB og Svenska Handelsbanken.

UTVIKLING I DNB-KONSERNETS MARKEDSVERDI OG EGENKAPITAL

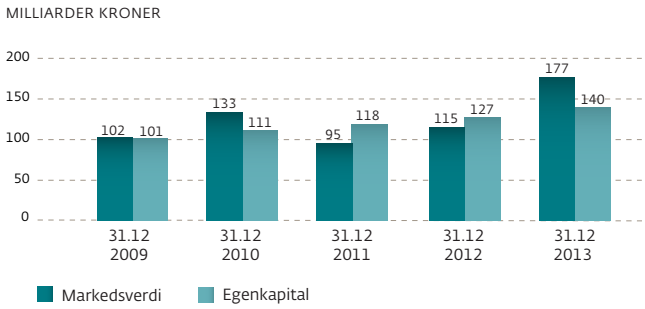

NØKKELTALL

	2013	2012	2011	2010	2009
Antall aksjer ved utgangen av året (1 000)	1 628 799	1 628 799	1 628 799	1 628 799	1 628 799
Antall aksjer omsatt (1 000)	560 016	971 220	1 299 616	1 258 334	1 486 761
Totalverdien av antall aksjer omsatt per dag (i hele tusen kroner)	637 992	583 930	721 374	569 766	344 735
Omsetning på åpne handelsplasser (bl.a. Oslo Børs) i prosent av totalverdien	54,5	63,6	63,3	65,0	75,8
Omsetning på lukkede handelsplasser (Dark pools) i prosent av totalverdien	9,0	5,6	5,4	4,6	4,1
Omsetning utenfor kjente markedsplasser (OTC) i prosent av totalverdien	36,5	30,8	31,3	30,4	20,1
Gjennomsnittlig antall aksjer omsatt per dag (1 000)	6 932	8 933	9 961	8 176	7 467
Resultat per aksje (kroner)	10,76	8,48	7,98	8,66	6,43
Egenkapitalavkastning (%)	13,2	11,7	11,4	13,6	10,6
Sluttkurs ved utgangen av året (kroner)	108,50	70,40	58,55	81,90	62,75
P/E (price/earnings)	10,08	8,37	7,33	9,50	9,85
P/B (pris/bokført verdi)	1,24	0,90	0,81	1,20	1,04
Utbytte per aksje (kroner)	2,70	2,10	2,00	4,00	1,75
Direkteavkastning (%)	2,49	2,98	3,42	4,88	2,79
Egenkapital per aksje inkl. avsatt utbytte ved utgangen av året (kroner)	87,32	78,27	72,33	68,27	60,56

Verdien av alle handler med DNB-aksjen økte med 9 prosent til 160 milliarder kroner i 2013, mens omsatt totalvolum gikk ned med 22 prosent. Andelen av omsetningen som fant sted på åpne handelsplasser som Oslo Børs, Chi-X, Nasdaq Stockholm og BATS, var 54 prosent, en nedgang på 9 prosentpoeng. Handel i såkalte "Dark pools", interne handler og direkte handel utenfor kjente markedsplasser ("over-the-counter") økte sin relative andel og stod for henholdsvis 5, 4 og 37 prosent av total handel, hvorav økningen var på henholdsvis 2, 1 og 6 prosentpoeng.

Ved inngangen til 2014 var DNB-aksjen representert i alle relevante indekser på Oslo Børs. I hoved-, total-, OBX- og fondsindeksen var vektene henholdsvis 11,8, 9,8, 13,1 og 8,9 prosent. DNB er også representert i internasjonale indekser, men med en relativt lav vekt.

KURSUTVIKLING 2008–2013

DNB SAMMENLIGNET MED NORDISKE FINANSKONSERN [1] OG OBX [2]

LOKAL VALUTA. 31. DESEMBER 2008 = 100

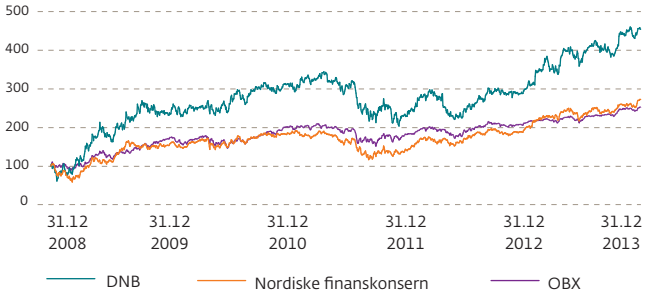

1) Uvektet gjennomsnitt i lokal valuta av Danske Bank, Swedbank, Nordea, SEB og Svenska Handelsbanken.
2) Aksjeindeks bestående av de 25 mest omsatte aksjene notert på hovedindeksen på Oslo Børs.

UTBYTTEPOLITIKK

For å styrke kjernekapitalen i perioden 2013-2016 ventes utdelingsgraden å ligge på om lag 25 prosent av konsernets overskudd per år. Når kapitaldekningen er kommet opp på et tilfredsstillende nivå, vil det være et mål å utbetale om lag halvparten av overskuddet som utbytte.

EGENKAPITAL OG AKSJONÆRSAMMENSETNING

Ved utgangen av 2013 var aksjekapitalen 16 288 millioner kroner fordelt på 1 628 798 861 aksjer pålydende 10 kroner. DNB har ca. 45 000 private og institusjonelle aksjonærer, der de to største er staten v/Nærings- og fiskeridepartementet og Sparebankstiftelsen DNB. For omtale av statens eierskap, se "Eierstyring og selskapsledelse", pkt. 4 om likebehandling av aksjonærer. Sparebankstiftelsens formål er å være en langsiktig eier i DNB og å understøtte DNB i selskapets videreføring av sparebanktradisjoner. Stiftelsen kan benytte deler av sitt årlige overskudd til bidrag til allmennyttige formål. Stiftelsens øverste organ er generalforsamlingen, valgt blant bankens innskytere og av fylkesting i Østlandsområdet. Generalforsamlingen har valgt et styre på seks medlemmer.

Det er i DNBs interesse at det jevnlig publiseres aksjeanalyser av høy kvalitet som reflekterer informasjonen som distribueres til aksjemarkedet. DNB-aksjen følges aktivt av 13 nordiske og 19 internasjonale meglerhus. DNB legger derfor stor vekt på å gi relevant og fullstendig informasjon slik at alle investorer og analytikere til enhver tid behandles likt. En oversikt over analytikere som følger aksjen, finnes på dnb.no/ir. Daglig kontakt med investorer og analytikere håndteres av avdelingen Investor Relations/kapitalanskaffelse.

STØRSTE AKSJONÆRER PER 31. DESEMBER 2013 [1]	Antall aksjer	Prosentandel
Staten v/Nærings- og fiskeridepartementet	553 791 613	34,0
Sparebankstiftelsen DNB	160 900 397	9,9
Folketrygdfondet	96 873 620	5,9
Blackrock Investments	31 500 434	1,9
SAFE Investment Company	26 952 794	1,7
Fidelity (FMR og FIL)	26 649 698	1,6
Vanguard Group	24 793 438	1,5
Schroder Investment Management	21 912 213	1,3
MFS Investment Management	20 695 408	1,3
DNB Asset Management	18 588 762	1,1
Jupiter Asset Management	18 117 417	1,1
Capital Research and Management	16 512 114	1,0
Saudi Arabian Monetary Agency	16 142 756	1,0
KLP Kapitalforvaltning	14 781 263	0,9
T Rowe Price Global Investments	14 208 404	0,9
BNP Paribas Investments Partners	12 862 081	0,8
Marathon Asset Management	12 366 448	0,8
Storebrand Kapitalforvaltning	11 824 200	0,7
Bank of New York Stock lending account	11 610 304	0,7
Newton Investment Managers	11 494 513	0,7
Øvrige aksjonærer	506 220 984	31,1
Totalt	**1 628 798 861**	**100,0**

1) Det reelle eierskapet bak nominee-konti er beregnet basert på analyser og skjønnsmessige vurderinger.

EIERANDEL FORDELT PÅ TYPE INVESTOR

PER 31. DESEMBER 2013

PROSENT

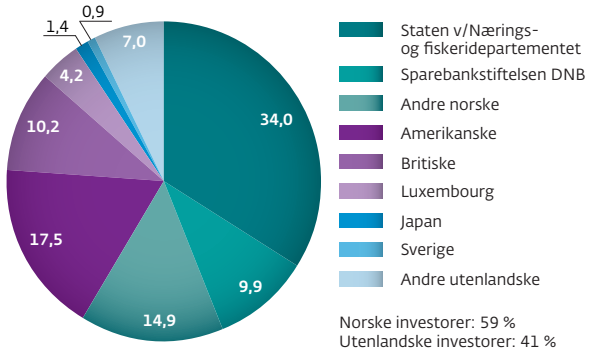

AKSJONÆRER FORDELT ETTER ANTALL AKSJER OG EIERANDEL

PER 31. DESEMBER 2013

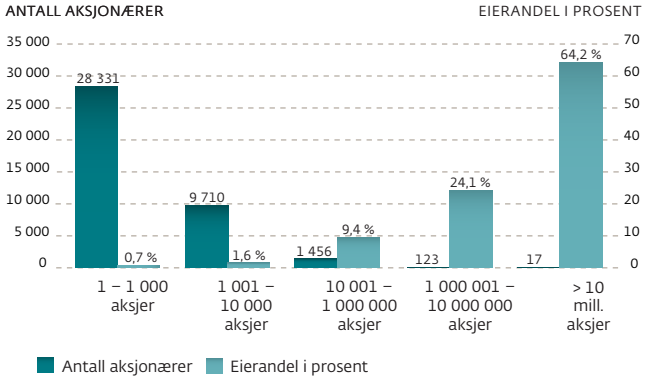

ANTALL AKSJER	2013	2012	2011	2010	2009
Utestående per 1. januar	1 628 798 861	1 628 798 861	1 628 798 861	1 628 798 861	1 332 653 615
Aksjer kansellert	0	0	0	0	0
Emisjon (tegningsretter)	0	0	0	0	296 145 246
Utestående per 31. desember	1 628 798 861	1 628 798 861	1 628 798 861	1 628 798 861	1 628 798 861
Utestående per 31. desember inkl. beholdning av egne aksjer	1 628 798 861	1 628 798 861	1 628 798 861	1 628 798 861	1 628 798 861
Utestående ved full utvanning	1 628 798 861	1 628 798 861	1 628 798 861	1 628 798 861	1 628 798 861

RATING

DNB Bank ASA blir kredittvurdert av ratingselskapene Moody's Investors Service, Standard & Poor's og Dominion Bond Rating Service, DBRS. Ratingen for DNB Bank ASA var per 31. desember 2013: A+ fra Moody's, A+ fra Standard & Poor's og Aa fra DBRS, alle med "stable outlook". Utviklingen de siste fem årene har vært stabil, med unntak av ratingen fra Moody's, som ble nedjustert i mai 2012.

KREDITTRATING FOR DNB BANK ASA

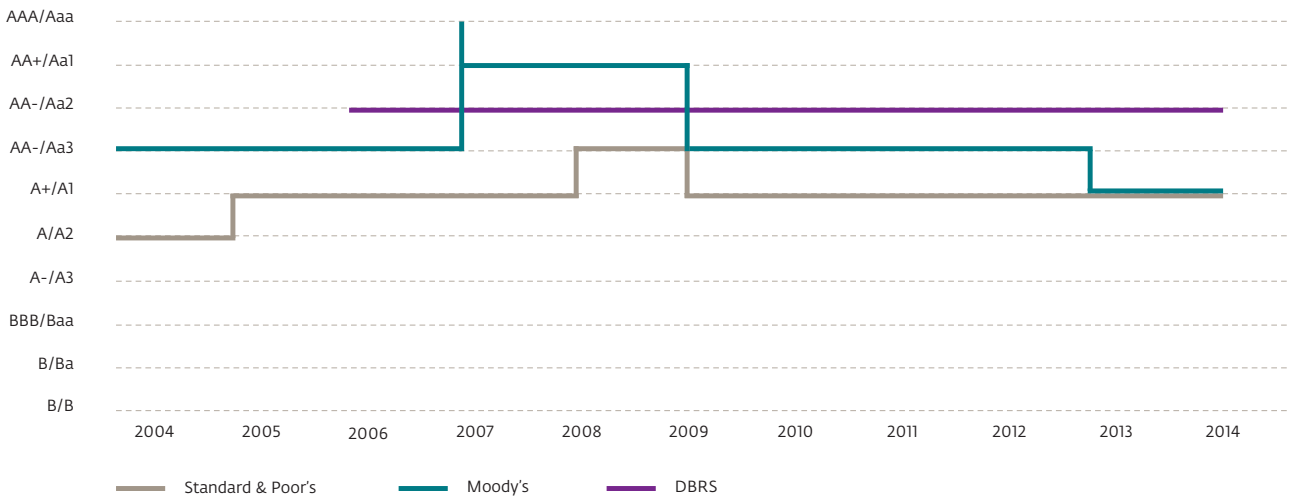

ORGANISERING OG STYRING

Operasjonell struktur

DNBs operasjonelle struktur skal sikre at konsernet raskt og effektivt tilpasser seg endringer i kundeadferd og utvikler produkter og tjenester som møter kundenes behov. Kundeområdene er ansvarlige for kunderelasjoner og kundebetjening, mens produktområdene er ansvarlige for å utvikle sentrale produkter. Konsernets stabs- og støtteområder er ansvarlige for operasjonelle oppgaver og konserntjenester og sørger for infrastruktur og kostnadseffektive tjenester for virksomheten.

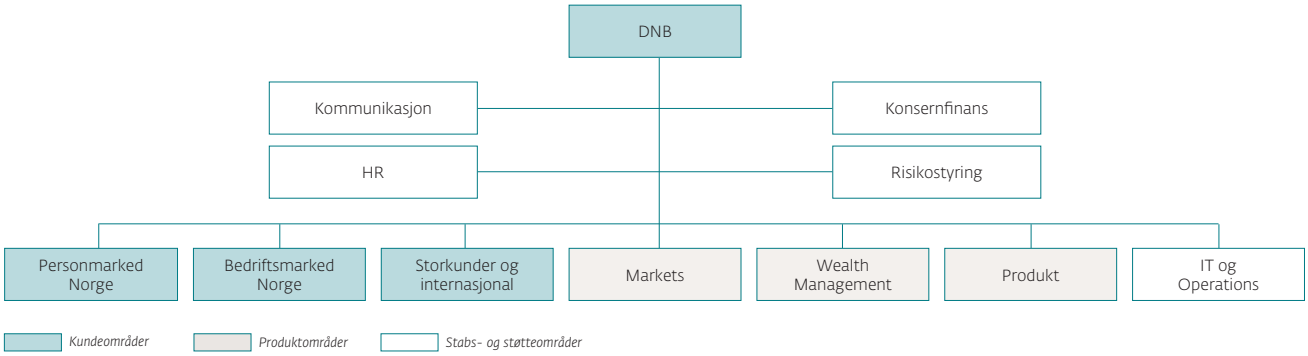

- **Personmarked Norge** er ansvarlig for rådgivningstjenester og salg av produkter til norske forbrukere og husholdninger.
- **Bedriftsmarked Norge** er ansvarlig for rådgivningstjenester og salg av produkter til små og mellomstore bedrifter i Norge.
- **Storkunder og internasjonal** betjener bankens største næringslivskunder og er ansvarlig for DNBs internasjonale bankvirksomhet.
- **Markets** er Norges ledende verdipapirforetak målt etter størrelse og produkt- og tjenestetilbud. Markets tilbyr alle konsernets kunder risikostyrings-, investerings- og finansieringsprodukter i kapitalmarkedene. Områdets kundeteam tilbyr også produkter og løsninger i samarbeid med kundeområdene, gir råd og utvikler skreddersydde løsninger for de ulike kundesegmentene. Markets' egenhandelsvirksomhet skal støtte opp om kundebetjeningen med produkter og priser.
- **Wealth Management** er ansvarlig for konsernets virksomhet innen private banking og har som mål å styrke DNBs posisjon i det raskt voksende velstående-segmentet og i markedet for langsiktig sparing og kapitalforvaltning. Wealth Management videreutvikler konsernets spareprodukter og tilbyr, i tett samarbeid med kundeområdene, innskuddspensjon og pensjonsprodukter med investeringsvalg til alle DNBs kunder.
- **Produkt** utvikler og forvalter produkter i nært samarbeid med kundeområdene. Området tilbyr et bredt utvalg av produkter innen livsforsikring, skadeforsikring, factoring, leasing og annen objektfinansiering. Produktene tilbys alle kundesegmenter og distribueres primært gjennom bankens distribusjonskanaler.

FINANSIELL STYRING OG RAPPORTERINGSSTRUKTUR

Resultatregnskapet og balansen for segmentene presenteres i henhold til interne finansielle rapporteringsprinsipper og DNBs finansielle styringsmodell. Rapporteringen er basert på en rekke forutsetninger, estimater og skjønnsmessige fordelinger. Prinsippene innebærer at konsernets inntekter, kostnader og kapitalbehov blir fordelt på segmentene.

Margininntekter på utlån og innskudd beregnes i forhold til interne mellomregningsrenter fastsatt basert på observerbare markedsrenter, som i de fleste tilfeller er tilnærmet lik 3-måneders NIBOR. I tillegg belastes segmentene med merkostnader knyttet til konsernets langsiktige finansiering.

Tjenester fra stabs- og støtteområdene dimensjoneres og prises så langt som mulig basert på forbruk. Prisingen av slike interne transaksjoner reguleres av interne avtaler basert på markedsmessige vilkår. Felleskostnader knyttet til konsernets stabsområder og andre konsernkostnader som ikke kan fordeles basert på forbruk, blir belastet etter relevante fordelingsnøkler. Kostnader knyttet til konsernets egenkapitaltransaksjoner, inklusive strategiske investeringer, direkte aksjonærrettede kostnader og kostnader relatert til konsernets styrende organer, belastes ikke segmentene.

Konsernets samlede rene kjernekapital blir allokert til segmentene. Allokert kapital gjenspeiler konsernets langsiktige kapitaliseringsmål, og fordelingsnøkkelen er basert på en tilnærming til Basel II-regelverket. Avkastning på allokert kapital måles som resultat etter skatt i forhold til gjennomsnittlig allokert kapital.

Rapporteringsstruktur – segmenter

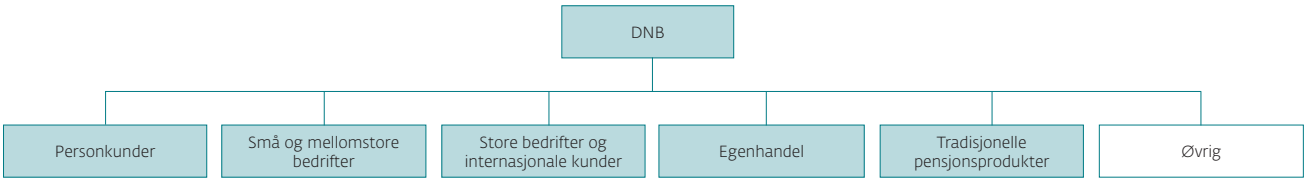

Finansiell styring i DNB er tilpasset de ulike kundesegmentene. Oppfølging av totale kundeforhold og lønnsomhet i kundesegmentene er viktige dimensjoner ved strategiske prioriteringer og fordeling av konsernets ressurser. Rapporterte tall for de ulike segmentene gjenspeiler konsernets samlede salg av produkter og tjenester til de aktuelle kundesegmentene.

Se styrets beretning for mer informasjon om segmentene.

PERSONKUNDER

Segmentet omfatter alle aktiviteter og produkter til konsernets 2,1 millioner personkunder i Norge. DNB tilbyr et bredt tjenestespekter gjennom Norges største distribusjonsnett, som omfatter bankkontorer, døgnåpen telefonbank, mobilbank, nettbank, eiendomsmegling og eksterne kanaler (postkontorer, post-i-butikk og bank-i-butikk).

NØKKELTALL PER 31. DESEMBER	2013	2012
Driftsresultat før skatt (mill. kroner)	8 586	6 285
Utlån (mrd. kroner)	658,4	641,6
Innskudd (mrd. kroner)	344,3	327,0
Avkastning på allokert kapital (%)	36,3	28,5
Kostnadsgrad (%)	49,6	54,3

SMÅ OG MELLOMSTORE BEDRIFTER

Segmentet omfatter konsernets samlede salg av produkter og tjenester til små og mellomstore bedrifter. DNB ønsker å være hele Norges lokalbank med storbankens produktutvalg og kompetanse. Konsernets 217 000 kunder i dette segmentet varierer fra småbedrifter og nystartede selskaper til relativt store bedriftskunder, og produktutvalget er tilpasset kundenes ulike behov. Kundene tilbys et landsdekkende fysisk distribusjonsnett, nettbank og døgnåpen telefonbank.

NØKKELTALL PER 31. DESEMBER	2013	2012
Driftsresultat før skatt (mill. kroner)	3 343	2 924
Utlån (mrd. kroner)	210,6	204,1
Innskudd (mrd. kroner)	150,7	145,8
Avkastning på allokert kapital (%)	11,8	12,2
Kostnadsgrad (%)	48,6	50,1

STORE BEDRIFTER OG INTERNASJONALE KUNDER

Segmentet omfatter konsernets samlede salg av produkter til store bedriftskunder i Norge og i internasjonale enheter, samt all virksomhet i Baltikum, herunder person- og småbedriftskunder. DNB er anerkjent for sine langsiktige kunderelasjoner basert på solid bransje- og produktkunnskap og kompetanse på kompliserte internasjonale transaksjoner.

NØKKELTALL PER 31. DESEMBER	2013	2012
Driftsresultat før skatt (mill. kroner)	9 342	8 244
Utlån (mrd. kroner)	469,0	451,3
Innskudd (mrd. kroner)	370,9	324,6
Avkastning på allokert kapital (%)	12,1	11,5
Kostnadsgrad (%)	35,7	37,0

EGENHANDEL

Segmentet omfatter konsernets egenhandelsvirksomhet i Markets. Egenhandelsvirksomheten skal støtte opp om kundebetjeningen i konsernet med produkter og priser.

NØKKELTALL PER 31. DESEMBER	2013	2012
Driftsresultat før skatt (mill. kroner)	1 943	3 705
Avkastning på allokert kapital (%)	17,1	39,3

TRADISJONELLE PENSJONSPRODUKTER

Området omfatter betjening av kunder som har tradisjonelle ytelsesbaserte pensjonsprodukter. Slike produkter er ikke lenger en del av konsernets tilbud til nye kunder, men er erstattet med fremtidsrettede produkter som innskuddspensjon og pensjonsprodukter med investeringsvalg.

NØKKELTALL PER 31. DESEMBER	2013	2012
Driftsresultat før skatt (mill. kroner)	1 600	1 278
Forvaltet kapital (mrd. kroner)	235,0	228,1
Avkastning på allokert kapital (%)	9,0	9,7

HISTORIKK

DNB representerer mer enn 190 års finanshistorie, fra etableringen av Christiania Sparebank i 1822 til posisjonen som Norges ledende finansinstitusjon.

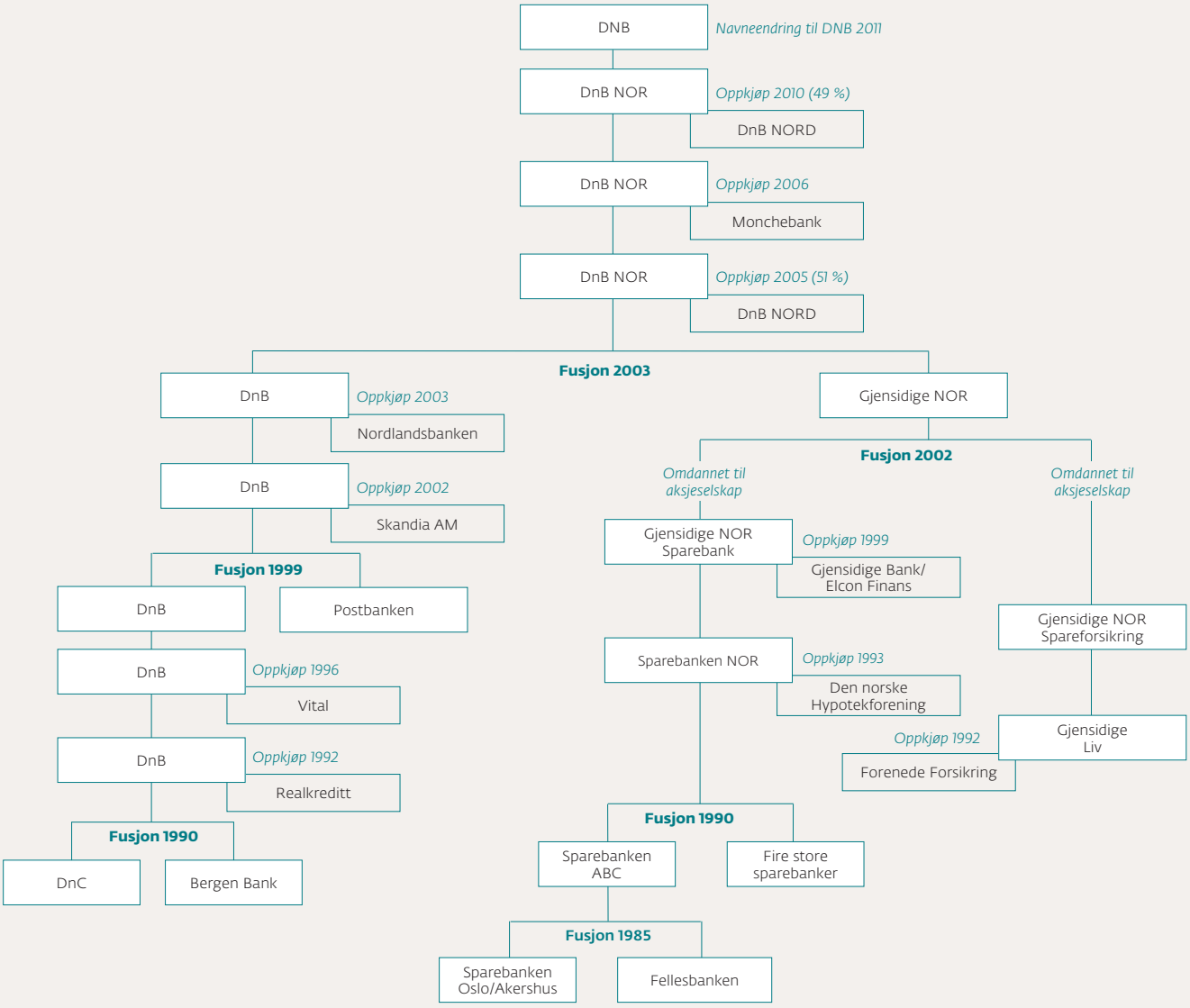

DNBs MODERNE HISTORIE HAR VÆRT PREGET AV ET SKIFTENDE FINANSMARKED, FUSJONER OG OPPKJØP

- **1985** – Sparebanken ABC ble opprettet ved fusjon mellom Sparebanken Oslo Akershus, med røtter tilbake til 1822, og Fellesbanken.
- **1990** – to av landets største forretningsbanker, Bergen Bank og DnC, fusjonerte og dannet Den norske Bank, DnB. Samme år fusjonerte Sparebanken ABC med fire store regionsparebanker og dannet Sparebanken NOR.
- **1996** – DnB kjøpte Vital Forsikring.
- **1999** – DnB og Postbanken fusjonerte. Sparebanken NOR kjøpte Gjensidige Bank/Elcon Finans og fikk navnet Gjensidige NOR Sparebank.
- **2002** – Gjensidige NOR Sparebank fusjonerte med Gjensidige Spareforsikring og dannet Gjensidige NOR.
- **2003** – DnB og Gjensidige NOR fusjonerte og dannet DnB NOR. Samme år kjøpte DnB Nordlandsbanken.
- **2011** – DnB, Postbanken og Vital Forsikring endret navn til DNB.

JURIDISK STRUKTUR

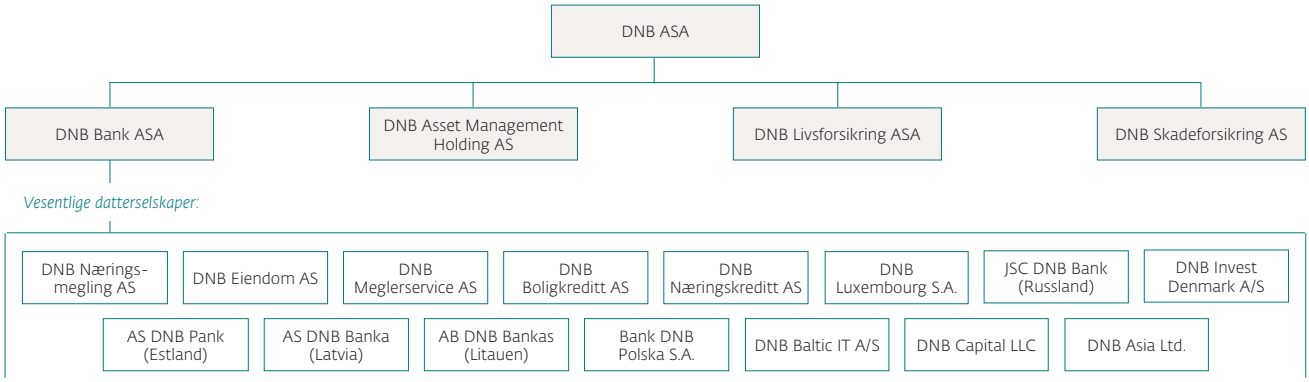

DNBs TILSTEDEVÆRELSE

AMERIKA

- Brasil
- Chile
- USA – Houston
- USA – New York

EUROPA

- Danmark
- England
- Estland
- Finland
- Hellas
- Latvia
- Litauen
- Luxembourg
- Norge
- Polen
- Russland
- Skottland
- Sverige
- Tyskland

ASIA

- India – Chennai
- India – Mumbai
- Kina – Hong Kong
- Kina – Shanghai
- Singapore

REDEGJØRELSE FRA KONSERNSJEFEN

Gjennom 2013 ble den nye bankvirkeligheten tydeligere enn noen gang før, og hele bransjen må tilpasse seg for å møte en verden med høy endringstakt.

Det er tre hoveddrivere i den nye bankvirkeligheten. Den første er økte reguleringer av bankbransjen, hvor vi i 2013 fikk flere viktige avklaringer. Risikovekter for boliglån og nivået for motsyklisk buffer er satt, og dette gir oss et bedre bilde på hvilket regulatoriske landskap vi skal bevege oss i de neste årene.

Den andre driveren er endret kundeadferd. Mobilbanken har definitivt fått sitt gjennombrudd, og bruken av DNB-appen på mobil ble mer enn tredoblet gjennom 2013. I tillegg til økt bruk av våre digitale tjenester ser vi at forventninger om tilstedeværelse utenfor kjernetid i økende grad gjør seg gjeldende for alle våre kundesegmenter. Derfor har vi etablert døgnåpen kundeservice for både person- og bedriftsmarkedet og utvidet åpningstidene i bankens flaggskip i Norges største byer.

Hos de største kundene ser vi at obligasjonsmarkedet blir en stadig viktigere finansieringskilde. 2013 ble nok et rekordår for det norske obligasjonsmarkedet, med 105 milliarder kroner i obligasjonsutstedelser. DNB er fortsatt største aktør på sertifikat- og obligasjonslånsmarkedet, med totalt 577 transaksjoner, og hadde ved utgangen av 2013 en volumvektet markedsandel på ca. 23 prosent i obligasjonsmarkedet og 39 prosent i sertifikatmarkedet.

Den tredje driveren er vedvarende makroøkonomisk uro. I verdensøkonomien bedret utsiktene seg gjennom året. Fellesnevnere for oppsvinget var mindre nedsiderisiko, reduserte risikopåslag og økende privat etterspørsel. USA har fått opp veksten og er på god vei ut av krisen, mens Europa fortsatt sliter med høye gjeldsnivåer. Vi må være forberedt på nye tilbakeslag i verdensøkonomien, men frykten for økonomisk kollaps er betydelig redusert. Vi går derfor inn i det nye året med en viss optimisme.

Etter flere tiår med høy vekst viste norsk økonomi i 2013 en noe lavere veksttakt. Hovedårsaken til dette er en utflating i investeringer i våre to største vekstlokomotiver, olje og bolig. Kombinert med et svakt fall i boligpriser, noe høyere arbeidsledighet og en svakere kronekurs i årets siste måneder gjør dette at forventningene til 2014 er justert noe ned fra tidligere anslag. Likevel tror vi ikke på noen bråstopp i norsk økonomi. Den makroøkonomiske utviklingen har lagt en demper på etterspørselen etter kreditt i både person- og bedriftsmarkedet, men DNB hadde likevel en samlet utlånsvekst på 3,3 prosent gjennom 2013. Sammen med økte utlånsmarginer har dette bidratt til gode resultater.

"Vi har definert tre hovedområder som vi skal lykkes med frem mot 2016: kapital, kunder og kultur."

Gjennom året gjorde vi betydelige tilpasninger for å gjøre konsernet best mulig rustet til å vinne kampen om kundene i en ny bankvirkelighet. Ny organisasjonsstruktur ble presentert i januar, og i løpet av våren ble det gjort et omfattende arbeid med å få ny organisasjon på plass. Rendyrking av kunde- og produktmiljøer skal gi større kraft ut mot hvert kundesegment og raskere tilpasning til kundens behov. Med et felles driftsmiljø har vi tatt viktige skritt mot bedre driftsstabilitet, mer effektiv drift og bedre løsninger for kundene.

DNB har en ambisjon om å bli den banken som best evner å møte kundenes behov i en tid hvor endringstakten er ekstremt høy. Vi har derfor definert tre hovedområder som vi skal lykkes med frem mot 2016: kapital, kunder og kultur.

I en verden med knapphet på kapital vil effektiv og dynamisk bruk av kapital bli avgjørende for å nå kravet om en kjernekapitaldekning på 13,5–14 prosent og DNBs mål om egenkapitalavkastning på over 12 prosent som vi presenterte på kapitalmarkedsdagen i november 2013. Med en kjernekapitaldekning på 11,8 prosent og en egenkapitalavkastning på 13,2 prosent ved utgangen av 2013 har vi et godt utgangspunkt ved inngangen til 2014.

DNB har scoret bra på kundetilfredshet i flere kundesegmenter, og med historisk godt omdømme er vi godt rustet for året som kommer. For å sikre langsiktig lønnsomhet må vi sørge for gode kundeopplevelser, og innovasjon og tilstedeværelse er viktige stikkord for hvordan vi skal drive virksomheten i året som kommer. Måten vi jobber sammen på er avgjørende for at vi skal lykkes, og det er bakgrunnen for ønsket om å skape en felles kultur som i større grad kjennetegnes av endringskapasitet, engasjement og god ledelse.

Alle ansatte la i 2013 ned en formidabel innsats for å sikre en fortsatt styrking av konsernet, og det er fortsatt god aktivitet i hele organisasjonen ved inngangen til 2014. De grep som ble tatt gjennom året, har gitt organisasjonen en ny giv som gjør oss godt posisjonert til å møte den nye bankvirkeligheten. I 2014 skal vi hver dag fortsette å strekke oss etter å bli enda bedre til å etterleve vår visjon: "Vi skaper verdier gjennom kunsten å møte kunden".

Rune Bjerke
Konsernsjef

TIL STEDE. HVER DAG. NÅR DET GJELDER SOM MEST.

NYE RAMMEBETINGELSER

16 EUs NYE KAPITALKRAV PÅ PLASS
17 INNFØRING AV NYE KAPITALKRAV I NORGE
19 NYTT BETALINGSTJENESTEDIREKTIV OG REGULERING AV FORMIDLINGSGEBYR FOR KORTTRANSAKSJONER
20 RAMMEBETINGELSER FOR LIVSFORSIKRING
22 VIKTIGE ENDRINGER I IFRS
23 SKATTER OG AVGIFTER FOR FINANSNÆRINGEN
23 RAPPORTERING AV PERSONKUNDER ELLER ENHETER TIL NASJONALE SKATTEMYNDIGHETER

NYE RAMMEBETINGELSER

I løpet av de siste årene er det blitt introdusert eller varslet en rekke nye reguleringer som setter krav til finansnæringen. I Norge har Stortinget vedtatt strengere krav til kapital og tidligere implementering sammenlignet med tidsplanen i EU. Finansnæringen støtter opp om hovedlinjene i det internasjonale arbeidet med ny og strengere regulering av banker. De nye kravene har stor betydning for norske bankers virksomhet og konkurranseforhold.

Endringene er så omfattende at de vesentlig påvirker hvorledes finansinstitusjonene må innrette viktige deler av virksomheten. Videre medfører de at kostnadene vil øke, både fordi reguleringene i seg selv innebærer høyere kostnader og fordi arbeidet med å etterkomme kravene blir mer omfattende og komplisert.

De mest omfattende kravene springer ut av finanskrisen og er et uttrykk for myndighetenes ambisjoner om å styrke soliditet, likviditet og finansiering i finansinstitusjonene. Andre krav har sin opprinnelse i endringer i internasjonale regnskapsregler. De samlede rammebetingelsene må være balanserte, slik at det fortsatt vil være mulig å tilby kundene relevante og gode produkter på en økonomisk tilfredsstillende måte. Det er viktig at innføringen av slike endringer skjer på en transparent måte, slik at investorer, kunder og andre interessenter kan forstå virkningene av reguleringene. Videre er det avgjørende at endringer i de enkelte land innføres i samsvar med utviklingen internasjonalt, slik at det oppnås like rammebetingelser og like konkurransevilkår.

EUs NYE KAPITALKRAV PÅ PLASS

EU vedtok i første halvår 2013 det nye regelverket for kreditt-institusjoner og verdipapirforetak, CRD IV-regelverket (Capital Requirements Directive). Dette bygger på Baselkomiteens anbefalinger fra desember 2010 om nye og strengere kapital- og likviditetsstadarder, Basel III. De nye reguleringene innebærer krav til vesentlig økt egenkapital samt nye krav til langsiktig finansiering og likviditetsreserver. CRD IV-regelverket er ment å gjelde for alle banker og verdipapirforetak innenfor EØS-området og vil bli gradvis innfaset frem til 2019.

EU-kommisjonens opprinnelige forslag la i stor grad opp til å sikre like regler på tvers av landegrensene, men med rom for enkelte nasjonale avvik. Gjennom kompromisser i EU har imidlertid det nasjonale handlingsrommet økt vesentlig på bekostning av målet om harmonisering. Dette gjelder blant annet nasjonale myndigheters rett til å justere risikovekting av engasjementer med pantesikkerhet i eiendom, fastsette motsyklisk kapitalbuffer og buffer for systemrisiko og foreta en raskere innføring av kapitalkravene enn det som følger av EUs opptrappingsplan. Målet om et mer harmonisert regelverk i det indre markedet synes dermed langt unna.

BANKUNIONEN I FERD MED Å TA FORM I EU

EU oppnådde i 2013 enighet om å opprette et felles, overnasjonalt banktilsyn for banker i eurosonen. Den europeiske sentralbanken, ECB, er blitt tillagt ansvaret for direkte tilsyn med de rundt 130 største bankene i eurosonen. De andre elementene i bankunionen er en felles innskuddsgarantiordning og regelverk for krisehåndtering av banker, herunder et felles redningsfond. CRD IV vil i tillegg være et viktig grunnlag for bankunionen. Til sammen utgjør dette et svært omfattende regelverk med vidtrekkende konsekvenser for finansforetakene og deres brukere. Land utenfor eurosonen vil kunne slutte seg til bankunionen, men både Storbritannia og Sverige har sagt at dette ikke er aktuelt i overskuelig fremtid.

Bankunionen er et tiltak for å bryte sammenhengen mellom bankkrise og krise i statsfinansene og bidra til at skattebetalerne i fremtiden ikke skal måtte redde banker som går over ende. Det er knyttet stor spenning til hvilke konsekvenser bankunionen, med blant annet mer felles tilsyn, vil få på sikt. Norge vil ikke bli direkte berørt, men hvis tilsynspraksis blir mer harmonisert over tid og mulighetene for nasjonale særløsninger blir mindre, kan det ha konsekvenser også for norske myndigheter og banker.

AVVIKLINGS- OG KRISEHÅNDTERINGS-REGELVERK FOR BANKER

Finanskrisen viste at det er behov for bedre løsninger knyttet til avvikling og restrukturering av banker. EUs organer arbeidet gjennom 2013 med et regelverk på dette området basert på et forslag fra EU-kommisjonen. Hensikten med regelverket er å legge til rette for at selv de største bankene skal kunne avvikles og at dette skal kunne skje uten å kreve tilførsel av statlige midler. Systemviktige funksjoner skal kunne videreføres gjennom en rekapitalisering av hele eller deler av bankene ved at ansvarlige lån og usikret senior gjeld skrives ned eller omgjøres til aksjekapital. Myndighetene vil bli gitt vide fullmakter til å restrukturere banker som vurderes som "ikke levedyktige".

Krisehåndteringsfond

Direktivet krever at det opprettes et fond som skal kunne finansiere kriseløsninger, og som er oppkapitalisert i forkant. Trolig kan Norge bygge på det eksisterende banksikringsfondet, og det åpnes for at krisehåndteringsfondet og eksisterende innskuddsgarantifond kan integreres. Norge har en grense for garanterte innskudd på 2 millioner kroner. EUs finansministre og EU-parlamentet ble i desember 2013 enige om nye, harmoniserte regler i EU for innskuddsgaranti. Det reviderte innskuddsgarantidirektivet vil innebære at Norge må senke sin garanti til det harmoniserte nivået på 100 000 euro. Det vil trolig bli en overgangsperiode på fem år, frem til utgangen av 2018, for land med høyere dekning.

"Bail-in"

"Bail-in" innebærer at usikret senior gjeld som del av en kriseløsning kan nedskrives eller omdannes til egenkapital uten medvirkning fra investorene. Formålet er å sikre videre drift av bankens viktige funksjoner. Investorene kan i en slik situasjon ikke kreve banken avviklet etter de vanlige konkursreglene og mister på denne måten et "maktmiddel" overfor myndighetene i de tilfeller hvor en videreføring av banken anses som samfunnsøkonomisk viktig.

Direktivforslaget fastslår at "bail-in" er siste alternativ og at banken må være nær insolvens før slike tiltak kan utløses. Et prinsipp lagt til grunn for gjennomføringen er at investorene skal komme minst like godt ut som i en situasjon der banken hadde vært avviklet. Forslaget legger videre opp til at så mye som mulig av bankens usikrede gjeld skal inngå i "bail-in". Det innebærer at tapet vil bli begrenset i størrelse fordi det deles på mange. Selv om de dekkede innskuddene er unntatt fra "bail-in" som sådan, skal innskuddsgarantiordningen dekke tapet som ellers ville ha blitt belastet de dekkede innskuddene. Sett fra de øvrige kreditorenes side vil derfor i praksis også de dekkede innskuddene økonomisk sett inngå i "bail-in"-løsningen og redusere det potensielle tapet for andre kreditorer.

Kriseplaner

Krisehåndteringsdirektivet stiller en rekke andre krav til institusjonene. Blant annet skal bankene utarbeide gjenopprettingsplaner som beskriver hvordan de vil øke kapitaldekningen og bedre likviditeten og finansieringen når de har fått svekket sin stilling i vesentlig grad. Myndighetene på sin side skal utarbeide avviklingsplaner for bankene. Dette vil være ressurskrevende for finansnæringen og innebære nye, omfattende prosesser overfor tilsynsmyndighetene.

INNFØRING AV NYE KAPITALKRAV I NORGE

Stortinget vedtok 22. juni 2013 å innføre nye kapitalkrav som første ledd i tilpasningen til CRD IV-regelverket, som ble innført i EU fra 1. januar 2014. De nye kapitalkravene i Norge trådte i kraft 1. juli 2013 og innebærer en gradvis økning i kravet til kapitaldekning i årene fremover. Øvrige krav i CRD IV-regelverket er foreløpig ikke innført i Norge, men norske myndigheter arbeider med å utforme nasjonale regler som skal gjelde frem til CRD IV-regelverket tas inn i EØS-avtalen.

De nye reglene om kapitalisering av norske banker innebærer at minstekravet til **ren kjernekapital** er økt til 4,5 prosent. Minstekravet til **kjernekapital** er økt til 6 prosent, hvorav inntil 1,5 prosent kan bestå av **hybridkapital**. Minstekravet til total ansvarlig kapital på 8 prosent er videreført. Av dette kan inntil 2 prosent være **tilleggskapital**. Det stilles vesentlig strengere krav til reell tapsabsorberende evne for hybridkapital under Basel III sammenlignet med dagens regulering.

Det nye systemet innebærer at bankene pålegges å holde betydelig mer kapital enn minstekravet i form av ulike bufferkrav. Dette vil være buffere som bankene under spesielt ugunstige forhold kan tære på, men som de i normale tider skal ha i tillegg til å oppfylle minstekravene. Disse bufferne skal bestå av ren kjernekapital.

Det internasjonale regelverket krever at alle banker skal ha en **bevaringsbuffer** på 2,5 prosent. I tillegg kan nasjonale myndigheter innføre buffere når dette kan begrunnes i særskilte risikoforhold i økonomien eller i banksektoren. I Norge er det innført en **systemrisikobuffer** som er fastsatt til 2 prosent, og som øker til 3 prosent fra 1. juli 2014.

Videre innføres en egen buffer for systemviktige institusjoner på inntil 1 prosent per 1. juli 2015 som økes til inntil 2 prosent per 1. juli 2016. Finanstilsynet har foreslått kriterier for å definere systemviktige finansinstitusjoner og særlige krav til soliditet og virksomhetsregler for slike institusjoner. Finanstilsynet anbefaler at åtte norske banker, herunder DNB, vurderes som nasjonalt systemviktige og pålegges særskilte krav i tillegg til kapitalbufferen på inntil 2 prosent. Forslagene har vært på høring og er til behandling i Finansdepartementet.

Systemrisikobufferen på 3 prosent og bufferen for systemviktige banker på 2 prosent kan ifølge CRD IV-regelverket kun summeres dersom systemrisikobufferen avgrenses til å omfatte norske eksponeringer. Alternativt gjelder bare det høyeste av de to bufferkravene. Finansdepartementet har imidlertid uttalt at det er ønskelig å utjevne effekten av dette, for eksempel ved en økning av systemrisikobufferen for banker med engasjementer i utlandet.

I tillegg er det innført krav om en motsyklisk kapitalbuffer som skal variere mellom 0 og 2,5 prosent i takt med konjunkturutviklingen. Les mer om dette nedenfor. Med unntak av motsyklisk buffer

KRAV TIL REN KJERNEKAPITALDEKNING

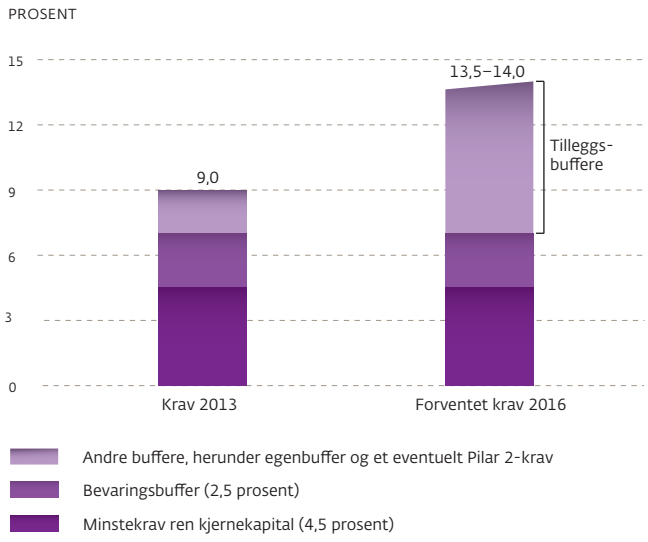

er øvrige bufferkrav gjort permanente av norske myndigheter, til tross for at bufferkrav for systemviktighet og systemrisiko minst skal evalueres henholdsvis hvert og annethvert år ifølge CRD IV-regelverket. Dersom den motsykliske kapitalbufferen skrus fullt på, utgjør det samlede kapitalkravet 18 prosent av den risikovektede balansen. Av dette utgjør minstekravet til ansvarlig kapital 8 prosentenheter, mens bufferkravene som skal oppfylles med ren kjernekapital, utgjør 10 prosentenheter.

Som et supplement til de risikovektede kapitalkravene og som et tiltak for å motvirke tilpasninger og mangler i regelverket, innføres også et uvektet egenkapitalkrav, "Leverage Ratio". Utformingen av kravet er fortsatt til vurdering internasjonalt, men det er foreslått at kjernekapitalen skal utgjøre minimum 3 prosent av summen av balansen og risikoeksponeringer utenfor balansen. Utenombalanseposter regnes om til balanseposter etter nærmere regler. Offentlig rapportering av uvektet egenkapitalandel forventes å bli implementert 1. januar 2015 og kan bli et bindende minstekrav på linje med kapitaldekningskravene fra 2018.

Norske myndigheter har i likhet med EU valgt å videreføre det såkalte Basel I-gulvet. I et høringsnotat om gjennomføring av CRD IV i norsk regelverk foreslår Finanstilsynet å tydeliggjøre i kapitalkravsforskriften at Basel I-gulvet i Norge gjelder for beregningsgrunnlaget for kapitalkravet. I EU-regelverket gis imidlertid en entydig definisjon av Basel I-gulvet som en nedre grense for ansvarlig kapital, noe som også reflekteres i EU-kommisjonens felles rapporteringsstandard for banker i EU/EØS. Denne tilsynspraksisen innebærer at norske banker i internasjonale sammenligninger fremstår som svakere kapitalisert enn om EUs praktisering av Basel I-gulvet hadde vært lagt til grunn.

ØKTE KAPITALKRAV FOR BOLIGLÅN

Norske myndigheter har ut fra systemrisikohensyn økt kapitalkravene for boliglån når disse beregnes etter interne modeller. Dette ble gjort ved å øke minstekravet til modellparameteren "tap gitt mislighold", LGD, fra 10 til 20 prosent i kapitalkravsforskriften. Minstekravet gjelder gjennomsnittet for boliglånsporteføljen. Endringen ble gjort gjeldende fra 1. januar 2014. DNB hadde per 31. desember 2013 en gjennomsnittlig risikovekt på boliglån på 9,9 prosent. Innføringen av LGD-gulvet innebærer at den gjennomsnittlige risikovekten ville ha økt til 16,9 prosent. Finanstilsynet har varslet at det kan bli aktuelt å ytterligere øke risikovektene knyttet til boliglån gjennom å korrigere bankenes estimater for misligholdssannsynlighet, PD.

Til sammenligning har svenske myndigheter fastsatt et gulv på 15 prosent risikovekt, og dette minstekravet vurderes økt ytterligere. Gulvet ble innført som en del av Finansinspektionens samlede kapitalbedømmelse av foretakene gjennom tilsynsmessig kontroll og overvåkning, Pilar 2. For svenske banker slår dermed det økte kapitalkravet ut i en høyere kapitaldekningsprosent, mens i Norge krever Finansdepartementet mer kapital for å opprettholde den samme kapitaldekningsprosenten, Pilar 1. Svenske banker fremstår således som like solide som tidligere, mens den norske løsningen har en negativ virkning på bankenes rapporterte soliditet.

MOTSYKLISK KAPITALBUFFER

En av de siste hjørnesteinene i det nye regelverket for kapitalkrav for bankene er fastsettelsen av en motsyklisk kapitalbuffer. Målet med bufferen er å gjøre bankene mer solide i en kommende lavkonjunktur og motvirke at bankenes kredittpraksis forsterker et tilbakeslag i økonomien. Bufferen skal økes når finansielle ubalanser bygger seg opp eller har bygget seg opp. Ved tilbakeslag i økonomien og store tap i bankene vil bortfall av bufferkravet gjøre det mulig for bankene å tære på kapitalbufferen fremfor å redusere utlånene.

Norges Bank har fått hovedansvaret for å utarbeide beslutningsgrunnlag for og gi råd til Finansdepartementet om motsyklisk kapitalbuffer. I arbeidet med beslutningsgrunnlaget utveksler Norges Bank og Finanstilsynet relevant informasjon og vurderinger, mens Finansdepartementet fastsetter bufferkravet. Bufferen kommer på toppen av alle de andre kapitalkravene bankene må oppfylle, jf. beskrivelsen ovenfor.

Som grunnlag for rådene om den motsykliske kapitalbufferen har Norges Bank valgt å ikke følge internasjonale anbefalinger om at bufferkravet som hovedregel skal være basert på forholdet mellom kreditt og BNP og dets avvik fra den langsiktige trenden. Metoden for å beregne gap som avviker fra trenden, er også forskjellig fra internasjonale anbefalinger. Norges Bank har festet seg ved fire ulike indikatorer for oppbygging av finansielle ubalanser:

- samlet kreditt for husholdninger og foretak som andel av BNP for Fastlands-Norge
- boligpriser i forhold til husholdningenes disponible inntekt
- salgspriser på næringseiendom
- andel markedsfinansiering i norske kredittinstitusjoner

Norges Bank har ikke tydeliggjort de ulike indikatorenes vekt i forhold til hverandre. Rådene bygger på en vurdering av nivåene på indikatorene og en sammenligning av nåsituasjonen med historiske trender.

Norges Bank ga sitt første råd om motsyklisk buffer i et brev datert 4. desember 2013. Rådet ble imidlertid ikke offentliggjort før departementet la frem sin endelige beslutning 12. desember 2013. Departementet konkluderte med at kravet i første omgang settes til 1 prosent. En beslutning om nivået på den motsykliske kapitalbufferen skal fattes hvert kvartal. En eventuell beslutning om å øke nivået skal normalt tre i kraft tidligst 12 måneder etter at beslutningen er fattet. Finansdepartementet valgte imidlertid å gi bankene et halvt år ekstra på å tilpasse seg. Kravet om 1 prosent motsyklisk kapitalbuffer vil dermed tre i kraft 30. juni 2015, dagen før bufferen for systemviktige institusjoner på 1 prosent skal oppfylles. I månedsskiftet juni/juli 2015 økes dermed kravet til ren kjernekapital med hele 2 prosentenheter.

CRD IV-regelverket gir ikke nasjonale myndigheter hjemmel til å pålegge et bufferkrav på egne institusjoners eksponeringer i andre EU/EØS-land der myndighetene ikke har fastsatt krav. Finansdepartementet forbeholder seg likevel retten til å fastsette i hvilken grad norske finansinstitusjoner skal oppfylle krav til motsyklisk kapitalbuffer for virksomhet i land der myndighetene ikke har innført dette.

KRAV TIL BANKENES LIKVIDITET

CRD IV-regelverket inneholder Basel III-rammeverkets krav til bankers likviditet: et kortsiktig krav, Liquidity Coverage Ratio, LCR, og et langsiktig krav, Net Stable Funding Ratio, NSFR. LCR tilsier at bankene skal ha en beholdning av kvalifiserte likvide eiendeler som minimum tilsvarer netto utbetalinger de neste 30 dager i en stresset situasjon. Netto utbetalinger hensyntar derfor mulig bortfall av innskudd fra kunder, stater og sentralbanker. Kravet innføres fra 1. januar 2015 med en gradvis opptrapping til full effekt fra 1. januar 2019.

Flere viktige avklaringer knyttet til LCR ble annonsert av Baselkomiteen i januar 2013. I tillegg publiserte Det europeiske banktilsynet, EBA, i desember 2013 en rapport til EU-kommisjonen med anbefalinger til definisjon av likvide eiendeler med god og svært god likviditet og kredittkvalitet. EU-kommisjonen skal innen utgangen av juni 2014 gi den endelige definisjonen av LCR, blant annet basert på disse anbefalingene. Finanstilsynet har foreslått at det stilles krav på 100 prosent LCR i de systemviktige institusjonene i Norge fra 1. juli 2015. LCR-kravet i Norge vil trolig vurderes på bakgrunn av endelige krav fra EU og hvilke verdipapirer som kan benyttes for å oppfylle kravet. På grunn av det norske markedets begrensede tilgang på statspapirer er det av stor betydning for norske banker at aktiva utstedt i utenlandsk valuta godkjennes og at obligasjoner med fortrinnsrett godkjennes som likvide eiendeler med svært god kvalitet (nivå 1).

NSFR tilsier at bankene skal ha en stabil finansiering som minimum tilsvarer såkalt "nødvendig stabil finansiering". Dette betyr at det stilles krav om stabil finansiering av bankenes ulike eiendeler som utlån og verdipapirer. Stabil finansiering er innskudd og innlån med gjenværende løpetid på minimum 12 måneder. For både eiendeler og innskudd foreligger det vektingsregler som avspeiler likviditetsegenskaper ved postene. NSFR skal etter Baselkomiteens forslag være oppfylt innen 1. januar 2018.

NSFR er ennå ikke endelig definert i CRD IV-regelverket, og EBA skal innen 31. desember 2015 rapportere til EU-kommisjonen om hvordan man kan sikre at institusjonene benytter stabile finansieringskilder. I lys av dette har Finanstilsynet foreslått at det inntil videre settes et krav til langsiktig finansiering for de systemviktige institusjonene i Norge i form av den såkalte likviditetsindikator 1, og at dette kravet bør være 110 prosent. Ved utgangen av andre kvartal 2013 var gjennomsnittet for de 13 største bankene i Norge på 105,8 prosent. På sikt bør det ifølge Finanstilsynet vurderes å erstatte dette målet med NSFR eller andre relevante likviditetsmål i CRD IV som fokuserer på løpetid og sammensetning av finansieringen.

Finanstilsynet har på oppdrag fra Finansdepartementet utarbeidet et høringsnotat med forslag til hvordan resterende deler av CRD IV-regelverket skal implementeres i Norge og vurdert hvordan Norge kan utnytte det nasjonale handlingsrommet. Finansdepartementet har signalisert at det vil se nærmere på gjennomføringen av de nye likviditetskravene i løpet av første halvår 2014.

NYTT BETALINGSTJENESTEDIREKTIV OG REGULERING AV FORMIDLINGSGEBYR FOR KORTTRANSAKSJONER

Den 24. juli 2013 la EU-kommisjonen frem et forslag til revidert Payment Services Directive, PSD2, og regulering av formidlingsgebyr for korttransaksjoner. Innholdet i disse forslagene kan i vesentlig grad endre rammevilkårene i markedet for betalingsformidling.

Formidlingsgebyr er et gebyr som betales av kortinnløsere til kortutstedere ved hver transaksjon med internasjonale betalingskort. Gebyret skal blant annet dekke kostnader forbundet med reklamasjonshåndtering og den risiko kortutsteder påtar seg ved å garantere kortinnløser oppgjør. EU-kommisjonens forslag går blant annet ut på å innføre en maksimalsats på 0,3 prosent på kredittkort og 0,2 prosent på debetkort. I første omgang skal det gjelde grensekryssende betalinger innen EU/EØS-området. I neste omgang er planen å inkludere innenlandstransaksjoner. Maksimalsatsene vil gjelde for kortnettverkene MasterCard og Visa, mens såkalte trepartssystemer[1] som Diners Club og American Express foreslås holdt utenfor.

1) Betalingskortsystemer kan være organisert som enten treparts- eller firepartssystemer. I firepartssystemer, slik som Visa og MasterCard, blir transaksjonen utført mellom kortholder og brukersted via en utsteder (typisk kortholderens bank) og en innløser (typisk brukerstedets bank). Firepartssystemer er åpne nettverk der det innenfor nettverket kan være flere lisensierte utstedere og innløsere som spesialiserer seg som enten rene utstedere eller rene innløsere, eller som opererer som både utsteder og innløser. American Express og Diners Club er eksempler på trepartssystemer. Dette er mer lukkede systemer hvor det vanligvis er en og samme aktør som direkte betjener både kortholdere (som utsteder) og brukersteder (som innløser). Det er ikke noe eksplisitt formidlingsgebyr i trepartssystemer siden systemet selv fastsetter priser på begge sider av nettverket.

I forslagene til regulering går EU-kommisjonen langt i å definere nye spilleregler for bransjen. I PSD2 åpner EU-kommisjonen for at tredjepartsaktører, det vil si betalingstjenestetilbydere som ikke selv tilbyr konto, men som baserer sine tjenester på kundens etablerte bankkonto, kan få direkte tilgang til kontoopplysninger. Slik tilgang kan bidra til å redusere publikums tillit til betalingstjenestene og sikkerheten for midler på konto, særlig hvis tilgangen ikke skal avtalereguleres med banken. Gjennom reguleringen av formidlingsgebyr stiller EU-kommisjonen krav til kortselskapene som vil kunne endre brukeradferd i betalingssituasjonen og virke kostnadsdrivende for bransjen.

EU-kommisjonens forslag til nytt betalingstjenestedirektiv og regulering av formidlingsgebyr for korttransaksjoner kan potensielt få betydelige økonomiske konsekvenser for norsk finansnæring og for DNB i form av både reduserte inntekter og økte kostnader. Forslagene er nå til vurdering i EU-parlamentet og EU-rådet. Parlamentet har foreløpig lagt opp til plenumsbehandling av saken våren 2014. Det er usikkert når direktivet eventuelt blir tatt inn i EØS-avtalen.

RAMMEBETINGELSER FOR LIVSFORSIKRING

Vesentlige deler av de foreslåtte endringene i rammebetingelser for norske livsforsikringsselskaper ble avklart i løpet av 2013. Avklaringer kom for både Solvens II og nytt regelverk for tjenestepensjon i privat sektor. Regjeringen har også varslet at rammevilkårene for privat pensjonssparing skal styrkes. Både rammebetingelsene og kundenes preferanser vil medføre en dreining fra produkter med rentegaranti til produkter med investeringsvalg. I tillegg forventer DNB at økte sparesatser for innskuddsbaserte tjenestepensjonsordninger vil bidra til vesentlig økt avvikling av ytelsespensjonsordninger i 2014.

SOLVENS II

Det ble i november 2013 oppnådd enighet i forhandlingene mellom EU-kommisjonen, EU-rådet og EU-parlamentet knyttet til implementering av nytt Solvens II-direktiv for forsikring. Enigheten omfatter verdsettelse av langsiktige forsikringsmessige forpliktelser, fremdriftsplan og overgangsregelverk for implementering av Solvens II. Direktivet omfatter også norske livsforsikringsselskaper.

Nytt soliditetsregelverk vil bygge på en 3-pilarstruktur:

Pilar 1 omfatter verdivurdering av eiendeler og forsikringsmessige forpliktelser, kapital og kapitalkrav. Sentralt i regelverket er at både eiendeler og forpliktelser skal verdsettes til markedsverdi. Tradisjonelt har forpliktelser blitt neddiskontert med utgangspunkt i en fastsatt grunnlagsrente, som ved utløpet av 2013 i gjennomsnitt utgjorde ca. 3,2 prosent for DNB Livsforsikrings produkter. Verdsettelse av forsikringsmessige avsetninger vil etter nytt regelverk baseres på en diskonteringsrente som representerer risikofri rente, noe som er et nytt prinsipp for norske forsikringsselskaper. Ved dagens lave rentenivå, hvor diskonteringsrenten i tillegg skal underlegges stress, vil nye beregninger av forsikringsmessige forpliktelser øke, med påfølgende krav til økt soliditetskapital. Gjennom forhandlinger har medlemslandene og beslutningstagerne blitt enige om virkemidler som medfører at diskonteringsrenten blir mindre volatil. Dette medfører bedre forutsigbarhet for livsforsikringsselskapenes beregning av forsikringsmessige forpliktelser.

Pilar 2 inneholder regler for risikostyring og internkontroll samt tilsynsmessig kontroll og overvåkning. Et sentralt prinsipp er tydeliggjøring av ansvar for risikostyring på tre nivåer. Som første nivå har den operative linjeorganisasjonen gjennom ledelsen eierskap til og ansvar for å kartlegge, kontrollere og tilpasse risiko i samsvar med enhetens forhåndsdefinerte risikoappetitt. Nivå to ivaretas av en uavhengig risikostyringsenhet som overvåker og måler risiko. I tillegg bidrar risikostyringsenheten med å utvikle effektive risikostyringssystemer samt rapportere risiko til relevante ledere og kontrollinstanser. Tredje nivå ivaretas av Konsernrevisjonen gjennom en risikobasert tilnærming hvor kvaliteten i risikohåndteringen i første og andre linje rapporteres til selskapets ledelse og styre.

Pilar 3 stiller krav om informasjonsplikt til markedet og rapporteringsplikt overfor tilsynsmyndighetene.

Deler av Solvens II-regelverket som er knyttet til risikostyring og internkontroll, ble for praktiske formål satt i kraft 1. januar 2014. Fra 2015 skal selskapene rapportere de selskapsspesifikke kvantitative solvenskapitalkravene til nasjonale myndigheter. Solvenskapitalkravene trer i kraft 1. januar 2016. Det er enighet om at kapitalkravene skal følges av overgangsregler som innebærer 16 års gradvis innføring av Solvens II-rentekurven, alternativt at krav til forsikringstekniske avsetninger implementeres gradvis i løpet av overgangsperioden på 16 år. Det forventes formelle vedtak i 2014 som stadfester regelverket og implementeringsplanen slik den nå foreligger. Finanstilsynet skal godkjenne norske selskapers bruk av overgangsregelverket.

ENDRINGER I PRODUKTREGELVERKET FOR TJENESTEPENSJON OG FRIPOLISER

Alderspensjon fra Folketrygden er vesentlig endret gjennom pensjonsreformen. Et viktig element i den nye Folketrygden er at alle år i arbeid skal bidra til pensjonsopptjening, noe som understøtter målet om at folk flest skal jobbe lenger. I tillegg skal opptjente pensjoner avkortes i takt med forventet utvikling i levealder. Finansdepartementet har gitt Banklovkommisjonen i oppdrag å tilpasse regelverket for tjenestepensjon slik at dette understøtter endringene som er foretatt i Folketrygden. I tillegg skal nytt regelverk utformes slik at livsforsikringsselskapenes kapitalkrav i henhold til Solvens II reduseres.

Følgende lov- og produktendringer vil bli implementert:

Fripoliser med investeringsvalg

Rettigheter som er utledet av ytelsesbaserte tjenestepensjoner innenfor privat sektor, fripoliser, kan etter gjeldende regler kun forvaltes av livsforsikringsselskapene i kollektive porteføljer med rentegaranti. Historisk høye rentegarantier og lavt rentenivå medfører at kapitalkravene for fripolisene vil øke betydelig når Solvens II blir implementert. For å redusere kapitalbehovet må livsforsikringsselskapene forvalte fripolisene i lange rentepapirer

og ha lav eksponering i aksjemarkedet. Dette tilsier lav forventet avkastning og i liten grad oppregulering av pensjonsytelsene. Banklovkommisjonen har foreslått at fripoliser kan konverteres til investeringsvalg uten rentegaranti, hvor poliseinnehaver velger allokering. Investeringsvalg skal bidra til en bedre forvaltning av pensjonsmidlene samtidig som livsforsikringsselskapenes renterisiko reduseres. Investeringsvalget omfatter i utgangspunktet perioden frem til pensjonsutbetaling. I utbetalingsperioden kan kunden velge om midlene skal forvaltes med eller uten rentegaranti. Omdanning av fripoliser til investeringsvalg er basert på kundens samtykke, og loven setter strenge krav til rådgivning. Regelverket ble vedtatt i 2012 uten angivelse av ikrafttredelsestidspunkt. Finansdepartementet har sendt de siste regelverksavklaringene på høring, og regelverket forventes implementert i løpet av 2014.

Ny tjenestepensjon og økte sparesatser for innskuddspensjon

Ny tjenestepensjon

Stortinget har vedtatt et nytt tjenestepensjonsprodukt som ble innført 1. januar 2014. Det nye produktet bygger i vesentlig grad på prinsippene i ny folketrygd.

Premier og innskudd beregnes med utgangspunkt i lønn, hvor alle år i arbeid bidrar til innbetaling til medlemmets pensjonsbeholdning. Øvre grense på innskudd med skattemessig fradrag er 7 prosent av lønn opptil 7,1G og 25,1 prosent av lønn mellom 7,1G og 12G. Midler som innbetales til pensjonsbeholdningen, har i utgangspunktet 0 prosent rentegaranti stilt av livsforsikringsselskapet. Bedriftene kan på vegne av sine ansatte beslutte at pensjonsbeholdningen skal forvaltes med individuelt investeringsvalg uten rentegaranti. På utbetalingstidspunktet beregnes årlig pensjon basert på forventet levealder. Ved død tilfaller pensjonsbeholdningen forsikringsfellesskapet (dødelighetsarv). Forventet dødelighetsarv hensyntas ved beregning av årlig pensjon. I tillegg kan arbeidsgiver avtale med sine ansatte at pensjonsbeholdningen og pensjoner under utbetaling skal ha en verdiutvikling minst tilsvarende samfunnets lønnsvekst. I den grad avkastningen på midlene blir lavere enn lønnsveksten, må differansen dekkes av arbeidsgiver gjennom ekstra premie. Gjennom forholdsvis romslige innskuddsgrenser sikres de ansatte gode pensjoner.

Økte sparesatser for innskuddspensjon

Finansdepartementet har med virkning fra 1. januar 2014 fastsatt nye maksimale sparesatser for innskuddspensjon. Tidligere var innskudd begrenset til 5 prosent av lønn opptil 6G og 8 prosent av lønn mellom 6G og 12G. Nye maksimale innskuddssatser er harmonisert med ny tjenestepensjon og utgjør 7 prosent av lønn opptil 7,1G og 25,1 prosent av lønn mellom 7,1G og 12G. På innskuddspensjonsproduktet er det et bunnfradrag, slik at innskudd beregnes basert på lønn som overstiger 1G (p.t. 85 245 kroner). Fra 1. januar 2014 kan bedrifter som ønsker det, betale innskudd for sine ansatte fra første lønnskrone. Bedrifter som betaler minimumsinnskudd på 2 prosent i henhold til lov om obligatorisk tjenestepensjon, skal fortsatt ha et bunnfradrag på 1G.

Nye maksimale sparesatser for innskuddspensjon har lenge vært etterlyst. Endringene medfører at innskuddspensjon blir et meget attraktivt produkt også for bedrifter som fortsatt har ytelsespensjon. Signaler fra markedet tilsier at kundene vil foretrekke innskuddspensjon fremfor det nye tjenestepensjonsproduktet.

Ytelsesbasert tjenestepensjon

Høye premier og uforutsigbare kostnader gjennom balanseføring av pensjonsforpliktelser har gjort ytelsespensjon lite attraktivt for foretakene. I tillegg er produktet kapitalkrevende for livsforsikringsselskapene gjennom akkumulering av rente- og levealderrisiko. Med dette som utgangspunkt foreslo Banklovkommisjonen en styrt avvikling av dagens ytelsesbaserte tjenestepensjon over en treårsperiode. Finansdepartementet har ikke fremmet forslag til avvikling av ytelsespensjon for Stortinget. Dette medfører at det er tre alternative tjenestepensjonsprodukter: ny tjenestepensjon, innskuddspensjon og ytelsespensjon.

Finansdepartementet har gitt Banklovkommisjonen i oppdrag å utrede et nytt, modifisert ytelsespensjonsprodukt hvor det forutsettes levealderjustering av pensjoner og 0 prosent rentegaranti på innbetalte midler. Det forventes at Banklovkommisjonen i løpet av første halvår 2014 vil konkludere på om det er ønskelig med et nytt ytelsesbasert tjenestepensjonsprodukt.

Fripoliser

Finansdepartementet har valgt å ikke behandle Banklovkommisjonens forslag til regelverksendringer for fripoliser. Dette medfører at utfordringene med høye kapitalkrav for fripoliser fortsatt ikke er løst.

Livsforsikringsnæringen, representert ved Finans Norge, vil overfor Finansdepartementet foreslå regelverksendringer for eksisterende og nye fripoliser. Målet er å få et regelverk som gjør det lettere å etablere en fleksibel bufferkapital ved at all avkastning ut over underliggende rentegaranti forblir en betinget kundetildeling som kan benyttes til å dekke opp rentegarantien i år med dårlig avkastning.

Ved avvikling av ytelsesbasert tjenestepensjon blir kapital i ordningene omdannet til fripoliser. Næringen ønsker et alternativ til dette hvor det ikke utstedes fripoliser ved endring eller lukking av ytelsesordninger. Dette kan gjennomføres ved at ytelsesordningen videreføres uten opptjening av nye alderspensjonsrettigheter. Ordningen bør gjelde både ved overgang til innskuddspensjon og ved ny tjenestepensjon. Bedriftene må også selv kunne velge om kapitalen i ytelsesordningen skal videreføres som en lukket avtale eller om det skal utstedes fripoliser.

Blir bransjens forslag til endringer for fripoliser vedtatt, kan regelverket tre i kraft tidligst fra 1. januar 2015.

Privat sparing til pensjon

Økt levealder og lavere ytelser fra Folketrygden, kombinert med at mange ansatte har dårlige tjenestepensjonsavtaler,

medfører et økt behov for privat pensjonssparing. Privat sparing gjennom forsikringsbaserte ordninger har de siste årene vært relativt lav. Dette har sammenheng med at skattemotiverte pensjonsordninger har for dårlige betingelser, både gjennom lave fradragsrammer og som følge av at inntektsskatten på utbetalte pensjoner er høyere enn skattefradraget ved innbetaling av premie. Livsforsikringsnæringen ønsker at sparebeløpet skal økes samt at det innføres skattesymmetri mellom fradragsrett og skatt ved utbetaling. Regjeringen har varslet at regelverket for privat sparing skal gjennomgås og forbedres. Nytt regelverk kan være på plass tidligst fra 1. januar 2015.

VIKTIGE ENDRINGER I IFRS

Det er de siste årene introdusert en rekke forslag til nye regnskapsregler innenfor IFRS. En del av standardene er allerede vedtatt av standardsettende organer, se omtale under regnskapsprinsipper til årsregnskapet, punkt 21 Vedtatte, ikke ikrafttrådte standarder og fortolkninger. Endringene vil ventelig få virkning for norske foretak etter behandling i EU-kommisjonen og av norske myndigheter. De nye forslagene skyldes dels ønsker om forbedringer etter finanskrisen og dels andre forbedringsinitiativ, herunder ønsket om å samordne internasjonale og amerikanske regler for finansiell rapportering.

Fremtidige endringer i IFRS som påregnes å få størst betydning for norske finansinstitusjoner, er nye regnskapsregler for nedskrivninger av finansielle eiendeler, herunder utlån, og nye regler for vurdering av forsikringskontrakter.

NYE REGNSKAPSREGLER FOR NEDSKRIVNING AV FINANSIELLE EIENDELER

Det standardsettende organet International Accounting Standards Board, IASB, publiserte i november 2009 et høringsutkast til nye regler for nedskrivning av finansielle eiendeler. Forslaget utgjør del to av et tredelt prosjekt for å erstatte IAS 39 Finansielle instrumenter, innregning og måling, med den nye standarden IFRS 9 Finansielle instrumenter. Ved utgangen av januar 2011 lanserte IASB og det amerikanske Financial Accounting Standards Board, FASB, utkast til en ny, felles nedskrivningsmodell for finansielle eiendeler. Senere har FASB besluttet å utvikle et alternativ til IASBs nedskrivningsmodell, mens IASB på sin side har fullført sine tekniske diskusjoner og publiserte 7. mars 2013 et revidert utkast med høringsfrist i juli 2013. IASB har etter dette hatt en rekke møter hvor ytterligere detaljer i regelverket er diskutert.

Nåværende regler for nedskrivning av finansielle eiendeler
En finansiell eiendel skal etter gjeldende regler nedskrives hvis det foreligger objektiv indikasjon på verdifall, det vil si når tap er inntruffet og tapshendelsen har en effekt på eiendelens estimerte fremtidige kontantstrømmer. Nedskrivningsreglene har av standardsettere, revisorer og brukere blitt kritisert for enkelte forhold, herunder at gjeldende regler gir en forsinket regnskapsføring av tap som følge av at en tapshendelse må være inntruffet før nedskrivning kan regnskapsføres. I tillegg vil det ikke alltid være åpenbart når et tap faktisk er inntruffet, noe som kan gi ulik praktisering av regelverket.

Nye regler for nedskrivning av finansielle eiendeler
Den nye IASB-modellen har en forventet tap-tilnærming og antas å gi nedskrivninger i regnskapet på et tidligere tidspunkt enn dagens modell. Det er foreslått at det på hvert rapporteringstidspunkt skal avsettes for 12-måneders forventet tap. Dette er definert som effekten av hele det forventede tapet på en finansiell eiendel vektet med sannsynligheten for at dette tapet vil oppstå i løpet av de neste 12 månedene. For en finansiell eiendel hvor det har vært en vesentlig forverring i kredittkvaliteten siden første regnskapsføring, skal det avsettes for forventet tap over eiendelens gjenværende løpetid. Vurderingen av kredittkvaliteten skal baseres på hvorvidt sannsynligheten for å ikke motta hele eller deler av de kontraktsmessige kontantstrømmene er endret. Forslaget beskriver en rekke faktorer som kan inngå i vurderingen av kredittkvaliteten.

Vurderingen av når eiendeler skal flyttes fra en gruppe hvor nedskrivningen er basert på 12-måneders forventet tap, til en gruppe hvor det skal beregnes forventede tap over eiendelenes gjenværende levetid, innebærer stor grad av skjønn. Det vil også være krevende å estimere fremtidige forventede kontantstrømmer og levetid. Tapsestimatene vil således kunne være beheftet med usikkerhet.

Implementering av de nye reglene ventes å gi økte nedskrivninger i regnskapet, noe som forventes å få en negativ effekt på egenkapitalen for de fleste finansinstitusjoner.

Det er forventet at endelige regler vil bli publisert i første halvår 2014 med ikrafttredelse av den nye standarden fra 1. januar 2018.

NYE REGLER FOR FORSIKRINGSSELSKAPER

I juli 2010 offentliggjorde IASB høringsutkastet til ny IFRS 4 Forsikringskontrakter, som representerte det første omfattende forslaget fra IASB om regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. Det har i etterkant vært mange diskusjoner rundt de foreslåtte reglene, og det ble foreslått en rekke endringer i det opprinnelige høringsutkastet. Som følge av dette ble det publisert et revidert høringsutkast 20. juni 2013 med høringsfrist 25. oktober 2013. IASB har etter dette hatt en rekke møter hvor ytterligere detaljer i regelverket er diskutert.

Det foreliggende høringsutkastet innebærer måling av forsikringsforpliktelsene til nåverdi av kontantstrømmene som følger av kontraktene, inklusive en risikomargin og en servicemargin. Effekter av endringer i henholdsvis estimerte kontantstrømmer og diskonteringsrente skal regnskapsføres enten i resultatregnskapet eller i totalresultatet etter nærmere bestemte regler. Det nye forslaget ventes å føre til større grad av kompleksitet i utarbeidelse og presentasjon av regnskapet. Etter nåværende regler måles forpliktelsene i henhold til nærmere bestemte regler i forsikringsvirksomhetsloven, og endringer i forsikringsforpliktelser regnskapsføres i resultatregnskapet.

Det er forventet at endelige regler vil bli publisert i begynnelsen av 2015, og den nye standarden ventes å tre i kraft tidligst fra 2018.

SKATTER OG AVGIFTER FOR FINANSNÆRINGEN

BEGRENSNING AV FRADRAG FOR RENTEKOSTNADER I INTERESSEFELLESKAP

Det er innført en regel som begrenser fradragsretten for renter på lån fra nærstående parter. Regelen er innført med virkning fra og med inntektsåret 2014. Etter regelen begrenses skattemessig fradragsrett for rentekostnader på lån mellom nærstående parter (interne rentekostnader) som overstiger 30 prosent av et særskilt fastsatt beregningsgrunnlag. Beregningsgrunnlaget er alminnelig inntekt etter mottatt/avgitt konsernbidrag, korrigert for skattemessige avskrivninger og netto rentekostnader. Begrensningsregelen kommer til anvendelse når netto eksterne og interne rentekostnader overstiger et terskelbeløp på 5 millioner kroner. Rentebegrensningsregelen gjelder også for enkelte eksterne lån, herunder lån som en nærstående part har stilt sikkerhet for.

Begrensningsregelen har vært kritisert. Kritikken har særlig vært knyttet til at sikkerhetsstillelse fra konsernselskaper medfører at eksterne lån blir omfattet av rentebegrensningsregelen, noe som vil kunne få store konsekvenser for finansieringen i en rekke konsern, siden sikkerhetsstillelse fra nærstående parter er vanlig i forbindelse med eksterne låneopptak. En forskrift er sendt på høring med forslag om unntak fra reglenes anvendelse på lån fra uavhengig långiver med sikkerhet fra et konsernselskap. Videre kan økt skattepliktig inntekt som følge av at et rentefradrag avskjæres, ikke utlignes mot konsernbidrag eller mot fremførbart underskudd.

Loven omfatter norske selskaper med unntak av finansinstitusjoner. Konsernets selskaper som ikke er finansinstitusjoner, kan således rammes av begrensningen. Bankens kunder kan også rammes, noe som kan få betydning for bankens virksomhet.

MERVERDIAVGIFT PÅ FINANSIELLE TJENESTER OG AVGIFT PÅ MARGININNTEKTER

Det er unntak for merverdiavgift på finansielle tjenester. Finansdepartementet varslet i statsbudsjettet for 2012 at mulighetene for å ilegge merverdiavgift på finansielle tjenester i form av aktivitetsskatt for finansielle tjenester er under utredning. I statsbudsjettet for 2014 presenterte departementet en skisse til hvordan en avgift på finansielle tjenester kan gjennomføres. Avgiften slik den ble skissert bygger på egenskapene til merverdiavgiften og ligner i mindre grad på en aktivitetsskatt, som har blitt omtalt i tidligere proposisjoner. Skissen legger opp til å utvide merverdiavgiftsgrunnlaget for finansielle tjenester der dette er praktisk mulig, for eksempel for honorarer og gebyrer. Videre kan det innføres en ny avgift på margininntekter, for eksempel renteinntekter, som av praktiske hensyn ikke kan omfattes av merverdiavgiften. Departementet varslet samtidig at det gjenstår et betydelig regelteknisk arbeid før et konkret forslag kan presenteres for Stortinget. Stortingsvalget 2013 førte til et regjeringsskifte, og det er uklart om den nye regjeringen vil videreføre arbeidet med å utrede merverdiavgift på finansielle tjenester.

RAPPORTERING AV PERSONKUNDER ELLER ENHETER TIL NASJONALE SKATTEMYNDIGHETER

Den amerikanske kongressen vedtok i 2010 Foreign Account Tax Compliance Act, FATCA, med formål å bekjempe skatteunndragelser fra personer eller enheter som er skattepliktige til USA. Reglene og tidsplanen for implementering har blitt offentliggjort gjennom flere uttalelser fra amerikanske ligningsmyndigheter, Internal Revenue Service, IRS.

Reglene innebærer at ikke-amerikanske finansforetak forventes å etablere prosesser for å identifisere og verifisere kundeforhold omfattet av FATCA-reglene og rapportere til amerikanske ligningsmyndigheter enten direkte eller via lokale myndigheter i det aktuelle landet. Det siste forutsetter at det inngås særskilt avtale mellom det aktuelle landet og USA. Definisjonen av finansforetak er vid og omfatter banker, forsikringsselskaper, meglerforetak og investerings- og fondsstrukturer. Rapporteringskravet omfatter kundeforhold med personer som er skattepliktige til USA, og enheter hvor amerikanske personer har betydelige eierinteresser. I tillegg må finansforetak rapportere akkumulerte transaksjoner med eller trekke kildeskatt på transaksjoner med ikke-amerikanske finansforetak som ikke følger FATCA-reglene.

IRS har utarbeidet to modeller for bilaterale avtaler med nasjonalstater. Enten må FATCA-reglene implementeres i lokal lovgivning, eller så må finansinstitusjonene i landet inngå avtale med IRS direkte. Amerikanske myndigheter har inngått bilaterale avtaler om FATCA med myndighetene i en rekke land. Norge inngikk en slik avtale i 2013. Avtalen medfører at norske finansinstitusjoners rapportering til norske myndigheter utvides til å inkludere opplysninger i henhold til FATCA-reglene.

Amerikanske myndigheter offentliggjorde oppdaterte regler om FATCA i januar 2013. Innføringen av kravene er senere ytterligere forskjøvet og vil skje gradvis fra 2014.

FATCA representerer store utfordringer for finansforetak over hele verden og kan potensielt få vesentlige negative konsekvenser for finansforetak som ikke overholder identifiserings- og rapporteringskravene. DNBs internasjonale virksomhet medfører at konsernet må forholde seg til lokale tilpasninger til FATCA i en rekke land.

I perioden etter at USA vedtok å innføre FATCA er det tatt initiativ til tilsvarende rapportering innenfor EU, G20-landene og OECD. Så langt har dette arbeidet ikke ledet frem til vedtatte regler. Innenfor OECD er det imidlertid utarbeidet et forslag til en felles standard for identifisering og rapportering benevnt Common Reporting and Due Diligence Standard (CRS). I tillegg er det utarbeidet en modell for utveksling av denne type informasjon mellom nasjonalstater, kalt Model Competent Authority Agreement (CAA). Norge har sammen med over 40 land forpliktet seg til en tidlig gjennomføring av standarden.

DNB følger utviklingen og planlegger tilpasninger for å kunne etterleve kravene innenfor rammer som er kostnadseffektive, ivaretar forretningsmessige hensyn og er i tråd med lovgivningen i landene der konsernet har virksomhet.

DNB

GOD STYRING SKAPER TILLIT

STYRING I DNB

26 KONSERNLEDELSEN
30 STYRET
32 STYRENDE ORGANER
34 EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

KONSERNLEDELSEN

NY ORGANISERING FRA JANUAR 2013

Fra venstre: Tom Rathke, Ottar Ertzeid, Kjerstin Braathen, Bjørn Erik Næss, Trond Bentestuen, Liv Fiksdahl

Solveig Hellebust, Rune Bjerke, Trygve Young, Kari Olrud Moen, Harald Serck-Hanssen, Thomas Midteide

KONSERNLEDELSEN

RUNE BJERKE
(FØDT 1960)

Konsernsjef
Bjerke tiltrådte som konsernsjef i januar 2007. Han var tidligere konsernsjef i Hafslund ASA og har blant annet vært administrerende direktør i Scancem International. Bjerke har hatt en rekke styreverv i større selskaper. Han har tidligere vært finansbyråd i Oslo kommune og politisk rådgiver i Olje- og energidepartementet. Bjerke er utdannet i sosialøkonomi ved Universitetet i Oslo og har en Master i Public Administration fra Harvard University.

BJØRN ERIK NÆSS
(FØDT 1954)

Konserndirektør finans
Næss tiltrådte stillingen som finansdirektør med virkning fra mars 2008. Han var tidligere finansdirektør i Aker Kværner ASA. Før det hadde han tilsvarende stillinger i Orkla og Carlsberg (Danmark). Næss har bred erfaring fra ledende stillinger både i Norge og internasjonalt. Næss er utdannet siviløkonom ved Norges Handelshøyskole og har i tillegg et executive programme fra Darden Business School, USA.

TROND BENTESTUEN
(FØDT 1970)

Konserndirektør Personmarked Norge
Bentestuen tiltrådte stillingen som konserndirektør for Personmarked Norge i januar 2013. Han var tidligere konserndirektør for Marked, kommunikasjon og eBusiness. Bentestuen kom til DNB i 2009 fra stillingen som markeds- og kommunikasjonsdirektør i Expert. Han har også vært presseansvarlig og informasjonsrådgiver i Telenor. Bentestuen har en Bachelor of Arts in Journalism and Political Science fra Temple University, USA, og utdanning fra Forsvaret.

KJERSTIN BRAATHEN
(FØDT 1970)

Konserndirektør Bedriftsmarked Norge
Braathen tiltrådte stillingen som konserndirektør for Bedriftsmarked Norge i januar 2013. Hun var tidligere leder for Shipping, Offshore og Logistics (SOL) i Oslo. Hun har mange års erfaring som kundeansvarlig og senior kundeansvarlig i SOL. Hun kom til DNB i 1999 fra Hydro Agri International. Braathen er utdannet Master in Management fra Ecole Supérieure de Commerce de Nice-Sophia Antipolis.

HARALD SERCK-HANSSEN
(FØDT 1965)

Konserndirektør Storkunder og internasjonal
Serck-Hanssen tiltrådte stillingen som konserndirektør for Storkunder og internasjonal i januar 2013. Han kom fra stillingen som divisjonsdirektør for Shipping, Offshore og Logistics (SOL). Serck-Hanssen kom til DNB i 1998 og har vært leder for flere seksjoner i SOL. Han har også erfaring fra Stolt-Nielsen Shipping og Odfjell Group. Serck-Hanssen er utdannet siviløkonom fra University of Stirling. Han har også et advanced management programme fra INSEAD Fontainebleau.

OTTAR ERTZEID
(FØDT 1965)

Konserndirektør Markets
Ertzeid har ledet Markets siden fusjonen mellom DnB og Gjensidige NOR i 2003. Han har tidligere vært leder og nestleder for DnB Markets og hatt ulike stillinger innenfor valuta- og kapitalmarkedsområdet i DnB. Han har også vært økonomi- og finansdirektør i DnB Boligkreditt og finanssjef i Realkreditt. Ertzeid er utdannet siviløkonom ved Handelshøyskolen BI.

TOM RATHKE
(FØDT 1956)

Konserndirektør Wealth Management
Rathke tiltrådte som konserndirektør for Wealth Management i januar 2013. Han har tidligere ledet Forsikring og kapitalforvaltning. Rathke har vært administrerende direktør i DNBs datterselskap DNB Livsforsikring og styreformann i DNB Asset Management og DNB Skadeforsikring. Han har tidligere vært administrerende direktør i Gjensidige NORs fondsselskap Avanse og har hatt lederstillinger i Vesta og If Skadeforsikring. Han har også erfaring fra SAS og Dyno. Rathke er utdannet siviløkonom ved Handelshøyskolen BI, har en Master of Business Administration fra Universtity of Wisconsin og et Advanced Management Programme fra Harvard University.

KARI OLRUD MOEN
(FØDT 1969)

Konserndirektør Produkt
Olrud Moen tiltrådte stillingen som konserndirektør for Produkt i januar 2013. Hun var tidligere konserndirektør for Corporate Centre. Olrud Moen kom til DNB i 2006 fra stillingen som statssekretær i Finansdepartementet. Hun har også vært konsulent i McKinsey & Co., rådgiver for Høyres Stortingsgruppe og konsulent i Finansavdelingen i Finansdepartementet. Olrud Moen er utdannet siviløkonom ved Norges Handelshøyskole og har en Master of Business Administration, MBA, fra University of California at Berkeley.

LIV FIKSDAHL
(FØDT 1965)

Konserndirektør IT og Operations
Fiksdahl tiltrådte stillingen som konserndirektør for IT og Operations i januar 2013. Hun har tidligere ledet Operations, hatt ulike lederstillinger innenfor drift og administrasjon og vært divisjonsdirektør for Bankproduksjon i Bedriftsmarked og betalingstjenester. Fiksdahl har bakgrunn fra kunderettede stillinger i Gjensidige NOR Sparebank, Handelsbanken og Fokus Bank. Fiksdahl har utdannelse fra Trondheim Økonomiske Høgskole.

SOLVEIG HELLEBUST
(FØDT 1967)

Konserndirektør HR
Hellebust tiltrådte stillingen som konserndirektør for HR i april 2009. Hun kom fra stillingen som HR- og kommunikasjonsdirektør i Pronova BioPharma ASA og har tidligere mange års erfaring fra HR i Telenor og fra Handelshøyskolen BI som førsteamanuensis i samfunnsøkonomi. Hellebust har en Ph.D. i Internasjonal økonomi fra Universitetet for miljø- og biovitenskap, en M. Sc. i Landbruksøkonomi fra University of Illinois og en M. Sc. i Økonomi og ledelse fra Handelshøyskolen BI.

TRYGVE YOUNG
(FØDT 1951)

Konserndirektør Risikostyring
Young tiltrådte stillingen som konserndirektør for Risikostyring i januar 2013. Han har vært Chief Risk Officer siden 2008 og var Chief Credit Officer fra 2000. Young har arbeidet med risikostyring i DNB siden 1994 og har bakgrunn som senior kundeansvarlig i DNB og leder ved representasjonskontoret i Tyskland. Han har også vært markedskonsulent for Sveriges Handelssekretariatet i Tyskland. Young er utdannet siviløkonom ved Universitetet i Mannheim i Tyskland.

THOMAS MIDTEIDE
(FØDT 1974)

Konserndirektør Kommunikasjon
Møter i konsernledelsen
Midteide tiltrådte stillingen som konserndirektør for Kommunikasjon i januar 2013. Han var tidligere informasjonsdirektør. Midteide kom til DNB i 2009 fra stillingen som kommunikasjonsdirektør i SAS Norge. Han har også vært informasjonssjef i VISA Norge og reporter og programleder i NRK. Midteide er utdannet journalist ved Høgskolen i Oslo og har studert statsvitenskap og kriminologi ved Universitetet i Oslo.

STYRET

ANNE CARINE TANUM (FØDT 1954)

Styreleder i DNB og DNB Bank (styremedlem siden 1999)
Tidligere styremedlem i DnB Holding, Den norske Bank og Vital Forsikring. Styreleder i Stiftelsen Litteraturhuset, Kilden IKS og Oslo Kino AS. Nestleder i styret for Oslo universitetssykehus HF. Styremedlem i Cappelen Damm AS, Try AS, Henie Onstad Kunstsenter, Niels Henrik Abels minnefond og IRIS. Tidligere styreleder i NRK, nestleder for styret i Den norske Opera og mangeårig administrerende direktør og eier av Tanum AS. Utdannet cand. jur. ved Universitetet i Oslo.

Deltok i 14 av 15 styremøter i 2013.

TORE OLAF RIMMEREID (FØDT 1962)

Nestleder i styret i DNB siden 2012 (styremedlem siden 2008)
Tidligere styremedlem i DNB Bank. Administrerende direktør i E-CO Energi og tidligere administrasjons- og finansdirektør i NRK og konserndirektør økonomi og finans i SpareBank 1 Gruppen AS. Har hatt diverse stillinger i Kreditkassen. Var tidligere politisk rådgiver for Høyres Stortingsgruppe og er nå styreleder i Oslo Lysverker, Opplandskraft DA og Energi Norge (bransjeforening for energinæringen). Utdannet siviløkonom og autorisert finansanalytiker ved Norges Handelshøyskole.

Deltok i 14 av 15 styremøter i 2013.

JARLE BERGO (FØDT 1945)

Styremedlem i DNB og nestleder i styret i DNB Bank siden 2011
Hadde ulike stillinger i Norges Bank fra slutten av 60-tallet og avsluttet sin karriere som visesentralbanksjef i 2008. Alternate Executive Director i International Monetary Fund, IMF, ut 2010. Tidligere forretningsfører for Statens Banksikringsfond og styremedlem i Oslo Børs. Har også deltatt i ulike komiteer og ekspertgrupper, blant annet i komiteen for etiske retningslinjer for Statens Pensjonsfond i 2002. Utdannet sosialøkonom ved Universitetet i Oslo.

Deltok i 14 av 15 styremøter i 2013.

BENTE BREVIK (FØDT 1964)

Styremedlem i DNB siden 2010
Administrerende direktør i Orkla Foods Norge AS. Styremedlem i Dagligvareleverandørenes Forening og Orkla Foods Sverige AB. Har vært administrerende direktør i Stabburet AS og Nidar AS og hatt ulike stillinger i Nidar AS, Varta Batteri AS og SC Johnson. Utdannet siviløkonom ved Handelshøyskolen BI.

Deltok i 11 av 15 styremøter i 2013.

SVERRE FINSTAD (FØDT 1955)

Ansattevalgt styremedlem i DNB og DNB Bank siden 2011
Styremedlem i DNB også i tidligere perioder og tidligere styremedlem i Gjensidige NOR Sparebank. Nestleder for Finansforbundet avd. Hedmark. Ble ansatt i Ringsaker Sparebank i 1977 og har vært heltids tillitsvalgt siden 1986.

Deltok i 14 av 15 styremøter i 2013.

CARL A. LØVVIK (FØDT 1952)

Ansattevalgt styremedlem i DNB siden 2011
Arbeider i dag som hovedverneombud og tillitsvalgt i DNB. Ble ansatt som assurandør i 1988 og har jobbet som markedssjef i salg og som driftsleder ved Kundesenteret i DNB.

Deltok i 15 av 15 styremøter i 2013.

VIGDIS MATHISEN (FØDT 1958)

Ansattevalgt styremedlem i DNB og DNB Bank siden 2012
Ansatt i konsernet siden 1983 og valgt som konsernhovedtillitsvalgt i Finansforbundet DNB i 2012. Har tidligere fem års erfaring fra styrene i Den norske Bank og DnB Holding. Er utdannet bedriftsøkonom fra Handelshøyskolen BI og har flere kurs innen ledelse fra samme sted.

Deltok i 14 av 15 styremøter i 2013.

BERIT SVENDSEN (FØDT 1963)

Styremedlem i DNB siden 2012 (tidligere styremedlem i DNB Bank 2010–2012)
Startet som forsker i Telenor i 1988. Fra 2000 til 2005 var hun teknologidirektør og satt i Telenors konsernledelse samtidig som hun var arbeidende styreleder i Telenors forsknings- og utviklingsavdeling. I 2005 ble hun leder for Telenors fastnettvirksomhet i Norge. Fra 2008 til 2011 var hun administrerende direktør i Conax. Er i dag konserndirektør i Telenor og administrerende direktør for Telenor Norge. Er styremedlem i EMGS og har tidligere blant annet vært styreleder i Data Respons ASA og styremedlem i Ekornes ASA samt medlem av EU-kommisjonens rådgivende gruppe for IKT-spørsmål. Er utdannet sivilingeniør ved NTNU og har en Master of Technology Management ved NTNU i samarbeid med NHH og Massachusetts Institute of Technology.

Deltok i 13 av 15 styremøter i 2013.

STYRENDE ORGANER I DNB ASA

PER 31. DESEMBER 2013

REPRESENTANTSKAP

Medlemmer valgt av aksjonærene
Eldbjørg Løwer, Kongsberg (leder) (200)
Randi Eek Thorsen, Gran (nestleder) (0)
Inge Andersen, Oslo (0)
Nils Halvard Bastiansen, Bærum (0)
Toril Eidesvik, Bergen (0)
Sondre Gravir, Bærum (0)
Camilla Marianne Grieg, Bergen (0)
Ole-Jørgen Haslestad, Oslo (489)
Nalan Koc, Tromsø (0)
Tomas Leire, Kristiansand (0)
Helge Møgster, Storebø (0)
Ole Robert Reitan, Asker (0)
Gudrun B. Rollefsen, Hammerfest (0)
Amund Skarholt, Oslo (1 222)
Torild Skogsholm, Oslo (0)
Merete Smith, Oslo (0)
Ståle Svenning, Trondheim (0)
Turid Sørensen, Sandefjord (0)
Gine Wang, Stavanger (0)

Varamedlemmer valgt av aksjonærene
Erik Buchmann, Oslo (500)
Harriet Hagan, Alta (0)
Bente Hagem, Ås (0)
Liv Johannson, Oslo (3 031)
Herman Mehren, Nevlunghamn (0)
Gry Merckoll Nilsen, Drammen (0)
Asbjørn Olsen, Skedsmo (1 313)
Oddbjørn Paulsen, Bodø (10)
Anne Bjørg Thoen, Oslo (416)
Elsbeth Sande Tronstad, Stabekk (0)

Medlemmer valgt av de ansatte
Lillian Hattrem (0)
Randi Justnæs (711)
Svein-Ove Kvalheim (2 282)
Mariell Lyngbø (0)
Irene Buskum Olsen (632)
Einar Pedersen (0)
Jørn Ramberg (1 511)
Ingvild Rekdal (172)
Eli Solhaug (1 036)
Marianne Steinsbu (4 789)

Varamedlemmer valgt av de ansatte
Rune Asprusten (3 559)
Terje Bakken (717)
Rune André Bernbo (0)
Gunn M. Carlsen (81)
Mona Drønen (2 032)
Ronny Eikerol (1 628)
Solvor Hagen (1 003)
Svein Arne Kristoffersen (0)
Børre Lande (0)
Oddmunn Olsen (1 320)
Sissel Tove Rist (58)
Mia Strand (0)
Unni Strand (75)
Viktor Sæther (0)
Arve Hatlevoll (162)
Astrid Waaler (0)

KONTROLLKOMITÉ

Medlemmer
Frode Hassel, Trondheim (leder) (0)
Thorstein Øverland, Oslo (nestleder) (0)
Vigdis Merete Almestad, Oslo (0)
Karl Olav Hovden, Kolbotn (0)

Varamedlemmer
Ida Espolin Johnson, Oslo (0)

STYRE

Medlemmer
Anne Carine Tanum, Rømskog (leder) (300 000)
Tore Olaf Rimmereid, Oslo (nestleder) (6 111)
Jarle Bergo, Ytre Enebakk (225)
Bente Brevik, Oslo (5 000)
Sverre Finstad, Moelv (8 351) [1)]
Carl A. Løvvik, Bergen (816) [1)]
Vigdis Mathisen, Asker (222)
Berit Svendsen, Oslo (0)

Varamedlemmer for de ansattes representanter
Bente Hornsrud Espenes, Oslo (0)
Jørn O. Kvilhaug, Hokksund (1 481) [1)]
Hans-Kristian Sætrum, Oslo (9 706) [1)]

VALGKOMITÉ

Eldbjørg Løwer, Kongsberg (leder) (200)
Camilla Grieg, Bergen (0)
Karl Moursund, Oslo (0)
Reier Ola Søberg, Oslo (0)

STYREUTVALG FOR REVISJON OG RISIKOSTYRING

Tore Olaf Rimmereid, Oslo (leder) (6 111)
Jarle Bergo, Ytre Enebakk (225)
Bente Brevik, Oslo (5 000)

KOMPENSASJONSUTVALG

Anne Carine Tanum, Rømskog (leder) (300 000)
Tore Olaf Rimmereid, Oslo (6 111)
Berit Svendsen, Oslo (0)

KONSERNLEDELSE

Konsernsjef
Rune Bjerke (35 910)
Konserndirektør finans
Bjørn Erik Næss (37 524)
Konserndirektør Personmarked Norge
Trond Bentestuen (10 863)
Konserndirektør Bedriftsmarked Norge
Kjerstin Braathen (13 004)
Konserndirektør Storkunder og internasjonal
Harald Serck-Hanssen (18 408)
Konserndirektør Markets
Ottar Ertzeid (170 038)
Konserndirektør Wealth Management
Tom Rathke (22 629)
Konserndirektør Produkt
Kari Olrud Moen (14 220)
Konserndirektør IT og Operations
Liv Fiksdahl (15 574)
Konserndirektør HR
Solveig Hellebust (9 330)
Konserndirektør Risikostyring
Trygve Young (14 020)
Konserndirektør Relasjoner
Leif Teksum, møter i konsernledelsen (57 470)
Konserndirektør Kommunikasjon
Thomas Midteide, møter i konsernledelsen (1 029)

KONSERNREVISJON

Tor Steenfeldt-Foss (0)

EKSTERN REVISOR

Ernst & Young AS

1) Ikke uavhengige, se side 36 om eierstyring og selskapsledelse.

Tallene i parentes gir en oversikt over hvor mange aksjer vedkommende eide i DNB ASA per 31. desember 2013. Det er også tatt med aksjer tilhørende den nærmeste familie og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse, jfr. Lov om årsregnskap mv., paragraf 7–26.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Ledelsen og styret i DNB vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse og hvordan de fungerer i konsernet. DNB avlegger en redegjørelse for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse.

Regnskapslovens paragraf 3-3b, 2. ledd (redegjørelse om foretaksstyring)

Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan regnskapslovens paragraf 3–3b, 2. ledd er dekket i DNB. Inndelingen refererer til nummerering i paragrafen.

1–3. Angivelse av anbefaling som DNB følger, opplysning om hvor anbefalingen er tilgjengelig og begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalingen
Strukturen for eierstyring og selskapsledelse i DNB-konsernet er basert på norsk lov. DNB følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse utgitt 23. oktober 2012 av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse, NUES. Anbefalingen er tilgjengelig på nues.no. Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleves nedenfor.

4. Beskrivelse av hovedelementene i konsernets systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen
Se punkt 10 B under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse nedenfor.

5. Vedtektsbestemmelse som helt eller delvis utvider eller fraviker bestemmelser i allmennaksjelovens kapittel 5
DNB ASA har ingen vedtektsbestemmelser som avviker fra allmennaksjelovens kapittel 5, som omhandler generalforsamlingen.

6. Sammensetningen til ledende organer samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instrukser og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid
Se punktene 6, 7, 8 og 9 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse nedenfor.

7. Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskiftning av styremedlemmer
Se punkt 8 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse nedenfor.

8. Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte å kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis
Se punkt 3 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse nedenfor.

Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan de 15 punktene i anbefalingen er fulgt opp i DNB.

PUNKT 1

REDEGJØRELSE FOR EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE
Det foreligger ingen vesentlige avvik mellom anbefalingen og hvordan denne etterleves i DNB. Det er redegjort for ett avvik under punkt 7 og ett i punkt 14.

DNBs visjon er: Vi skaper verdier gjennom kunsten å møte kunden.

Verdiene som skal støtte opp under visjonen, er hjelpsom, profesjonell og initiativrik.

Visjonen og verdiene ligger til grunn for konsernets regler for etikk og samfunnsansvar. DNB-konsernet skal kjennetegnes av høy etisk standard og god eierstyring og selskapsledelse. Etikkreglene fastslår at medarbeidere, medlemmer av styrende organer, innleid personell og konsulenter i konsernet skal opptre med respekt og omtanke, og at kommunikasjonen skal være åpen, sannferdig og tydelig. DNBs etikkregler omhandler også retningslinjer for habilitet, taushets- og varslingsplikt, interessekonflikter, forhold til kunder og leverandører, forhold til medier, verdipapirhandel, innsidehandel og relevante privatøkonomiske forhold.

DNB ønsker å være en aktiv eier gjennom sine ulike roller som investor. Målet for aktivt eierskap eller eierskapsutøvelse er å påvirke selskaper i ønsket retning.

Samfunnsansvar, helse, miljø og sikkerhet samt likestilling er nærmere beskrevet i egne kapitler i årsrapporten og i styrets årsberetning. Det utarbeides årlig en rapport om samfunnsansvar som redegjør for DNBs mål, retningslinjer, tiltak og resultater når det gjelder å bidra til bærekraftig utvikling. Rapporten er tilgjengelig på konsernets nettsider dnb.no/om-oss/samfunnsansvar.

Ansatte og tillitsvalgte i DNB-konsernet er i henhold til konsernets retningslinjer for informasjonsbehandling pålagt taushetsplikt om den informasjonen de i sitt arbeid får kjennskap til om konsernets eller kunders forhold. Taushetsplikten gjelder ikke bare overfor utenforstående, men også i forhold til kolleger som ikke har behov for de aktuelle opplysningene i sitt arbeid. Reglene gjelder også opplysninger om konsernets strategi og markedsplaner og andre forhold av konkurransemessig betydning. De enkelte ansatte eller tillitsvalgte er selv ansvarlige for å holde seg orientert om de generelle og spesielle reglene om taushetsplikt som gjelder innenfor deres arbeidsområde. Videre skal ingen medarbeider i DNB, via datasystemene eller på annen måte, aktivt søke opplysninger om andre medarbeidere, kunder eller utenforstående når det ikke er nødvendig for vedkommendes arbeid i selskapet.

Konsernets etikkregler slår fast at en medarbeider straks skal informere sin overordnede eller konserndirektør revisjon dersom han eller hun får kunnskap om forhold som er i strid med gjeldende regelverk fastsatt av myndighetene eller vesentlige brudd på interne bestemmelser. Ansatte som på en forsvarlig måte varsler om kritikkverdige forhold i samsvar med dette punktet, skal ikke utsettes for belastninger som følge av varslingen. Brudd på etikkreglene kan medføre konsekvenser for ansettelsesforholdet. Reglene finnes i sin helhet på konsernets nettside, dnb.no/om-oss/samfunnsansvar.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 2

VIRKSOMHET
DNBs formål er å drive bank-, forsikrings- og finansieringsvirksomhet samt tilknyttet virksomhet innenfor rammen av den til enhver tid gjeldende lovgivning. Vedtektene til DNB ASA finnes i sin helhet på konsernets nettside, dnb.no/generalforsamling. Styrets årsberetning inneholder en redegjørelse for konsernets mål og strategier, og markedet oppdateres gjennom investorpresentasjoner i forbindelse med kvartalsvis finansiell rapportering, kapitalmarkedsdager og egne temapresentasjoner.

I de årlige strategiprosessene vurderer styret om de mål og retningslinjer som følger av strategiene, er entydige, dekkende, godt operasjonalisert og lettfattelige for de ansatte. Alle vesentlige retningslinjer er tilgjengelige for de ansatte via DNBs intranett eller på annen måte.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 3

SELSKAPSKAPITAL OG UTBYTTE
Styret foretar løpende en vurdering av kapitalsituasjonen i lys av selskapets mål, strategi og ønsket risikoprofil. For nærmere omtale av reglene om kapitaldekning, hvilke prinsipper DNB legger til grunn for å vurdere kapitalbehovet, samt nærmere spesifikasjon av elementene i konsernets kapitaldekning, vises til konsernets Pilar 3-rapportering om risiko og kapitalstyring, som er publisert på konsernets nettside dnb.no/investor relations.

I 2013 vedtok EU et nytt kapitaldekningsdirektiv, CRD IV, som stiller nye krav til både egenkapital, langsiktig finansiering og

likviditetsreserver. Regelverket vil bli gradvis innfaset frem mot 2019. Se nærmere omtale av både regelverket og hvordan det skal implementeres i Norge i kapitlet Nye rammebetingelser.

Styret vurderer konsernet som tilfredsstillende kapitalisert i forhold til nåværende regulatoriske krav. DNB fortsetter tilpasningene til nye likviditets- og kapitalkrav som ventes innført i løpet av de nærmeste årene. Konsernets finansierings-aktiviteter i perioden frem til et nytt og strengere regelverk er på plass vil være innrettet mot en gradvis tilpasning til et slikt regelverk.

Utbytte
DNB har som overordnet mål å skape langsiktige verdier for sine eiere, dels gjennom en positiv kursutvikling og dels gjennom en forutsigbar utbyttepolitikk. Det langsiktige målet er å dele ut 50 prosent av overskuddet. Nye reguleringer stiller høyere krav til kapitaldekning, og styret vil derfor i perioden frem til 2016 foreslå et lavere utbytte.

Tilbakekjøp av aksjer
For å ha fleksibilitet i kapitalstyringen har styret i tidligere perioder anmodet generalforsamlingen om fullmakt til å kjøpe tilbake egne aksjer. Det har tidligere vært inngått avtale med staten v/Nærings- og fiskeridepartementet som innebærer at det ved innløsning av ervervede aksjer skal foretas en forholdsmessig innløsning av aksjer tilhørende staten, slik at statens eierandel holdes konstant. For å optimalisere selskapets kapitalsituasjon ga generalforsamlingen 30. april 2013 styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer for samlet pålydende inntil 732 959 487 kroner, tilsvarende 4,5 prosent av selskapets aksjekapital. Aksjene skal kjøpes på regulert marked. Hver aksje kan kjøpes til kurser mellom 10 og 150 kroner. Ervervede aksjer skal innløses i henhold til allmenn-aksjelovens regler om kapitalnedsettelse. Fullmakten er gyldig i 12 måneder regnet fra generalforsamlingens beslutning.

Kapitalforhøyelse
Det foreligger for tiden ingen styrefullmakt til å foreta kapital-forhøyelse i DNB ASA.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 4

LIKEBEHANDLING AV AKSJONÆRER OG TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE

DNB ASA har én aksjeklasse. Gjennom vedtektene og i styrets og ledelsens arbeid legges det vekt på at alle aksjonærer skal likebehandles og ha samme mulighet for innflytelse. Alle aksjer har lik stemmerett. Ved aksjekapitalforhøyelser skal eksisterende aksjonærer gis fortrinnsrett, med mindre særskilte forhold tilsier at dette kan fravikes. Slik fravikelse vil i så fall bli begrunnet. I tilfeller der styret ber generalforsamlingen om fullmakt til tilbakekjøp av egne aksjer, skal dette skje i markedet til børskurs.

Største aksjonær
Staten v/Nærings- og fiskeridepartementet er DNB ASAs største aksjonær med en eierandel på 34 prosent. I henhold til Statens eierskapsmelding (Stortingsmelding nr. 13 2010-2011 Aktivt eierskap) er formålet med statens eierskap i DNB ASA å sikre at konsernet har hovedkontor i Norge og at selskapet skal være en partner for norske selskaper innenlands og på eksport-markedene. Det gir næringslivet tilgang til et stort norskbasert finanskonsern med høy kompetanse. I eierskapsmeldingen slår regjeringen fast at den vil opprettholde eierandelen i DNB på samme nivå som i dag og at selskapet skal drives på forretnings-messig grunnlag. I sin behandling av meldingen sluttet Stortinget seg til regjeringens eierpolitikk.

Forvaltningen av aksjene hos departementet skjer gjennom eierskapsavdelingen. Forvaltningen er underlagt spesielle retningslinjer som blant annet fastslår at staten ikke kan ha representanter i styret eller representantskapet i finans-institusjoner, men skal gjennom deltagelse i valgkomiteen sikre at selskapets organer får en sammensetning som representerer alle aksjonærgrupper. Retningslinjene stiller blant annet krav om at departementet skal opptre på en måte som bidrar til like-behandling av DNBs aksjonærer.

Nest største aksjonær
Sparebankstiftelsen DNB er nest største aksjonær med en eierandel på 9,88 prosent ved utgangen av desember 2013. Stiftelsen ble etablert høsten 2002, da tidligere Gjensidige NOR Sparebank ble omdannet til aksjeselskap. Norsk lovgivning krever at stiftelsen skal ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap i konsernet. For å skaffe midler til sin virksomhet har stiftelsen et behov for å oppnå høyest mulig risikojustert avkastning på sin forvaltede kapital. Mer informasjon finnes på sparebankstiftelsen.no.

Vedtektene for DNB ASA slår fast at dersom Sparebankstiftelsen DNB eier 10 prosent eller mer av DNB ASAs aksjekapital, skal spørsmål om salg eller annen avhendelse av aksjer i DNB Bank ASA behandles av generalforsamlingen i DNB ASA. Det samme gjelder spørsmål om fusjon eller fisjon av banken, avhendelse av en vesent-lig del av bankens virksomhet eller utstedelse av aksjer i banken til andre enn DNB ASA.

Transaksjoner med nærstående
Styreinstruksen i DNB ASA slår fast at et styremedlem ikke kan delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål der vedkommende eller nærstående parter må anses for direkte eller indirekte å ha personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det samme følger av konsernets etikkregler. Den enkelte plikter selv å påse at han eller hun ikke er inhabil i behandlingen

av en sak. Styret skal godkjenne avtaler mellom selskapet og styremedlemmer eller konsernsjef. Styret skal også godkjenne avtaler mellom selskapet og tredjepart der et styremedlem eller konsernsjefen må antas å ha en særlig interesse.

Styrets medlemmer skal melde fra til styret dersom de direkte har en vesentlig interesse i en avtale som inngås av selskapet eller annet selskap i DNB-konsernet. Det samme gjelder om avtalen inngås av et selskap utenfor DNB-konsernet hvor styremedlemmet er eier, styremedlem eller ledende ansatt. Melding skal gis til styrets leder med kopi til Konsernsekretariatet.

Styrets medlemmer, eller selskaper som de er tilknyttet, bør ikke påta seg særskilte oppdrag for selskaper i DNB-konsernet ut over styrevervet. Dersom de likevel gjør det, skal hele styret informeres. Honorar for slike oppdrag skal godkjennes av styret.

For konsernets øvrige tillitsvalgte og ansatte er transaksjoner med nærstående utførlig behandlet i og regulert av konsernets etikkregler. Generelt er en ansatt eller tillitsvalgt definert som inhabil dersom det foreligger omstendigheter som kan føre til at han eller hun av andre kan oppfattes å legge vekt på annet enn DNB-konsernets interesser. Ansatte må være oppmerksomme på mulige interessekonflikter dersom de kombinerer tillitsverv med andre roller i konsernet.

Ved ikke uvesentlige transaksjoner mellom DNB-konsernet og nærstående vil styret, med mindre det gjelder saker som behandles av generalforsamlingen etter reglene i allmennaksjeloven, sørge for at det foreligger en verdivurdering fra en uavhengig tredjepart. Dette gjelder også ved eventuelle transaksjoner mellom selskaper i DNB-konsernet der det er minoritetsaksjonærer. Ikke uvesentlige transaksjoner med nærstående parter omtales i en egen note til årsregnskapet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 5

FRI OMSETTELIGHET

Aksjene i DNB ASA er notert på Oslo Børs og er fritt omsettelige. Vedtektene inneholder ingen begrensninger for omsetteligheten.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 6

GENERALFORSAMLING OG KONTROLLKOMITÉ

Generalforsamling

Øverste myndighet i DNB er generalforsamlingen, som representerer DNBs aksjonærer. Ordinær generalforsamling skal i henhold til vedtektene avholdes innen utgangen av april måned hvert år. Innkalling og påmeldingsskjema sendes aksjonærene og publiseres på konsernets nettside senest 21 dager før generalforsamlingsdatoen. Prosedyre for stemmegivning og for å fremsette forslag er angitt i innkallingen.

I henhold til vedtektene ledes generalforsamlingen av representantskapets leder, som bidrar til uavhengig møteledelse. På generalforsamlingen deltar minst styreleder fra styret, minst én representant fra valgkomiteen og ekstern revisor. Andre styremedlemmer kan stille. Fra administrasjonen deltar konsernsjef, konserndirektør finans, konserndirektør revisjon og fagspesialister. Generalforsamlingsprotokollen er tilgjengelig på dnb.no/generalforsamling.

Generalforsamlingen velger aksjonærenes medlemmer til representantskapet og kontrollkomiteens og valgkomiteens medlemmer. Avstemningsopplegget gir mulighet for å stemme separat på hvert enkelt medlem av de ulike organene. Generalforsamlingen velger også ekstern revisor.

Generelt fattes beslutninger med alminnelig flertall. Beslutninger om avhendelse av aksjer, fusjon, fisjon, avhendelse av en vesentlig del av DNB Bank ASAs virksomhet eller utstedelse av aksjer i banken til andre enn DNB ASA krever tilslutning fra minst to tredeler av både de avgitte stemmene og aksjekapitalen som er representert på generalforsamlingen.

Det er mulig for aksjonærene å gi fullmakt til andre. Det oppnevnes også en person som kan stemme for aksjonærene som fullmektig. Fullmaktsskjemaet søkes så langt det er mulig utformet slik at det kan stemmes over hver enkelt sak som skal behandles og kandidater som skal velges.

Styret kan også bestemme at aksjonærene i en periode før generalforsamlingen skal kunne avgi sin stemme skriftlig, herunder ved bruk av elektronisk kommunikasjon.

Kontrollkomité

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med at konsernet drives på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lover, forskrifter og retningslinjer. Komiteen skal også føre tilsyn med at styret og konsernsjefen har tilstrekkelig tilsyn og kontroll med datterselskapene. I den utstrekning den finner det påkrevet skal komiteen undersøke konsernets protokoller, regnskap, korrespondanse og beholdninger, såvel konsernets egne som deponerte. Kontrollkomiteen består av fire medlemmer og to varamedlemmer som er valgt av generalforsamlingen. Varamedlemmene stiller fast i kontrollkomitémøtene. Kontrollkomiteen avholdt ni møter i 2013.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 7

VALGKOMITÉ

Generalforsamlingen og representantskapet har i samsvar med DNB ASAs vedtekter etablert en valgkomité som består av fire medlemmer. Generalforsamlingen har fastsatt instruks for komiteens arbeid. Valgkomiteen skal bestå av eiere eller representanter for eiere og så langt som mulig representere hele aksjonærfellesskapet. Ingen styremedlemmer eller representanter for ledelsen er medlem av valgkomiteen.

Valgkomiteens instruks fastsetter at det bør tilstrebes rotasjon av komiteens medlemmer. Komiteen ledes av representantskapets leder, og medlemmene velges av generalforsamlingen for inntil to år av gangen.

Valgkomiteen avgir begrunnet innstilling til generalforsamlingen for valg av representantskapets aksjonærvalgte medlemmer og kontrollkomiteens og valgkomiteens medlemmer. Videre avgir valgkomiteen innstilling til representantskapet for valg av styrets aksjonærvalgte medlemmer. Innstillingen skal gi relevant informasjon om kandidatenes bakgrunn og uavhengighet. Valgkomiteen foreslår også honorar for medlemmer av organer nevnt ovenfor. Valgkomiteens godtgjørelse fastsettes av generalforsamlingen. Informasjon om valgkomiteen og frister for å gi innspill finnes på dnb.no/generalforsamling.

Valgkomiteen avholdt 14 møter i 2013, hvor det blant annet ble avgitt innstilling på valg av nye medlemmer til representantskapet, herunder leder og ny nestleder. Det ble videre innstilt på valg av medlemmer til styret, kontrollkomiteen og valgkomiteen. Valgkomiteen gjorde også forberedelser til saker til behandling i 2014.

Avvik fra anbefalingen: NUES anbefaler at valgkomiteens leder blir valgt av generalforsamlingen. I DNB velges valgkomiteens leder indirekte av representantskapet, ettersom lederen av representantskapet i henhold til vedtektene også skal være leder av valgkomiteen.

PUNKT 8

REPRESENTANTSKAP OG STYRE, SAMMENSETNING OG UAVHENGIGHET

Representantskap

Representantskapets hovedoppgave er å føre tilsyn med styrets og konsernsjefens forvaltning av selskapet. Representantskapet treffer avgjørelser basert på styrets forslag i saker knyttet til betydelige investeringer, målt i forhold til selskapets samlede ressurser, og i saker vedrørende rasjonaliseringer eller omlegging av driften som vil medføre en større endring i arbeidsstyrken. Det er representantskapets ansvar å velge styret. Representantskapet har 30 medlemmer, hvorav 20 er aksjonærvalgte medlemmer som velges av generalforsamlingen. Det legges vekt på bred representasjon fra selskapets aksjonærer. Videre velges ti representanter av og blant de ansatte. I 2013 hadde representantskapet fire møter.

Styret

Styret har inntil 12 medlemmer, hvorav inntil åtte aksjonærvalgte representanter og fire ansatterepresentanter. Ingen i konsernledelsen er medlemmer av styret. Ved valg av styrets medlemmer søkes behovet for både kontinuitet og uavhengighet oppnådd i tillegg til en balansert styresammensetning. Medlemmer av styret, representantskapet eller kontrollkomiteen kan ikke ha slike tillitsverv i et sammenhengende tidsrom på mer enn 12 år eller i mer enn 20 år totalt. Medlemmene velges for inntil to år av gangen. Per 31. desember 2013 hadde styret åtte medlemmer, hvorav fem aksjonærvalgte og tre ansattevalgte representanter. Fire av styrets medlemmer var kvinner, hvorav tre var aksjonærvalgte representanter og én var ansatterepresentant.

De enkelte styremedlemmers bakgrunn og deltagelse på styremøter i 2013 er beskrevet i presentasjonen av styret i dette kapitlet og på konsernets nettside. Styret vurderer medlemmenes uavhengighet, og konklusjonen er anmerket i oversikten over styrende organer. Ved innstilling av nye styremedlemmer foretas en egnethetsvurdering som blant annet omfatter vurdering av uavhengighet. Vurderingen følges opp årlig ved skriftlig bekreftelse fra styremedlemmene. Konsernet har iverksatt prosesser for å ha løpende kontroll over hvilke andre oppdrag styremedlemmene innehar. Se også beskrivelse i punkt 4 ovenfor, transaksjoner med nærstående parter. I presentasjonen av styret fremkommer eventuelle oppdrag medlemmene har for konsernet og vesentlige oppdrag og verv i andre selskaper og organisasjoner.

Styremedlemmene oppfordres til å eie aksjer i selskapet. I oversikten over styrende organer fremkommer hvor mange aksjer i DNB-konsernet som var eid av medlemmene av styrende organer og deres nærstående parter per 31. desember 2013.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 9

STYRETS ARBEID

Styrets oppgaver

Styret har vedtatt en styreinstruks som gir regler for styrets arbeid og saksbehandling, herunder hvilke saker som skal styrebehandles, konsernsjefens arbeidsoppgaver og plikter overfor styret og regler for innkalling og møtebehandling. Styrets instruks er tilgjengelig på dnb.no. Styret utarbeider en årlig plan for sitt arbeid som dekker oppgaver som er fastsatt i lover, forskrifter, myndighetsvedtak, vedtekter og vedtak i generalforsamlingen og representantskapet. Styret har også fastsatt instruks for konsernsjefen.

Styret foretar en årlig evaluering av sitt arbeid og sin arbeidsform som gir grunnlag for endringer og tiltak. I tillegg foretas en evaluering av styrets kompetanse, samlet og for hvert enkelt styremedlem.

Styret har overordnet ansvar for forvaltningen av DNB og skal gjennom konsernsjefen sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret fastsetter DNBs årlige planprosess med overordnede mål og strategiske valg for konsernet samt budsjett og finansielle treårsplaner for konsernet og forretningsområdene. Videre holder styret seg orientert om DNBs økonomiske stilling og utvikling gjennom godkjenning av kvartals- og årsrapporter og en månedlig gjennomgang av finansiell stilling og utvikling. Styret skal videre påse at virksomheten er gjenstand for betryggende kontroll og at konsernets kapitalsituasjon er forsvarlig ut fra omfanget av og risikoen ved virksomheten. Styrets ansvar, gjennomgang og rapportering av risikostyring og internkontroll er beskrevet i punkt 10 nedenfor. Styret fremlegger også erklæring med forslag til retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte for generalforsamlingen, se nærmere i punkt 12 nedenfor.

Styrebehandlingen ledes av styrets leder. Styrets nestleder fungerer som møteleder i tilfeller der styreleder ikke kan eller bør lede styrets arbeid. Dersom verken styrets leder eller nestleder er til stede, velger styret en leder for styrebehandlingen.

Konsernsjefen forbereder saker som skal behandles av styret i samråd med styrets leder. Det legges vekt på at sakene forberedes og fremlegges slik at styret har et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring
Styreutvalg for revisjon og risikostyring (tidligere revisjonsutvalget) skal bestå av inntil fire av styrets uavhengige medlemmer og møtes normalt syv til åtte ganger årlig. Utvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret. Medlemmene velges for inntil to år, og leder oppnevnes for ett år av gangen. Styret har vurdert det som hensiktsmessig å ha ett revisjons- og risikostyringsutvalg for hele DNB-konsernet, med mindre særskilte krav i land der konsernet er representert, tilsier noe annet. Utvalget skal samlet ha den kompetansen som ut fra konsernets organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i utvalget skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap og/eller revisjon. Medlemmene i utvalget står oppført i oversikten over styrende organer. Utvalgets formål, oppgaver og funksjoner er fastsatt i samsvar med internasjonale regler og standarder og er beskrevet i konserninstruks for Styreutvalg for revisjon og risikostyring. Se punkt 10 Risikostyring og internkontroll for en nærmere beskrivelse av utvalgets oppgaver.

Kompensasjonsutvalg
Styret i DNB ASA har et kompensasjonsutvalg som består av tre medlemmer av selskapets styre, og som normalt møtes seks til syv ganger årlig. Utvalget innstiller på styrets retningslinjer for kompensasjon til ledende ansatte i henhold til allmennaksjelovens paragraf 6-16a. Utvalget forbereder og anbefaler forslag til styret om kompensasjon til konsernsjefen og er samtidig rådgiver for konsernsjefen vedrørende kompensasjon og andre vesentlige personalrelaterte forhold for konsernledelsen og eventuelt andre som rapporterer til konsernsjef.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 10

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

God risikostyring er i DNB et strategisk virkemiddel for å øke verdiskapingen. Den interne kontrollen skal bidra til å sikre effektiv drift og forsvarlig håndtering av vesentlige risikoer for å oppnå konsernets forretningsmessige mål.

I punkt A nedenfor beskrives hvordan arbeidet med risikostyring og internkontroll i konsernet organiseres, gjennomføres og følges opp. Styrets rapportering av hovedelementene i den interne kontrollen knyttet til finansiell rapportering beskrives i punkt B.

Konsernets rapport om kapitalkrav og risikostyring, Pilar 3-rapporten, inneholder en beskrivelse av risikostyring og rammestruktur, kapitalstyring og kapitalberegning, i tillegg til vurdering og oppfølging av ulike typer risikoer. Videre redegjøres det for DNBs tilpasninger til og oppfyllelse av regelverket om kapitalkrav. Rapporten er tilgjengelig på konsernets nettsider dnb.no/investor-relations.

A) Organisering, gjennomføring og oppfølging
Internkontrollen i DNB bygger på rammeverket fra Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commissions, COSO. COSO er et rammeverk med fem nivåer:

1. Kontrollmiljø
2. Risikovurdering: vurdering av interne og eksterne forhold som påvirker måloppnåelse
3. Kontrollaktiviteter: retningslinjer og prosedyrer som skal sikre at risikoer reduseres og håndteres på en effektiv måte
4. Informasjon og kommunikasjon: prosesser som sikrer at relevant informasjon identifiseres og kommuniseres i tide
5. Overvåking: prosesser for å sikre at internkontrollen er hensiktsmessig definert og gjennomført og at den er effektiv og tilpasningsdyktig

ILLUSTRASJON AV RAMMEVERKET COSO

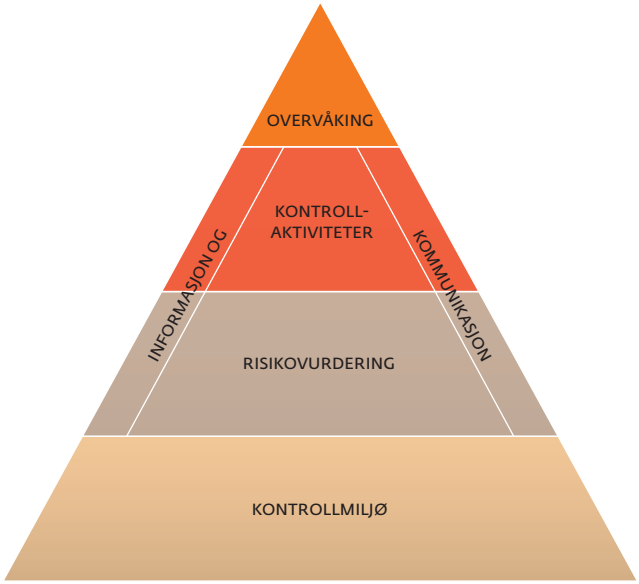

De fem nivåene skal bidra til at konsernet når sine mål om effektiv drift, pålitelig finansiell rapportering og etterlevelse av lover og regler.

Styrende organer i DNB-konsernet samt risikostyring og internkontroll er illustrert i figuren på neste side.

Risikostyring og internkontroll er fordelt mellom tre forsvarslinjer:

- Førstelinjeforsvar er den operative ledelsens styring og internkontroll, herunder prosesser og aktiviteter for å nå fastsatte mål knyttet til effektiv drift, pålitelig finansiell rapportering og etterlevelse av lover og regler.
- Andrelinjeforsvar er en uavhengig funksjon som overvåker og følger opp den operative ledelsens styring og internkontroll. Andrelinjeforsvaret har ansvar for å sette premisser for risikostyring, for koordinering på tvers av organisasjonen og for risikorapportering.
- Tredjelinjeforsvar er Konsernrevisjonen, som gjennomgår og vurderer konsernledelsens samlede styring og internkontroll. Konsernrevisjonen er uavhengig av administrasjonen og rapporterer til styret i DNB ASA.

Organisering og ansvar

Styrene

Styret i DNB ASA er konsernets øverste ansvarlige organ for forretningsdriften og skal blant annet påse at virksomheten, finansiell rapportering og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. DNB-konsernet har vedtatt en rekke policyer og retningslinjer for å understøtte dette, blant annet om:

- etikk
- samfunnsansvar
- effektiv utvikling og drift
- risikostyring, herunder retningslinjer om fullmaktsforhold og operasjonell risikostyring
- compliance (etterlevelse)
- kommunikasjon, herunder retningslinjer om mediekontakt
- finansiell styring, herunder retningslinjer om kvalitetssikring av finansiell rapportering
- medarbeidere og organisasjon, herunder retningslinjer for variabel godtgjørelse
- eierrelasjoner

Det er etablert egne instrukser for styret og styreutvalgene.

Styret i DNB ASA har vedtatt DNBs konsernpolicy for risikostyring, som er retningsgivende for DNBs samlede arbeid med risikostyring og beskriver ambisjonene, holdningene og arbeidet med risiko i DNB-konsernet.

Styret i DNB ASA har et uttalt mål om en lav risikoprofil og om å påta seg risiko som forstås og kan følges opp. Konsernet skal ikke bli forbundet med virksomhet som kan skade omdømmet.

Styret i DNB ASA fastsetter langsiktige mål for risikoprofilen gjennom rammeverket for risikoappetitt, som ble tatt i bruk i 2013. Rammeverket representerer en operasjonalisering av konsernets eksisterende risikopolicy og -retningslinjer og skal sikre at risikostyringen blir håndtert og integrert i konsernets andre styringsprosesser på en praktisk, tydelig og synkronisert måte. Rammeverket for risikoappetitt skal gi en helhetlig og balansert oversikt over virksomhetens risiko og består av 15 utsagn som målsetter risikodimensjon og -nivå. For å støtte opp om rammeverket er det etablert styringsprinsipper og definert rutiner og ansvar for DNB-konsernet. Målsatt risikoprofil vil også reflekteres i andre deler av rammeverket for risikostyring, herunder fastsettelse av fullmakter og forretningsrammer. Rammeverket for risikoappetitt skal vurderes minst årlig. Styret foretar også en regelmessig gjennomgang av risikonivå, rammestruktur og rapportering for relevante risikokategorier.

Styret i DNB ASA har ansvar for å påse at konsernet har en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten, og for å sørge for at kapitalkrav som følger av lover og forskrifter, blir overholdt. Konsernets retningslinje for kapitalisering skal sikre at konsernets egenkapital er tilpasset virksomhetens omfang og risikoprofil. Denne bygger på myndighetenes kapitalkrav og DNBs interne vurdering av behovet for kapital. Styret foretar en løpende vurdering av konsernets kapitalsituasjon, se nærmere under Gjennomføring og oppfølging nedenfor. DNB Bank ASA har som mål å opprettholde en internasjonal rating på langsiktige ordinære innlån tilsvarende AA-nivå.

ILLUSTRASJON AV STYRENDE ORGANER I DNB-KONSERNET

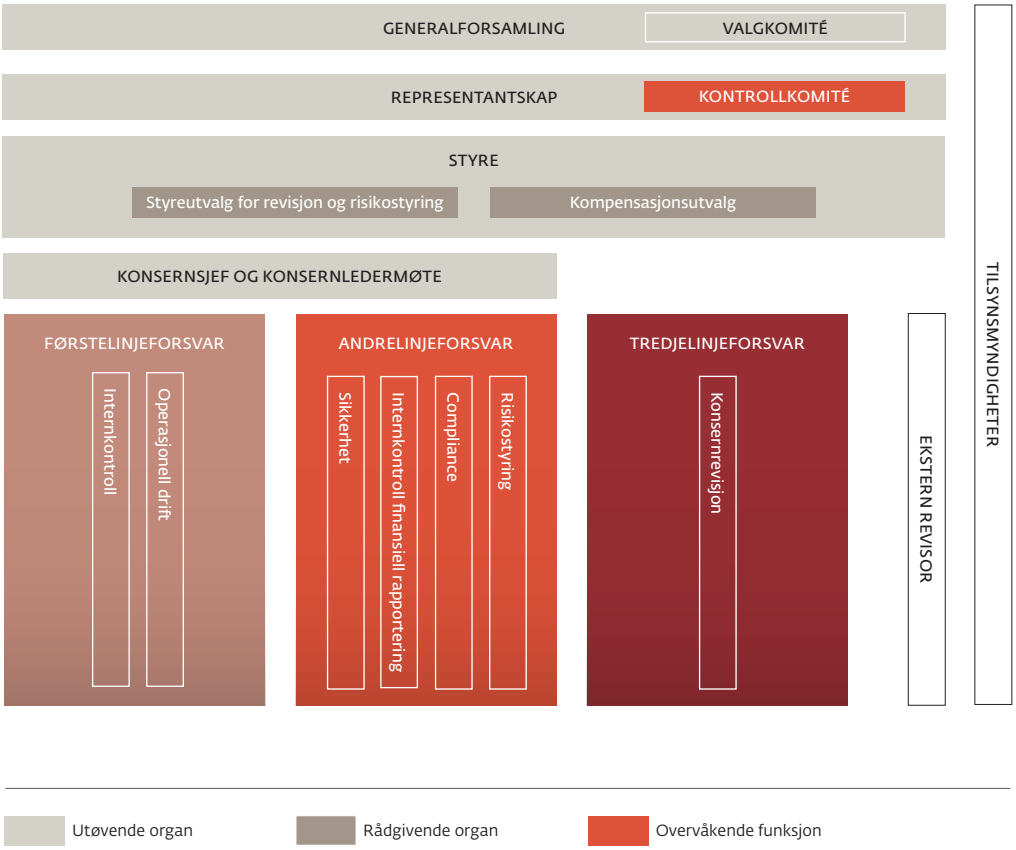

Det er fastsatt retningslinjer for operasjonell risikostyring på konsernnivå. Policy for compliance beskriver hovedprinsippene for compliance og organiseringen av compliancefunksjonen. DNB skal etterleve alle lover og regler som gjelder virksomheten, heretter kalt "compliance".

Styret i DNB ASA har vedtatt regler for etikk som skal bidra til bevisstgjøring og etterlevelse av den etiske standarden som kreves i konsernet. Konsernets etikkregler slår blant annet fast at en medarbeider straks skal informere sin overordnede eller konserndirektør revisjon dersom han eller hun får kunnskap om forhold som er i strid med gjeldende regelverk, vesentlige brudd på interne bestemmelser eller andre vesentlige kritikkverdige forhold. Styret i DNB ASA har også vedtatt regler for samfunnsansvar. Se nærmere omtale på konsernets nettsider dnb.no/om-oss/samfunnsansvar.

Intern og ekstern rapportering skal ha høy kvalitet, og konsernet skal operere i samsvar med relevante lover, forskrifter og interne retningslinjer for virksomheten, herunder konsernets verdigrunnlag og regler for etikk og samfunnsansvar. Organiseringen av DNB tar sikte på å sikre uavhengighet i risikorapporteringen.

Konsernsjef og lederfora
Konsernsjefen har ansvar for å iverksette risikostyring som bidrar til å oppfylle de målene styret i DNB ASA setter for virksomheten, herunder effektive styringssystemer og internkontroll.

Konsernledermøtet er konsernsjefens kollegium for overordnet ledelse. Alle vesentlige beslutninger som gjelder risiko- og kapitalstyring, vil normalt fattes i samråd med konsernledelsen. Det skal foreligge fullmakter for bevilgninger og posisjons- og handlerammer på alle vesentlige finansielle områder. Alle fullmakter er personlige. Fullmakter besluttes i styret i DNB ASA sammen med overordnede rammer og kan delegeres i organisasjonen, men enhver videre delegering skal godkjennes og følges opp av nærmeste overordnede leder.

I konsernledermøtet deltar konserndirektørene i forretnings-, støtte- og stabsområder. Det er etablert flere rådgivende

organer som skal bistå med beslutningsgrunnlag, oppfølging og kontroll innenfor ulike fagområder:

- Balansestyringsutvalget, Asset and Liability Committee, ALCO, er et rådgivende organ for konserndirektørene for finans og risikostyring som behandler saker knyttet til styring av markeds- og finansieringsrisiko, risikomodellering, kapitalstruktur og avkastningsmål.
- Tre sentrale kredittutvalg: Konsernkredittutvalget, Kredittutvalg Storkunder og internasjonal og Kredittutvalg BM Norge. Konsernkredittutvalget beslutter innen gitte fullmakter kreditter til særskilte låntagere som hører inn under flere forretningsområder, og rådgir konsernsjefen og styret ved behandling av større enkeltengasjementer og andre saker av spesiell karakter. Konsernkredittutvalget er sentralt ved utforming av konsernets kredittpolicy, kredittstrategier, kredittregelverk og vurderinger av porteføljerisiko. Kredittutvalgene i STI og BM Norge behandler administrative saker samt kredittsaker innen gitte fullmakter for de respektive forretningsområdene. Kredittutvalgene ledes av konsernkredittsjef.
- Advisory Group Operational Risk, AGOR, er et rådgivende utvalg for konsernets Chief Risk Officer og skal bidra til å utvikle konsernets løsninger innenfor styring av operasjonell risiko slik at oppfølging og rapportering skjer på en effektiv og konsistent måte i hele konsernet. En viktig oppgave er å påse at konsernets rutiner knyttet til internkontroll og kvalitetsarbeid utformes slik at det skapes merverdi i den operative driften.
- Forum for anti-hvitvasking og internasjonale sanksjoner er et rådgivende utvalg for konsernets Chief Risk Officer og skal gi råd og veiledning om DNBs etterlevelse av internasjonale sanksjoner og arbeid mot hvitvasking og terrorfinansiering.

Risikostyring konsern
Risikostyring konsern, RSK, ledes av konsernets Chief Risk Officer, CRO, som rapporterer direkte til konsernsjef. CRO setter premisser for internkontroll og vurderer og rapporterer konsernets risikosituasjon. Hovedtyngden av konsernets fagmiljøer innenfor risikostyring er samlet i RSK, selv om deler av operativ risikostyring er organisert i forretningsområdene.

Compliance
Compliancefunksjonen er en uavhengig funksjon som identifiserer, vurderer, gir råd om, overvåker og rapporterer konsernets compliancerisiko. Funksjonen ledes av Group Compliance Officer, GCO. GCO er organisatorisk plassert i RSK og rapporterer til styret gjennom konsernsjefen. Alle forretnings- og støtteområder samt større datterselskaper og internasjonale kontorer har en compliancefunksjon som skal sikre at aktuelt regelverk blir etterlevd. Compliancefunksjonen i internasjonale kontorer og virksomheten i Baltikum og Polen rapporterer direkte til GCO.

Internrevisjon
Uavhengig og effektiv revisjon skal bidra til hensiktsmessig risikostyring og internkontroll og pålitelighet i den finansielle rapporteringen. Konsernrevisjonen har sin instruks fra styret i DNB ASA, som også godkjenner revisjonens årlige planer og budsjetter.

Konsernrevisjonens oppgaver kan noe forenklet deles i to:

- På vegne av DNB ASA, konsernsjef og styrene i selskapene i konsernet, se etter at det er etablert og gjennomføres tilstrekkelig og effektiv risikostyring og internkontroll
- Vurdere om risikoidentifisering og etablerte styringsprosesser og kontrolltiltak effektivt bidrar til å styrke konsernets evne til måloppnåelse

Konsernrevisjonen omtales nærmere nedenfor. Ekstern revisor omtales i punkt 15 nedenfor.

Gjennomføring og oppfølging
Styrene
Styret i DNB ASA gjennomgår årlig konsernets viktigste risikoområder og internkontroll. Gjennomgangen, som bygger på konsernsjefens rapportering, tar sikte på å dokumentere kvaliteten på arbeidet i de viktigste risikoområdene og avdekke eventuelle svakheter og forbedringsbehov. Gjennomgangen skal sikre at endringer i risikobildet identifiseres, slik at nødvendige forbedringstiltak kan iverksettes.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring gir råd til styret vedrørende konsernets risikoprofil, overvåker systemene for internkontroll og risikostyring og ser etter at de fungerer effektivt. Utvalget vurderer også kvaliteten på Konsernrevisjonens og ekstern revisors arbeid. I tillegg gir utvalget råd til styret angående konsernets risikoprofil, herunder konsernets nåværende og fremtidige risikoappetitt og -strategi. Styrene i DNB Bank ASA, DNB Livsforsikring ASA og øvrige vesentlige datterselskaper evaluerer årlig selskapenes viktigste risikoområder og internkontroll.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring og styrene i DNB ASA og DNB Bank ASA mottar hvert kvartal en risikorapport for konsernet. Rapporten gir en status for risikosituasjonen, målt i henhold til rammeverket for risikoappetitt. Rapporten inkluderer utnyttelse av rammer fastsatt av styrene i DNB ASA, DNB Bank ASA og DNB Livsforsikring ASA. Styret i DNB Livsforsikring mottar periodisk en rapport med en vurdering av selskapets risikosituasjon.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring og styrene i DNB ASA og DNB Bank ASA behandler årlig ICAAP-rapporteringen (Internal Capital Adequacy Assessment Process), som inneholder en egenevaluering av risiko- og kapitalsituasjonen i DNB-konsernet.

Konsernrevisjonen foretar en gjennomgang av ICAAP-prosessen i DNB, og en rapport med revisjonens oppsummeringer behandles i samme styremøte som egenevalueringen.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring og styrene i DNB ASA og DNB Bank ASA behandlet i 2013 for første gang en gjenopprettingsplan for konsernet. Planen vil bli en integrert del av konsernets risiko- og kapitalstyringsrammeverk. En viktig del av gjenopprettingsplanen er en beskrivelse av ulike identifiserte tiltak som kan forbedre konsernets kapitaldekning og likviditetssituasjon i en krise. Planen vil bli oppdatert årlig. Gjenopprettingsplanen er en del av det nye krisehåndteringsregelverket for banker, se også omtale i kapitlet Nye rammebetingelser.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring og styret i DNB Bank ASA behandler årlig konsernets compliancerapport, som gir en gjennomgang av konsernets overordnede compliancerisiko.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring og styret i DNB Bank ASA behandler årlig konsernets valideringsrapport. Validering, det vil si etterprøving, er en sentral del av kvalitetssikringen av IRB-systemet. Konsernrevisjonen utarbeider en årlig IRB-compliancerapport som viser overholdelse av IRB-kravene, og som behandles samtidig med valideringsrapporten i bankstyret.

Det gis informasjon om konsernets risikosituasjon til markedet, aksjonærer og myndigheter gjennom kvartalsvis rapportering. Se også nærmere omtale av konsernets gjennomføring av risikostyring i note 5 Risikostyring og i Pilar-3 rapporten på dnb.no/investor-relations.

Konsernsjef og lederfora
Utgangspunktet for risikostyringen i DNB er at den enkelte leder i konsernet har ansvar for risiko innen eget ansvarsområde og derfor skal ha nødvendig innsikt i og forståelse for eget risikobilde, slik at dette kan forvaltes på en økonomisk og administrativt forsvarlig måte.

Alle områder i konsernet foretar årlig en gjennomgang som omfatter:

- en egenevaluering av eget arbeid med risikostyring og internkontroll
- områdenes risikovurderinger
- en vurdering av egen etterlevelse av eksternt og internt regelverk
- planlagte forbedringstiltak

Rapporteringen skjer minimum på divisjonsnivå og gir grunnlag for samlede rapporter for forretningsområder og støtteområder som inngår i konsernsjefens rapportering til styret i DNB ASA. Der vurderingen viser spesielt alvorlige risikoer, skal disse rapporteres sammen med en angivelse av aktuelle forbedringstiltak.

Konsernledermøtet mottar månedlig en statusrapport om risikosituasjonen, målt mot de fastsatte nivåene for risikoappetitt.

Risikostyring konsern
Risikostyring konsern, RSK, utarbeider en kvartalsvis risikorapport til styrene i DNB ASA og DNB Bank ASA. RSK har også ansvar for å utarbeide konsernets ICAAP-rapport, gjenopprettingsplan, valideringsrapport og statusrapport om styring og kontroll av operasjonell risiko.

Risikorapportering skal sikre at alle ledere har nødvendig informasjon om risikonivå og -utvikling. For å sikre kvalitet og tilstrekkelig uavhengighet blir risikorapporteringen organisert og ledet av enheter som er uavhengige av de operative virksomhetene. Konsernets risiko tallfestes i form av økonomisk kapital. Avkastning på økonomisk kapital inngår i prising av produkter, resultatmåling og oppfølging.

Compliance konsern
Group Compliance Officer, GCO, har ansvar for rapportering av compliancerisiko og eventuelle brudd på regelverk som konsernet er underlagt. Det utarbeides en årlig compliancerapport. Compliancefunksjonene i forretnings- og støtteområdene rapporterer periodisk om status og eventuelle brudd på regelverk til GCO og linjevei til leder for den respektive enhet. Identifisering, vurdering og overvåking av konsernets risiko for feil i finansiell rapportering utføres av Konsernstab økonomi og regnskap på vegne av konserndirektør finans.

Konsernrevisjonen
Konsernrevisjonen reviderer enheter i DNB-konsernet. Det utarbeides en revisjonsplan som diskuteres med konsernledelsen, behandles i Styreutvalg for revisjon og risikostyring og godkjennes av styret. Konsernrevisjonens risikovurderinger ligger til grunn for hvilke områder som skal prioriteres i revisjonsarbeidet. Etter gjennomførte revisjoner utarbeides revisjonsrapporter som inneholder resultatene av revisjonen, en redegjørelse for eventuelle svakheter eller mangler og forslag til tiltak med identifisering av ansvarlig person og fastsettelse av tidsfrister for gjennomføring av tiltakene. Revisjonsrapportene sendes til ansvarlig leder i revidert enhet. Et sammendrag med revisjonens vurdering av alle enhetene i DNB-konsernet rapporteres hvert halvår til styret i DNB ASA. Styret i DNB Bank ASA mottar månedlig et sammendrag av revisjonsrapportene for enhetene i DNB Bank-konsernet. Styrene i DNB Livsforsikring ASA og DNB Asset Management Holding AS mottar kvartalsvise sammendrag av revisjonsrapporter for sine respektive enheter. Konsernrevisjonens rapporter blir også presentert for kontrollkomiteen og ekstern revisor.

Tilsynsmyndigheter
DNB-konsernets virksomhet er underlagt tilsyn av Finanstilsynet. Tilsynet gjennomgår blant annet års- og delårsregnskaper og konsernets interne kapitalvurderingsprosess, som følger av kapitaldekningsregelverket (Internal Capital Adequacy Assessment Process, ICAAP). Fra 2013 gjennomgår Finanstilsynet konsernets gjenopprettingsplan. Styret tilstreber en åpen og konstruktiv dialog med Finanstilsynet.

B) Styrets rapportering av hovedelementene i den interne kontrollen knyttet til finansiell rapportering
DNB skal ha lav operasjonell risiko, og det er i konsernets retningslinjer for kvalitetssikring av finansiell rapportering stilt klare krav til kvalitet i rapporteringen. Nedenfor beskrives hvordan konsernets arbeid med internkontroll over finansiell rapportering organiseres, gjennomføres og følges opp.

Organisering og ansvar
DNB ASAs styre ved Styreutvalg for revisjon og risikostyring fører tilsyn med prosessen for finansiell rapportering. Styret har gitt retningslinjer som skal sikre pålitelig, relevant, tidsriktig og lik informasjon til aksjonærer og andre aktører i verdipapirmarkedet. Retningslinjene dekker også interne behov. Samlet benevnes de retningslinjer for finansiell rapportering. Retningslinjene stiller krav til kvalitetssikring av finansiell rapportering for alle enhetene i konsernet, herunder krav om å forebygge regnskapsmanipulasjon.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring skal føre tilsyn med prosessen for finansiell rapportering og se etter at konsernets internkontroll, herunder intern revisjon og risikostyringssystemer, fungerer effektivt. Utvalget skal blant annet gjennomgå DNB-konsernets kvartals- og årsregnskaper og oversikt over utviklingen i konsernets viktigste risikokategorier hvert kvartal. Utvalget skal videre påse at konsernet har en uavhengig og effektiv ekstern revisjon. Utvalget skal også gjennomgå årsregnskapet til DNB ASA, selskaps- og konsernregnskapene til DNB Bank ASA og DNB Livsforsikring ASA og årsregnskapet til DNB Boligkreditt AS.

Konsernfinans ledes av konserndirektør finans og er organisert utenfor forretningsområdene. Konsernansvarlig for finansiell rapportering rapporterer til konserndirektør finans og har ansvar for fagområder som finansiell styring og rapportering, finansiell oppfølging, skatt, avgift og internkontroll over finansiell rapportering i konsernet.

Lederne for rapporterende enheter har ansvar for løpende finansiell oppfølging og rapportering. Alle enhetene har egne ledergrupper og økonomifunksjoner tilpasset sin organisasjon og virksomhet. Lederne skal sørge for å implementere hensiktsmessig og effektiv internkontroll i samsvar med fastsatte krav og har ansvar for å etterleve kravene.

Gjennomføring og oppfølging
Internkontrollprosessen over finansiell rapportering i DNB illustreres i figuren på neste side.

Utgangspunktet for internkontrollen er en vurdering av hvorvidt virksomheten medfører risiko for feil i finansiell rapportering. Deretter vurderes iboende risikonivå, det vil si risiko før etablert internkontroll. Prosesser som håndterer risikoene, identifiseres og utgjør samlet omfanget av internkontrollen. Gjenværende risikonivå, det vil si risiko etter etablert internkontroll, defineres, og det foretas en vurdering av hvorvidt det er nødvendig å implementere ytterligere tiltak for å styrke internkontrollen. Resultatet av internkontrollen følges løpende opp.

Rapporterende enheter
De ansvarlige for rapporterende enheter skal sørge for hensiktsmessig og effektiv internkontroll i samsvar med krav og påse at disse etterleves. Enhetene vurderer internkontroll over finansiell rapportering kvartalsvis og rapporterer resultatet av vurderingen til konsernansvarlig for finansiell rapportering. Enhetene vurderer årlig egen etterlevelse av eksternt og internt regelverk og rapporterer resultatet av internkontrollen sammen med planlagte forbedringstiltak til konsernansvarlig for finansiell rapportering.

Konsernfinans
På vegne av konserndirektør finans identifiserer, vurderer og overvåker konsernansvarlig for finansiell rapportering risikoen for feil i konsernets finansielle rapportering i samarbeid med ledere av rapporterende enheter. Risikovurderingen behandles i konsernets Styreutvalg for revisjon og risikostyring.

Konsernfinans utarbeider finansiell rapportering for DNB-konsernet og påser at rapporteringen skjer i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder, fastsatte regnskapsprinsipper og styrets retningslinjer. Konsernansvarlig for finansiell rapportering utarbeider retningslinjer som utdyper kravene som lokale enheter må overholde. Det er etablert prosesser og en rekke kontrolltiltak som skal sørge for kvalitetssikring av finansiell rapportering. Tiltakene omfatter regler for fullmakter, arbeidsdeling, avstemminger, endringshåndtering, IT-kontroller og ledelsesgjennomganger.

Det er etablert en prosess for egenevaluering av nivået på og effektiviteten av internkontrollen over finansiell rapportering. Enhetenes kvartalsvise vurdering av internkontroll over finansiell rapportering diskuteres med konsernansvarlig for finansiell rapportering i særskilte møtefora, og en oppsummering blir presentert for konserndirektør finans, konsernledelsen, Styreutvalg for revisjon og risikostyring og styret i DNB ASA i forbindelse med behandlingen av kvartals- og årsregnskapene.

PROSESS FOR INTERKONTROLL OVER FINANSIELL RAPPORTERING I DNB-KONSERNET

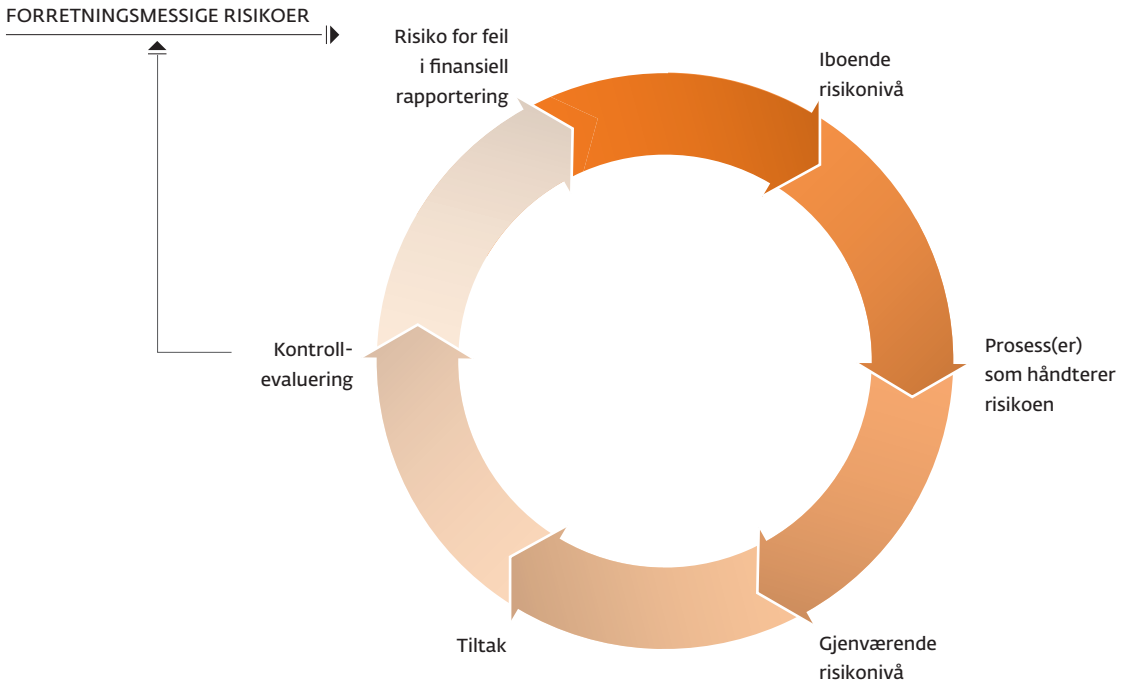

Konsernledelsen
Konsernsjef og konserndirektør finans vurderer løpende forretningsområdenes finansielle resultater og måloppnåelse, kritiske forhold og hendelser som påvirker fremtidig utvikling og optimal ressursutnyttelse. En gjennomgang av blant annet disse temaene gjennomføres med de enkelte forretningsområdene minimum hvert kvartal. På møtene vurderes blant annet risikoer knyttet til finansiell rapportering på både kort og lang sikt. Konsernsjef, konserndirektør finans, ledelsen i det aktuelle området samt relevant fagekspertise deltar på møtene, som ledes av konsernsjef. Konserndirektør finans gjennomgår slike temaer i egne møter med støtteområdene.

Konsernledermøtet gjennomgår månedlig finansiell rapportering og risikoappetitt, herunder utvikling i resultat- og balansestørrelser, status i forhold til lovkrav, resultater for juridiske enheter og analyse av og kommentarer til resultater i forretnings- og støtteområder.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring, styret og generalforsamlingen
Styreutvalg for revisjon og risikostyring gjennomgår kvartalsvis finansiell rapportering for DNB-konsernet. Utvalget foretar en grundig gjennomgang av skjønnsmessige vurderinger og estimater i tillegg til eventuelle endringer i regnskapspraksis.

Utvalget skal overvåke systemene for internkontroll og risikostyring samt foretakets internrevisjon, herunder se etter at disse fungerer effektivt, og vurdere endringer i systemer og rutiner som fremlegges styret til godkjennelse.

I sin gjennomgang har utvalget diskusjoner med ledelsen, Konsernrevisjonen og ekstern revisor. Ekstern revisor gir utvalget en beskrivelse av hovedelementene i revisjonen foregående regnskapsår, herunder en særlig gjennomgang av vesentlige svakheter som er avdekket ved internkontrollen knyttet til finansiell rapportering.

Utvalget behandler administrasjonens årlige egenevaluering av nivået på og effektiviteten av internkontrollen over finansiell rapportering.

Minst en gang i året har utvalget møte med ekstern revisor og konserndirektør revisjon hver for seg uten tilstedeværelse fra administrasjonen.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring behandler kvartalsregnskap og forslag til årsregnskap for DNB ASA og DNB-konsernet. Styrene i DNB ASA og DNB Bank ASA behandler kvartalsregnskap og forslag til årsregnskap for de respektive selskapene etter behandling i administrasjonen og Styreutvalg for revisjon og risikostyring. Årsregnskapene fastsettes av generalforsamlingen.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring behandler også forslag til selskaps- og konsernregnskapene til DNB Bank ASA og

DNB Livsforsikring ASA og selskapsregnskapet til DNB Boligkreditt AS. Styret i DNB Livsforsikring ASA behandler kvartalsregnskap og forslag til årsregnskap. Årsregnskapene besluttes av de respektive selskapers generalforsamlinger.

Konsernrevisjonen

Finansiell rapportering for DNB-konsernet, DNB Bank-konsernet og DNB Livsforsikring ASA gjennomgås kvartalsvis av Konsernrevisjonen. Årsregnskaper for alle selskaper i DNB-konsernet revideres av ekstern revisor, som innenfor rammene fastsatt i internasjonale standarder for revisjon og kvalitetskontroll, ISA, samarbeider med Konsernrevisjonen.

Som et ledd i revisjonsarbeidet vurderer Konsernrevisjonen etablert internkontroll over finansiell rapportering. Resultatene av finansiell revisjon for enheter i DNB-konsernet rapporteres kvartalsvis til Styreutvalg for revisjon og risiko. Videre rapporteres resultatene av finansiell revisjon av selskaps- og konsernregnskapene til DNB Bank ASA og DNB Livsforsikring ASA og selskapsregnskapet til DNB Boligkreditt AS årlig til Styreutvalg for revisjon og risiko. Det utarbeides hvert år en rapport som oppsummerer resultatene av den finansielle revisjonen. Rapporten redegjør for eventuelle svakheter og mangler, foreslår tiltak og setter tidsfrister for gjennomføring av foreslåtte tiltak. Rapporten sendes de ansvarlige for finansiell rapportering i de reviderte enheter og selskaper for uttalelse før den behandles i styret i DNB ASA.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 11

GODTGJØRELSE TIL STYRET

Styrehonorarene, som innstilles av valgkomiteen og fastsettes av representantskapet, er ikke resultatavhengige eller knyttet til opsjoner i DNB ASA. Styret skal godkjenne eventuell annen godtgjørelse enn styrehonorar, honorar til Styreutvalg for revisjon og risikostyring og kompensasjonsutvalgshonorar fra selskapet til medlemmer av styret. Representantskapet skal orienteres i slike saker. Note 51 til årsregnskapet for DNB-konsernet viser godtgjørelser til ledende ansatte og tillitsvalgte i DNB ASA.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 12

GODTGJØRELSE TIL LEDENDE ANSATTE

Retningslinjer for lederlønninger

DNBs retningslinjer for fastsettelse av godtgjørelse til konsernsjef og øvrige medlemmer av konsernledelsen skal til enhver tid understøtte gjeldende strategi og verdigrunnlag og bidra til å nå konsernets mål. Den totale godtgjørelsen til konsernsjefen og ledende ansatte består av fastlønn (hovedelement), naturalytelser, variabel lønn og pensjons- og forsikringsordninger. Den variable godtgjørelsen til konsernsjef og øvrige ledende ansatte er også for 2013 fastsatt med en sterk vektlegging av konsernfelles måleparametre for finansielle nøkkeltall, kundetilfredshet og omdømme.

DNB har en ordning for variabel godtgjørelse for ledende ansatte som er i tråd med forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond. Konsernet har utarbeidet en egen konsernretningslinje for ordningen. Videre har konsernet identifisert ledende ansatte, risikotagere og selvstendige kontrollfunksjoner m.v., heretter kalt risikotagere. Kompensasjon til konsernsjef og øvrige risikotagere beskrives nærmere nedenfor.

Konsernsjef

Totalkompensasjonen til konsernsjefen fastsettes på bakgrunn av en helhetlig vurdering, blant annet basert på sammenligninger i markedet og omdømmehensyn. Kompensasjonen skal være konkurransedyktig, men ikke markedsledende.

Den variable godtgjørelsen til konsernsjefen er prestasjonsbasert og fastsettes på bakgrunn av konsernets egenkapitalavkastning, kjernekapitaldekning og utvikling i nominelle kostnader, måling av DNB-konsernets kundetilfredshet og omdømme og en helhetlig vurdering relatert til konsernets verdier og ledelsesprinsipper. Variabel godtgjørelse til konsernsjefen kan maksimalt utgjøre 50 prosent av fastlønn. Minimum 50 prosent av variabel godtgjørelse tildeles som aksjer i DNB ASA med en bindingstid på ett år for en tredjedel, to år for en tredjedel og tre år for en tredjedel før aksjene kan omsettes.

Øvrige risikotagere

Totalkompensasjonen til øvrige risikotagere fastsettes ut fra behovet for å gi konkurransedyktige, men ikke lønnsledende betingelser. Godtgjørelsen skal gjøre konsernet konkurransedyktig i arbeidsmarkedet og fremme konsernets lønnsomhet, herunder ønsket inntekts- og kostnadsutvikling. Totalkompensasjonen skal sikre at DNB tiltrekker seg og beholder ledende ansatte med ønsket kompetanse og erfaring.

Variabel godtgjørelse baseres på konkret resultatoppnåelse av konsernmål samt definerte mål innenfor den enkeltes ansvarsområder. Det foretas også en helhetlig vurdering av etterlevelsen av konsernets verdier og ledelsesprinsipper.

Ordningen med variabel godtgjørelse er resultatavhengig uten å være risikodrivende. Det er fastsatt et øvre tak for utbetaling av variabel godtgjørelse for ledende ansatte på inntil 50 prosent av fastlønn. Minimum 50 prosent av variabel godtgjørelse tildeles som aksjer i DNB ASA med en bindingstid på ett år for en tredjedel, to år for en tredjedel og tre år for en tredjedel før aksjene kan omsettes. Nivået på variabel godtgjørelse i DNB vurderes

som moderat sammenlignet med nivået i internasjonale finansinstitusjoner og andre store norske konsern.

Styrets erklæring vedrørende ledergodtgjørelser
Styret fremlegger en erklæring med forslag til retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte for generalforsamlingen. Erklæringen og informasjon om godtgjørelse utbetalt til hvert medlem av konsernledelsen er oppgitt i note 51 i årsregnskapet for DNB-konsernet.

Øvrige forhold
Det er ingen utestående tegningsrettigheter eller lignende til ansatte i DNB-konsernet. Se også omtale av styrets kompensasjonsutvalg i punkt 9 ovenfor.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 13

INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON
Konsernet gir markedet i Norge og internasjonalt omfattende analytisk informasjon i tilknytning til regnskapsavleggelser hvert kvartal og ved egne temapresentasjoner. Informasjonen gjøres samtidig tilgjengelig for alle interesserte på Oslo Børs og konsernets nettside.

Det er utarbeidet retningslinjer for rapportering av finansiell informasjon til aksjonærer, investorer og analytikere. Retningslinjene omhandler også konsernets kontakt med aksjeeiere utenfor generalforsamlingen. Retningslinjene er basert på åpenhet og hensyn til likebehandling av aktørene i markedet og finnes på selskapets nettside dnb.no/om-oss.

En oversikt over datoer for viktige hendelser som generalforsamling, publisering av delårsrapporter, åpne presentasjoner og utbetaling av utbytte publiseres på konsernets nettside.

Alle ansatte i DNB har tilgang til retningslinjer for finansiell rapportering, herunder krav til internkontroll over finansiell rapportering. Konsernfinans avholder regelmessige møter med enheter i konsernet for å sørge for å gi informasjon om og økt forståelse for kravene til internkontroll over finansiell rapportering.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 14

SELSKAPSOVERTAGELSE
Styret i DNB ASA vil håndtere eventuelle overtagelsestilbud i samsvar med prinsippet om likebehandling av aksjonærer. Samtidig vil styret bidra til at aksjonærene får mest mulig fullstendig informasjon i alle situasjoner som påvirker aksjonærenes interesser. Se for øvrig punkt 4, hvor det er redegjort for at staten vil opprettholde eierandelen på 34 prosent i DNB ASA slik Stortinget har forutsatt.

Avvik fra anbefalingen: Styret har valgt å ikke utarbeide eksplisitte hovedprinsipper for håndtering av overtagelsestilbud. Bakgrunnen for dette unntaket er at den norske stat eier 34 prosent av aksjene i DNB ASA, noe som gjør det lite relevant med slike hovedprinsipper. For øvrig slutter styret seg til anbefalingens formuleringer på dette punktet.

PUNKT 15

EKSTERN REVISOR
Ekstern revisor presenterer årlig en plan for revisjonsarbeidet for Styreutvalg for revisjon og risiko og kontrollkomiteen. Det er utarbeidet retningslinjer for forholdet til ekstern revisor, herunder begrensninger for hvilket tilleggsarbeid som kan utføres, godkjennelse av honorarer og retningslinjer om å innhente tilbud på ekstern revisjon. I henhold til retningslinjene er funksjonstid for valgt revisjonsselskap og oppdragsansvarlig revisor fire år med opsjon på ytterligere tre år, der opsjonen vurderes hvert år. Dette innebærer at avtalen med revisjonsselskapet reforhandles første gang etter fire år med mulighet for etterfølgende årlig reforhandling i inntil to år, og at anbudsprosessen normalt iverksettes hvert syvende år.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring innstiller på valg av ekstern revisor til styret. Forslaget fremlegges for representantskapet, som innstiller til generalforsamlingen. Utvalget og styret avholder minst ett årlig møte hver med revisor uten at konsernsjef eller andre fra administrasjonen er til stede.

Utvalget innstiller til styret på godkjennelse av ekstern revisors honorar. Styret fremlegger deretter forslagene til honorar for generalforsamlingen til godkjennelse.

Ekstern revisor skal gi Styreutvalg for revisjon og risiko en beskrivelse av hovedelementene i revisjonen foregående regnskapsår, herunder særlig om vesentlige svakheter som er avdekket ved internkontrollen knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen. Revisor skal dessuten overfor utvalget:

- hvert år skriftlig bekrefte sin uavhengighet
- opplyse om hvilke andre tjenester enn lovpliktig revisjon som er levert til foretaket i løpet av regnskapsåret
- opplyse om eventuelle trusler mot uavhengigheten og dokumentere tiltak som er iverksatt for å redusere disse

Styreutvalg for revisjon og risikostyring evaluerer årlig ekstern revisors arbeid.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

BANKEN I SAMFUNNET

SAMFUNNSANSVAR OG MEDARBEIDERE

SAMFUNNSANSVAR

50 TILSLUTNING TIL GLOBALE INITIATIVER
50 PRIORITERING AV VIKTIGE SAMFUNNSANSVARSTEMAER
52 HVORDAN DNB IVARETAR VESENTLIGE SAMFUNNSANSVARSTEMAER

MEDARBEIDERE

56 NY KONSERNSTRUKTUR
56 REKRUTTERING OG MOBILITET
57 UTVIKLING AV LEDERE OG MEDARBEIDERE
58 MEDARBEIDERUNDERSØKELSEN
58 HELSE, MILJØ OG SIKKERHET
58 SYKEFRAVÆR OG INKLUDERENDE ARBEIDSLIV
58 VARIABEL GODTGJØRELSE
58 LIKESTILLING OG DISKRIMINERING

SAMFUNNSANSVAR

DNB forstår sitt samfunnsansvar som et medansvar for å bidra til bærekraftig økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig utvikling innenfor de områdene og bransjene der konsernet driver virksomhet.

DNB ønsker, som Norges største bank, å være et forbilde for bærekraftig verdiskaping ved å integrere etikk og miljø- og samfunnsmessige hensyn i forretningsdriften. DNBs policy for samfunnsansvar er styrende for hele konsernets arbeid med både etterlevelse og utvikling av samfunnsansvar.

Policyen har følgende hovedprinsipper:

- DNB skal ikke medvirke til krenkelse av menneske- og arbeidstagerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske.
- DNB skal søke å bidra til bærekraftig utvikling innenfor de områder og bransjer der DNB driver virksomhet.

I tillegg har konsernet retningslinjer, forretningsmodeller og møteplasser som skal sikre at samfunnsansvar er en integrert del av den daglige driften.

TILSLUTNING TIL GLOBALE INITIATIVER

DNB har valgt å støtte og delta i en rekke globale initiativer og internasjonale retningslinjer. Det gir mulighet til å lære, dele kunnskap og påvirke den internasjonale utviklingen av samfunnsansvar. I tillegg til det norske regelverket er følgende initiativer og retningslinjer viktige rettesnorer for arbeidet med samfunnsansvar i konsernet:

- OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper
- IFCs[1] retningslinjer for miljø og sosiale standarder
- FNs miljøprogram for finans
- FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (PRI)
- FNs Global Compact, ti prinsipper knyttet til menneske- og arbeidstagerrettigheter, korrupsjon og miljø
- FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter
- Global Reporting Initiative (GRI), internasjonal standard for rapportering av bærekraft. Se også dnb.no/om-oss/samfunnsansvar for fullstendig GRI-tabell
- Ekvatorprinsippene, et kredittrammeverk for risikostyring i prosjektfinansiering
- CDP, en internasjonal, ideell organisasjon som tilbyr et globalt system for bedrifter for å måle, offentliggjøre, administrere og dele viktig miljøinformasjon
- Dow Jones Sustainability Indices (DJSI), verdens ledende bærekraftsindeks. Måler prestasjoner innen økonomi, miljø og samfunn

Les mer om de enkelte initiativene og retningslinjene i samfunnsansvarsrapporten.

PRIORITERING AV VIKTIGE SAMFUNNSANSVARSTEMAER

DNB har jevnlig samtaler med sine interessenter[2], først og fremst kunder, eiere, myndigheter, investorer, medarbeidere og organisasjoner. Tilbakemeldinger fra slike samtaler gir viktige innspill til DNBs prioritering av vesentlige, fremtidige samfunnsansvarstemaer.

DNB gjennomførte i 2013 en vesentlighetsanalyse i henhold til den internasjonale rapporteringsstandarden Global Reporting Initiative (GRI 4). Se illustrasjonen på neste side. Vesentlighetsanalysen skal være et verktøy for å avgrense, definere og prioritere viktige satsingsområder innen samfunnsansvar. Første steg i analysen er å avgrense omfanget ved å identifisere hvilke samfunnsansvarstemaer som er mest relevante for DNB. Temaer fra Sustainability Accounting Standards Board (SASB)

1) IFC, International Finance Corporation, er en global utviklingsinstitusjon underlagt verdensbanken som blant annet arbeider med investeringer og rådgivning for å bidra til utvikling av privat sektor i utviklingsland.
2) En interessent er enten en som vesentlig berøres av selskapets virksomhet, eller en som kan berøre selskapets virksomhet på en vesentlig måte.

PRIORITERING AV VIKTIGE SAMFUNNSANSVARSTEMAER I DNB

VESENTLIGHETSANALYSE

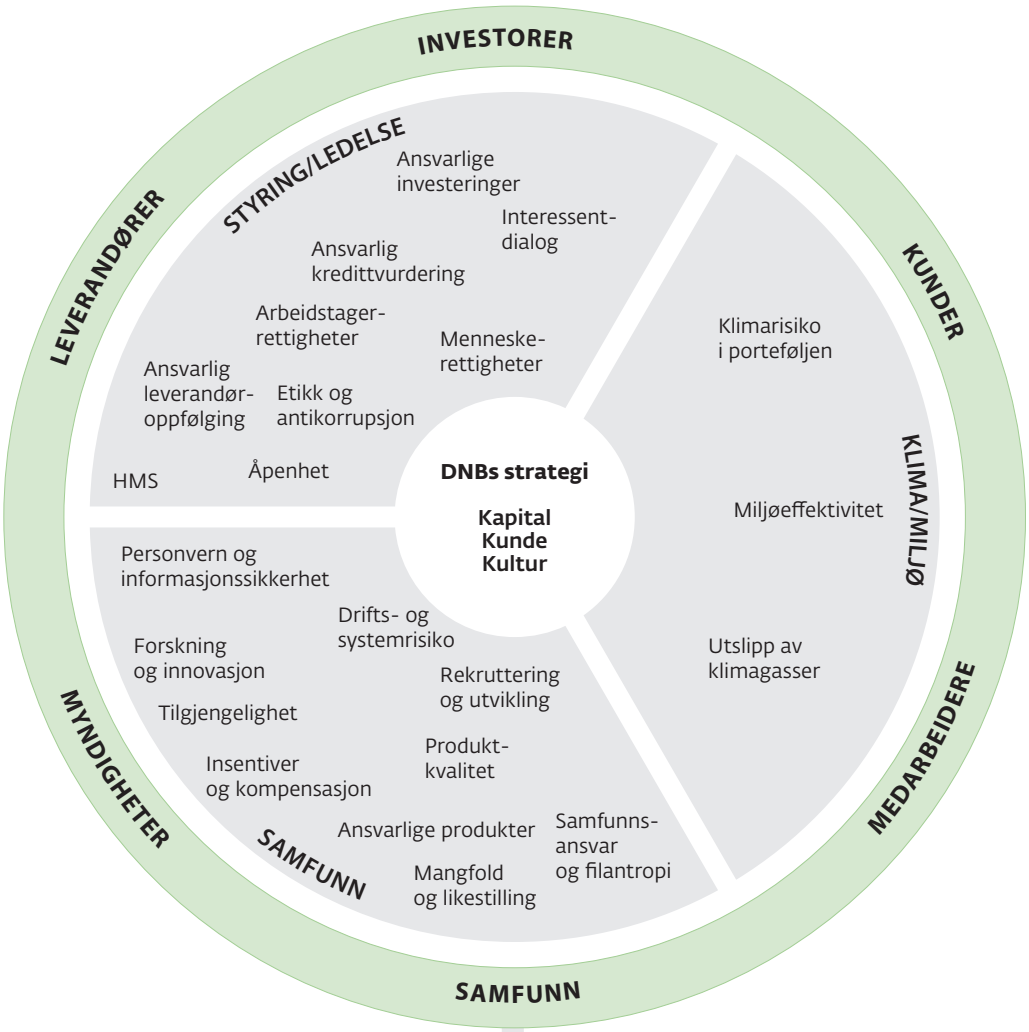

ANDRE RELEVANTE FORHOLD

BESTE PRAKSIS → PRIORITERING ← GLOBALE UTVIKLINGSTREKK

ENDELIG PRIORITERING

PRIORITERTE OMRÅDER

STYRING OG LEDELSE

- Ansvarlige investeringer
- Ansvarlig kredittvurdering
- Ansvarlig leverandøroppfølging
- Etikk og antikorrupsjon
- Åpenhet

KLIMA OG MILJØ

Direkte miljøpåvirkning

- Miljøeffektivitet
- Utslipp av klimagasser

Indirekte miljøpåvirkning

- Klimarisiko i porteføljen

SAMFUNN

Samfunnsrollen

- Tilgjengelighet
- Drifts- og systemrisiko
- Ansvarlige produkter
- Produktkvalitet
- Personvern og informasjonssikkerhet

Medarbeidere

- Rekruttering og utvikling
- Mangfold og likestilling

Menneskerettigheter

Med utgangspunkt i prioriteringen er det satt mål og tiltak for perioden 2014–2017.
Se DNBs samfunnsansvarsrapport for 2013.

og GRI 4 er utgangspunkt for avgrensningen av 23 temaer som ble definert som relevante for DNB.

Kriteriene som ble brukt for å prioritere blant de 23 aktuelle områdene var:

- viktighet for interessenter (kunder, medarbeidere, myndigheter, leverandører, sivilsamfunn og media)
- viktighet for DNB og konsernets strategi

I tillegg til vesentlighetsanalysen spiller flere forhold inn i prioriteringen av mål og arbeidsområder for DNBs arbeid med bærekraft og samfunnsansvar:

- Globale utviklingstrekk, i hovedsak klimaendringer, urbanisering og velstandsøkning. Se nærmere omtale nedenfor.
- Lovpålagte krav, spesielt knyttet til krav i regnskapsloven om å rapportere om tilstand og aktiviteter innen områdene likestilling og mangfold, menneskerettigheter, arbeidstagerrettigheter og sosiale forhold, ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon.
- Konkurrentanalyse gjennomført høsten 2013 med gjennomgang av beste praksis.

GLOBALE UTVIKLINGSTREKK

Konsulentselskaper, globale bærekraftsorganisasjoner og forskningsmiljøer har de siste årene identifisert ulike bærekraftstrender som de mener vil påvirke all forretningsvirksomhet fremover. Trender som går igjen er klimaendringer, energi og drivstoff, mangel på naturressurser, mangel på vann, befolkningsvekst, velstandsøkning, urbanisering, matsikkerhet, forfall av økosystemer og avskoging.

Av disse er klimaendringer, urbanisering og velstandsøkning av særskilt betydning for DNB, og det er et viktig langsiktig mål å redusere risikoen og utnytte mulighetene disse trendene representerer. Se nærmere omtale under.

Klimaendringer

Rapporten fra FNs klimapanel fra høsten 2013 slår fast at det med stor sikkerhet er vi mennesker som har forårsaket temperaturøkning og klimaendringer gjennom utslipp av klimagasser. Hvis utslippene fortsetter å øke betydelig i dette århundret, kan temperaturen stige med mer enn fire grader frem mot neste århundreskifte.

Verdens ledere er enige om at den globale temperaturøkningen må holdes under to grader celsius (togradersmålet) i forhold til førindustriell tid for å unngå alvorlige klimaendringer. Dette målet legges til grunn i internasjonale klimaforhandlinger. For DNB vil klimaendringer blant annet ha en direkte påvirkning på bankens viktigste satsingsområder internasjonalt: fiskeri, havbruk, energi og shipping. Klimaendringer vil i tillegg påvirke annenhåndsverdier og dermed også bankens pantesikkerhet og kundenes adferd og forventninger.

Urbanisering

Urbaniseringen medfører økt investeringsbehov i infrastruktur, noe som igjen gir forretningsmuligheter for DNB. Internasjonal erfaring tilsier at infrastrukturinvesteringer med stabil avkastning kan være en attraktiv aktivaklasse for livsforsikringsselskaper og pensjonskasser (Finans Norge 2013). Aktuelle investeringsområder er vann, energi, vei, bane, havner og flyplasser.

Velstandsøkning

Velstandsøkningen vil sannsynligvis bety høyere etterspørsel etter ulike former for kapitalplassering. I tillegg vil bærekraftstrender trolig føre til at både institusjonelle kunder og personkunder vil rette stadig mer oppmerksomhet mot hvor og hvordan DNB plasserer kundenes kapital. Arbeidet med ansvarlige investeringer vil kunne gi konkurransefortrinn i et marked med høyere volumer og en økende andel kunder med interesse for bærekraft. Konsernets strategi for ansvarlige investeringer søker å forene finansiell avkastning med sosiale og miljømessige hensyn. Dette skal oppnås gjennom en rekke virkemidler, som ekskludering fra porteføljene av selskaper som ikke opptrer i henhold til DNBs retningslinjer for ansvarlige investeringer, påvirkning av kundene gjennom dialog og stemmegiving på generalforsamlinger, integrering av miljømessige og sosiale forhold i investeringsbeslutningene samt opprettelse av egne bærekraftsfond og miljøfond. Se illustrasjonen på side 51.

HVORDAN DNB IVARETAR VESENTLIGE SAMFUNNSANSVARSTEMAER

STYRING OG LEDELSE

Drifts- og systemrisiko

En av banknæringens og DNBs aller viktigste samfunnsfunksjoner er å sørge for at sentrale banktjenester er tilgjengelige for kundene. DNB har hatt utfordringer med tilgjengeligheten for noen av sine tjenester og jobber for å oppnå bedre stabilitet.

I 2013 inngikk DNB nye driftsavtaler for konsernets IT-systemer som et viktig ledd i arbeidet med å øke driftsstabiliteten. Hoveddelen av driftsavtalen for konsernets IT-systemer ble tildelt det indiske IT-selskapet HCL Technologies, mens avtalen for drift av konsernets stormaskin ble inngått med EVRY. Målet med prosessen har vært å få på plass avtaler som sikrer stabil og effektiv drift.

Det indiske konsulentselskapet Tata Consultancy Services, TCS, ble valgt til å levere tjenester innen vedlikehold av applikasjoner og utvikle tjenester på tvers av bankens IT-systemer.

Innen utgangen av 2015 vil syv ulike datasentre bli samlet i ett datasenter som holder til i et tidligere NATO-anlegg i fjellet ved Stavanger. Flyttingen vil bidra til en ytterligere forbedring av driftsstabiliteten i DNB.

Norske myndigheter ønsker å redusere risikoen i banknæringen, spesielt i systemviktige banker som DNB. Dette gir seg først og fremst utslag i høyere egenkapitalkrav. DNB har møtt disse kravene gjennom å øke den rene kjernekapitalen med 12,4 milliarder kroner fra utgangen av 2012 til utgangen av 2013. Ren kjernekapitaldekning økte fra 10,7 prosent ved utgangen av 2012 til 11,8 prosent ved utgangen av 2013. DNB har som uttalt mål å øke ren kjernekapitaldekning til 13,5-14,0 prosent innen 2016. Med dette er konsernet godt posisjonert for å tilfredsstille myndighetenes krav fremover.

Etikk og antikorrupsjon

For å opprettholde en høy etisk standard og bekjempe og unngå korrupsjon har DNB retningslinjer for etikk. Disse skal bidra til bevissthet om og etterlevelse av den høye etiske standarden som kreves av medarbeiderne i DNB. Etikkreglene skal blant annet bidra til å bekjempe korrupsjon, utpressing, bestikkelser, hvitvasking, bedrageri, terrorfinansiering og finansiering av kriminell aktivitet. I 2013 la DNB stor vekt på opplæring og bevisstgjøring rundt de mest sentrale etiske risikoområdene. I tillegg ble konsernets beredskap mot korrupsjon styrket.

DNBs nye retningslinjer for antikorrupsjon, som ble vedtatt i 2014, slår fast at konsernet har nulltoleranse for korrupsjon.

DNB er representert i mer enn 20 land. I tillegg til norsk straffelov og lokal lovgivning er DNB og de som jobber i DNB også underlagt US Foreign Corrupt Practices Act og UK Bribery Act. Disse lovene gjelder for DNB ettersom konsernet har virksomhet i USA og Storbritannia. Samlet gir disse lovene en vid definisjon av korrupsjon, og praksis i DNB skal være etisk forsvarlig og ligge klart innenfor grensene for hva som er lovlig.

DNBs antikorrupsjonsprogram baseres på prinsippene mot korrupsjon i UK Bribery Act, som blant annet inkluderer et risikobasert rammeverk, ledelsesforankring, risikovurdering og aktsomhetsvurderinger/bakgrunnsundersøkelser. Forebygging av korrupsjonsrisiko i DNB og ledernes engasjement og forpliktelser er viktige elementer i programmet. Det tas sikte på å implementere programmet i hele DNB-konsernet i løpet av 2014.

Samfunnsansvar i investeringer, utlån og leverandøroppfølging

DNBs investeringsvirksomhet følger et regelverk som skal sikre at konsernet ikke medvirker til krenkelse av menneske- og arbeidstagerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske. DNB skal heller ikke investere i selskaper som er involvert i produksjon av tobakk, pornografi, antipersonellminer eller klasevåpen, eller i selskaper som utvikler og produserer sentrale komponenter til masseødeleggelsesvåpen [3].

DNB skal være en aktiv eier og engasjere seg primært gjennom dialog med enkeltselskaper for å påvirke selskapene i ønsket retning. Selskaper som bryter med DNBs retningslinjer eller over tid ikke viser vilje til å endre adferd, kan bli ekskludert fra konsernets investeringsportefølje.

DNB vil fortsette å videreutvikle prosessene for å ivareta sosiale og miljømessige hensyn i investeringsvirksomheten. Planlagte tiltak inkluderer blant annet opplæring i bærekraftstemaer for alle medarbeidere i Wealth Management Sverige og integrering av miljømessige, styringsrelaterte og sosiale hensyn i renteforvaltningen.

DNB har en egen retningslinje for samfunnsansvar innen kredittvirksomheten. Retningslinjen beskriver hvordan forretningsområdene i DNB skal vurdere bedriftskunders utøvelse av samfunnsansvar og risiko knyttet til miljø- og samfunnsmessige hensyn og eierstyring. Retningslinjen får anvendelse på all kredittvirksomhet i DNB. Det foretas en vurdering av alle nye kunder og av eksisterende kunder ved fornyelser av avtaler.

DNB videreutviklet retningslinjen for samfunnsansvar i kredittvirksomheten i 2013. De viktigste endringene er:

- forbud mot å yte kreditt til selskaper som er involvert i produksjon av kontroversielle våpen [4]
- større samsvar mellom DNBs retningslinjer for etiske investeringer og for samfunnsansvar innen kredittvirksomheten
- mer eksplisitte krav til styrebeslutning av kreditter til selskaper som er involvert i produksjon av atomkraft, tobakk eller pornografi, eller som bryter internasjonalt anerkjente standarder og konvensjoner
- utvikling av en sjekkliste for etiske og miljø- og samfunnsmessige hensyn som skal fylles ut når denne typen risiko vurderes som middels høy eller høy

3) Med masseødeleggelsesvåpen menes NBC-våpen (kjernevåpen eller atomvåpen, biologiske våpen og kjemiske våpen).

4) DNB skal ikke investere i selskaper som er involvert i antipersonellminer eller klasevåpen, som beskrevet i konvensjonen om forbud mot antipersonellminer og konvensjonen om klaseammunisjon, eller i selskaper som utvikler og produserer sentrale komponenter til masseødeleggelsesvåpen. Med masseødeleggelsesvåpen menes NBC-våpen (kjernevåpen eller atomvåpen, biologiske våpen og kjemiske våpen).

For små og mellomstore bedriftskunder gjelder en enklere veiviser i form av en aktsomhetsmatrise. Aktsomhetsmatrisen skal hjelpe kundeansvarlige med å gjøre etiske og miljø- og samfunnsmessige risikovurderinger basert på i hvilken grad kunden oppfyller sitt samfunnsansvar, type virksomhet og land kunden opererer i. I løpet av 2014 vil opplæring av medarbeidere i bruk av den oppdaterte retningslinjen og aktsomhetsmatrisen prioriteres.

DNB er også tilsluttet Ekvatorprinsippene, som er felles retningslinjer som brukes i mange store internasjonale finansinstitusjoner for å vurdere miljømessige og sosiale forhold ved prosjektfinansiering. All prosjektfinansiering med en totalverdi høyere enn 10 millioner US dollar skal i henhold til konsernets kredittretningslinjer vurderes i forhold til Ekvatorprinsippene. En ny, tredje versjon av Ekvatorprinsippene ble lansert i 2013 og trådte i kraft 1. januar 2014. De nye Ekvatorprinsippene skal også anvendes ved prosjektrelaterte bedriftslån med spesifiserte kriterier og mellomfinansieringslån [5]. DNB gjennomførte i 2013 opplæring for å sikre implementering av de oppdaterte prinsippene.

DNB stiller strenge krav til konsernets leverandører og hvordan de ivaretar sitt samfunnsansvar. I 2013 gjennomførte DNB et prosjekt med sikte på å formalisere og oppgradere DNBs ansvar for å følge opp leverandørenes ivaretagelse av samfunnsansvar. Konsernets modell for segmentering og oppfølging av leverandører og DNBs egenerklæring for leverandørers samfunnsansvar ble også revidert. En ny egenerklæring vil bli tatt i bruk i 2014. De viktigste endringene vil være:

- tydeligere og strengere krav til leverandørenes ansvar overfor underleverandører
- mer detaljerte krav til leverandørenes ansvar for å følge og respektere menneskerettigheter og arbeidsmiljøstandarder
- tydeligere krav til leverandørenes miljøstyringssystem
- tydeligere krav til leverandørene med hensyn til etisk utøvelse av virksomheten, herunder integritet, korrupsjon, hvitvasking og konkurranseforhold
- krav til leverandørers beredskaps- og kontinuitetsplaner

Som en del av oppfølgingen av den nye egenerklæringen for leverandørers samfunnsansvar vil DNB også foreta en ny segmentering og risikovurdering av leverandørene, samt gjennomføre revisjonsgjennomganger ute hos utvalgte leverandører.

Menneskerettigheter

DNB skal respektere menneskerettigheter både i egen virksomhet og som eier eller investor, långiver og innkjøper. Prinsipper for menneskerettigheter er nedfelt i DNBs policy for samfunnsansvar. FNs prinsipper for menneskerettigheter og næringsliv er tatt inn i retningslinjene for etiske investeringer som en viktig del av DNBs eierskapsutøvelse. Konsernet deltar i et internasjonalt FN-prosjekt om banker og menneskerettigheter. Prosjektet omfatter analyse av lovverk og juridisk rammeverk, dialog med banker og dialog med interessentgrupper.

KLIMA OG MILJØ

På grunn av virksomhetens karakter er DNBs direkte effekt på totale klimautslipp og miljøbelastninger liten. DNBs direkte klima- og miljøpåvirkning er i hovedsak knyttet til energiforbruk, tjenestereiser og avfall fra kontorvirksomheten. Et av DNBs viktigste interne miljøeffektivitetstiltak har vært samlokalisering av all virksomheten i Oslo i et nytt hovedkontor i Bjørvika. I tillegg er virksomheten i Bergen og Trondheim samlokalisert i nye, miljøeffektive bygg. Ved å flytte inn i mer miljøeffektive kontorlokaler skal DNB nå målet om å redusere CO_2-utslippene med 20 prosent fra 2009 til utgangen av 2014. Les mer på dnb.no/om-oss/samfunnsansvar/barekraftsbibliotek.

DNB startet i 2013 arbeidet med å innføre et miljøstyringssystem basert på den internasjonale standarden ISO 14001. Arbeidet fortsetter i 2014. Miljøstyringssystemet skal bidra til bedre styring av konsernets miljøpåvirkning og en mer miljøeffektiv kontordrift. Synliggjøring av miljøeffektivitet vil være et konkurransefortrinn for DNB og vil samtidig kunne bidra til reduserte kostnader.

DNB tar også miljøansvar gjennom å finansiere klimavennlig energiproduksjon, som vind-, vann- og solenergi. Klimavennlig energiproduksjon blir stadig viktigere på grunn av behovet for å redusere utslippene av drivhusgasser. Produksjon av energi fra fornybare kilder er en kapitalintensiv bransje. DNB har fagmiljøer som følger dette området og jobber kontinuerlig for å finne nye finansieringsformer slik at flere fornybare prosjekter kan realiseres. DNB tilbyr også kunder miljøvennlige spareformer gjennom å forvalte Nordens eldste og største miljøfond, DNB Miljøinvest. DNB opprettet i 2013 to nye bærekraftsfond i Sverige, Sverige Hållbar og Global Hållbar.

SAMFUNN

DNB fyller en viktig rolle i samfunnet. De færreste vil kunne finansiere egen bolig uten banken som støttespiller. Uten skadeforsikring vil det ikke være mulig å takle de økonomiske konsekvensene av ulykker. Uten livsforsikringsselskapene vil det være vanskelig å sikre sine nærmeste økonomisk. For bedriftene gjelder det samme. Nyetablerte trenger finansiering, hjelp og støtte i starten, og etablerte bedrifter trenger finanstjenester for drift og vekst. Gjennom sin virksomhet bidrar DNB til både sysselsetting og verdiskaping.

5) Mellomfinansieringslån er lån med en varighet på mindre enn to år som planlegges refinansiert med prosjektfinansiering eller prosjektrelaterte bedriftslån.

DNB ser det blant annet som en viktig samfunnsoppgave å gjøre kunnskap om økonomi tilgjengelig for flere. DNB har sammen med Røde Kors utviklet et kurs i personlig økonomi der målgruppen er brukere av Røde Kors' ulike tilbud, blant andre aleneforsørgere, kvinner med innvandrerbakgrunn og brukere av "nettverk etter soning". Kursholdere er frivillige medarbeidere i DNB som får mulighet til å dele sin kjernekompetanse med dem som trenger det mest. DNB har mål om at flere personer skal delta på kurs i privatøkonomi i 2014 enn i 2013.

DNBs interessenter forventer også at konsernet tar ansvar for å finne innovative løsninger som støtter opp under ulike samfunnsmessige utfordringer. Å finansiere fornybar energi for å møte klimautfordringene og finansiere infrastrukturprosjekter i forbindelse med økt urbanisering er to eksempler på en slik samfunnsrolle.

Kompetente og engasjerte medarbeidere er en forutsetning for å lykkes med å fylle DNBs samfunnsrolle. Les mer om hvordan DNB jobber med rekruttering og utvikling, mangfold og likestilling i kapitlet om medarbeidere.

NØKKELTALL FOR SAMFUNNSANSVAR I DNB

	2013	2012
Kundetilfredshetsindeks, KTI (poeng)	72,5	74,2
Omdømme (poeng)	69,6	66,2
- Omdømmescore etikk (RepTrak)	68,6	66,7
- Omdømmescore samfunnsansvar (RepTrak)	70,9	69,0
Hovedindeks medarbeiderundersøkelsen (engasjementsindeks)	81,0	80,6
Selskapsmøter gjennomført av teamet for ansvarlige investeringer for å diskutere bærekraftstemaer (antall)	39	29
Selskaper utelukket fra investeringsporteføljen (antall)	60	58
Ekvatorprosjekter (antall)	6	8
Bidrag til samfunnet i form av støtte til idrett, forskning og kultur (millioner kroner)	122	119
Antall personer som har gjennomført kurs i personlig økonomi	330	400
Klima og miljø: [6]		
- CO_2-utslipp (tonn)	20 038	21 276
- CO_2-utslipp per ansatt (tonn)	1,7	2,7
- Energiforbruk (Gwh)	96,1	101,8
- Energiforbruk per ansatt (Kwh)	8,2	8,2
- Flyreiser (1 000 km)	39 498	43 356
- Avfall (kg)	1 309 292	1 538 809
- Innkjøpt papir (tonn)	808	870

Les mer om DNBs samfunnsansvar på dnb.no/om-oss/samfunnsansvar.

6) Alle klima- og miljøtall, eksklusive innkjøpt papir, gjelder for Norge og Baltikum samlet. Innkjøpt papir gjelder kun for Norge.

MEDARBEIDERE

DNBs visjon og verdier står sterkt blant konsernets ansatte. DNB har engasjerte ansatte på alle nivåer som i fellesskap arbeider for å oppfylle visjonen om "kunsten å møte kunden". Ny bankhverdag med krav til mer kapital og raske endringer i kundeadferd og markedsforhold var førende for virksomheten i 2013.

I 2013 startet konsernsjefen med nettmøter på DNBs intranett. Gjennom nettmøtene ønsker han å oppnå en tettere og mer åpen toveis kommunikasjon med de ansatte. Muligheten for direkte dialog har blitt godt mottatt og skaper mye engasjement blant de ansatte. Nettmøtene kommer i tillegg til konsernsjefens blogg, som ble etablert i 2010. Bloggen og nettmøtene er viktige bidrag til å forankre konsernets strategi og gir mulighet for dialog på tvers av geografiske og organisatoriske enheter.

NY KONSERNSTRUKTUR

I januar 2013 ble ny konsernstruktur for DNB offentliggjort. Målet har vært å fornye, forenkle og standardisere organisasjonen og dermed bidra til å effektivisere driften. Felles merkevare, samlokalisering og ny konsernstruktur har hatt stor betydning for i større grad å ta ut potensialet i organisasjonen. Kultur og ledelse ble i 2013 definert som et satsingsområde gjennom det interne programmet "New Deal". Les mer om dette i Konsernsjefens redegjørelse.

Ledelsesprinsippet "Vise vei og drive endring" er førende i arbeidet med å utvikle en organisasjonskultur preget av tilpasningsdyktighet og fleksibilitet. Lederkommunikasjon, mål- og oppfølgingsprosesser, etterfølgerplanlegging og talentutvikling var sentralt i arbeidet med å bygge en endringskultur gjennom 2013.

Omorganisering og nedbemanning i forbindelse med ny konsernstruktur har medført omfattende omstilling. Prosessene har fulgt konsernets omstillingsregelverk og blitt gjennomført etter drøftinger med konsernets tillitsvalgte. 352 ansatte avsluttet frivillig sitt arbeidsforhold med avgangsvederlag innvilget etter søknad i 2013. Ansiennitet og alder bestemte vederlagets størrelse, og søknadene ble innvilget under forutsetning av at den ansatte ikke erstattes.

Som et ledd i arbeidet med omstilling og bemanningsstyring bidro DNBs jobbsenter til å sikre mobilitet på tvers av konsernet og var et viktig tilbud til ansatte på alle nivåer i disse prosessene. Totalt ble 137 ansatte overført til jobbsenteret i 2013. Av disse fikk 45 ny jobb internt, 23 sluttet i DNB, og 69 utførte oppdrag av kortere varighet i konsernet. I tillegg fikk 427 ansatte coaching og veiledning.

REKRUTTERING OG MOBILITET

DNB har befestet sin posisjon som en av de mest attraktive arbeidsgiverne i Norge og ble av økonomistudenter rangert som nummer to i Universums undersøkelse i 2013. Dette bidrar til at DNB har stor tiltrekningskraft når det søkes etter nye medarbeidere utenfor konsernet. DNBs "summer internship"-program, som er rettet mot studenter, fikk 700 søkere til 17 praksisplasser i 2013.

DNB-konsernet ansatte i 2013 440 eksterne søkere, mot 609 i 2012. Av disse var 201 kvinner og 239 menn. Gjennomsnittsalderen var 28 år. I den norske delen av virksomheten ble det i 2013 ansatt 388 nye medarbeidere, hvorav 184 kvinner og 204 menn. 517 ansatte i Norge byttet jobb internt i 2013.

I 2013 rekrutterte DNB seks nye kandidater med ulik bakgrunn og erfaring til konserntrainee-programmet. Programmet har en varighet på to år og består av opphold i fem forskjellige fagmiljøer, derav tre måneder ved et av DNBs kontorer utenfor Norge. Kandidatene får et individuelt utviklingsløp og en mentor i lederposisjon. Det ble i tillegg rekruttert én ny kandidat til konsernets executive trainee-program i 2013.

DNBs eget vikarbyrå, som koordinerer alle vikaroppdrag, ble i 2013 også benyttet i arbeidet med å tilby alternative oppgaver av midlertidig varighet for ansatte under omstilling.

Antall DNB-ansatte som arbeider på langtidskontrakt i utlandet, gikk ned fra 91 i 2012 til 71 i 2013. Tallene inkluderer

ANTALL ANSATTE FORDELT PÅ ALDER

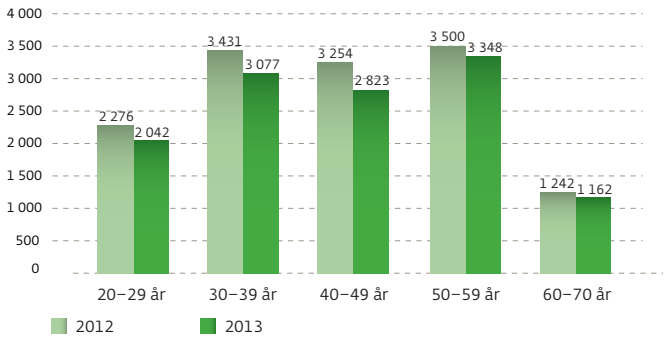

ANSATTE FORDELT PÅ LAND

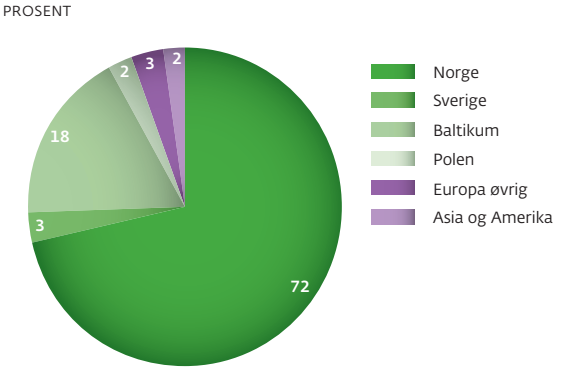

utstasjonerte medarbeidere fra hele konsernet, hvorav hovedvekten var ut fra Norge.

Ved utgangen av 2013 var det 12 452 ansatte i konsernet, hvorav 8 919 i Norge. Det var en reduksjon i antall ansatte på 1 251 fra 2012. Kjønnsfordelingen holder seg stabil med 9 prosentpoeng flere kvinner enn menn.

UTVIKLING AV LEDERE OG MEDARBEIDERE

DNBs ledere spiller en avgjørende rolle for å utvikle DNB til en kundeorientert organisasjon. Ledere i DNB skal følge tre prinsipper: skape resultater, utvikle individer og team, samt vise vei og drive endring.

I september 2013 samlet konsernsjefen 500 DNB-ledere i Norge og lanserte konsernets neste etappe: "New Deal". Etter samlingen fikk alle ledere i oppgave å avlegge et lederløfte som skal være målbart og kunne følges opp. Tilsvarende samlinger ble gjennomført for 177 ledere globalt.

Et nytt ledergruppekonsept ble utviklet i 2013, og øvrige utviklingsprogrammer er tilpasset og videreutviklet for å møte intensjonene i "New Deal".

DNB ønsker å gi den enkelte medarbeider lærings- og utviklingsmuligheter i tråd med konsernets forretningsmessige mål og strategiske plattform. Det gis utstrakt opplæring i regi av konsernet, og det er gode muligheter for faglig og personlig vekst. For å gjøre opplæringstiltakene så effektive og tilgjengelige som mulig ble det i 2013 utviklet flere nye opplæringstiltak ved bruk av webinar, video og andre typer elektronisk opplæring. Totalt deltok 5 987 ledere og medarbeidere på konsernets opplæringstiltak i 2013.

I 2013 ble fire konsernfelles fagakademier etablert for den norske delen av virksomheten. Akademiene leverer opplæringsmoduler innenfor kreditt, sparing og investering, forsikring og cash management. Opplæringen fikk meget gode tilbakemeldinger. Totalt gjennomførte 2 773 medarbeidere opplæring via akademiene i 2013.

Opplæringstiltak knyttet til kravene i den norske autorisasjonsordningen for finansrådgivere ble i 2013 innlemmet i DNBs fagakademi for sparing og investering. Autorisasjonsordningen skal styrke bransjens omdømme og sørge for at den enkelte rådgiver tilfredsstiller de nødvendige kompetansekravene. Ved utgangen av 2013 tilfredsstilte DNB kravet om at alle medarbeidere og ledere som arbeider med finansiell rådgivning, skal være autoriserte.

I 2013 ble en nasjonal godkjenningsordning for forsikringsbransjen i Norge etablert. Ordningen skal sikre at selgere og rådgivere som tilbyr skadeforsikringsløsninger, tilfredsstiller kompetansekravene som er definert av bransjen. Opplæringstiltakene er organisert gjennom fagakademiet for forsikring. Tilnærmet alle medarbeiderne som kom inn under kravene til godkjenningsordningen, hadde gjennomført opplæringen og bestått kunnskapsprøven ved utgangen av 2013.

Opplæring i og bevisstgjøring om etiske temaer ble gitt stor oppmerksomhet i 2013, og programmet DNB Ethics ble tilgjengelig på norsk, engelsk, latvisk og litauisk. Omtrent 90 prosent av DNBs ansatte gjennomførte etikkprogrammet. I tillegg ble det utarbeidet lederinformasjon og publisert artikler om etikk på intranettet.

Konsernet har også opplæringsprogrammer om hvitvasking. Programmene er tilrettelagt i henhold til lovgivningen i de landene hvor DNB er representert. I 2013 gjennomførte 3 832 ansatte i Norge og 364 ansatte internasjonalt opplæringen om hvitvasking.

For nyansatte ble det i 2013 lansert et nytt e-læringsprogram og

nye nettsider for å sikre en enhetlig og standardisert introduksjon til konsernet. Programmet er tilgjengelig på norsk og engelsk.

Konsernet innførte i 2013 en felles mål- og utviklingsprosess for alle ledere og medarbeidere. Et nytt verktøy for oppfølging av mål- og utviklingssamtaler ble implementert i organisasjonen. Verktøyet skal sikre at konsernets strategiske retning innarbeides i den enkelte ansattes arbeidsoppgaver og prioriteringer.

MEDARBEIDERUNDERSØKELSEN

Medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i november 2013, omfattet alle medarbeiderne i konsernet. Resultatene viste at arbeidet med å etablere en felles strategisk retning basert på en tydelig visjon har gitt resultater og at de ansatte har et høyt engasjement.

Medarbeidertilfredsheten viste en liten nedgang fra 75,6 poeng i 2012 til 75,1 poeng i 2013. DNBs medarbeidere viste minst like stort engasjement i 2013 som i 2012, med en økning i engasjementsindeksen fra 80,6 i 2012 til 81,0 i 2013. Medarbeiderundersøkelsen 2013 tegner et bilde av en robust organisasjon som har klart seg godt gjennom et år preget av omstilling.

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Helse, miljø og sikkerhet, HMS, er viktige elementer i konsernets policy for medarbeidere og organisasjon. Forebyggende arbeidsmiljøtiltak skal bidra til ansattes sikkerhet, helse, trivsel og funksjonsevne. I tillegg skal samarbeidet mellom ledelse og medarbeidere sikre at arbeidsmiljøarbeidet er fremtidsrettet og integrert i den daglige driften.

Ved planlegging og etablering av nye bygg i Oslo, Bergen og Trondheim har et eget matkonsept, ergonomisk tilrettelegging og fysisk aktivitet vært viktige forebyggende tiltak for å fremme de ansattes helse.

Alle ledere i DNB skal ha HMS-kunnskap, og nye ledere med personalansvar skal gjennomføre den obligatoriske HMS-opplæringen. Opplæringen er rettet mot den norske delen av virksomheten og gir nødvendig innsikt og kunnskap til å oppfylle arbeidsmiljølovens og DNBs interne krav til HMS-kunnskap. Totalt gjennomførte 59 ledere og 20 verneombud HMS-opplæring i 2013.

SYKEFRAVÆR OG INKLUDERENDE ARBEIDSLIV

Sykefraværet i den norske delen av virksomheten var 4,6 prosent i 2013, en økning fra 4,5 prosent i 2012. Av totalt 1 878 400 mulige dagsverk i Norge gikk om lag 86 900 dagsverk tapt som følge av sykefravær.

Som et ledd i oppfølgingen av sykefraværet ble det i 2013 igangsatt en grundig arbeidsmiljøkartlegging i enheter med økende sykefravær. Videre ble det gjennomført opplæring av ledere i håndtering av sykefravær samt veiledning i og holdningsarbeid om ergonomi og forebygging av muskel- og skjelettplager.

Det ble i 2013 innført en obligatorisk ordning for oppfølging av gravide medarbeidere hos jordmor gjennom bedriftshelsetjenesten. Hensikten er å redusere sykefraværet blant gravide medarbeidere.

Langtidssyke får tilbud om coaching og veiledning og tilbys også varierte og meningsfulle oppgaver gjennom samarbeid med humanitære organisasjoner og andre bedrifter.

Influensavaksinering ble i 2013 tilbudt alle ansatte i Norge.

DNBs avtale som inkluderende arbeidslivsbedrift, IA-bedrift, ble videreført i 2013. Avtalens mål er reduksjon i sykefravær, tilrettelegging for arbeidstagere med nedsatt arbeidsevne og økning i den gjennomsnittlige pensjoneringsalderen. Den gjennomsnittlige pensjoneringsalderen var i 2013 62 år i den norske delen av virksomheten, mot 63,7 år i 2012. Antall personer under 62 år som gikk av med uførepensjon, var 18 i 2013, mot 19 i 2012.

VARIABEL GODTGJØRELSE

DNBs ordning for variabel godtgjørelse er utformet i tråd med konsernets retningslinjer og underbygger strategier, finansielle mål og verdier. Den totale avlønningen skal være konkurransedyktig og kostnadseffektiv og skal ikke bidra til å påføre konsernet uønsket risiko. I tillegg til å vektlegge konsernmål kan variabel godtgjørelse være knyttet opp mot individuell måloppnåelse.

For å sikre muligheten til å tiltrekke og beholde kritisk kompetanse kan forretningsområdene ha belønningsordninger av ulikt omfang og struktur, basert på markedsmessige vurderinger. Det er et bærende prinsipp at all belønning skal baseres på helhetlige vurderinger av medarbeiderens bidrag til oppnåelsen av konsernets, enhetens og individuelle mål.

For DNBs kontorer og datterselskaper i utlandet er ordningene tilpasset lokalt arbeidsmarked og reguleringer.

LIKESTILLING OG DISKRIMINERING

Konsernet har fleksible ordninger som tilrettelegger for å kombinere karriere og familieliv. DNB prioriterer en kjønnsbalansert deltagelse på talent- og ledelsesutviklingsprogrammer. Som en del av arbeidet med likestilling prioriterer DNB kvinnelige søkere til lederstillinger ved like kvalifikasjoner.

KJØNNSFORDELING

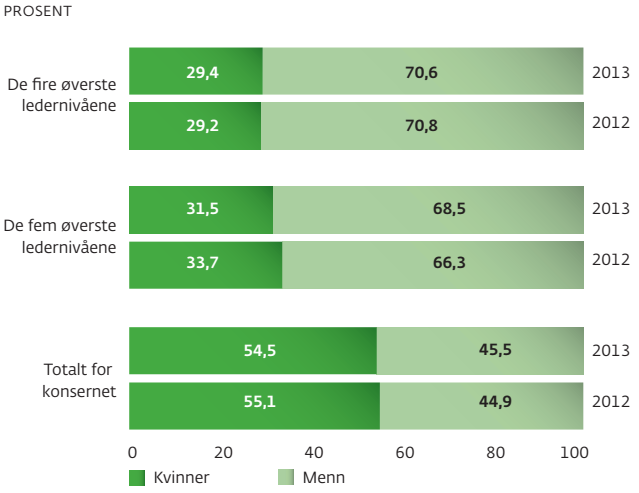

Kvinneandelen i konsernet var 54,5 prosent i 2013. Gjennomsnittsalderen var 42,6 år for kvinner og 43,3 år for menn. Av ansatte som arbeidet deltid, ble andelen kvinner redusert fra 76 prosent i 2012 til 74,9 prosent i 2013. Gjennomsnittlig fastlønn i den norske delen av virksomheten i 2013 var 508 700 kroner for kvinner og 642 400 kroner for menn etter at alle deltidsstillinger er omregnet til fulle stillinger.

Kvinneandelen i konsernledelsen gikk ned fra 45,5 prosent til 36,4 prosent ved utgangen av 2013. På ledernivå tre økte kvinneandelen fra 27,8 prosent i 2012 til 28,9 prosent i 2013. På ledernivå fire økte kvinneandelen også, fra 29,1 til 29,9 prosent, mens det på ledernivå fem var en nedgang fra 37,2 til 33,1 prosent. Styret har som mål at det på ledernivå en til fire skal være minst 40 prosent kvinner. I 2013 var andelen 29,4 prosent.

Ved etableringen av nye bygg i Oslo, Bergen og Trondheim er det tilrettelagt for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne. Antall parkeringsplasser for handikappede tilpasses behovet i det enkelte bygg.

Kvalitet, mangfold og likebehandling i utvelgelsesprosesser skal sikres gjennom konsernets retningslinje for rekruttering. Lokale regulatoriske krav må etterleves, og diskriminering tolereres ikke i rekrutteringsprosessene i DNB.

DNB SKAPER SOLIDE RESULTATER

REDEGJØRELSE OG RESULTATER

62 STYRETS ÅRSBERETNING
81 ÅRSREGNSKAP
184 REVISORS BERETNING
185 KONTROLLKOMITEENS UTTALELSE
186 NØKKELTALL

STYRETS ÅRSBERETNING

DNB er Norges og et av Nordens største finanskonsern målt etter markedsverdi. Konsernet har et komplett tilbud av finansielle tjenester innenfor blant annet lån, sparing, rådgivning, eiendomsmegling, forsikring og pensjon til personkunder, bedriftskunder og offentlig sektor. DNB betjener kundene i Norge gjennom landets største distribusjonsnett for finansielle tjenester, døgnåpen kundeservice på telefon syv dager i uken og elektroniske tjenester som nettbank og mobiltjenester. Internasjonalt er DNB blant verdens ledende banker innenfor satsingsområdene energi, shipping, fiskeri og havbruk.

VIRKSOMHETEN I 2013

DNBs resultat var 17 526 millioner kroner i 2013, en økning på 3 734 millioner fra 2012. Fratrukket effekten av basisswapper var det en økning på 3 501 millioner kroner.

Økte netto renteinntekter og lave nedskrivninger på utlån var, sammen med betydelige engangseffekter, hovedårsaken til resultatveksten.

De økte marginene bidro til nødvendig kapitaloppbygging for å tilfredsstille strengere kapitalkrav. Finansdepartementet innførte mot slutten av året en ny forskrift om motsyklisk kapitalbuffer på mellom 0 og 2,5 prosent og satte inngangsverdien til 1 prosent med virkning fra 30. juni 2015. I tillegg fastsatte departementet nye og strengere regler for hvordan bankenes boliglån skal vektes i kapitaldekningsberegningen. Samtidig videreføres overgangsreglene knyttet til det såkalte Basel I-gulvet slik de er i dag. Kravene gir behov for en fortsatt betydelig oppbygging av kapital. De særnorske kravene medfører også at DNB fremstår som svakere kapitalisert enn utenlandske konkurrenter, uten at det reelt er tilfelle. DNB økte den rene kjernekapitalen med 12,4 milliarder kroner i løpet av de siste tolv månedene. Ren kjernekapitaldekning etter overgangsreglene økte fra 10,7 prosent ved utgangen av 2012 til 11,8 prosent ved utgangen av 2013. Egenkapitalavkastningen økte fra 11,7 til 13,2 prosent i samme periode. Korrigert for basisswapper økte avkastningen fra 12,7 til 13,9 prosent. DNB er godt kapitalisert, men vil fortsette å bygge ytterligere kapital organisk for å møte myndighetenes krav.

Høyere utlånsmarginer påvirket netto renteinntekter positivt, mens innskuddsmarginene ble redusert. Netto renteinntekter økte med 10,9 prosent fra 2012. Volumvektede marginer økte i gjennomsnitt med 0,08 prosentpoeng i samme periode.

Andre driftsinntekter var 1 926 millioner kroner høyere enn i 2012. Korrigert for effekten av basisswapper økte inntektene med 1 603 millioner kroner. Den viktigste årsaken til veksten var verdistigning på aksjene i Nets og økte inntekter fra forsikringsvirksomheten.

Driftskostnadene økte med 1 115 millioner kroner fra 2012. Fratrukket engangseffekter var det en reduksjon på 189 millioner kroner eller 0,9 prosent. Ordinære lønnskostnader viste en nedgang fra 2012, og bemanningsreduserende tiltak kompenserte dermed for mer enn lønnsveksten i perioden.

Nedskrivninger på utlån og garantier ble redusert med ca. 1 milliard kroner fra 2012. Reduksjonen kom i hovedsak innen shipping- og energisegmentene, samt i Baltikum og Polen. Det var også lavere gruppenedskrivninger.

DNB er fortsatt den eneste nordiske banken som er tatt opp i Dow Jones Sustainability Index, DJSI. DJSI er en global indeks som måler prestasjoner på områdene økonomisk bærekraft,

RESULTATUTVIKLING

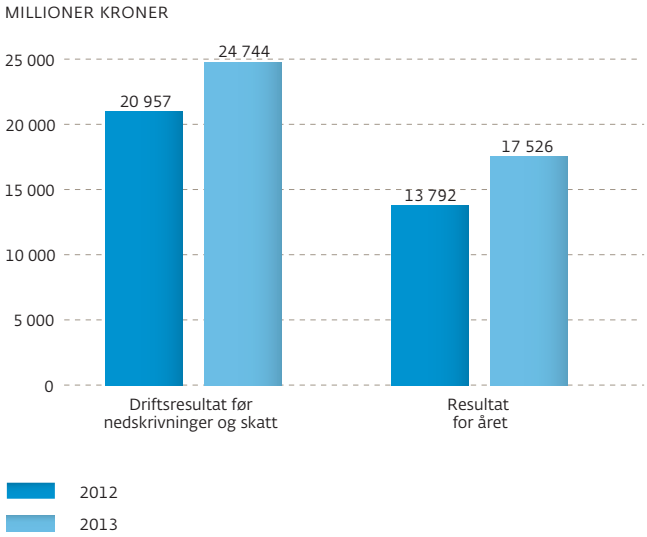

KOSTNADSGRAD OG EGENKAPITALAVKASTNING

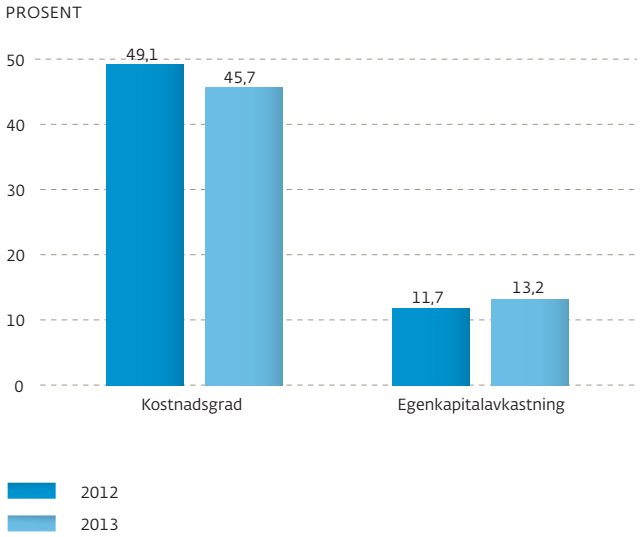

samfunn og miljø, og omfatter de 10 prosent beste bedriftene innen hver bransje.

Resultatene fra en undersøkelse utført av analyseselskapet Socialbakers i andre kvartal 2013 viste at DNB var blant de bankene i verden som hadde kortest responstid på henvendelser gjennom Facebook. Responsraten var i tillegg på over 99 prosent. De gode resultatene er en følge av konsernets kontinuerlige arbeid for å gi kundene en best mulig digital kundeopplevelse.

DNB tapte i 2013 en sak i Høyesterett knyttet til to lånefinansierte strukturerte produkter. DNB ble dømt til å betale en erstatning til saksøker på 230 000 kroner samt saksomkostninger på 4,8 millioner kroner. Retten la til grunn at det forelå vesentlige feil og mangler ved den informasjonen banken hadde gitt om effektene av lånefinansiering ved disse to produktene. Totalt ni slike produkter, inkludert de to omtalte produktene, inneholdt feil og mangler knyttet til effektene av lånefinansiering. DNB avsatte i 2013 450 millioner kroner til inndekning av kompensasjoner til kunder med lånefinansierte investeringer i de ni produktene.

Konsernet åpnet tre nye flaggskip i 2013. Disse filialene er sentralt plassert i de store byene og skal med utvidede åpningstider, nyskapende digitale bankverktøy og god bankfaglig rådgivning styrke kundeopplevelsen.

DNB og Posten Norge har avtalt å fortsette samarbeidet som sikrer betjening av bankens kunder i Postens ekspedisjonsnett. Partene har inngått en avtale som gjelder frem til utgangen av 2019.

I andre kvartal 2013 ble porteføljen av personkunder og små og mellomstore bedrifter i Polen overført til en polsk bank i henhold til en tidligere inngått salgsavtale. I alt 38 kontorer og om lag 250 medarbeidere ble overført i tilknytning til transaksjonen. Overføringen er en følge av beslutningen om å konsentrere DNBs virksomhet i Polen om de største bedriftskundene.

Indiske Tata Consultancy Services, TCS, er valgt som fremtidig leverandør av IT utviklings- og forvaltningstjenester for DNB. I tillegg er EVRY og HCL Technologies valgt som leverandører av henholdsvis stormaskinbaserte og øvrige driftsløsninger. DNB ønsker gjennom dette blant annet å oppnå høyere kostnadseffektivitet og større fleksibilitet.

Engasjementsindeksen fra medarbeiderundersøkelsen viste en fremgang på 0,4 prosentpoeng fra 2012, til 81,0 prosent i 2013. Sykefraværet i den norske delen av virksomheten var 4,6 prosent i 2013, en liten økning fra 4,5 prosent i 2012. Arbeidet med oppfølging av enheter med høyt sykefravær ble videreført.

Gjennom 2013 gjorde DNB betydelige organisasjonsendringer for å gjøre konsernet best mulig rustet til å vinne kampen om kundene fremover. Ny organisasjonsstruktur ble presentert i januar, og det ble deretter gjennomført et omfattende arbeid med å få ny organisasjon på plass. Rendyrking av kunde- og

RESULTAT PER AKSJE

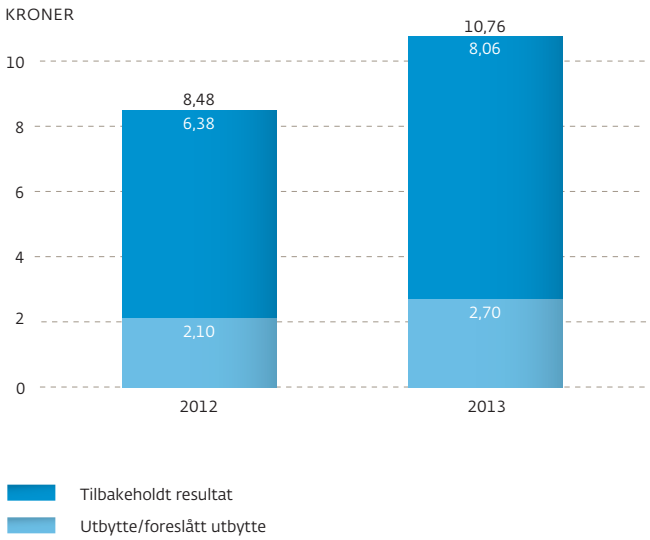

KJERNEKAPITALDEKNING

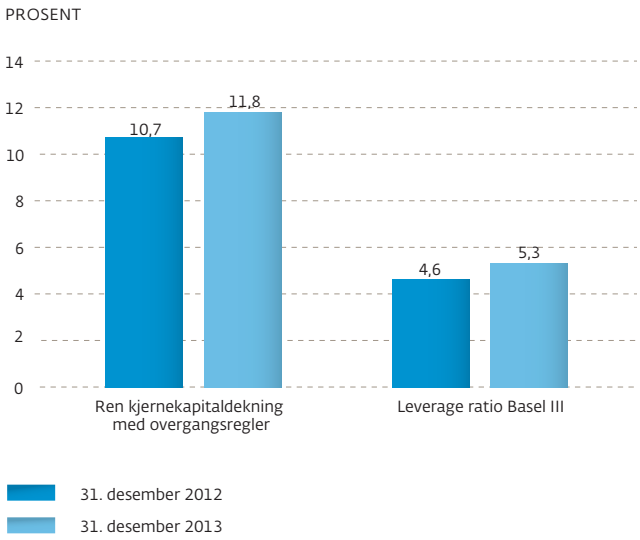

produktmiljøer skal gi større kraft ut mot hvert kundesegment og raskere tilpasning til kundenes behov. Med et felles driftsmiljø innen IT har DNB også tatt viktige skritt mot bedre driftsstabilitet, mer effektiv drift og bedre løsninger for kundene. Tiltakene som ble gjennomført i 2013, gjør konsernet godt posisjonert til å møte den nye bankvirkeligheten.

Styret har i sin vurdering av forslag til utbytte for 2013 lagt vekt på de nye regulatoriske kravene til kapitaldekning. Styret foreslår et utbytte på 2,70 kroner per aksje for 2013, som tilsvarer ca. 25 prosent av resultat per aksje. Konsernets langsiktige utbyttepolitikk ligger fast.

Styret vil takke alle ansatte for en meget god innsats i 2013.

STRATEGI OG MÅL

DNBs visjon og verdier handler om å sette kunden i sentrum. Gjennom tilfredse kunder ønsker DNB å være den ledende banken for hele Norge og en ledende internasjonal aktør innen utvalgte kundesegmenter, produkter og geografiske områder.

Målet om en sterk kundeorientering i hele konsernet er reflektert i DNBs visjon: "Vi skaper verdier gjennom kunsten å møte kunden". En enhetlig kultur bygget på konsernets verdier "hjelpsom, profesjonell og initiativrik" skal bidra til bedre kundetilfredshet. Verdiene reflekterer hva som skal kjennetegne DNB. Hjelpsomme, profesjonelle og initiativrike medarbeidere skal sørge for at kundene alltid får gode opplevelser i sine møter med konsernet. Målet er å styrke kundetilfredsheten ytterligere, særlig i personmarkedet og blant de mindre bedriftskundene.

DNB er Norges største finanskonsern, og en solid norsk økonomi har gitt konsernet et godt grunnlag for fortsatt vekst. Fortsatt usikkerhet knyttet til fremtidig økonomisk utvikling og nye krav fra myndighetene vil imidlertid kreve betydelig omstillingsevne og være førende for DNBs strategiske avveininger. Kapitaleffektiv vekst, styrket kundetilfredshet og redusert kostnadsnivå vil ha høy prioritet fremover.

DNBs ambisjon er å ha en moderat vekst samtidig som kjernekapitaldekningen skal styrkes. Dette krever tydelige prioriteringer. DNB vil prioritere vekst innenfor de områdene som gir best risikojustert avkastning, og innenfor produkter og tjenester som binder lite kapital.

Ved inngangen til 2013 ble DNB-konsernet omorganisert. Organiseringen skal sikre at konsernet raskt og effektivt tilpasser seg endringer i kundeadferd og utvikler produkter og tjenester som møter behovene i de ulike kundesegmentene. DNBs kultur skal preges av endringskapasitet, engasjement, godt lederskap og effektiv kommunikasjon. Godt samarbeid mellom ulike deler av virksomheten skal sikre at kundene får tilgang til hele konsernets produktspekter.

DNB prioriterer langsiktig verdiskaping for aksjonærene og har som mål å oppnå en egenkapitalavkastning, vekst og markedsverdiutvikling som er konkurransedyktig i forhold til nordiske konkurrenter. Samtidig vil det være nødvendig å bygge tilstrekkelig kapital i konsernet for å tilfredsstille de økende kapitalkravene.

STATUS FOR FINANSIELL MÅLOPPNÅELSE I 2013

På konsernets kapitalmarkedsdag i 2012 ble det presentert finansielle mål for perioden frem mot 2015. Resultatet for 2013 viste at DNB var på god vei til å innfri disse målene.

Et av målene var en årlig vekst i netto renteinntekter på mer enn 6 prosent. DNB hadde i 2013 en økning i netto renteinntekter på nær 11 prosent. Rentejusteringer i første kvartal 2013 ga økte marginer og bidro til denne veksten. Fremover venter DNB en noe svakere vekst i netto renteinntekter enn i 2013, med stabile eller svakt økende volumvektede marginer.

Kostnadseffektiv drift er viktig for konsernets lønnsomhetsutvikling. DNB satte et mål om maksimum 2 prosent årlig vekst i kostnader inklusive kostnader til restrukturering og en ordinær kostnadsgrad på under 45 prosent mot slutten av perioden. Til tross for at omstillingen gikk raskere enn planlagt, med relativt høye kostnader til restrukturering, var veksten i kostnader på 1,9 prosent korrigert for engangsposter. Ordinær kostnadsgrad var 44,8 prosent.

I tillegg hadde DNB et mål om å oppnå en egenkapitalavkastning på over 12 prosent mot slutten av 2015. Avkastningen i 2013 ble på 13,2 prosent, men behov for å bygge ytterligere kapital i årene som kommer, vil medføre at det blir utfordrende å opprettholde avkastningsnivået. Kravet til bankenes kapitaldekning har økt gjennom de siste årene, og regelverket er i stadig utvikling. Målet for ren kjernekapitaldekning på 12-12,5 prosent i henhold til Basel III, som ble satt i 2012, var basert på de antagelser man da gjorde om fremtidige krav. Ren kjernekapitaldekning etter Basel III var 13,6 prosent ved utgangen av 2013, mens ren kjernekapitaldekning etter overgangsreglene var 11,8 prosent.

FINANSIELLE AMBISJONER MOT 2016

På kapitalmarkedsdagen i november 2013 offentliggjorde DNB nye langsiktige finansielle ambisjoner for perioden frem mot 2016. Mens konsernet tidligere hadde flere parallelle finansielle mål, ble antall måltall redusert til ett overordnet finansielt mål, egenkapitalavkastning. Målet ble opprettholdt på samme nivå som tidligere, til tross for at behovet for å bygge kapital gjør målet mer krevende å nå.

DNBs langsiktige finansielle mål er:
en egenkapitalavkastning på over 12 prosent i 2016

En konkurransedyktig egenkapitalavkastning er nødvendig for at DNB skal fremstå som attraktiv i markedet. I tillegg er en tilstrekkelig kapitalisering en forutsetning for konsernets virksomhet, og DNB sikter mot en kjernekapitaldekning på 13,5-14 prosent innen utgangen av 2016.

Konsernets langsiktige utbyttepolitikk med en utdelingsgrad på om lag 50 prosent av overskuddet ligger fast. For å styrke kapitaldekningen ventes imidlertid utdelingsgraden i en periode å ligge rundt 25 prosent.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

I samsvar med krav i norsk regnskapslovgivning bekrefter styret at betingelsene for å avlegge regnskapet ut fra forutsetningen om fortsatt drift er til stede.

DNB avlegger i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-9 årsregnskap for konsernet i overensstemmelse med IFRS, International Financial Reporting Standards, godkjent av EU. DNB ASAs selskapsregnskap avlegges etter forenklet IFRS.

NETTO RENTEINNTEKTER

Beløp i millioner kroner	2013	Endring	2012
Netto renteinntekter	**30 192**	**2 976**	**27 216**
Utlåns- og innskuddsmarginer		2 930	
Valutakurseffekter		208	
Utlåns- og innskuddsvolum		139	
Egenkapital og ikke rentebærende poster		(259)	
Sikringsfondsavgift		(664)	
Øvrige netto renteinntekter		623	

Netto renteinntekter økte med 2 976 millioner kroner fra 2012. Det var økte utlånsmarginer som primært bidro til inntektsveksten. Utlånsmarginene økte i gjennomsnitt med 0,34 prosentpoeng fra 2012 til 2013, mens innskuddsmarginene ble redusert med 0,16 prosentpoeng i samme periode. Korrigert for valutakursutviklingen økte de friske utlånene i gjennomsnitt med 11,6 milliarder kroner fra 2012. Innskuddene økte i gjennomsnitt med 105,9 milliarder kroner, noe som bidro til at innskuddsdekningen økte fra 62,5 prosent ved utgangen av 2012 til 64,7 prosent ved utgangen av 2013.

Innføring av permanent sikringsfondsavgift ga 664 millioner kroner i økte kostnader sammenlignet med 2012.

Etter å ha økt sterkt fra 2011 til 2012 falt de langsiktige finansieringskostnadene noe fra 2012 til 2013. Det lave rentenivået ga samtidig lavere kalkulerte renteinntekter fra egenkapitalen.

NETTO ANDRE DRIFTSINNTEKTER

Beløp i millioner kroner	2013	Endring	2012
Netto andre driftsinntekter	**16 427**	**1 926**	**14 501**
Netto aksjemarkedsrelaterte inntekter		714	
Netto andre provisjoner og gebyrer [1]		449	
Basisswapper		323	
Netto finans- og risikoresultat fra DNB Livsforsikring [2]		307	
Netto gevinster på investeringseiendom		255	
Resultat fra tilknyttede selskaper		(427)	
Øvrige driftsinntekter		306	

1) Eksklusive garantier og basisswapper.
2) Fratrukket garantert avkastning og tildeling til forsikringstagerne.

Netto andre driftsinntekter økte med 1 926 millioner kroner fra 2012. Korrigert for effekten av basisswapper økte inntektene med 1 603 millioner kroner. Økningen i aksjemarkedsrelaterte inntekter skyldtes primært verdiøkning på investeringen i Nets. Det var en positiv utvikling i inntekter fra andre provisjoner og gebyrer, som blant annet skyldtes økt salg av lite kapitalkrevende produkter innen skadeforsikring. Resultatet i DNB Livsforsikring ble positivt påvirket av en bedring i risikoresultatet. Inntektene fra tilknyttede selskaper ble redusert som følge av en svakere verdiutvikling på den garanterte porteføljen i Eksportfinans.

DRIFTSKOSTNADER

Beløp i millioner kroner	2013	Endring	2012
Sum driftskostnader	**20 186**	**(189)**	**20 375**
Inntektsrelaterte kostnader:			
Ordinær avskrivning operasjonell leasing		120	
Driftsrelaterte kostnader:			
Pensjonskostnader		(265)	
IT-kostnader		285	
Eiendommer/lokaler		(95)	
Markedsføring		(52)	
Resultatbasert lønn		(52)	
Porto, tele og rekvisita		(46)	
Øvrige kostnader		(84)	
Engangseffekter	**1 690**	**1 304**	**385**
Restrukturering skostnader - ansatte		467	
Andre restrukturering skostnader og engangseffekter		338	
Avsetning til lånefinansierte strukturerte produkter		450	
Salg av SalusAnsvar		(64)	
Tilbakeføring av avsetning		(157)	
Nedskrivninger av goodwill og balanseført systemutvikling		270	
Driftskostnader	**21 875**	**1 115**	**20 760**

Samlede driftskostnader økte med 5,4 prosent fra 2012. Vesentlige engangseffekter påvirket kostnadene, og disse utgjorde samlet en kostnadsøkning på 1,3 milliarder kroner. Korrigert for engangseffekter var det en reduksjon i kostnadene på 0,9 prosent. Konsernet har dermed så langt oppnådd målet om en flat utvikling i løpende driftskostnader. Det skyldtes en rekke restrukturering stiltak som ble gjennomført i løpet av året, og som reduserte både antall ansatte, antall filialer og antall geografiske produksjonsenheter. Antall årsverk ble i gjennomsnitt redusert med 900 fra 2012 til 2013. Pensjonskostnadene, redusert for engangseffekter, ble redusert med 265 millioner kroner, blant annet på grunn av færre ansatte.

NEDSKRIVNINGER PÅ UTLÅN OG GARANTIER

Samlede nedskrivninger på utlån og garantier var 2 185 millioner kroner, en reduksjon på 994 millioner fra 2012. Av reduksjonen utgjorde 597 millioner kroner individuelle nedskrivninger. Det var noe økte nedskrivninger for internasjonale og nordiske konsernkunder, mens det var reduserte nedskrivninger innen shipping og energi og i Baltikum og Polen. Det var også tilbakeføringer av gruppenedskrivninger på 133 millioner kroner i 2013, mens det var en oppbygging av gruppenedskrivninger på 265 millioner i 2012. I prosent av utlån ble nedskrivningene redusert fra 0,24 prosent i 2012 til 0,17 prosent.

Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjorde 20,7 milliarder kroner ved utgangen av 2013, en økning fra 19,7 milliarder ved utgangen av 2012. Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjorde 1,38 prosent av utlånsporteføljen, en reduksjon på 0,12 prosentpoeng fra utgangen av 2012.

SKATT

DNB-konsernets skattekostnad var 5 188 millioner kroner i 2013 eller 22,8 prosent av resultat før skatt. Skatteprosenten var omtrent uendret fra 2012. Skatteprosenten var lavere enn den langsiktige forventningen, primært som følge av valutakursutviklingen og engangseffekter.

FINANSIERING, LIKVIDITET OG BALANSE

Markedene for kortsiktige innlån i 2013 var gjennomgående gode for banker med høy kredittrating, og DNB hadde god tilgang til kortsiktig finansiering. Markedene var mindre selektive, og det var et økende antall banker som ble ansett som finansielt sterke.

Også i markedene for langsiktig finansiering var tilgangen stabil gjennom året. Første halvår var preget av betydelige kvantitative lettelser fra den japanske sentralbanken samt reduksjon i styringsrenten fra den europeiske sentralbanken. Dette medførte en gradvis bedring av prisene på nye innlån fra markedet. Da det ble kjent at den amerikanske sentralbanken, FED, ville vurdere å trappe ned de såkalte kvantitative lettelsene så tidlig som i juni, medførte det noe usikkerhet i markedet og noe mer volatile priser. Til tross for at usikkerheten vedvarte utover i andre halvår, var prisene stabilt nedadgående og aktiviteten i markedet høy, også fra søreuropeiske utstedere. Dette understøttes av tegn til bedring i både den amerikanske og den europeiske økonomien.

Konsernets samlede verdipapirgjeld utgjorde 712 milliarder kroner ved utgangen av 2013 og 708 milliarder ved utgangen av 2012. Gjennomsnittlig restløpetid på porteføljen av verdipapirgjeld var 4,3 år ved utgangen av 2013, sammenlignet med 4,6 år ved utgangen av 2012.

For å holde konsernets likviditetsrisiko på et lavt nivå er det etablert kortsiktige og langsiktige rammer for likviditetsrisiko i samsvar med beregningsmetoden i Basel III-regelverket. Dette innebærer blant annet at utlån til kunder i hovedsak blir finansiert med innskudd fra kunder, langsiktig verdipapirgjeld og ansvarlig kapital. Konsernet holdt seg godt innenfor

NETTO MISLIGHOLDTE OG NETTO TAPSUTSATTE UTLÅN OG GARANTIER [1)]

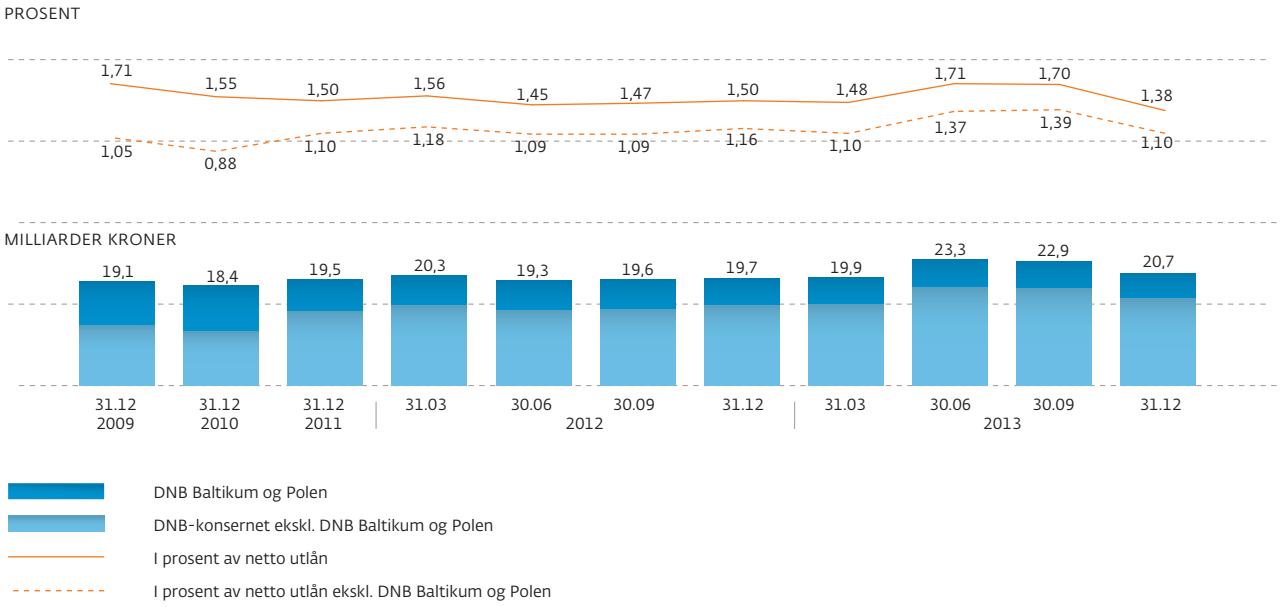

1) Omfatter misligholdte engasjementer og engasjementer som har vært gjenstand for individuelle nedskrivninger. Tallene er fratrukket akkumulerte individuelle nedskrivninger.

likviditetsrammene gjennom 2013. Det er lagt opp til en gradvis tilpasning til likviditetskravene innenfor tidsrammene slik de er beskrevet av Baselkomiteen og norske myndigheter.

DNB-konsernet forvaltet totalt 2 640 milliarder kroner ved utgangen av 2013, en økning fra 2 528 milliarder ved utgangen av 2012. Eiendelene i konsernets balanse utgjorde 2 389 milliarder kroner ved utgangen av 2013 og 2 320 milliarder ett år tidligere. Av dette utgjorde DNB Livsforsikrings totale balanse henholdsvis 289 og 271 milliarder kroner på de samme tidspunktene.

Netto utlån til kunder økte med 42,9 milliarder kroner eller 3,3 prosent fra utgangen av 2012. Kundeinnskuddene økte med 56,9 milliarder kroner eller 7 prosent i samme periode. Innskuddsdekningen, målt som kundeinnskudd i prosent av netto utlån til kunder, økte fra 62,5 prosent ved utgangen av 2012 til 64,7 prosent ved utgangen av 2013, som er i tråd med konsernets ambisjon om en innskuddsdekning på minst 60 prosent.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Styringen av DNB bygger blant annet på regnskapsloven og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse. Se også egen artikkel om hvordan regnskapsloven og anbefalingen blir fulgt opp i DNB.

I løpet av 2013 avholdt styret i DNB ASA 15 møter. Konsernets strategi, finansielle utvikling og risikostyring var viktige saker i møtene. Kapitalisering av konsernet og varslede endringer i rammebetingelsene for finansnæringen var også sentrale temaer i 2013.

Styret har to underutvalg: Styreutvalg for revisjon og risikostyring (tidligere revisjonsutvalget) og kompensasjonsutvalget.

Styreutvalg for revisjon og risikostyring bestod av tre av styrets uavhengige medlemmer og avholdt syv møter i 2013. Utvalget gjennomgikk blant annet kvartals- og årsregnskaper samt oversikter over utviklingen i konsernets viktigste risikokategorier. I tillegg vurderte utvalget konsernets internkontroll, herunder internkontrollen av den finansielle rapporteringen, samt kvaliteten i risikostyringssystemene og intern og ekstern revisors arbeid. Fra og med 2013 forbereder utvalget også styrets oppfølging av risikostyringen i konsernet og gir råd til styret vedrørende konsernets risikoprofil.

Kompensasjonsutvalget bestod av tre av styrets medlemmer og avholdt syv møter i 2013. Utvalget foreslår interne retningslinjer for kompensasjon til ledende ansatte i henhold til allmennaksjeloven. Videre utarbeider utvalget blant annet forslag til styret om kompensasjon til konsernsjefen. Utvalget er også rådgivende organ for konsernsjefen vedrørende kompensasjon og andre vesentlige personalrelaterte saker som

gjelder konsernledelsen og eventuelle andre som rapporterer til konsernsjefen.

For å optimalisere selskapets kapitalsituasjon ga generalforsamlingen 30. april 2013 styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer for samlet pålydende inntil 732 959 487 kroner, tilsvarende 4,5 prosent av selskapets aksjekapital. Aksjene skal kjøpes i et regulert marked. Hver aksje kan kjøpes til kurser mellom 10 og 150 kroner. Fullmakten er gyldig i ett år og ble ikke benyttet i 2013.

RISIKOFORHOLD OG KAPITALISERING

ORGANISERING OG OPPFØLGING

Styret foretar en løpende vurdering av konsernets kapitalsituasjon og har som mål at DNB Bank ASA skal ha en rating på langsiktige ordinære innlån tilsvarende AA-nivå. DNBs konsernpolicy for risikostyring er retningsgivende for konsernets samlede arbeid med risikostyring og beskriver ambisjonene, holdningene og arbeidet med risiko. Konsernet har et mål om å holde en lav risikoprofil og kun ta risiko som forstås og kan følges opp, og som ikke kan skade omdømmet. Kulturen i konsernet skal kjennetegnes av transparente metoder og prosesser som understøtter god risikostyring. Alle ledere har ansvar for risiko innenfor eget ansvarsområde. Ansvaret for å inngå avtaler som påfører konsernet risiko, delegeres ut i organisasjonen gjennom personlige fullmakter og rammer. Risikostyringsfunksjoner og utvikling av risikostyringsverktøy skal organiseres i enheter som er uavhengige av enhetene som utøver forretningsvirksomheten.

Den overordnede konsernretningslinjen for kredittvirksomhet fastlegges i et felles møte for styrene i DNB ASA og DNB Bank ASA. Styret i DNB Bank ASA fastsetter kredittstrategier og årlige rammer for likviditetsrisiko og markedsrisiko for bankkonsernet. Markedsrisiko er knyttet til aksje-, valuta-, rente- og råvareeksponeringer. Styrene i de øvrige operative selskapene, blant annet DNB Livsforsikring ASA, fastsetter rammer for relevant risiko i sin virksomhet.

I konsernledermøtet deltar konserndirektørene i forretnings-, støtte- og stabsområdene. Det er etablert flere rådgivende organer som skal bistå med beslutningsgrunnlag, oppfølging og kontroll innenfor ulike fagområder:

- Balansestyringsutvalget, ALCO (Asset and Liability Committee), er et rådgivende organ for konserndirektørene for finans og risikostyring og behandler saker knyttet til styring av markeds- og finansieringsrisiko, risikomodellering, kapitalstruktur og avkastningsmål.
- Konsernet hadde i 2013 tre sentrale kredittutvalg: Konsernkredittutvalget, Kredittutvalg Storkunder og internasjonal og Kredittutvalg Bedriftsmarked Norge. Konsernkredittutvalget beslutter store kredittsaker for forretningsområdene innen gitte fullmakter og gir råd til konsernsjefen og styret ved behandling av større enkeltengasjementer og andre kredittsaker av spesiell karakter. Konsernkredittutvalget er sentralt i utformingen av konsernets kredittpolicy, kredittstrategier, kredittregelverk og vurderinger av porteføljerisiko. Kredittutvalgene i forretningsområdene beslutter øvrige kredittsaker innen gitte fullmakter.

Konsernets fagmiljøer innen risikostyring er organisert i et eget støtteområde, Risikostyring Konsern. Området ledes av konsernets Chief Risk Officer, CRO, som rapporterer direkte til konsernsjefen.

DNB implementerte et rammeverk for risikoappetitt i 2013. Vurdering av risikoappetitt er blitt beste praksis i finansnæringen og bidrar til å gjøre finansinstitusjonene bedre i stand til å integrere risiko i strategi- og planprosessen for dermed å kunne reagere raskere når det skjer endringer i omgivelsene. I DNB-konsernet representerer rammeverket en operasjonalisering av konsernets risikopolicy og retningslinjer og sikrer at risikostyringen blir håndtert og integrert i konsernets øvrige styringsprosesser. Rammeverket eies av styret og skal gjennomgås minst en gang per år. Faktisk risikonivå målt i henhold til rammeverket rapporteres månedlig.

UTVIKLINGEN I 2013

Risikobildet utviklet seg samlet sett positivt gjennom 2013 til tross for at veksten i verdensøkonomien som ventet ble svak og at norsk økonomi viste en lavere vekst enn de foregående årene. Det var dermed forventningen til en styrket økonomisk utvikling fremover som ga bedringen i risikobildet. Aksjemarkedene utviklet seg positivt gjennom året, og risikopåslagene i penge- og kredittmarkedene gikk ned. Vekstutsiktene for industrilandene er bedret, og det er økt tillit til at EU klarer å håndtere de statsfinansielle utfordringene i eurosonen. Dette henger nært sammen med de fremskritt som er gjort for å etablere troverdige mekanismer for å løse problemene i banksektoren i EU.

Veksten i norsk økonomi avtok i 2013, og ved inngangen til 2014 er økonomien trolig inne i en svak nedgangskonjunktur. Boligprisene gikk ned i siste del av 2013, og styringsrenten er blitt holdt stabil på 1,5 prosent, mens de varslede renteøkningene er blitt skjøvet ut i tid. Kronen var på et rekordsterkt nivå ved starten av 2013, men svekket seg gradvis gjennom året med i alt 11 prosent mot et konkurransevektet snitt av andre valutaer. Mot euro svekket den norske kronen seg med 14 prosent. Sammen med en mer ekspansiv finanspolitikk og fortsatt lave renter vil lavere kronekurs kunne dempe nedgangen i norsk økonomi.

DNB-konsernet kvantifiserer risiko gjennom beregning av risikojustert kapitalbehov. Kapitalbehovet gikk ned med 3,3 milliarder kroner fra utgangen av 2012, til 76 milliarder.

RISIKOJUSTERT KAPITALBEHOV FOR DNB-KONSERNET

Beløp i milliarder kroner	31. des. 2013	31. des. 2012
Kredittrisiko	57,2	59,1
Markedsrisiko	8,2	7,9
Markedsrisiko i livsforsikring	10,2	13,5
Forsikringsrisiko i livsforsikring	1,0	1,0
Skadeforsikring	0,9	0,8
Operasjonell risiko	10,7	9,8
Forretningsrisiko	4,8	4,6
Brutto risikojustert kapital	93,2	96,7
Diversifiseringseffekt [1)]	(17,2)	(17,5)
Netto risikojustert kapital	76,0	79,3
Diversifiseringseffekt i prosent av brutto risikojustert kapital [1)]	18,5	18,1

1) Diversifiseringseffekten gjelder den risikoreduserende effekten konsernet oppnår ved å ha virksomhet innen flere områder som ikke kan påregnes å medføre uventede tap samtidig.

Risikojustert kapitalbehov for kreditt gikk ned med 1,9 milliarder kroner gjennom 2013 på grunn av bedret kvalitet i bedriftskundeporteføljene. Den målte kredittkvaliteten i den friske porteføljen var stabil og god for de fleste områdene.

Det er fortsatt utfordringer i shipping, men 2013 ble noe bedre enn forventet. Det ventes en forsiktig oppgang i shippingmarkedene i kommende år. I tredje kvartal 2013 var det en bedring i tørrlastmarkedene, hovedsakelig for de største skipene, grunnet økt import av malm til Kina. Dette fortsatte i fjerde kvartal, samtidig som det også var en bedring i tankmarkedet. 2013 var et utfordrende år i containermarkedet, og denne situasjonen vil trolig fortsette i 2014. Årsaken er svak vekst i etterspørselen fra Europa og USA. Samtidig ble det levert mange nye skip i 2013, og det forventes fortsatt stor flåtevekst i 2014 og 2015.

Oljeprisen var høy og stabil mot slutten av 2013, selv om konsensus går i retning av svakt reduserte priser over tid på grunn av lavere etterspørselsvekst og økende tilbud, blant annet av skiferolje i USA. Det var fortsatt høyt aktivitetsnivå i de fleste energirelaterte sektorer, men utviklingen i sektorer som vil rammes av en oljeprisnedgang, vurderes som noe mer usikker.

Kraftprisene i det nordiske markedet var lave ved inngangen til 2014. Dette fører til en vesentlig svekkelse av utbyttekapasiteten i kraftselskapene, som heller ikke kan forvente tilførsel av ny egenkapital fra kommunale og fylkeskommunale eiere. Ved utgangen av året var DNBs portefølje innen dette segmentet solid.

Den norske næringseiendomsporteføljen vurderes å ha tilfredsstillende kvalitet. I kontormarkedet var det et økt antall ledige lokaler i 2013. I Oslo, Asker og Bærum var ledigheten ved utgangen av året rundt 8 prosent. Årsaken er den store nybyggingsaktiviteten de to siste årene. Mange av de fraflyttede arealene er pusset opp og kommet tilbake i markedet, og det gir økende ledighet. Det stilles store krav til rehabilitering og oppgradering av kontoreiendommene for at de skal opprettholde konkurransekraft i et krevende marked.

Markedsrisikoen i livsforsikring ble redusert sammenlignet med utgangen av 2012. Plasseringene i aksjer og obligasjoner ble redusert mot slutten av året. Aksjer utgjorde i underkant av 6 prosent ved utgangen av 2013. Plasseringene i næringseiendom ble også ytterligere redusert i 2013. Samtidig økte bufferne i form av kursreguleringsfond. De langsiktige norske swaprentene, som er en referanse for forventet avkastning, var ved utgangen av 2013 omtrent på nivå med rentegarantien til kundene. På lengre sikt vil det begrense DNB Livsforsikrings evne til å ta risiko for å sikre kundene en god avkastning. Situasjonen er fortsatt utfordrende, men noe bedre enn ved utgangen av 2012.

Det var ingen vesentlige endringer i rammene for markedsrisiko i 2013. Markedsverdiendringer på swapkontrakter som inngås i forbindelse med konsernets langsiktige finansiering av utlån, basisswapper, inngår ikke i målingen av risikojustert kapitalbehov for markedsrisiko. Disse kontraktene kan gi betydelige regnskapsmessige effekter fra kvartal til kvartal, men fordi avtalene i stor grad holdes til forfall, vil resultatene jevne seg ut over tid.

I 2013 var det gjennomgående god kvalitet i drift, styring og kontroll i alle konsernets områder. Antall rapporterte hendelser knyttet til operasjonell risiko var lavere i 2013 enn året før, men de samlede tapene var høyere enn i 2012. Tapene kan i hovedsak knyttes til enkelthendelser med opprinnelse noen år tilbake i tid. IT-driftsstabilitet var en utfordring gjennom året. Det er iverksatt omfattende tiltak for å redusere denne risikoen. Risikojustert kapitalbehov for operasjonell risiko og forretningsrisiko oppdateres halvårlig ved utgangen av første og tredje kvartal.

Beregningsgrunnlaget for den formelle kapitaldekningen gikk opp med 13,4 milliarder kroner fra utgangen av 2012, til 1 089 milliarder. I 2013 kunne beregningsgrunnlaget ikke utgjøre mindre enn 80 prosent av tilsvarende størrelse beregnet etter Basel I-reglene. Ren kjernekapitaldekning utgjorde 11,8 prosent, mens samlet kapitaldekning utgjorde 14 prosent. Under Basel III, slik konsernet tolker forslaget til regelverk, ville ren kjernekapitaldekning vært 13,6 prosent ved utgangen av 2013.

SEGMENTER

Finansiell styring i DNB er tilpasset de ulike kundesegmentene. Oppfølging av totale kundeforhold og lønnsomhet i kundesegmentene er viktige dimensjoner ved strategiske prioriteringer og fordeling av konsernets ressurser. Rapporterte tall for de ulike segmentene gjenspeiler konsernets samlede salg av produkter og tjenester til de aktuelle segmentene.

PERSONKUNDER

Segmentet omfatter konsernets 2,1 millioner personkunder i Norge. Personkundene tilbys et bredt tjenestespekter gjennom Norges største distribusjonsnett, som omfatter bankkontorer,

SEGMENTER – DRIFTSRESULTAT FØR SKATT

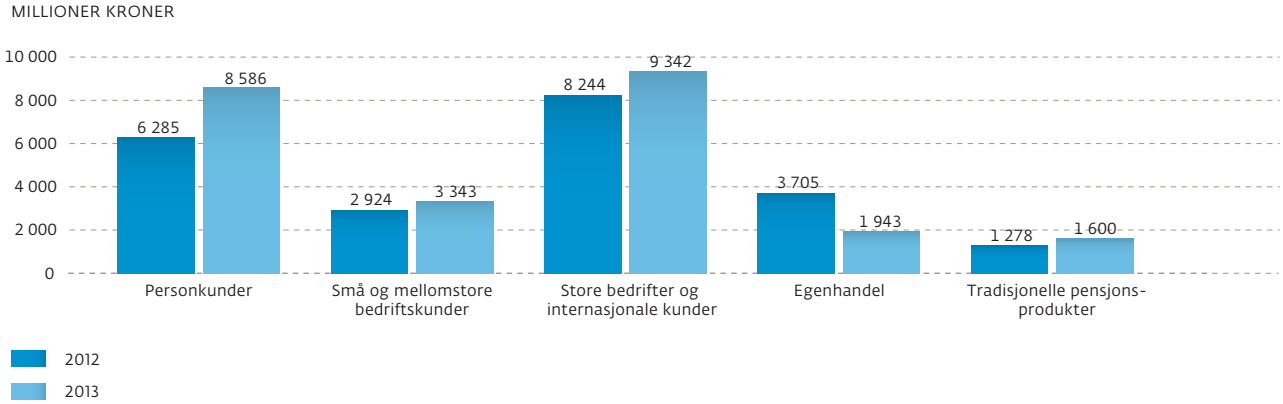

døgnåpen telefonbank, nettbank, mobile løsninger, eiendomsmegling og eksterne kanaler som postkontorer, post-i-butikk og bank-i-butikk.

Driftsresultat før skatt utgjorde 8 586 millioner kroner i 2013, som var 2 302 millioner høyere enn i 2012. Høyere marginer på utlån bidro til den positive utviklingen. Kvaliteten i utlånsporteføljen var god, og nedskrivningene på utlån var på et stabilt lavt nivå.

PERSONKUNDER

Resultat i millioner kroner	2013	2012	Endring mill. kr	Endring %
Netto renteinntekter	12 632	10 250	2 382	23,2
Netto andre driftsinntekter	4 829	4 579	250	5,5
Sum inntekter	17 461	14 828	2 632	17,8
Driftskostnader	8 655	8 096	559	6,9
Driftsresultat før nedskrivninger	8 806	6 732	2 074	30,8
Netto gevinster varige driftsmidler	154	(0)	155	
Netto nedskrivninger utlån	374	447	(73)	(16,3)
Driftsresultat før skatt	8 586	6 285	2 302	36,6
Skatt	2 404	1 760	644	36,6
Resultat fra virksomhet holdt for salg	3	4	(2)	(38,5)
Resultat etter skatt	6 185	4 529	1 656	36,6
Gjennomsnittlige balanseposter i milliarder kroner				
Netto utlån til kunder	650,2	617,3	32,9	5,3
Innskudd fra kunder	339,0	317,2	21,8	6,9
Nøkkeltall i prosent				
Marginer på utlån [1)]	2,36	1,82		
Marginer på innskudd [1)]	(0,54)	(0,24)		
Avkastning på allokert kapital [2)]	36,3	28,5		
Kostnadsgrad	49,6	54,3		
Innskuddsdekning	52,1	51,4		

1) Beregnet i forhold til 3-måneders pengemarkedsrente.
2) Beregnet på grunnlag av allokert kapital, som tilsvarer eksternt kapitalkrav til virksomheten.

2013 var preget av moderat vekst i både utlån og innskudd. Utlån til personkunder økte med 5,3 prosent i gjennomsnitt fra 2012 til 2013, og utlånsveksten var avtagende gjennom året. Innskuddene økte med 6,9 prosent fra 2012, og innskuddsdekningen økte til 52,1 prosent.

For å tilpasse seg skjerpede kapitalkrav har DNB måttet styrke marginene. Netto renteinntekter viste god utvikling og økte med 23,2 prosent fra 2012. Volumvektede rentemarginer, målt som margininntekter på utlån og innskudd i forhold til sum utlån og innskudd, økte med 0,25 prosentpoeng fra 2012 og utgjorde 1,37 prosent i 2013.

Andre driftsinntekter viste en positiv utvikling som følge av økte inntekter fra kapitalforvaltning og skade- og risikoforsikring. Et strammere boligmarked, særlig mot slutten av året, reduserte boligomsetningen målt i antall omsatte enheter i DNB Eiendom med rundt 8 prosent sammenlignet med 2012, men inntekter fra eiendomsmegling viste en positiv utvikling fra året før.

Økningen i driftskostnader fra 2012 kan for en stor del forklares med kostnader knyttet til omstilling. Høy aktivitet og god inntektsutvikling relatert til skade- og risikoforsikring medførte også noe høyere kostnader. Videre medførte integrasjonen av Nordlandsbanken i DNB en del engangskostnader i 2013.

Utlån til personkunder består av en høy andel godt sikrede boliglån som gir lav risiko i porteføljen. Netto nedskrivninger på utlån ble redusert med 16 prosent fra 2012 og utgjorde 0,06 prosent av netto utlån i 2013.

Salget av Svensk Fastighetsförmedling ga en gevinst på 155 millioner kroner i fjerde kvartal 2013.

Sterk konkurranse om boliglånskundene har påvirket markedsandelen av kreditt til husholdninger, og andelen var 26,5 prosent ved utgangen av 2013. Markedsandelen av sparing utgjorde 33,5 prosent på samme tidspunkt.

Det legges til rette for økt bruk av selvbetjente løsninger, og distribusjonsnettet er derfor gjenstand for kontinuerlig tilpasning. I 2013 ble 32 bankkontorer lagt ned eller slått sammen. I løpet av året økte bruken av løsninger for mobiltelefon kraftig, og antall besøk i DNBs mobil-app var nær 3,3 millioner for året. 2013 var også gjennombruddsåret for mobile løsninger som salgskanal med blant annet over 4 000 mottatte lånesøknader.

Lav vekst og en moderat økning i arbeidsledigheten kan medføre et mindre fall i boligprisene fremover, men det ventes ingen store negative verdiendringer. Det ventes moderat generell kredittvekst i markedet. DNB har som ambisjon å ha en utlånsvekst i personkundesegmentet som i stor grad følger markedet for øvrig, men lønnsomhet i virksomheten vil prioriteres fremfor vekst. Nedskrivninger på utlån ventes å ligge på et stabilt lavt nivå.

SMÅ OG MELLOMSTORE BEDRIFTSKUNDER

Segmentet omfatter konsernets 217 000 små og mellomstore bedriftskunder. Kunder i dette segmentet varierer fra småbedrifter og nystartede selskaper til relativt store bedriftskunder, og produktutvalget er tilpasset kundenes ulike behov. DNB ønsker å være hele Norges lokalbank med storbankens produktutvalg og kompetanse og tilbyr kundene betjening gjennom et landsdekkende fysisk distribusjonsnett, nettbank og døgnåpen telefonbank.

Driftsresultat før skatt utgjorde 3 343 millioner kroner i 2013, som var en økning på 420 millioner eller 14,4 prosent sammenlignet med 2012. God vekst i både netto renteinntekter og andre driftsinntekter var årsaken til resultatveksten.

SMÅ OG MELLOMSTORE BEDRIFTSKUNDER

			Endring	
Resultat i millioner kroner	2013	2012	mill. kr	%
Netto renteinntekter	6 176	5 896	280	4,7
Netto andre driftsinntekter	1 489	1 169	320	27,3
Sum inntekter	7 665	7 066	599	8,5
Driftskostnader	3 724	3 541	182	5,2
Driftsresultat før nedskrivninger	3 941	3 524	417	11,8
Netto gevinster varige driftsmidler	(0)	1	(1)	
Netto nedskrivninger utlån	586	554	33	5,9
Resultat overtatt virksomhet	(11)	(48)	36	
Driftsresultat før skatt	3 343	2 924	420	14,4
Skatt	936	819	117	14,4
Resultat etter skatt	2 407	2 105	302	14,4
Gjennomsnittlige balanseposter i milliarder kroner				
Netto utlån til kunder	206,5	203,6	2,9	1,4
Innskudd fra kunder	146,7	144,1	2,6	1,8
Nøkkeltall i prosent				
Marginer på utlån [1)]	2,75	2,49		
Marginer på innskudd [1)]	(0,09)	0,00		
Avkastning på allokert kapital [2)]	11,8	12,2		
Kostnadsgrad	48,6	50,1		
Innskuddsdekning	71,0	70,8		

1) Beregnet i forhold til 3-måneders pengemarkedsrente.
2) Beregnet på grunnlag av allokert kapital, som tilsvarer eksternt kapitalkrav til virksomheten.

2013 var preget av moderat kredittvekst til små og mellomstore bedrifter. Netto utlån til kunder økte gjennomsnittlig med 1,4 prosent fra 2012, mens innskuddsveksten i samme periode utgjorde 1,8 prosent. Innskuddsdekningen var stabil og utgjorde 71,0 prosent i gjennomsnitt for året.

Netto renteinntekter økte fra 2012 som følge av gjennomførte renteendringer i første kvartal i 2013. Økningen i netto andre driftsinntekter fra 2012 skyldtes primært en god utvikling i inntekter fra produktsalg, med høyere inntekter fra risiko- og pensjonsprodukter samt fra valuta- og renteprodukter.

Økte kostnader fra 2012 skyldtes for en stor del omstillingskostnader og økte avskrivninger på operasjonell leasing.

Kvaliteten i utlånsporteføljen vurderes som god. Tett oppfølging av kunder og forebyggende arbeid er viktige virkemidler for å opprettholde kvaliteten. Netto nedskrivninger på utlån utgjorde 586 millioner kroner i 2013, tilsvarende 0,28 prosent av gjennomsnittlige netto utlån, som var en liten økning fra 0,27 prosent i 2012.

Det ventes moderat generell kredittvekst i markedet fremover, og DNB venter å ha en utlånsvekst til små og mellomstore bedriftskunder på linje med bankmarkedet for øvrig. Nedskrivninger på utlån ventes å ligge på et relativt lavt nivå.

STORE BEDRIFTER OG INTERNASJONALE KUNDER

Segmentet omfatter konsernets største norske næringslivskunder og alle internasjonale kunder, inkludert kunder i Baltikum og Polen. Virksomheten er basert på bred og solid bransjekunnskap og langsiktige kunderelasjoner.

Driftsresultat før skatt utgjorde 9 342 millioner kroner i 2013, som var en økning på 1 098 millioner sammenlignet med 2012. Reduserte nedskrivninger på utlån var en vesentlig årsak til resultatfremgangen.

STORE BEDRIFTER OG INTERNASJONALE KUNDER

Resultat i millioner kroner	2013	2012	Endring mill. kr	Endring %
Netto renteinntekter	11 458	11 384	75	0,7
Netto andre driftsinntekter	5 319	5 216	102	2,0
Sum inntekter	16 777	16 600	177	1,1
Driftskostnader	6 054	6 134	(80)	(1,3)
Driftsresultat før nedskrivninger	10 723	10 466	257	2,5
Netto gevinster varige driftsmidler	(13)	(3)	(10)	
Netto nedskrivninger utlån	1 225	2 071	(846)	(40,9)
Resultat overtatt virksomhet	(143)	(148)	5	
Driftsresultat før skatt	9 342	8 244	1 098	13,3
Skatt	2 803	2 407	395	16,4
Resultat etter skatt	6 539	5 837	702	12,0
Gjennomsnittlige balanseposter i milliarder kroner				
Netto utlån til kunder	462,8	476,8	(14,1)	(3,0)
Innskudd fra kunder	346,8	304,4	42,4	13,9
Nøkkeltall i prosent				
Marginer på utlån [1)]	2,14	1,95		
Marginer på innskudd [1)]	(0,18)	(0,12)		
Avkastning på allokert kapital [2)]	12,1	11,5		
Kostnadsgrad	35,7	37,0		
Innskuddsdekning	74,9	63,8		

1) Beregnet i forhold til 3-måneders pengemarkedsrente.
2) Beregnet på grunnlag av allokert kapital, som tilsvarer eksternt kapitalkrav til virksomheten.

Netto utlån til kunder ble redusert med 3 prosent fra 2012. Korrigert for utviklingen i valutakurser var det en underliggende reduksjon i porteføljen på om lag 5 prosent. Strategiske tilpasninger av porteføljen, gjennomgående mer krevende markeder og aktiv bruk av obligasjonsmarkedet bidro til reduksjonen i utlån. I andre halvår 2013 var utlånsvolumene relativt stabile korrigert for valutakursutviklingen. Innskuddene økte med 13,9 prosent fra 2012, mens korrigert for endringer i valutakurser var økningen i underkant av 11 prosent.

Til tross for reduserte utlånsvolumer viste netto renteinntekter en liten økning fra 2012. En bedring i gjennomsnittlige utlånsmarginer målt mot 3-måneders pengemarkedsrente på 0,19 prosentpoeng bidro til dette. Innskuddsmarginene ble redusert med 0,06 prosentpoeng fra 2012.

Andre driftsinntekter viste en moderat vekst på 2 prosent fra 2012. Mot slutten av året var det økende etterspørsel etter valutaprodukter og god aktivitet i markedet for egen- og fremmedkapitalfinansiering.

Driftskostnadene gikk ned med 1,3 prosent fra 2012. Høy kostnadsbevissthet og optimalisering av ressursutnyttelsen samt restrukturering av virksomheten i Polen bidro til kostnadsreduksjonen.

Nedskrivninger på utlån var positivt påvirket av tilbakeføring av både individuelle nedskrivninger og gruppenedskrivninger, spesielt som følge av utviklingen i shippingmarkedene. Netto nedskrivninger på utlån og garantier utgjorde 0,26 prosent av netto utlån til kunder, hvorav individuelle nedskrivninger utgjorde 0,30 prosent. I 2012 utgjorde individuelle nedskrivninger 0,41 prosent av netto utlån.

Kvaliteten i utlånsporteføljene vurderes som god, og det jobbes målrettet for å opprettholde kvaliteten gjennom tett oppfølging av kunder og forebyggende arbeid. Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjorde 14,9 milliarder kroner ved utgangen av 2013, som var 1 milliard høyere enn ett år tidligere. Endringene gjaldt primært et lite antall store shipping-engasjementer som følges opp tett.

DNB vil prioritere sterke, langsiktige og lønnsomme kunderelasjoner samt videreutvikling av prioriterte kundesegmenter. Konsernets betydelige produktbredde og fagkompetanse vil bidra til å styrke kunderelasjonene og danner grunnpilarene i virksomheten fremover. Det har vært et økende press på utlånsmarginene i markedet, og marginpresset ventes å vedvare. Reprising i enkelte segmenter vil imidlertid kunne gi en viss marginøkning samlet sett. Konkurransen om stabile kundeinnskudd vil fortsatt gi press på innskuddsmarginene.

EGENHANDEL

Segmentet omfatter egenhandel i rente-, valuta- og råvareprodukter samt aksjer, herunder avdekking av markedsrisiko knyttet til kundetransaksjoner. Egenhandelsvirksomheten skal støtte opp om kundebetjeningen.

Driftsresultat før skatt utgjorde 1 943 millioner kroner i 2013, som var en reduksjon på 1 762 millioner fra 2012. Nedgangen skyldtes spesielt høye kursgevinster på obligasjoner i 2012.

EGENHANDEL

Resultat i millioner kroner	2013	2012	Endring mill. kr	Endring %
Netto renteinntekter	559	708	(148)	(21,0)
Netto andre driftsinntekter	2 029	3 777	(1 748)	(46,3)
Sum inntekter	2 588	4 484	(1 896)	(42,3)
Driftskostnader	645	776	(131)	(16,9)
Driftsresultat før skatt	1 943	3 705	(1 762)	(47,6)
Skatt	564	1 075	(511)	(47,6)
Resultat etter skatt	1 380	2 631	(1 251)	(47,6)
Nøkkeltall i prosent				
Kostnadsgrad	24,9	17,3		
Avkastning på allokert kapital [1)]	17,1	39,3		

1) Beregnet på grunnlag av allokert kapital, som tilsvarer eksternt kapitalkrav til virksomheten.

Inntekter fra market-making og annen egenhandel var 2 588 millioner kroner i 2013, som var en reduksjon på 1 896 millioner fra 2012. Store markedsverdiendringer på valutaobligasjonsporteføljen i 2012, blant annet som følge av reduserte kredittmarginer, forklarer en vesentlig del av endringen.

TRADISJONELLE PENSJONSPRODUKTER

Segmentet omfatter porteføljen av tradisjonelle ytelsesbaserte pensjonsprodukter i DNB Livsforsikring. DNB tilbyr ikke lenger slike produkter til nye kunder. Driftsresultat før skatt ble 1 599 millioner kroner i 2013, som var en økning på 322 millioner fra 2012.

TRADISJONELLE PENSJONSPRODUKTER

			Endring	
Resultat i millioner kroner	2013	2012	mill. kr	%
Forhåndsprising risiko og rentegaranti	682	528	154	29,2
Eiers andel av administrasjonsresultat	66	(40)	106	
Eiers andel av risikoresultat	143	20	123	607,9
Eiers andel av renteresultat	150	259	(109)	(42,2)
Avkastning på selskapsporteføljen	559	511	48	9,5
Driftsresultat før skatt	1 599	1 278	322	25,2
Skatt	113	(328)	441	
Resultat etter skatt	1 487	1 606	(119)	(7,4)
Nøkkeltall i prosent				
Kostnadsgrad	34,6	40,4		
Avkastning på allokert kapital [1)]	9,0	9,7		

1) Beregnet på grunnlag av allokert kapital, som tilsvarer eksternt kapitalkrav til virksomheten.

Bedringen i risikoresultatet fra 2012 skyldtes i hovedsak lavere avsetninger for økt levealder for individuelle rente- og pensjonsforsikringer samt kollektiv foreningspensjon. Avsetningene ble fullført i løpet av andre kvartal 2013.

Som et ledd i oppjustering av levealderforutsetningene ble avsetninger for kollektiv pensjon for 2013 styrket med 1,8 milliarder kroner. Finanstilsynets dødelighetsgrunnlag gir et totalt oppreserveringsbehov på ca. 13,3 milliarder kroner, hvorav 5,7 milliarder var avsatt per 31. desember 2013. Finanstilsynet har besluttet at oppreserveringen skal fullføres innen utløpet av 2018 med opptrappingsplaner som løper fra 1. januar 2014. DNB-konsernets resultat vil bli belastet med 20 prosent av totalavsetningen, som vil skje lineært i opptrappingsperioden. For virksomheten i offentlig sektor skal oppreserveringen være fullført innen utløpet av 2016 eller ved tidspunktet kunden eventuelt flytter sin portefølje. En uavklart problemstilling er hvorvidt oppreserveringen kan finansieres solidarisk på tvers av kunder innenfor en kundegruppe eller om oppreserveringen kun kan finansieres gjennom hver enkelt kontrakts eget overskudd. Uten motregningsadgang og med moderate avkastningsforutsetninger vil egenkapitalbidraget øke dersom kravet om fullfinansiering innen 2018 opprettholdes.

DNB er i gang med å avvikle virksomheten knyttet til offentlige tjenestepensjonsprodukter. Avviklingen omfatter alle forsikrede offentlige pensjonsløsninger for både kommuner og foretak, og det forventes at gjennomføringsperioden vil vare inntil tre år.

DNB venter noe lavere resultater fra tradisjonelle pensjonsprodukter fremover. Økning i eiers andel av avsetninger for økt levealder vil, sammen med at mange kunder ventes å avvikle ytelsespensjon og gå over til innskuddsbaserte pensjonsordninger, legge press på inntjeningen. Norske myndigheters utforming av kapitaldekningsregelverket knyttet til fripoliser etter innføring av Solvens II vil ha stor betydning for virksomheten.

SAMFUNNSANSVAR

DNB definerer sitt samfunnsansvar som et medansvar for å bidra til bærekraftig økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig utvikling innenfor de områdene og bransjene konsernet driver virksomhet. DNB ønsker, som Norges største bank, å være et forbilde for bærekraftig verdiskaping ved å integrere etikk og miljø- og samfunnsmessige hensyn i forretningsdriften. DNBs policy for samfunnsansvar er styrende for hele konsernets arbeid med både etterlevelse og utvikling av samfunnsansvar. Policyen har følgende hovedprinsipper:

- DNB skal ikke medvirke til krenkelse av menneske- og arbeidstagerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske.
- DNB skal søke å bidra til bærekraftig utvikling innenfor de områder og bransjer der DNB driver virksomhet.

I tillegg har konsernet retningslinjer, forretningsmodeller og møteplasser som skal sikre at samfunnsansvar er en integrert del av den daglige driften.

DNB har valgt å støtte og delta i en rekke globale initiativer og følger internasjonale retningslinjer som, i tillegg til det norske regelverket, er viktige rettesnorer for arbeidet med samfunnsansvar i konsernet. De gir mulighet til å lære, dele kunnskap og påvirke den internasjonale utviklingen av samfunnsansvarsrollen.

DNB har jevnlig samtaler med kunder, eiere, myndigheter, investorer, medarbeidere og organisasjoner. Tilbakemeldinger fra slike samtaler gir, sammen med globale utviklingstrekk, viktige innspill til DNBs prioritering av vesentlige, fremtidige samfunnsansvarstemaer.

HVORDAN DNB IVARETAR VESENTLIGE SAMFUNNSANSVARSTEMAER

Drifts- og systemrisiko

En av banknæringens og DNBs aller viktigste samfunnsfunksjoner er å gi kundene tilgang til sentrale banksystemer uten avbrudd. I 2013 iverksatte DNB mange initiativer som til sammen bidro til å redusere risikoen for slike driftsavbrudd.

Norske myndigheter ønsker å redusere risikoen i banknæringen generelt, og spesielt i systemviktige banker som DNB. Dette gir seg først og fremst utslag i økte egenkapitalkrav. DNB har møtt disse kravene gjennom å øke den rene kjernekapitalen med 12,4 milliarder kroner fra utgangen av 2012 til utgangen av 2013

og er godt posisjonert for å tilfredsstille myndighetenes krav fremover.

Etikk og antikorrupsjon

For å opprettholde en høy etisk standard og bekjempe og unngå korrupsjon har DNB en egen policy og tilhørende retningslinjer for etikk. Disse skal bidra til bevissthet om og etterlevelse av den høye etiske standarden som kreves av medarbeiderne i DNB. DNBs etikkregler skal blant annet bidra til å bekjempe korrupsjon, utpressing, bestikkelser, hvitvasking, bedrageri, terrorfinansiering og finansiering av kriminell aktivitet. I 2013 la DNB stor vekt på opplæring og bevisstgjøring rundt de mest sentrale etiske risikoområdene. I tillegg ble konsernets beredskap mot korrupsjon styrket.

DNBs nye retningslinjer for antikorrupsjon, som ble vedtatt i 2014, slår fast at konsernet har nulltoleranse for korrupsjon. DNBs antikorrupsjonsprogram baseres på prinsippene mot korrupsjon i UK Bribery Act, som blant annet inkluderer et risikobasert rammeverk, ledelsesforankring, risikovurdering og aktsomhetsvurderinger/bakgrunnsundersøkelser. Forebygging av korrupsjonsrisiko i DNB og ledernes engasjement og forpliktelser er viktige elementer i programmet. Det tas sikte på å implementere programmet i hele DNB-konsernet i løpet av 2014.

Samfunnsansvar innen investerings- og utlånsvirksomhet og leverandøroppfølging

DNBs investeringsvirksomhet følger et regelverk som skal sikre at konsernet ikke medvirker til krenkelse av menneske- og arbeidstagerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske. DNB skal heller ikke investere i selskaper som er involvert i produksjon av tobakk, pornografi, antipersonellminer eller klasevåpen, eller i selskaper som utvikler og produserer sentrale komponenter til masseødeleggelsesvåpen[1].

DNB skal være en aktiv eier og engasjerer seg primært gjennom dialog med enkeltselskaper for å påvirke selskapene i ønsket retning. Selskaper som bryter med DNBs retningslinjer eller over tid ikke viser vilje til å endre adferd, kan bli ekskludert fra konsernets investeringsportefølje.

DNB har egne retningslinjer for samfunnsansvar innen kredittvirksomheten. Retningslinjene beskriver hvordan forretningsområdene i DNB skal vurdere bedriftskunders utøvelse av samfunnsansvar og risiko knyttet til miljø- og samfunnsmessige hensyn og eierstyring. Retningslinjene får anvendelse på all kredittvirksomhet i DNB. Det foretas en vurdering av alle nye kunder og av eksisterende kunder ved fornyelser av avtaler.

DNB videreutviklet retningslinjen for samfunnsansvar i kredittvirksomheten i 2013. For små og mellomstore bedriftskunder gjelder en enklere veiviser i form av en aktsomhetsmatrise. Aktsomhetsmatrisen skal hjelpe kundeansvarlige med å gjøre etiske og miljø- og samfunnsmessige risikovurderinger basert på i hvilken grad kunden oppfyller sitt samfunnsansvar, type virksomhet og land kunden opererer i. I 2014 vil opplæring av medarbeidere i bruk av den oppdaterte retningslinjen og aktsomhetsmatrisen prioriteres.

DNB er også tilsluttet Ekvatorprinsippene, som er felles retningslinjer som brukes i mange store internasjonale finansinstitusjoner for å vurdere miljømessige og sosiale forhold ved prosjektfinansiering. All prosjektfinansiering med en totalverdi høyere enn 10 millioner US dollar skal i henhold til konsernets kredittretningslinjer vurderes i forhold til Ekvatorprinsippene. En ny, tredje versjon av Ekvatorprinsippene ble lansert i 2013 og trådte i kraft 1. januar 2014. De nye Ekvatorprinsippene skal også anvendes ved prosjektrelaterte bedriftslån med spesifiserte kriterier og mellomfinansieringslån[2]. DNB gjennomførte i 2013 opplæring for å sikre implementering av de oppdaterte prinsippene.

DNB stiller strenge krav til konsernets leverandører og hvordan de ivaretar sitt samfunnsansvar. I 2013 gjennomførte DNB et prosjekt med sikte på å formalisere og oppgradere DNBs ansvar for å følge opp leverandørenes ivaretagelse av samfunnsansvar. Konsernets modell for segmentering og oppfølging av leverandører samt DNBs egenerklæring for leverandørers samfunnsansvar ble også revidert. I 2014 vil DNB ta i bruk en oppdatert egenerklæring.

Menneskerettigheter

DNB skal respektere menneskerettigheter både i egen virksomhet og som eier eller investor, långiver og innkjøper. Prinsipper er nedfelt i DNBs policy for samfunnsansvar. FNs prinsipper for menneskerettigheter og næringsliv er tatt inn i retningslinjene for etiske investeringer og er sentrale for DNBs eierskapsutøvelse. Konsernet deltar i et pågående internasjonalt FN-prosjekt om banker og menneskerettigheter. Prosjektet omfatter en analyse av lovverk og juridisk rammeverk og dialog med banker og interessentgrupper.

Klima og miljø

DNBs policy for samfunnsansvar inkluderer prinsipper for hvordan DNB skal ivareta miljømessige hensyn innenfor de områder og bransjer der DNB har virksomhet.

På grunn av virksomhetens karakter er DNBs direkte effekt på totale klimautslipp og miljøbelastninger liten. DNBs direkte klima- og miljøpåvirkning er i hovedsak knyttet til energiforbruk, tjenestereiser og avfall fra kontorvirksomheten. Et av DNBs viktigste interne miljøeffektivitetstiltak er samlokalisering av all

1) Med masseødeleggelsesvåpen menes NBC-våpen (kjernevåpen eller atomvåpen, biologiske våpen og kjemiske våpen).

2) Mellomfinansieringslån er lån med en varighet på mindre enn to år som planlegges refinansiert med prosjektfinansiering eller prosjektrelaterte bedriftslån.

virksomheten i Oslo i et nytt hovedkontor i Bjørvika. I tillegg er virksomheten i Bergen og Trondheim samlokalisert i nye, miljøeffektive bygg. Ved å flytte inn i mer miljøeffektive kontorlokaler skal DNB nå sitt mål om å redusere CO_2-utslippene med 20 prosent fra 2009 til utgangen av 2014.

DNB startet i 2013 arbeidet med å få innført et miljøstyringssystem basert på den internasjonale standarden ISO 14001. Arbeidet fortsetter i 2014. DNB tar miljøansvar gjennom å finansiere klimavennlig energiproduksjon, som vind-, vann- og solenergi, og har fagmiljøer som følger disse områdene. DNB tilbyr også kunder miljøvennlige spareformer gjennom å forvalte Nordens eldste og største miljøfond, DNB Miljøinvest. DNB opprettet i 2013 to nye bærekraftsfond i Sverige, Sverige Hållbar og Global Hållbar.

DNBs samfunnsrolle

DNB har som Norges største bank et spesielt ansvar for å ta en aktiv samfunnsrolle. DNBs interessenter forventer at konsernet tar ansvar for å finne løsninger på samfunnsmessige utfordringer. DNB ser det blant annet som en viktig samfunnsoppgave å gjøre kunnskap om økonomi tilgjengelig for flere.

DNB vil bidra til å finne løsninger på globale utviklingstrekk som vil få konsekvenser for DNB og DNBs kunder. Finansiering av fornybar energi og infrastrukturprosjekter er to eksempler på slike samfunnsroller.

NØKKELTALL FOR SAMFUNNSANSVAR I DNB	2013	2012
Kundetilfredshetsindeks, KTI (poeng)	72,5	74,2
Omdømme (poeng)	69,6	66,2
- Omdømmescore etikk (RepTrak)	68,6	66,7
- Omdømmescore samfunnsansvar (RepTrak)	70,9	69,0
Hovedindeks medarbeiderundersøkelsen (engasjementsindeks)	81,0	80,6
Selskapsmøter gjennomført av teamet for ansvarlige investeringer for å diskutere bærekraftstemaer (antall)	39	29
Selskaper utelukket fra investeringsporteføljen (antall)	60	58
Ekvatorprosjekter (antall)	6	8
Bidrag til samfunnet i form av støtte til idrett, forskning og kultur (millioner kroner)	122	119
Antall personer som har gjennomført kurs i personlig økonomi	330	400
Klima og miljø:[3]		
- CO_2-utslipp (tonn)	20 038	21 303
- CO_2-utslipp per ansatt (tonn)	1,7	2,7
- Energiforbruk (Gwh)	96,1	101,8
- Energiforbruk per ansatt (Kwh)	8,2	8,2
- Flyreiser (1 000 km)	39 498	43 356
- Avfall (kg)	1 309 292	1 538 809
- Innkjøpt papir (tonn)	808	870

Se for øvrig mer informasjon om konsernets arbeid for å ivareta sitt samfunnsansvar, mål og resultater i eget kapittel i årsrapporten, på dnb.no/om-oss/samfunnsansvar og i konsernets samfunnsansvarsrapport.

MEDARBEIDERE OG LEDERE

DNB har engasjerte ansatte på alle nivåer som i fellesskap arbeider for å oppfylle konsernets visjon og verdier.

I 2013 stod fornying og forenkling sentralt i arbeidet med implementering av ny konsernstruktur, noe som medførte omfattende omstilling og nedbemanning i konsernet. 352 ansatte avsluttet frivillig sitt arbeidsforhold med avgangsvederlag innvilget etter søknad i 2013. Ansiennitet og alder bestemte vederlagets størrelse, og søknadene ble innvilget under forutsetning av at den ansatte ikke erstattes. Ved utgangen av 2013 var det 12 452 ansatte i konsernet, hvorav 8 919 i Norge. Det var en reduksjon i antall ansatte på 1 251 fra 2012. Reduksjonen utover dem som tok imot virkemiddelpakker, knyttet seg primært til salg av virksomhet i utlandet.

Medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i november 2013, omfattet alle medarbeiderne i konsernet. Resultatene viser at arbeidet med å etablere en felles strategisk retning basert på en tydelig visjon har gitt resultater og at de ansatte har et høyt engasjement. DNBs medarbeidere var minst like engasjerte i 2013 som i 2012, og det var en økning i engasjementsindeksen fra 80,6 poeng til 81,0 poeng. Medarbeiderundersøkelsen i 2013 tegner et bilde av en robust organisasjon, som har klart seg godt gjennom et år preget av omstilling.

Opplæring og bevisstgjøring om etiske temaer ble gitt stor oppmerksomhet i 2013. Programmet DNB Ethics ble i 2013 tilgjengelig på norsk, engelsk, latvisk og litauisk. Omtrent 90 prosent av DNBs ansatte gjennomførte etikkprogrammet. I tillegg ble det utarbeidet lederinformasjon og publisert artikler om etikk på intranettet.

Konsernets opplæringsprogram om hvitvasking er tilrettelagt i henhold til lovgivningen i de landene hvor DNB er representert. I 2013 gjennomførte 3 832 ansatte i Norge og 364 ansatte internasjonalt opplæringen om hvitvasking.

Opplæringstiltak knyttet til kravene i den norske autorisasjonsordningen for finansrådgivere ble i 2013 innlemmet i DNBs fagakademi for sparing og investering. Autorisasjonsordningen skal styrke bransjens omdømme og sørge for at den enkelte rådgiver tilfredsstiller de nødvendige kompetansekravene. Ved utgangen av 2013 tilfredsstilte DNB kravet om at alle medarbeidere og ledere som arbeider med finansiell rådgivning, skal være autoriserte.

I 2013 ble en nasjonal godkjenningsordning for forsikringsbransjen i Norge etablert. Ordningen skal sikre at selgere og rådgivere som tilbyr skadeforsikringsløsninger, tilfredsstiller

3) Alle klima- og miljøtall, eksklusive innkjøpt papir, gjelder for Norge og Baltikum samlet. Innkjøpt papir gjelder kun for Norge.

kompetansekravene som er definert av bransjen. Opplæringstiltakene er organisert gjennom fagakademiet for forsikring. Tilnærmet alle medarbeiderne som kommer inn under kravene til godkjenningsordningen, hadde gjennomført opplæringen og bestått kunnskapsprøven ved utgangen av 2013.

Totalt deltok 5 987 ledere og medarbeidere på konsernets opplæringstiltak i 2013.

I 2013 rekrutterte DNB seks nye kandidater med ulik bakgrunn og erfaring til konserntrainee-programmet. Det ble i tillegg rekruttert én ny kandidat til konsernets executive trainee-program i 2013.

Antall DNB-ansatte som arbeider på langtidskontrakt i utlandet, gikk ned fra 91 i 2012 til 71 i 2013. Tallene inkluderer utstasjonerte medarbeidere fra hele konsernet, hvorav hovedvekten var ut fra Norge.

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Helse, miljø og sikkerhet, HMS, er viktige elementer i konsernets policy for medarbeidere og organisasjon. Forebyggende arbeidsmiljøtiltak skal bidra til ansattes sikkerhet, helse, trivsel og funksjonsevne. I tillegg skal samarbeidet mellom ledelse og medarbeidere sikre at arbeidsmiljøarbeidet er fremtidsrettet og integrert i den daglige driften.

Konsernet har retningslinjer som omhandler trakassering, mobbing og annen utilbørlig adferd. Retningslinjene skal sikre at en rapportert hendelse blir vurdert raskt, forutsigbart og konsekvent. Som en del av arbeidet for å hindre trakassering og mobbing inneholder også den årlige medarbeiderundersøkelsen konkrete spørsmål om slike forhold.

Alle ledere i DNB skal ha kunnskap om HMS. Nye ledere med personalansvar skal gjennomføre obligatorisk HMS-opplæring. Opplæringen er rettet mot den norske delen av virksomheten og skal gi nødvendig innsikt til å oppfylle arbeidsmiljølovens og DNBs interne krav til HMS-kunnskap. Totalt gjennomførte 59 ledere og 20 verneombud HMS-opplæring i 2013.

I samsvar med myndighetenes krav om kartlegging av det fysiske arbeidsmiljøet gjennomføres det årlig en elektronisk undersøkelse om HMS i DNB i Norge. Formålet med undersøkelsen er å sikre et godt fysisk arbeidsmiljø. HMS-undersøkelsen kommer i tillegg til den årlige medarbeiderundersøkelsen.

Ved planlegging og etablering av nye sentrale bygg i Oslo, Bergen og Trondheim har et eget matkonsept, ergonomisk tilrettelegging og fysisk aktivitet vært viktige forebyggende tiltak for å fremme de ansattes helse.

DNB forebygger skader som følger av ran og trusler, gjennom omfattende sikkerhetsrutiner og opplæringstiltak. I den norske delen av virksomheten ble det i 2013 gjennomført kurs for 134 medarbeidere i håndtering av ranssituasjoner. Totalt deltok 580 medarbeidere på kurs innenfor trusselhåndtering, sikkerhet og brannvern. DNB ble ikke utsatt for ran i 2013, men 60 medarbeidere i den norske delen av virksomheten ble utsatt for trusler.

I 2013 ble det gjennomført fire evakueringsøvelser i den norske delen av virksomheten. Det ble registrert åtte ulykker og skader i arbeidstiden eller i forbindelse med reise til eller fra arbeid, men ingen av alvorlig art. Arbeidsulykker registreres i konsernets hendelsesdatabase og meldes til NAV som yrkesskade. Hendelsene rapporteres til konsernets arbeidsmiljøutvalg, og alvorlige hendelser meldes til Arbeidstilsynet. Straffbare handlinger som har preg av vold eller tvang, meldes i tillegg til konsernets avdeling for sikkerhet for videre oppfølging.

SYKEFRAVÆR OG INKLUDERENDE ARBEIDSLIV

Sykefraværet i den norske delen av virksomheten var 4,6 prosent i 2013, en økning fra 4,5 prosent i 2012. Av totalt 1 878 400 mulige dagsverk i Norge gikk om lag 86 900 dagsverk tapt som følge av sykefravær.

Som et ledd i oppfølging av sykefraværet ble det i 2013 igangsatt arbeidsmiljøkartlegging i enheter med høyt sykefravær. Videre ble det gjennomført opplæring av ledere i håndtering av sykefravær samt veiledning og holdningsarbeid om ergonomi og forebygging av muskel- og skjelettplager. Langtidssyke får tilbud om coaching og veiledning og tilbys også varierte og meningsfulle oppgaver gjennom samarbeid med humanitære organisasjoner og andre bedrifter.

DNBs avtale som inkluderende arbeidslivsbedrift, IA-bedrift, ble videreført i 2013. Avtalens mål er en reduksjon i sykefraværet, tilrettelegging for arbeidstagere med nedsatt arbeidsevne og en økning i den gjennomsnittlige pensjoneringsalderen. Den gjennomsnittlige pensjoneringsalderen var i 2013 62 år i den norske delen av virksomheten, mot 63,7 år i 2012. Antall personer under 62 år som gikk av med uførepensjon, var 18 i 2013, sammenlignet med 19 i 2012.

LIKESTILLING OG DISKRIMINERING

Konsernet har fleksible ordninger som tilrettelegger for å kombinere karriere og familieliv. DNB prioriterer en kjønnsbalansert deltagelse på talent- og ledelsesutviklingsprogrammene. Som en del av arbeidet med likestilling prioriterer DNB kvinnelige søkere til lederstillinger ved like kvalifikasjoner.

Kvinneandelen i konsernet var 54,5 prosent i 2013, ned fra 55,1 prosent i 2012. Gjennomsnittsalderen var 42,6 år for kvinner og

43,3 år for menn. Av ansatte som arbeidet deltid, ble andelen kvinner redusert fra 76,0 prosent i 2012 til 74,9 prosent i 2013. Gjennomsnittlig fastlønn i Norge i 2013 var 508 700 kroner for kvinner og 642 400 kroner for menn etter at alle deltidsstillinger er omregnet til fulle stillinger.

Kvinneandelen i konsernledelsen var på 36,4 prosent ved utgangen av 2013. På ledernivå tre økte kvinneandelen fra 27,8 prosent i 2012 til 28,9 prosent, og på ledernivå fire økte andelen fra 29,1 til 29,9 prosent. På ledernivå fem gikk andelen ned fra 37,2 til 33,1 prosent. Styret har som mål at det på de fire øverste ledernivåene i konsernet skal være minst 40 prosent kvinner. I 2013 var andelen 29,4 prosent.

Ved etableringen av nye sentrale bygg i Oslo, Bergen og Trondheim er det tilrettelagt for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne. Antall parkeringsplasser for handikappede tilpasses behovet.

Kvalitet, mangfold og likebehandling i utvelgelsesprosesser skal sikres gjennom konsernets retningslinje for rekruttering. Lokale regulatoriske krav må etterleves, og diskriminering tolereres ikke i rekrutteringsprosessene i DNB.

I forbindelse med utvelgelse av kandidater til konserntrainee- og sommervikarordninger skal kandidater som har annen nasjonalitet eller etnisitet enn norsk, og som oppfyller kriteriene til stillingen, være med i sluttvurderingen.

MAKROØKONOMISK UTVIKLING

Konjunkturoppgangen i Norge, som startet ved årsskiftet 2010-2011, stoppet opp mot slutten av 2012. Gjennom 2013 var veksten i fastlandsøkonomien lavere enn trendveksten. Det bidro til en moderat økning i arbeidsledigheten fra et bunnivå våren 2012. Svak vekst hos Norges viktigste handelspartnere førte samtidig til stagnasjon i norsk eksport i 2013. Sammen med svak vekst i husholdningenes konsum forklarer dette den lave veksten i BNP. Utviklingen i verkstedindustrien var positiv, i stor grad som følge av økte petroleumsinvesteringer, mens mange andre deler av industrien utviklet seg svakere på grunn av de lave internasjonale konjunkturene. Bygg- og anleggsvirksomheten fortsatte å øke som følge av vekst i boligbyggingen, men flatet ut gjennom 2013.

Finanspolitikken har gitt moderate stimulanser til den norske økonomien i flere år. Det vedtatte budsjettet for 2014 tilsier at impulsene fra finanspolitikken vil bli litt sterkere enn i 2013. Med en klart svakere kronekurs og litt høyere internasjonal økonomisk vekst kan eksportveksten ta seg noe opp fremover. Husholdningenes forventninger til utviklingen i norsk økonomi har blitt mer pessimistiske, noe som dels reflekteres i aktiviteten i boligmarkedet og dels i den lave konsumveksten. Denne pessimismen bidrar trolig til lav konsumvekst i ytterligere noen kvartaler, men den underliggende inntektsveksten tilsier at konsumveksten vil ta seg opp i løpet av 2014. Den svake prisutviklingen i boligmarkedet vil trolig slå ut i redusert bygging av nye boliger i 2014. Veksten i oljeinvesteringene vil trolig dempes og etter hvert falle. De økonomiske virkningene fra oljesektoren vil dermed snu fra å ha vært kraftig positive til å bli svakt negative.

Internasjonalt er den økonomiske veksten fortsatt moderat, og det er store forskjeller mellom landene. I USA og Storbritannia økte veksten markert gjennom 2013. Euroøkonomien begynte så vidt å vokse igjen fra andre kvartal, etter seks kvartaler på rad med nedgang. Forskjellene er imidlertid store innad i euroområdet og spenner fra klar vekst i Tyskland til nedgang i Italia og Frankrike. Blant landene utenfor eurosamarbeidet har den danske økonomien knapt vokst på tre år. Også i Sverige stagnerte økonomien i 2013. Lengre øst i Europa avtok veksten i Baltikum og Polen, og russisk BNP falt i andre og tredje kvartal. I Japan har en svært ekspansiv økonomisk politikk siden høsten 2012 bidratt til et markert oppsving i økonomien. Også blant fremvoksende økonomier er bildet blandet. I Kina tiltok veksten gjennom 2013, mens India og Mexico slet med meget svak vekst.

Samlet er det internasjonale bildet litt lysere enn tidligere, men det er ingen markert konjunkturoppgang i sikte. Arbeidsløsheten holder seg på et høyt nivå, og inflasjonen er lav. Pengepolitikken er fortsatt svært ekspansiv, og Den europeiske sentralbanken ga ytterligere stimulanser høsten 2013. I mange land er finanspolitikken derimot kontraktiv og gjeldsproblemene store.

NYE RAMMEBETINGELSER

EU vedtok i første halvår 2013 det nye regelverket for kreditinstitusjoner og verdipapirforetak, CRD IV-regelverket (Capital Requirements Directive). Dette bygger på Baselkomiteens anbefalinger fra desember 2010 om nye og strengere kapital- og likviditetsstandarder, Basel III. De nye reguleringene ble innført fra 1. januar 2014 og innebærer krav til vesentlig økt egenkapital samt nye krav til langsiktig finansiering og likviditetsreserver. CRD IV-regelverket er ment å gjelde for alle banker og verdipapirforetak innenfor EØS-området og vil bli gradvis innfaset frem til 2019. For bankene innebærer de nye reguleringene store utfordringer i form av krav om økt inntjening for å bygge egenkapital samtidig som kravene om økt langsiktig finansiering og likviditet vil øke finansieringskostnadene.

Flere viktige avklaringer knyttet til det nye, kortsiktige likviditetskravet, LCR (Liquidity Coverage Ratio), ble annonsert av Baselkomiteen i januar 2013. I tillegg publiserte Det europeiske banktilsynet, EBA (European Banking Authority), i desember 2013 en rapport til EU-kommisjonen med anbefalinger til definisjon av likvide eiendeler med god og svært god likviditet og kredittkvalitet. EU-kommisjonen skal innen utgangen av juni 2014 gi den endelige definisjonen av LCR, blant annet basert på disse

anbefalingene. Finanstilsynet har foreslått at det stilles krav til 100 prosent LCR i de systemviktige institusjonene i Norge fra 1. juli 2015. LCR-kravet i Norge vil trolig bli vurdert på bakgrunn av endelige krav fra EU og hvilke verdipapirer som kan benyttes for å oppfylle kravet. På grunn av det norske markedets begrensede tilgang på statspapirer er det av stor betydning for norske banker at aktiva utstedt i utenlandsk valuta godkjennes og at obligasjoner med fortrinnsrett godkjennes som likvider på nivå 1.

Det langsiktige likviditetskravet, NSFR (Net Stabile Funding Ratio), er ennå ikke endelig definert i CRD IV-regelverket, og EBA skal innen 31. desember 2015 rapportere til EU-kommisjonen om hvordan man kan sikre at institusjonene benytter stabile finansieringskilder. I lys av dette har Finanstilsynet foreslått at det inntil videre settes et krav til langsiktig finansiering for de systemviktige institusjonene i Norge i form av den såkalte likviditetsindikator 1 og at dette kravet blir 110 prosent. Ved utgangen av andre kvartal 2013 var gjennomsnittet for de 13 største bankene i Norge 105,8 prosent.

Stortinget vedtok 22. juni 2013 å innføre nye kapitalkrav som første ledd i tilpasningen til CRD IV-regelverket. De nye kapitalkravene i Norge trådte i kraft 1. juli 2013 og innebærer en gradvis økning i kravet til kapitaldekning i årene fremover. Øvrige krav i CRD IV-regelverket er foreløpig ikke innført i Norge, men norske myndigheter arbeider med å utforme nasjonale regler som skal gjelde frem til CRD IV-regelverket tas inn i EØS-avtalen.

De nye reglene om kapitalisering av norske banker innebærer at minstekravet til ren kjernekapital er økt til 4,5 prosent. Minstekravet til kjernekapital er økt til 6 prosent, hvorav inntil 1,5 prosent kan bestå av hybridkapital. Minstekravet til total ansvarlig kapital på 8 prosent er videreført, hvorav inntil 2 prosent kan være tilleggskapital.

Det nye systemet innebærer at bankene pålegges å beholde betydelig mer kapital enn minstekravet i form av ulike bufferkrav. Det internasjonale regelverket krever at alle banker skal ha en bevaringsbuffer på 2,5 prosent. I tillegg er det i Norge innført krav om en generell systemrisikobuffer på 2 prosent som øker til 3 prosent fra 1. juli 2014.

Videre innføres en egen buffer for systemviktige institusjoner på inntil 1 prosent per 1. juli 2015, som økes til inntil 2 prosent per 1. juli 2016. Det innføres også et motsyklisk kapitalelement som vil variere mellom 0 og 2,5 prosent, fastsatt av nasjonale reguleringsmyndigheter. Finansdepartementet konkluderte 12. desember 2013 med at den motsykliske kapitalbufferen i første omgang settes til 1 prosent. Kravet vil tre i kraft 30. juni 2015. En beslutning om nivået på den motsykliske kapitalbufferen skal fattes hvert kvartal. En eventuell beslutning om å øke nivået skal normalt tre i kraft tidligst 12 måneder etter at beslutningen er fattet. Dersom den motsykliske kapitalbufferen skrus fullt på, utgjør det samlede kapitalkravet 18 prosent av den risikovektede balansen. Av dette utgjør minstekravet til ansvarlig kapital 8 prosentenheter, mens bufferkravene som skal oppfylles med ren kjernekapital, utgjør 10 prosentenheter.

Norske myndigheter har valgt å videreføre overgangsreglene i Basel II, som setter en grense for hvor langt ned norske bankers risikovektede beregningsgrunnlag kan settes i forhold til Basel I-regelverket, det såkalte Basel I-gulvet. Denne særnorske tilsynspraksisen har ikke betydning for norske bankers faktiske soliditet, men innebærer at norske banker i internasjonale sammenligninger fremstår som svakere kapitalisert.

Norske myndigheter har ut fra systemrisikohensyn økt kapitalkravene for boliglån når disse beregnes etter interne modeller. Dette ble gjort ved å øke minstekravet til modellparameteren "tap gitt mislighold", LGD (Loss Given Default), fra 10 til 20 prosent i kapitalkravsforskriften. Minstekravet gjelder gjennomsnittet for boliglånsporteføljen. Endringen ble gjort gjeldende fra 1. januar 2014. Finanstilsynet har varslet at det kan bli aktuelt å øke risikovektene knyttet til boliglån ytterligere gjennom å korrigere bankenes estimater for misligholdssannsynlighet, PD (Probability of Default).

Svenske myndigheter har også innført minstekrav til kapital for boliglån. Dette er innført som en del av Finansinspektionens samlede kapitalbedømmelse gjennom tilsynsmessig kontroll og overvåkning, Pilar 2. Kravet påvirker dermed ikke de svenske storbankenes rapporterte kjernekapital. I Norge krever Finansdepartementet mer kapital for å opprettholde den samme kapitaldekningsprosenten, Pilar 1. Svenske banker fremstår dermed som like solide som tidligere, mens den norske løsningen har en negativ virkning på norske bankers rapporterte soliditet.

DNB er opptatt av at det etableres like rammevilkår for konkurranse i markedet og henstiller til norske myndigheter om å arbeide for størst mulig grad av harmonisering i tråd med intensjonene bak de nye rammebetingelsene innen EØS-området.

EU oppnådde i 2013 enighet om å opprette et felles, overnasjonalt banktilsyn for banker i eurosonen. Den europeiske sentralbanken, ECB (European Central Bank), er blitt tillagt ansvaret for direkte tilsyn med de rundt 130 største bankene i eurosonen. De andre elementene i bankunionen er en felles innskuddsgarantiordning og regelverk for krisehåndtering av banker, herunder et felles redningsfond. CRD IV vil i tillegg være et viktig grunnlag for bankunionen. Til sammen utgjør dette et svært omfattende regelverk med vidtrekkende konsekvenser for finansforetakene og deres brukere. Land utenfor eurosonen vil kunne slutte seg til bankunionen, men både Storbritannia og Sverige har sagt at det ikke er aktuelt i overskuelig fremtid.

Bankunionen er et tiltak for å bryte sammenhengen mellom

KRAV TIL REN KJERNEKAPITALDEKNING

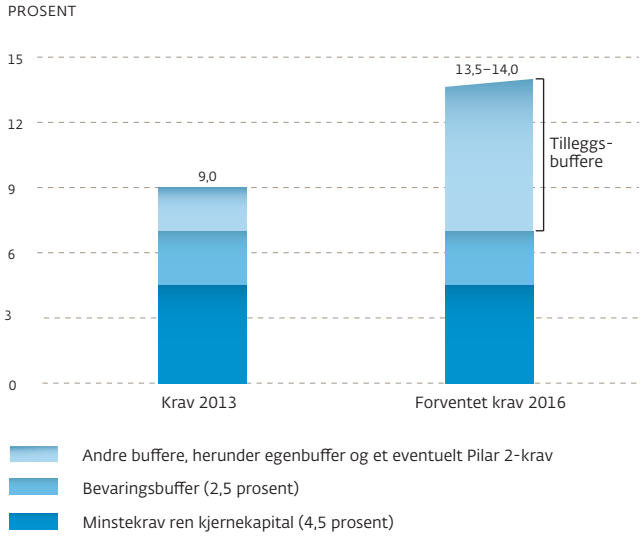

bankkrise og krise i statsfinansene og bidrar til at skattebetalerne i fremtiden ikke skal måtte redde banker som går over ende. Det er knyttet stor spenning til hvilke konsekvenser bankunionen, med blant annet mer felles tilsyn, vil få på sikt. Norge vil ikke bli direkte berørt, men hvis det blir en mer harmonisert tilsynspraksis over tid og mulighetene for nasjonale særløsninger blir mindre, kan det ha konsekvenser også for norske myndigheter og banker.

I løpet av 2013 kom det viktige avklaringer knyttet til rammebetingelsene til norske livsforsikringsselskaper. Det er oppnådd enighet om hovedinnholdet og implementeringsplanen for Solvens II, som regulerer krav til solvenskapital for europeiske forsikringsselskaper. Det har over flere år blitt utredet hvordan langsiktige forsikringsmessige forpliktelser skal verdsettes. Det foreligger nå et regelverk som medfører at verdien av forpliktelsene blir mer forutsigbar ved endringer i rentenivået. Implementering av nye kapitalkrav skal skje med virkning fra 1. januar 2016. Det er enighet om at kapitalkravene kombineres med overgangsregler som innebærer en 16-års gradvis innføring av krav til forsikringstekniske avsetninger. Det ventes formelle vedtak i 2014 som stadfester regelverket slik det nå foreligger. For livsforsikringsselskapene er det positivt at kapitalkravene blir mer forutsigbare og at de følges opp av lange overgangsregler. Bruk av overgangsregelverket skal godkjennes av Finanstilsynet. I denne forbindelse er det presisert at selskapene skal utarbeide kapitalplaner som medfører at de er tilstrekkelig kapitalisert i henhold til Solvens II ved innføringen 1. januar 2016.

Stortinget har vedtatt ny lov om tjenestepensjon som ble satt i kraft 1. januar 2014. Sentralt i loven er et nytt innskuddsbasert tjenestepensjonsprodukt. Fra samme tidspunkt er også maksimale sparesatser for innskuddspensjon økt, slik at de nå utgjør 7 prosent på lønn opptil 7,1 G og 25,1 prosent på lønn mellom 7,1 G og 12 G. Som følge av økte sparesatser for innskuddsbaserte tjenestepensjonsordninger forventes det en økning i antall kunder som flytter fra ytelsespensjon til enten innskuddspensjon eller nytt tjenestepensjonsprodukt i løpet av 2014. Avvikling av ytelsespensjon vil medføre utstedelse av fripoliser, som i henhold til nytt solvensregelverk, Solvens II, blir særlig kapitalkrevende. Det er viktig at norske myndigheter tilpasser produktregelverket for fripoliser slik at kapitalkravet etter innføring av Solvens II blir lavere enn hva dagens regelverk tilsier.

DNB arbeider for å være klar til å møte nye krav på de ulike områdene. I perioden frem til endelige regelverk er på plass vil konsernet gradvis tilpasse seg de nye kravene.

UTSIKTENE FREMOVER

Ifølge de økonomiske prognosene ventes det en forsiktig bedring i både norsk og internasjonal økonomi, men det er fremdeles stor usikkerhet rundt utviklingen. I Norge er usikkerheten blant annet knyttet til utviklingen i boligmarkedet. Oppdaterte prognoser tilsier imidlertid ikke noe vesentlig verdifall i det norske boligmarkedet i 2014.

Rentehevingene for person- og bedriftskunder som ble gjennomført i 2013, medfører at renteinntektene er kommet opp på et høyere nivå. Det er nødvendig for å tilfredsstille de nye kapitalkravene som gradvis innføres fremover. De spesielt strenge kravene til norske banker medfører at konkurrenter som ikke er underlagt de samme kapitalkravene, kan øke sine markedsandeler på bekostning av de norske bankene. Det gjelder utenlandske banker, men også statlige norske tilbydere av boliglån.

Volumvektede marginer ventes å bli stabile eller svakt stigende i 2014. I personmarkedet og markedet for små og mellomstore bedrifter ventes stabile vektede marginer, mens det forventes stabilt til svakt økende vektede marginer i storkundesegmentene. Utlånsvolumene ventes å øke med 3 til 4 prosent fremover. Ved utgangen av 2013 var veksttakten noe lavere enn dette. DNB holder likevel samlet fast på forventningen til volumvekst, med noe høyere vekst innen personmarkedet og til små og mellomstore bedrifter og noe lavere vekst i storkundesegmentene. Det ventes som tidligere kommunisert at kostnadene, fratrukket restruktureringskostnader, vil vise en flat utvikling frem mot 2016. Netto individuelle nedskrivninger forventes å ligge mellom 2 og 3 milliarder kroner i 2014. Forventningen til langsiktig skattesats opprettholdes i størrelsesorden 26 prosent. DNB er godt kapitalisert, men vil fortsette å bygge kapital organisk i henhold til myndighetenes krav.

DNB har en ambisjon om å bli den banken som best evner å møte kundenes behov i en tid hvor endringstakten er svært høy.

Konsernet har derfor definert tre hovedområder for å lykkes fremover: kapital, kunder og kultur. For å oppnå en ren kjernekapitaldekning på 13,5-14 prosent og en egenkapitalavkastning på over 12 prosent vil derfor kapitalen fremover bli aktivt allokert til de områdene som gir best avkastning. For å sikre langsiktig lønnsomhet må konsernet samtidig sørge for gode kundeopplevelser, der innovasjon og tilstedeværelse er viktige stikkord for hvordan konsernet skal drives.

UTBYTTE OG DISPONERINGER

DNBs styre har vedtatt en utbyttepolitikk som skal skape verdier for aksjonærene gjennom både verdistigning på aksjen og utbetaling av utbytte. Det skal samlet gi en attraktiv og konkurransedyktig avkastning. Det er selskapets langsiktige mål å utbetale om lag 50 prosent av årets overskudd som utbytte gitt at kapitaldekningen er tilfredsstillende.

Styret har i sin vurdering av forslag til utbytte for 2013 lagt vekt på kravene til kapitaloppbygging de nærmeste årene. Styret har derfor foreslått et utbytte på 2,70 kroner per aksje for 2013. Det foreslåtte utbyttet gir en direkteavkastning på 2,49 prosent basert på en børskurs per 31. desember 2013 på 108,50 kroner og innebærer at DNB ASA vil utbetale til sammen 4 398 millioner kroner i utbytte for 2013. Utdelingen tilsvarer et utdelingsforhold på ca. 25 prosent av resultat per aksje. For 2012 ble det utbetalt 2,10 kroner i utbytte per aksje.

Sett i sammenheng med utbytteutbetalingen og den finansielle måloppnåelsen har styret besluttet å sette av 217 millioner kroner for tildeling til de ansatte.

Disponeringer

Årsresultatet for 2013 i DNB ASA utgjorde 7 130 millioner kroner, sammenlignet med 5 608 millioner i 2012. Resultatet i 2013 bestod i hovedsak av overføring av konsernbidrag og utbytte fra datterselskaper.

Beløp i millioner kroner	2013	2012
Resultat for regnskapsåret	**7 130**	**5 608**
Utbytteforslag per aksje (kroner)	2,70	2,10
Aksjeutbytte	4 398	3 420
Overføring til annen egenkapital	2 732	2 188
Totalt disponert	**7 130**	**5 608**

Styret foreslår videre å gi et konsernbidrag på 2 700 millioner kroner før skatt til DNB Livsforsikring ASA. Beløpet utgjør 1 944 millioner kroner etter skatt. Samtidig mottar DNB ASA 2 414 millioner kroner i konsernbidrag fra DNB Livsforsikring ASA. Netto mottar DNB ASA konsernbidrag på 470 millioner kroner etter skatt.

Den samlede kapitaldekningen for DNB-konsernet utgjorde 14 prosent ved utgangen av 2013, og den rene kjernekapitaldekningen fratrukket fondsobligasjoner utgjorde 11,8 prosent. Etter styrets oppfatning har DNB ASA, etter de foreslåtte disponeringene, tilfredsstillende finansiell styrke og fleksibilitet til å støtte opp om virksomheten i datterselskapene og møte konsernets behov for vekst og endringer i rammebetingelser på en god måte.

Oslo, 12. mars 2014
I styret for DNB ASA

Anne Carine Tanum
(styreleder)

Tore Olaf Rimmereid
(nestleder)

Jarle Bergo

Bente Brevik

Sverre Finstad

Carl A. Løvvik

Vigdis Mathisen

Berit Svendsen

Rune Bjerke
(konsernsjef)

INNHOLDSFORTEGNELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

DNB-konsernet

Resultatregnskap ... 82
Totalresultat ... 82
Balanser ... 83
Endring i egenkapital ... 84
Kontantstrømoppstilling ... 85
Regnskapsprinsipper ... 86

Noter til regnskapet

Note 1 Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger ... 98
Note 2 Endring i konsernstruktur ... 99
Note 3 Segmenter ... 100
Note 4 Kapitalstyring og kapitaldekning ... 103
Note 5 Risikostyring ... 106

Kredittrisiko

Note 6 Kredittrisiko ... 110
Note 7 Engasjementer fordelt på kundegrupper ... 115
Note 8 Engasjementer fordelt på geografiske områder ... 116
Note 9 Nedskrevne engasjementer fordelt på kundegrupper ... 118
Note 10 Nedskrivninger på utlån og garantier ... 118
Note 11 Nedskrivninger på utlån og garantier fordelt på kundegrupper ... 119
Note 12 Utvikling i nedskrivninger på utlån og garantier ... 119

Markedsrisiko

Note 13 Markedsrisiko ... 120
Note 14 Rentefølsomhet ... 121
Note 15 Valutaposisjoner ... 122
Note 16 Finansielle derivater ... 122

Likviditetsrisiko

Note 17 Likviditetsrisiko ... 124

Forsikringsrisiko

Note 18 Forsikringsrisiko ... 126

Resultatregnskap

Note 19 Netto renteinntekter ... 132
Note 20 Renter på enkelte balanseposter ... 132
Note 21 Netto provisjonsinntekter ... 133
Note 22 Andre inntekter ... 133
Note 23 Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi ... 134
Note 24 Lønn og andre personalkostnader ... 134
Note 25 Andre kostnader ... 135
Note 26 Avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler ... 135
Note 27 Pensjoner ... 136
Note 28 Antall ansatte/årsverk ... 138
Note 29 Skatt ... 139

Balanse

Note 30 Klassifikasjon av finansielle instrumenter ... 142
Note 31 Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost ... 143
Note 32 Finansielle instrumenter til virkelig verdi ... 145
Note 33 Motregning ... 149
Note 34 Aksjer ... 150
Note 35 Gjenkjøpsavtaler og utlån av verdipapirer ... 151
Note 36 Mottatte verdipapirer som kan selges eller pantsettes ... 152
Note 37 Finansielle eiendeler og forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen ... 152
Note 38 Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall ... 153
Note 39 Investeringseiendommer ... 155
Note 40 Investering i tilknyttede selskaper ... 157
Note 41 Immaterielle eiendeler ... 158
Note 42 Goodwill ... 159
Note 43 Varige driftsmidler ... 161
Note 44 Leieavtaler ... 162
Note 45 Andre eiendeler ... 163
Note 46 Innskudd fra kunder fordelt på kundegrupper ... 163
Note 47 Verdipapirgjeld ... 164
Note 48 Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån ... 165
Note 49 Avsetninger ... 166
Note 50 Annen gjeld ... 166

Øvrige opplysninger

Note 51 Godtgjørelser og lignende ... 167
Note 52 Opplysninger om nærstående parter ... 173
Note 53 Resultat per aksje ... 175
Note 54 Største aksjeeiere ... 175
Note 55 Forretninger utenfor balansen, betingede utfall og hendelser etter balansedagen ... 176

DNB ASA

Resultatregnskap ... 178
Balanser ... 178
Endring i egenkapital ... 178
Kontantstrømoppstilling ... 179
Regnskapsprinsipper ... 179

Noter til regnskapet

Note 1 Utbytte/konsernbidrag fra datterselskaper ... 180
Note 2 Godtgjørelser og lignende ... 180
Note 3 Skatt ... 180
Note 4 Eierinteresser i konsernselskaper ... 181
Note 5 Fordringer på og gjeld til andre konsernselskaper ... 181
Note 6 Aksjer i DNB ASA eid av medlemmer av styrende organer og ledende ansatte ... 182

Styrets underskrifter ... 182
Erklæring i henhold til verdipapirhandelloven ... 183

RESULTATREGNSKAP

		DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	Note	2013	2012 [1]
Sum renteinntekter	19	60 404	63 068
Sum rentekostnader	19	30 212	35 853
Netto renteinntekter	19	**30 192**	**27 216**
Provisjonsinntekter m.v.	21	9 772	9 299
Provisjonskostnader m.v.	21	2 379	2 337
Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi	23	5 032	3 910
Netto gevinster på eiendeler i DNB Livsforsikring		14 759	14 219
Garantert avkastning, styrket premiereserve og tildeling til forsikringstagere i DNB Livsforsikring		14 205	13 187
Premieinntekter m.v. som inngår i risikoresultatet i DNB Livsforsikring		5 379	5 102
Erstatninger m.v. som inngår i risikoresultatet i DNB Livsforsikring		4 913	5 421
Premieinntekter, DNB Skadeforsikring		1 392	1 250
Erstatninger m.v., DNB Skadeforsikring		975	925
Resultat investeringer etter egenkapitalmetoden	40	362	789
Netto gevinster på investeringseiendom	39	(86)	(340)
Andre inntekter	22	2 288	2 141
Netto andre driftsinntekter		**16 427**	**14 501**
Sum inntekter		**46 619**	**41 717**
Lønn og andre personalkostnader	24	11 307	10 987
Andre kostnader	25	7 850	7 451
Avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler	26	2 719	2 322
Sum driftskostnader		**21 875**	**20 760**
Driftsresultat før nedskrivninger og skatt		**24 744**	**20 957**
Netto gevinster varige og immaterielle eiendeler		151	(1)
Nedskrivninger på utlån og garantier	10, 11	2 185	3 179
Driftsresultat før skatt		**22 709**	**17 776**
Skattekostnad	29	5 188	4 081
Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt		4	96
Resultat for regnskapsåret		**17 526**	**13 792**
Resultat/utvannet resultat per aksje (kroner)	53	10,76	8,48
Resultat per aksje for virksomhet holdt for salg (kroner)	53	0,00	0,06
Resultat per aksje for videreført virksomhet eksklusive virksomhet holdt for salg (kroner)	53	10,76	8,42

1) Som følge av prinsippendring er enkelte tall i sammenligningsperioder omarbeidet. Se nærmere omtale i Regnskapsprinsipper.

TOTALRESULTAT

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012 [1]
Resultat for regnskapsåret	**17 526**	**13 792**
Aktuarielle gevinster og tap, etter skatt	(469)	2 947
Verdiregulering eiendom	124	45
Totalresultat allokert til kunder (livsforsikring)	(124)	(45)
Øvrige resultatelementer som ikke vil bli reklassifisert til resultatet, etter skatt	(469)	2 947
Valutakurseffekt ved omregning av utenlandsk virksomhet	3 478	(1 216)
Sikring av nettoinvestering, etter skatt	(2 425)	1 006
Øvrige resultatelementer som senere kan bli reklassifisert til resultatet, etter skatt	1 053	(210)
Øvrige resultatelementer for regnskapsåret	**584**	**2 736**
Totalresultat for regnskapsåret	**18 110**	**16 528**

1) Som følge av prinsippendring er enkelte tall i sammenligningsperioder omarbeidet. Se nærmere omtale i Regnskapsprinsipper.

BALANSER

			DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	Note	31.12.13	31.12.12 [1)]	01.01.12 [1)]
Eiendeler				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	30, 31, 32	167 171	298 892	224 581
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7, 8, 30, 31, 32, 33	180 882	37 136	28 754
Utlån til kunder	7, 8, 30, 31, 32, 33	1 340 831	1 297 892	1 279 259
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	30, 32, 36	260 338	224 750	177 980
Aksjer	30, 32, 34, 36	47 252	48 288	53 012
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen	30, 32, 37	35 512	28 269	23 776
Finansielle derivater	16, 30, 32, 33	130 939	152 024	96 693
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	30, 31, 38	152 883	157 330	166 965
Investeringseiendommer	39	33 331	39 496	42 796
Investering i tilknyttede selskaper	40	3 113	2 882	2 189
Immaterielle eiendeler	41, 42	6 511	6 718	7 003
Utsatt skattefordel	29	1 104	1 123	643
Varige driftsmidler	43	12 498	10 825	6 336
Eiendeler holdt for salg		225	417	1 054
Andre eiendeler	45	16 847	14 200	14 916
Sum eiendeler		**2 389 438**	**2 320 241**	**2 125 959**
Gjeld og egenkapital				
Gjeld til kredittinstitusjoner	30, 31, 32, 33	234 219	251 388	279 553
Innskudd fra kunder	30, 31, 32, 33, 46	867 904	810 959	740 036
Finansielle derivater	16, 30, 32, 33	111 310	118 714	64 365
Verdipapirgjeld	30, 31, 32, 47	711 555	708 047	635 157
Forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen	18, 37	35 512	28 269	23 776
Forpliktelser til forsikringstagere i DNB Livsforsikring	18	230 906	221 185	212 271
Forsikringsforpliktelser, DNB Skadeforsikring	18	1 958	1 780	1 589
Betalbar skatt	29	3 277	6 831	634
Utsatt skatt	29	2 654	1 284	3 486
Annen gjeld	30, 50	16 132	18 451	17 767
Forpliktelser holdt for salg		53	76	383
Avsetninger	49	1 454	770	570
Pensjonsforpliktelser	27	4 001	3 904	8 019
Ansvarlig lånekapital	30, 31, 32, 48	26 276	21 090	24 163
Sum gjeld		**2 247 211**	**2 192 749**	**2 011 769**
Aksjekapital		16 278	16 269	16 260
Overkurs		22 609	22 609	22 609
Annen egenkapital		103 340	88 614	75 321
Sum egenkapital		**142 227**	**127 492**	**114 190**
Sum gjeld og egenkapital		**2 389 438**	**2 320 241**	**2 125 959**
Forretninger utenfor balansen, betingede utfall og hendelser etter balansedagen	55			

1) Som følge av prinsippendring er enkelte tall i sammenligningsperioder omarbeidet. Se nærmere omtale i Regnskapsprinsipper.

ENDRING I EGENKAPITAL

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Aksje-kapital [1]	Overkurs	Aktuarielle gevinster og tap	Revaluerings-reserve fast eiendom	Valutakurs-omregnings-reserve	Netto-investerings-sikrings-reserve	Opptjent egen-kapital [1]	Sum egen-kapital [1]
Balanse per 31. desember 2011	**16 260**	**22 609**		**0**	**(865)**	**300**	**79 511**	**117 815**
Implementering av endret IAS 19 - Ytelser til ansatte [2]			(3 625)					(3 625)
Balanse per 1. januar 2012	**16 260**	**22 609**	**(3 625)**	**0**	**(865)**	**300**	**79 511**	**114 190**
Resultat for perioden							13 792	13 792
Øvrige resultatelementer			2 947	45	(1 216)	1 006		2 782
Øvrige resultatelementer allokert til kunder (livsforsikring)				(45)				(45)
Totalresultat for perioden	0	0	2 947	0	(1 216)	1 006	13 792	16 528
Utbetalt utbytte for 2011 (2,00 kr per aksje)							(3 258)	(3 258)
Akkumulert valutakursreserve i Pres-Vac					2		(2)	0
Endring i beholdning av egne aksjer	9						23	32
Balanse per 31. desember 2012, omarbeidet	**16 269**	**22 609**	**(678)**	**0**	**(2 079)**	**1 306**	**90 066**	**127 492**
Balanse per 31. desember 2012	**16 269**	**22 609**		**0**	**(2 079)**	**1 306**	**89 931**	**128 035**
Implementering av endret IAS 19 - Ytelser til ansatte [2]			(678)				135	(543)
Balanse per 31. desember 2012, omarbeidet	**16 269**	**22 609**	**(678)**	**0**	**(2 079)**	**1 306**	**90 066**	**127 492**
Resultat for perioden							17 526	17 526
Øvrige resultatelementer			(469)	124	3 478	(2 425)		708
Øvrige resultatelementer allokert til kunder (livsforsikring)				(124)				(124)
Totalresultat for perioden	0	0	(469)	0	3 478	(2 425)	17 526	18 110
Utbetalt utbytte for 2012 (2,10 kr per aksje)							(3 420)	(3 420)
Valutakursreserve resultatført					(1)			(1)
Endret rapporteringsvaluta DNB Invest Denmark					7		(7)	0
Endring i beholdning av egne aksjer	10						37	47
Balanse per 31. desember 2013	**16 278**	**22 609**	**(1 147)**	**0**	**1 404**	**(1 119)**	**104 201**	**142 227**

1) Herav beholdning av egne aksjer som ledd i Markets' tradingaktivitet:

Balanse per 31. desember 2012	*(19)*						*(118)*	*(137)*
Endring i beholdning av egne aksjer	*10*						*37*	*47*
Reversering av resultatførte markedsverdijusteringer							*(16)*	*(16)*
Balanse per 31. desember 2013	*(10)*						*(97)*	*(107)*

2) Se Regnskapsprinsipper.

Overkurs og Annen egenkapital kan anvendes i samsvar med allmennaksjelovens bestemmelser.

Aksjekapitalen i DNB ASA er 16 287 988 610 kroner fordelt på 1 628 798 861 aksjer, hver pålydende 10 kroner.

Generalforsamlingen 30. april 2013 ga styret i DNB ASA fullmakt til å kjøpe egne aksjer for samlet pålydende inntil 732 959 487 kroner svarende til 4,5 prosent av aksjekapitalen. Aksjene kan kjøpes i markedet over børs. Hver aksje kan kjøpes til kurser mellom 10 og 150 kroner. Fullmakten er gyldig i tolv måneder fra 30. april 2013. Ervervede aksjer skal innløses i henhold til reglene om kapitalnedsettelse. Det er inngått avtale med staten v/Nærings- og fiskeridepartementet som innebærer at det ved innløsning av ervervede aksjer skal foretas en forholdsmessig innløsning av aksjer tilhørende staten slik at statens eierandel holdes konstant.

Styret i DNB ASA har foreslått et utbytte på 2,70 kroner per aksje for 2013. Se Note 1 til regnskapet for DNB ASA.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Operasjonelle aktiviteter		
Netto utbetaling av lån til kunder	(11 368)	(40 656)
Innbetaling av renter fra kunder	53 483	56 429
Netto innbetaling av innskudd fra kunder	29 904	81 967
Utbetaling av renter til kunder	(15 336)	(18 842)
Netto utbetaling av lån til kredittinstitusjoner	(158 476)	(35 561)
Innbetaling av renter fra kredittinstitusjoner	1 375	1 391
Utbetaling av renter til kredittinstitusjoner	(2 368)	(3 166)
Netto inn-/utbetaling ved salg av finansielle eiendeler til investerings- eller tradingformål	20 257	(10 775)
Innbetaling av renteinntekter, verdipapirer	4 998	4 069
Netto innbetaling av provisjonsinntekter	7 376	6 983
Utbetaling til drift	(19 285)	(18 213)
Betalt skatt	(7 648)	(542)
Innbetaling av premier	21 098	18 503
Netto utbetaling ved flytting av premiereserver	(1 338)	(987)
Utbetaling av erstatninger	(14 523)	(14 640)
Annen utbetaling	(5 016)	(863)
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	**(96 866)**	**25 097**
Investeringsaktiviteter		
Netto utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	(3 881)	(6 984)
Netto inn-/utbetaling, investeringseiendom	1 061	(399)
Innbetaling ved salg av langsiktige investeringer i aksjer	642	0
Utbetaling ved kjøp av langsiktig investering i aksjer	(16)	0
Utbytte fra langsiktige investeringer i aksjer	319	97
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	**(1 875)**	**(7 286)**
Finansieringsaktiviteter		
Innbetaling ved utstedelse av obligasjons- og sertifikatgjeld (se note 47)	996 386	941 280
Utbetaling ved forfall av obligasjons- og sertifikatgjeld (se note 47)	(1 031 094)	(861 109)
Utbetaling av renter på obligasjons- og sertifikatgjeld	(12 219)	(12 726)
Innbetaling ved opptak av ansvarlig lånekapital (se note 48)	7 528	5 525
Tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital (se note 48)	(3 709)	(8 082)
Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	(749)	(1 028)
Utbetaling av utbytte	(3 420)	(3 258)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	**(47 277)**	**60 603**
Valutakurseffekt på kontanter og kontantekvivalenter	**13 934**	**(3 468)**
Sum kontantstrøm	**(132 085)**	**74 946**
Kontanter per 1. januar	304 247	229 301
Netto inn-/utbetaling av kontanter	(132 085)	74 946
Kontanter per 31. desember *)	172 162	304 247
**) Herav: Kontanter og fordringer på sentralbanker*	*167 171*	*298 892*
Fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist 1)	*4 991*	*5 355*

1) Balanseført som "Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner".

Kontantstrømanalysen viser innbetalinger og utbetalinger av kontanter og kontantekvivalenter gjennom året. Oppstillingen er utarbeidet i henhold til direktemetoden. Kontantstrømmene er klassifisert som operasjonelle aktiviteter, investeringsaktiviteter eller finansieringsaktiviteter. Balansepostene er justert for effekter av valutakursendringer. Kontanter er definert som kontanter og fordringer på sentralbanker, samt fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Innhold

1. Selskapsinformasjon
2. Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet
3. Endringer i regnskapsprinsipper og presentasjon
4. Konsolidering
   - Datterselskaper
   - Tilknyttede selskaper
   - Omregning av transaksjoner i utenlandsk valuta
5. Virksomhetssammenslutninger
   - Virksomhet holdt for salg
6. Inntektsføring i resultatregnskapet og i totalresultatet
7. Finansielle instrumenter
   - Innregning og fraregning
   - Klassifikasjon og presentasjon
   - Fastsettelse av virkelig verdi
   - Nedskrivning av finansielle eiendeler
8. Sikringsbokføring
9. Motregning
10. Leieavtaler
    - DNB som utleier
    - DNB som leietager
11. Investeringseiendommer og varige driftsmidler
12. Immaterielle eiendeler
    - Goodwill
    - Utvikling av IT-systemer og programvare
13. Nedskrivning av materielle og immaterielle eiendeler
14. Pensjoner
    - Ytelsesbasert ordning
    - Innskuddsbasert ordning
15. Inntektsskatt
16. Forpliktelser til forsikringstagerne
    - Forsikringstekniske avsetninger i livsforsikring
    - Forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikring
17. Segmentinformasjon
18. Restrukturering
19. Kontantstrømoppstilling
20. Egenkapital og kapitaldekning
    - Foreslått utbytte
    - Kapitaldekning
21. Vedtatte, ikke ikrafttrådte standarder og fortolkninger

1. SELSKAPSINFORMASJON

DNB ASA er et norsk allmennaksjeselskap notert på Oslo Børs. Konsernregnskapet for 2013 ble godkjent av styret 12. mars 2014.

DNB-konsernet tilbyr banktjenester, verdipapir- og investeringstjenester og forsikrings- og forvaltningstjenester for person- og bedriftsmarkedet i Norge og internasjonalt.

Konsernets hovedkontor har besøksadresse Dronning Eufemias gate 30, Bjørvika, Oslo.

2. GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

DNB avlegger konsernregnskap for 2013 i samsvar med IFRS, International Financial Reporting Standards, som er godkjent av EU.

Konsernregnskapet er basert på historisk kost-prinsippet med unntak av: finansielle eiendeler og forpliktelser (herunder finansielle derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet, investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom. Konsernregnskapet er presentert i norske kroner. Om ikke annet er angitt, avrundes verdiene til nærmeste million.

Konsernets balanseoppstilling er i hovedsak basert på en vurdering av balansepostenes likviditet.

3. ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER OG PRESENTASJON

Ny organisasjon og styringsmodell i DNB har fra og med tredje kvartal 2013 medført endringer i sammensetningen av rapporteringspliktige segmenter. Finansiell styring i DNB er orientert mot de ulike kundesegmentene. Oppfølging av det totale kundeforholdet og lønnsomhet i kundesegmentene er viktige dimensjoner ved strategiske prioriteringer og allokering av ressursene. Rapporterte tall for de ulike segmentområdene reflekterer konsernets samlede salg av produkter og tjenester til de aktuelle kundesegmentene.

Konsernet rapporterer i henhold til segmentene Personkunder, Små og mellomstore bedriftskunder, Store bedrifter og internasjonale kunder, Egenhandel, Tradisjonelle pensjonsprodukter og Øvrig virksomhet (konsernfunksjoner inkludert elimineringer). Presentasjonen i note 3 Segmenter er endret tilsvarende, herunder sammenlignbare tall. Endringene har betydning kun for presentasjonen av de enkelte segmentenes resultat og påvirker ikke presentasjonen av resultatregnskapet for konsernet.

Det vises til Note 3 Segmenter for en nærmere beskrivelse av prinsipper for allokering av kostnader og kapital.

Nedenfor fremgår nye standarder, endringer og tolkninger som er tatt i bruk fra og med regnskapsåret 2013:

Endringer i IFRS 7 Opplysninger - Motregning av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser

Det skal gis noteopplysninger slik at regnskapsbrukerne skal kunne vurdere virkningen eller den potensielle virkningen som motregning av finansielle eiendeler og forpliktelser har på selskapets balanse. Opplysningskravene gjelder for finansielle instrumenter som er motregnet i henhold til IAS 32, og når det foreligger juridiske avtaler om motregning. Se note 33 Motregning.

IFRS 13 Virkelig verdi-måling

IFRS 13 Virkelig verdi-måling, angir prinsipper og veiledning for måling av virkelig verdi for eiendeler og forpliktelser som andre standarder krever eller tillater målt til virkelig verdi. Standarden endrer ikke når det er påkrevd eller tillatt å benytte virkelig verdi-måling. IFRS 13 gjelder ved både førstegangs innregning og etterfølgende målinger. De nye reglene påvirker ikke konsernets resultat eller balanse i vesentlig grad, men innvirker på konsernets noteopplysninger i kvartals- og årsregnskap. Se note 31 Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost og note 32 Finansielle instrumenter til virkelig verdi, for ytterligere informasjon.

Regnskapsprinsipper (forts.)

Endringer i IAS 1 Presentasjon av finansregnskap

Endringene i IAS 1 medfører at elementer som presenteres i oppstillingen over øvrige resultatelementer i totalresultatet, skal grupperes med utgangspunkt i om postene kan omklassifiseres til resultatet på et fremtidig tidspunkt eller ikke. Endringen påvirker kun presentasjonen av totalresultatet.

Endringer i IAS 19 Ytelser til ansatte

Endringene i IAS 19 gjelder regnskapsføring og presentasjon av konsernets ytelsesbaserte pensjonsordninger. En av hovedendringene er at det ikke lenger er tillatt å benytte en korridorløsning for periodisering av estimatavvik. Aktuarmessige gevinster og tap må regnskapsføres i totalresultatet i den perioden de oppstår.

Kostnaden ved pensjonsopptjeningen for inneværende og tidligere perioder, gevinster og tap ved oppgjør og netto renteinntekter/-utgifter skal regnskapsføres i resultatregnskapet.

For å beregne pensjonskostnaden angir standarden at diskonteringsrenten skal benyttes på netto pensjonsforpliktelser i stedet for å benytte forventet avkastning på pensjonsmidlene.

I tillegg ble det gjort endringer i opplysningskravet for ytelsesbaserte pensjonsordninger. Se note 27 Pensjoner, for mer informasjon.

Konsernet hadde ved utgangen av 2012 ikke regnskapsførte estimatavvik på 543 millioner kroner etter skatt. Beløpet reduserte konsernets egenkapital 1. januar 2013. Oppstillingen på side 97 viser sammenlignbare tall for 2012, med implementeringseffekt 1. januar 2012.

4. KONSOLIDERING

I konsernregnskapet for DNB ASA ("DNB") inngår DNB Bank ASA, DNB Livsforsikring ASA, DNB Asset Management Holding AS og DNB Skadeforsikring AS, alle med underliggende datterselskaper.

Regnskapsprinsippene anvendes konsistent ved innarbeiding av eierinteresser i datterselskaper og er basert på de samme rapporteringsperiodene som for morselskapet.

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet elimineres konserninterne transaksjoner, balanser og gevinster og tap på transaksjoner mellom enheter i konsernet.

Datterselskaper

Datterselskaper defineres som selskaper hvor DNB har kontroll gjennom direkte eller indirekte eierinteresser eller andre forhold. Normalt antas DNB å inneha kontroll når direkte eller indirekte eierinteresser i et annet selskap utgjør mer enn 50 prosent, men DNB vurderer også hvorvidt konsernet har faktisk kontroll. For selskaper hvor eierandelen er 50 prosent og under gjør DNB en vurdering av om andre forhold tilsier at det foreligger faktisk kontroll. Datterselskaper konsolideres fra det tidspunkt kontroll oppnås, og inntil kontroll opphører.

Tilknyttede selskaper

Tilknyttede selskaper er selskaper der DNB har betydelig innflytelse, dvs. kan påvirke finansielle og operasjonelle beslutninger i selskapet, men ikke har kontroll, alene eller sammen med andre, over selskapet. DNB har som utgangspunkt at man har betydelig innflytelse i selskaper hvor konsernet har en investering med eierandel på mellom 20 og 50 prosent.

Tilknyttede selskaper vurderes etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Investeringen innregnes til anskaffelseskost på kjøpstidspunktet og justeres for etterfølgende endringer i konsernets andel av egenkapitalen i det tilknyttede selskapet. Eventuell goodwill inngår i anskaffelseskost. Konsernets andel av over- eller underskudd resultatføres og tillegges anskaffelseskostnad av investeringene sammen med andel av ikke resultatførte egenkapitalendringer. Konsernets andel av underskudd resultatføres ikke hvis balanseført verdi av investeringen blir negativ, med mindre konsernet har pådratt seg forpliktelser eller avgitt garantier for det tilknyttede selskapets forpliktelser.

Konsernet vurderer på hvert rapporteringstidspunkt om det foreligger objektive indikasjoner på verdifall. Hvis det foreligger slike indikasjoner på verdifall, testes investeringen for nedskrivning. Investeringens balanseførte verdi blir sammenlignet med gjenvinnbart beløp (det høyeste av virkelige verdi med fratrekk av salgskostnader og bruksverdi), og den balanseførte verdi nedskrives til gjenvinnbart beløp om nødvendig.

Konsernets andel av urealisert fortjeneste på transaksjoner mellom konsernet og dets tilknyttede selskaper elimineres. Det samme gjelder for urealiserte tap med mindre transaksjonen tilsier en nedskrivning av den overførte eiendelen.

Omregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Konsernets største enhet, DNB Bank ASA, har norske kroner som sin funksjonelle valuta. Utenlandske filialers og datterselskapers balanser i annen funksjonell valuta omregnes til norske kroner etter valutakurs på balansedagen. Resultatene omregnes etter valutakurser på transaksjonstidspunktene. Endringer i netto eiendeler som følge av valutakursendringer regnskapsføres som øvrige resultatelementer i totalresultatet.

Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til kurs på balansedagen. Verdiendringer for slike poster som følge av endret kurs mellom transaksjons- og balansedag, resultatføres.

5. VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNINGER

Ved overtagelse av virksomhet anvendes overtagelsesmetoden. Vederlaget måles til virkelig verdi. Direkte overtagelsesutgifter kostnadsføres når de oppstår, med unntak av emisjons- og låneopptaksutgifter.

Overtatte eiendeler og forpliktelser blir vurdert til virkelig verdi på tidspunkt for overtagelsen. Dersom vederlaget overstiger verdien av identifiserte eiendeler og forpliktelser, regnskapsføres differansen som goodwill. Se punkt 12 Immaterielle eiendeler for mer informasjon om goodwill. Dersom anskaffelseskost er lavere enn identifiserte eiendeler og forpliktelser, resultatføres differansen på transaksjonstidspunktet.

Ved trinnvise oppkjøp av datterselskaper vil konsernet måle tidligere eierandeler i selskapet til virkelig verdi umiddelbart før kontrollovergang, og eventuelle gevinster eller tap resultatføres.

Betingede vederlag vurderes til virkelig verdi uavhengig av sannsynligheten for at vederlaget vil bli betalt. Justering av vederlaget i etterfølgende perioder regnskapsføres i henhold til relevante standarder.

Virksomhet holdt for salg

Konsernet klassifiserer virksomhet som holdt for salg når balanseført verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon. Klassifisering som holdt for salg skjer fra det tidspunktet ledelsen har vedtatt en konkret plan for avhendelse av virksomheten i sin nåværende form og det vurderes som overveiende sannsynlig at salget blir gjennomført i løpet av kort tid.

Datterselskaper som er ervervet med tanke på videresalg, herunder selskaper overtatt som ledd i restrukturering av utlån, klassifiseres som holdt for salg umiddelbart dersom konsernet forventer å avhende selskapet.

Virksomhet holdt for salg vurderes til det laveste av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Overtatt virksomhet som umiddelbart klassifiseres som holdt for salg balanseføres ved førstegangsinnregning til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.

Resultat etter skatt fra slik virksomhet, som tilfredsstiller kriterier

Regnskapsprinsipper (forts.)

for ”avviklet virksomhet” i IFRS 5, presenteres separat på linjen "Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt" i konsernregnskapet. Totale eiendeler og total gjeld fra slik virksomhet presenteres hver for seg på linjene "Eiendeler holdt for salg" og "Forpliktelser holdt for salg" i konsernets balanseoppstilling.

6. INNTEKTSFØRING I RESULTATREGNSKAPET OG I TOTALRESULTATET

Renteinntekter inntektsføres ved bruk av effektiv rentemetode. Dette innebærer løpende inntektsføring av renter med tillegg av amortisering av etableringsgebyrer og eventuelt andre gebyrer som er å anse som en integrert del av den effektive renten.

Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte, marginale transaksjonskostnader som ikke betales direkte av kunden, samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid.

Inntektsføring av renter etter effektiv rentemetode benyttes både for balanseposter som vurderes til amortisert kost, og balanseposter som vurderes til virkelig verdi over resultatet, med unntak av etableringsgebyrer på utlån til virkelig verdi, som inntektsføres når de opptjenes. Renteinntekter på nedskrevne engasjementer beregnes som effektiv rente av nedskrevet verdi.

Renteinntekter på finansielle instrumenter presentert som utlån innregnes i linjen for "Netto renteinntekter”.

I "Netto andre driftsinntekter" inngår blant annet gebyrer og provisjoner knyttet til betalingsformidling, kapitalforvaltning inklusive suksesshonorar, kredittformidling, eiendomsmegling, corporate finance, verdipapirtjenester, forsikring og leieinntekter fra investeringseiendommer. Kredittformidlingsinntekter omfatter syndikeringsinntekter i form av gebyrer og provisjoner fra transaksjoner hvor DNB arrangerer lånene uten selv å beholde noen del av lånet eller deltar i lånesyndikatet og mottar en kompensasjon utover den effektive renten som tilfaller øvrige deltagere. Gebyrer som ikke inngår i effektiv rente beregning samt provisjoner, inntektsføres i perioden tjenesten er levert eller oppdraget er fullført.

Suksesshonorar resultatføres når honorarene med stor grad av sikkerhet er opptjente og kan måles på en pålitelig måte.

Gebyrer som inngår ved etablering av finansielle garantier inntektsføres over garantienes løpetid under "Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi".

Utbytte fra investeringer resultatføres på det tidspunktet utbyttet er vedtatt på generalforsamlingen.

Inntekter fra netto resultat på finansielle instrumenter til virkelig verdi med verdiendring over resultatet er beskrevet under punkt 7 Finansielle instrumenter og netto inntekter fra investeringseiendom under punkt 11 Investeringseiendommer og varige driftsmidler.

Elementer som presenteres i oppstillingen over øvrige resultatelementer i totalresultatet, grupperes med utgangspunkt i om postene kan omklassifiseres til resultatet på et fremtidig tidspunkt eller ikke.

7. FINANSIELLE INSTRUMENTER

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres på det tidspunkt konsernet blir part i instrumentenes kontraktsmessige betingelser.

Fraregning av finansielle eiendeler

Konsernet inngår avtaler som innebærer at eiendeler overføres til motpart, men hvor deler av eller all risiko og avkastning knyttet til eierskapet av den overførte eiendelen beholdes av konsernet. Hvis det vesentligste av risiko og avkastning er beholdt, fraregnes ikke den finansielle eiendelen, men balanseføres til en verdi begrenset til det beløpet konsernet er eksponert for. En slik avtale kan for eksempel innebære overføring av en låneportefølje hvor konsernet gjennom å garantere for all risiko i porteføljen eller ved inngåelse av en ”total-return swap” likevel beholder risiko og avkastning knyttet til den overførte porteføljen.

Fraregning av finansielle forpliktelser

Finansielle forpliktelser fraregnes på det tidspunkt rettighetene til de kontraktsmessige betingelsene er innfridd, kansellert eller utløpt.

Gjenkjøps- og salgsavtaler

Verdipapirer som er kjøpt med en avtale om tilbakesalg og verdipapirer som er solgt med en avtale om tilbakekjøp, innregnes og fraregnes i hovedsak ikke, da risiko og avkastning forbundet med eierskapet til eiendelene normalt ikke er overtatt eller overført. Slike transaksjoner omfatter i hovedsak rentebærende verdipapirer.

Mottatte verdipapirer, inkludert sikkerhetsstillelser, registreres utenfor balansen uavhengig av om konsernet har lov til å selge eller pantsette verdipapiret. Ved salg av mottatte verdipapirer vil konsernet regnskapsføre en forpliktelse i balansen. Se note 36 Mottatte verdipapirer som kan selges eller pantsettes.

Overførte verdipapirer hvor mottager har rett til å selge eller pantsette papiret, presenteres som verdipapirer i konsernets balanse og er spesifisert i note 35 Gjenkjøpsavtaler og utlån av verdipapirer.

Verdipapirinnlån og -utlån

Transaksjonene omfatter i hovedsak innlån eller utlån av aksjer. Avtaler om verdipapirinnlån og -utlån inngås som regel med sikkerhet i kontanter eller verdipapirer.

Aksjer som er mottatt eller overført i slike transaksjoner, innregnes og fraregnes i hovedsak ikke, da risiko og avkastning forbundet med eierskapet til eiendelen normalt ikke er overtatt eller overført.

Mottatte aksjer, inkludert sikkerhetsstillelse, registreres utenfor balansen uavhengig av om konsernet har lov til å selge eller pantsette verdipapirene på nytt. Ved salg av mottatte verdipapirer, vil konsernet regnskapsføre en forpliktelse i balansen. Se note 36 Mottatte verdipapirer som kan selges eller pantsettes.

Overførte aksjer og sikkerhetsstillelser som mottager har rett til å selge eller pantsette, presenteres som aksjer eller verdipapirer i konsernets balanse og er spesifisert i note 35 Gjenkjøpsavtaler og utlån av verdipapirer.

Klassifikasjon og presentasjon

Ved første gangs regnskapsføring blir finansielle eiendeler klassifisert i en av de følgende kategorier avhengig av typen instrument og formålet med investeringen:

- finansielle eiendeler holdt for tradingformål og derivater balanseført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
- finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
- finansielle derivater utpekt som sikringsinstrumenter
- utlån og fordringer, balanseført til amortisert kost
- holde til forfall investeringer, balanseført til amortisert kost

Ved første gangs regnskapsføring blir finansielle forpliktelser klassifisert i en av de følgende kategorier:

- finansielle forpliktelser holdt for tradingformål og derivater balanseført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
- finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
- finansielle derivater utpekt som sikringsinstrumenter
- andre finansielle forpliktelser balanseført til amortisert kost

Regnskapsprinsipper (forts.)

Retningslinjer for klassifikasjon i ulike porteføljer i DNB-konsernet fremkommer nedenfor.

Finansielle eiendeler og forpliktelser i tradingporteføljen
Finansielle instrumenter i tradingporteføljen innregnes til virkelig verdi eksklusive transaksjonskostnader. Virkelig verdi vil normalt være transaksjonsprisen, med mindre en annen verdi kan begrunnes ut fra observerbare markedstransaksjoner. Se avsnitt under om fastsettelse av virkelig verdi ved etterfølgende verdimåling.

Verdiendringer på de finansielle instrumentene inngår i "Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi" i resultatregnskapet. Renteinntekter og -kostnader for rentebærende instrumenter inngår i "Netto renteinntekter" basert på effektiv rentemetode.

Verdiendringer på finansielle instrumenter innen livsforsikring inngår i "Netto gevinster på eiendeler i DNB Livsforsikring".

Finansielle derivater presenteres som en eiendel dersom markedsverdien er positiv og som en forpliktelse dersom markedsverdien er negativ.

Tradingporteføljen omfatter i hovedsak finansielle eiendeler i Markets og finansielle derivater med unntak for derivater som anvendes til sikringsformål. I tillegg inneholder porteføljen verdipapirinnlån og innskudd der instrumentene benyttes aktivt i rente- og likviditetsstyringen og har kort gjenværende løpetid.

Finansielle eiendeler og forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
Finansielle instrumenter i porteføljen innregnes til virkelig verdi eksklusive transaksjonskostnader. Virkelig verdi vil normalt være transaksjonsprisen, med mindre en annen verdi kan begrunnes ut fra observerbare markedstransaksjoner. Se avsnitt under om fastsettelse av virkelig verdi ved etterfølgende verdimåling. Finansielle instrumenter klassifiseres i denne kategorien dersom en av følgende kriterier er oppfylt:

- klassifiseringen eliminerer eller i vesentlig grad reduserer måleinkonsistens som ellers ville ha oppstått ved måling av eiendeler eller forpliktelser eller ved regnskapsføring av tilhørende gevinster eller tap på ulikt grunnlag
- de finansielle instrumentene er en del av en portefølje som styres og vurderes på bakgrunn av virkelig verdi i samsvar med en dokumentert risikohåndterings- eller investeringsstrategi.

Verdiendringer på de finansielle instrumentene inngår i "Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi" i resultatregnskapet. Renteinntekter og -kostnader knyttet til utlån bestemt regnskapsført til virkelig verdi og andre rentebærende instrumenter inngår i "Netto renteinntekter".

Verdiendringer på finansielle instrumenter innenfor livsforsikring inngår i "Netto gevinster på eiendeler i DNB Livsforsikring".

Porteføljene omfatter sertifikater og obligasjoner, aksjer, utlån med rentebinding utstedt i norske kroner, finansielle eiendeler der kunden bærer risikoen, finansielle omløpsmidler i livsforsikring, fastrenteverdipapirer i norske kroner som aksjeindekserte obligasjonsinnlån, bankinnskudd med aksjeavkastning og andre innlån med rentebinding i norske kroner.

Finansielle derivater utpekt som sikringsinstrument
Se punkt 8 Sikringsbokføring.

Utlån og fordringer balanseført til amortisert kost
Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost innregnes til transaksjonsprisen med tillegg for direkte transaksjonsutgifter. Resultatføring og etterfølgende verdimåling følger effektiv rentemetode. Den effektive rentemetoden er beskrevet under punkt 6 Inntektsføring.

Ved etterfølgende verdimåling fastsettes amortisert kost til nåverdien av kontraktfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid neddiskontert med den effektive renten.

Renteinntekter på finansielle instrumenter klassifisert som utlån inkluderes på linjen for "Netto renteinntekter" ved bruk av den effektive rentemetoden.

Verdiendringer som kan knyttes til identifiserte objektive indikasjoner på verdifall på balansedagen for utlån som balanseføres til amortisert kost og for porteføljene av utlån med rentebinding vurdert til virkelig verdi, inngår i "Nedskrivninger på utlån og garantier".

Øvrige verdiendringer på porteføljene av utlån med rentebinding vurdert til virkelig verdi og verdiendringer på utlån i tradingporteføljen inngår på linjen "Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi".

Holde til forfall investeringer balanseført til amortisert kost
Holde til forfall investeringer vurderes til amortisert kost og innregnes til transaksjonsprisen med tillegg for direkte transaksjonsutgifter. Resultatføring og etterfølgende verdimåling følger effektiv rentemetode. Den effektive rentemetoden er beskrevet under punkt 6 Inntektsføring.

Ved etterfølgende verdimåling fastsettes amortisert kost til nåverdien av kontraktfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid neddiskontert med den effektive renten.

Renteinntekter knyttet til instrumentene inngår i "Netto renteinntekter" ved bruk av den effektive rentemetoden.

Kategorien omfatter i hovedsak den internasjonale obligasjonsporteføljen i Markets og investeringer i obligasjoner i DNB Livsforsikring.

Andre finansielle forpliktelser balanseført til amortisert kost
Finansielle forpliktelser vurdert til amortisert kost innregnes til transaksjonsprisen med tillegg for direkte transaksjonsutgifter.

Rentekostnader på instrumentene inngår i "Netto renteinntekter" basert på effektiv rentemetode.

Kategorien omfatter innskudd fra kunder og kredittinstitusjoner, utstedte sertifikater, obligasjoner, ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonsinnlån.

Utstedte finansielle garantier
Kontrakter som medfører at konsernet må godtgjøre innehaveren for et tap som følge av at en spesifikk debitor unnlater å betale i samsvar med betingelsene i et gjeldsinstrument, klassifiseres som utstedte finansielle garantier.

Ved førstegangs regnskapsføring av utstedte finansielle garantier balanseføres garantiene til mottatt vederlag for garantien.

Ved etterfølgende måling vurderes utstedte finansielle garantier til det høyeste beløp av mottatt vederlag for garantien med fradrag for eventuelle resultatførte amortiseringer og beste estimat for vederlag ved eventuell innfrielse av garantien.

Ved utstedelse av finansielle garantier balanseføres vederlaget for garantien under "Avsetninger" i balansen. Endring i balanseført verdi av finansielle garantier inngår på linjen "Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi", bortsett fra verdiendring på garantier som inngår i engasjementer som er individuelt nedskrevet. Verdiendring for slike garantier er inkludert i "Nedskrivninger på utlån og garantier".

Fastsettelse av virkelig verdi

Virkelig verdi er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet. Finansielle eiendeler og forpliktelser i aktive markeder verdsettes til den

Regnskapsprinsipper (forts.)

prisen som er innenfor kjøpskurs-salgskurs-marginen og som er mest representativ for virkelig verdi på måletidspunktet. I de fleste tilfeller utgjør kjøps- og salgskurser for disse instrumenter den mest representative prisen for henholdsvis eiendeler og forpliktelser. Derivater som vurderes netto, verdsettes til midtkurser på balansedagen.

Finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi, verdsettes på daglig basis med unntak av noen finansielle instrumenter som verdsettes på måneds- eller kvartalsbasis. Direkte observerbare priser i markedet brukes i så stor utstrekning som mulig. Verdsettelsene for de ulike typene finansielle instrumenter er basert på anerkjente metoder og modeller. Prisene og inputparameterne som benyttes, kontrolleres og vurderes basert på etablerte rutiner og kontrollprosedyrer.

Kontrollmiljøet knyttet til virkelig verdi-måling av finansielle instrumenter er en integrert del av selskapets regnskapsrapportering. Det utføres en rekke kontroller på daglig basis, herunder kontroll av dag 1-resultat på handlede posisjoner samt kontroll av inputparametere som er sentrale i verdsettelsen. Ved måneds- og kvartalsslutt blir det utført utvidede kontroller for å sikre at verdsettelsene er i tråd med prinsippene for måling av virkelig verdi inklusive endringsanalyser. Det gis spesiell oppmerksomhet til verdsettelser i nivå 3-kategorien der effektene kan være vesentlige eller særlig utfordrende. For vesentlige eiendeler i denne kategorien utarbeides det i tillegg en beskrivelse av verdsettelsesprinsipper, effekter for kvartalet og eventuelle utfordringer i verdsettelsen. Dette presenteres for konsernets ledelse, revisjon og Styreutvalg for revisjon og risikostyring.

Instrumenter som omsettes i et aktivt marked
For instrumenter som handles i et aktivt marked, benyttes den noterte prisen innhentet fra enten en børs, en megler eller et prissettingsbyrå.

Markedet er aktivt dersom det er mulig å fremskaffe eksterne observerbare priser, kurser eller renter og disse prisene representerer faktiske og hyppige markedstransaksjoner.

Enkelte investeringer i aksjer, sertifikater og obligasjoner handles i aktive markeder.

Instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked
Finansielle instrumenter som ikke omsettes i aktive markeder verdsettes basert på ulike verdsettelsesteknikker og deles inn i to kategorier:

Verdsettelse basert på observerbare markedsdata:
- nylig observerte transaksjoner i det aktuelle instrumentet mellom informerte, villige og uavhengige parter
- instrumenter handlet i et aktivt marked, som substansielt er likt det instrumentet som verdsettes
- andre verdsettelsesteknikker hvor de vesentligste parametrene er basert på observerbare markedsdata.

Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata:
- estimerte kontantstrømmer
- vurdering av eiendeler og gjeld i selskaper
- modeller hvor vesentlige parametere ikke er basert på observerbare markedsdata
- eventuelle bransjestandarder.

Ved bruk av verdsettelsesteknikker justeres verdien for kreditt- og likviditetsrisiko. Prising av risiko for tilsvarende instrumenter legges til grunn for vurderingen.

Nedskrivning av finansielle eiendeler
På hvert rapporteringstidspunkt vurderer konsernet om det foreligger objektive indikasjoner på verdifall. En finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler nedskrives hvis det foreligger objektive indikasjoner på verdifall. Objektive indikasjoner på verdifall omfatter:
- vesentlige finansielle problemer hos debitor,
- betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd,
- tilfeller der det anses som sannsynlig at debitor vil innlede gjeldsforhandling, eller
- andre konkrete forhold som har inntruffet.

Reforhandling av lånebetingelser for å underlette låntagers stilling regnes som en objektiv indikasjon på verdifall.

Individuelle nedskrivninger på utlån
Dersom det foreligger objektive indikasjoner for verdifall, beregnes nedskrivning på utlån som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets opprinnelige effektive rente. I samsvar med IAS 39 legges beste estimat til grunn for vurdering av fremtidige kontantstrømmer.

Individuelle nedskrivninger på utlån reduserer engasjementenes balanseførte verdi. Periodens nedskrivning resultatføres under "Nedskrivninger på utlån og garantier".

Gruppenedskrivninger på utlån
Utlån som ikke er individuelt nedskrevet, blir vurdert for verdifall samlet i gruppe. Vurderingen baseres på hvorvidt det foreligger objektive indikasjoner for verdifall som kan relateres til en gruppe av finansielle eiendeler.

Utlån er gruppert utfra like risiko- og verdiegenskaper, og i samsvar med inndeling av kundene etter hovedsektorer eller -næringer, samt risikoklasse. Beregning av nedskrivningsbehov foretas per gruppe av finansielle eiendeler med utgangspunkt i estimater for konjunktursituasjonen samt tapserfaring for de respektive gruppene.

Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes balanseførte verdi. For utlån resultatføres periodens endringer under "Nedskrivninger på utlån og garantier". Gruppenedskrivningene er på samme måte som individuelle nedskrivninger neddiskontert. Neddiskonteringsfaktoren er basert på observerte erfaringstall fra individuelle nedskrivninger. Det beregnes renter på nedskrevne gruppevurderte engasjementer etter samme prinsipper og basert på samme erfaringsgrunnlag som for individuelt vurderte engasjementer.

Overtagelse av eiendeler
Eiendeler som overtas i forbindelse med oppfølging av mislig-holdte og nedskrevne engasjementer, verdsettes ved overtagelsen til virkelig verdi. Slike eiendeler klassifiseres i balansen etter sin art. Eventuelle differanser mellom balanseført verdi på engasjementet og virkelig verdi av eiendelen resultatføres under "Nedskrivninger på utlån og garantier". Etterfølgende verdivurdering og klassifisering av resultateffekter følger prinsippene for den aktuelle balanseposten.

8. SIKRINGSBOKFØRING
Konsernet inngår sikringstransaksjoner for å styre renterisiko på langsiktige innlån og innskudd i utenlandsk valuta. Disse regnskapsføres som virkelig verdi-sikringer.

Ved individuell sikring eksisterer det en entydig, direkte og dokumentert sammenheng mellom verdisvingninger på sikringsobjektet som skyldes den sikrede risikoen, og verdisvingninger for det finansielle derivatet (sikringsinstrumentet).

Ved inngåelse av transaksjonen dokumenteres sammenhengen mellom sikringsinstrumentet og -objektet. I tillegg dokumenteres mål og strategi for sikringstransaksjonen. Endring i virkelig verdi relatert til

Regnskapsprinsipper (forts.)

sikret risiko for sikringsobjektet og instrumentet vurderes periodisk for å sikre nødvendig sikringseffektivitet. Sikringsinstrumentene vurderes til virkelig verdi og resultatføres under "Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi".

For sikringsobjektet regnskapsføres endring i virkelig verdi knyttet til den sikrede risiko som et tillegg eller fradrag i balanseført verdi av finansiell gjeld og eiendeler og resultatføres under "Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi".

Dersom sikringsforholdet avbrytes eller tilstrekkelig sikrings-effektivitet ikke kan verifiseres, amortiseres verdiendring tilknyttet sikringsobjektet over gjenværende løpetid.

DNB Bank ASA foretar en virkelig verdi-sikring av investeringer i utenlandske datterselskaper for å eliminere valutarisiko på investert beløp. Sikringsforretningene gjøres gjennom valutaswapper eller lange innlån i valuta. I konsernregnskapet regnskapsføres disse sikringsrelasjonene som sikring av netto investeringer i utenlandske datterselskaper.

9. MOTREGNING

Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser motregnes og presenteres med et nettobeløp i balansen bare når konsernet har en juridisk håndhevbar rett til å motregne, samt har til hensikt å gjøre opp eiendeler og forpliktelser på nettogrunnlag eller å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett.

10. LEIEAVTALER

En leieavtale klassifiseres som finansiell leieavtale dersom den i det vesentlige overfører risiko og avkastning forbundet med eierskap. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler.

DNB som utleier

Operasjonelle leieavtaler

Operasjonelle leieavtaler er leieavtaler hvor en ikke uvesentlig andel av risiko og avkastning ved investering i leieobjektet tilfaller DNB ved utløpet av leieperioden. Driftsmidlene balanseføres som maskiner, inventar og transportmidler. Leieinntekt fra operasjonelle leieavtaler innregnes i inntekten på lineært grunnlag i leieperioden. Regnskaps-messige avskrivninger klassifiseres som ordinære avskrivninger.

Finansielle leieavtaler

Finansielle leieavtaler presenteres som utlån og verdien på oppstart-tidspunktet settes lik nettoinvesteringen i leieavtalen. Netto-investeringen tilsvarer minimumsleie, ikke-garantert restverdi og utleiers eventuelle direkte utgifter til avtaleinngåelse neddiskontert med internrenten. Leieinntekter inntektsføres etter et annuitets-prinsipp, hvor renteelementet inngår i "Netto renteinntekter", mens avdrag reduserer balanseverdien av utlån.

DNB som leietager

Operasjonelle leieavtaler

Leiebetalinger kostnadsføres lineært over løpetiden med mindre et annet systematisk grunnlag gir et bedre uttrykk for hvordan DNBs bruk av eiendelen fordeler seg over tid.

11. INVESTERINGSEIENDOMMER OG VARIGE DRIFTSMIDLER

Eiendommer som eies for å oppnå avkastning gjennom leieinntekter og verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer. Eiendom som i hovedsak benyttes til egen virksomhet, klassifiseres som eierbenyttet eiendom.

Øvrige materielle eiendeler klassifiseres som varige driftsmidler.

Investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom måles ved førstegangs balanseføring til kostpris inkludert anskaffelsesutgifter.

I etterfølgende perioder måles investeringseiendommer til virkelig verdi. Det foretas ikke årlige avskrivninger av investerings-eiendommer. Investeringseiendommer verdsettes minst på kvartals-messig basis og er basert på anerkjente verdsettelsesmetoder. Det benyttes intern og ekstern eiendomsekspertise til verdivurderingene. Det innhentes et utvalg av eksterne takster som sammenholdes med interne verdivurderinger for kontrollformål. Det gjøres i tillegg analyser av endringer fra forrige periode, samt sensitivitets-vurderinger for ulike anslag på parameterverdier som inngår i en totalvurdering. Verdsettelsesleverandører følges også opp løpende gjennom dialog og forespørsler knyttet til verdsettelsene av enkelt-eiendommer. Det utarbeides et kvartalsvis notat som beskriver verdsettelsen av de vesentligste investeringseiendommene, som presenteres for konsernets ledelse, revisjon og Styreutvalg for revisjon og risikostyring. Verdiendring for investeringseiendommer innen livsforsikring resultatføres under "Netto gevinster på eiendeler i DNB Livsforsikring". Verdiendring for øvrige investeringseiendommer i konsernet fremkommer på linjen "Netto gevinster på investerings-eiendom" i resultatet.

Bygninger som eies av DNB Livsforsikring i kollektivporteføljen og som benyttes til egen virksomhet av konsernet, vurderes etter verdireguleringsmodellen. Konsernets avkastning og risiko for disse bygningene er forskjellig i forhold til øvrige bygninger og derfor vurdert å være en egen klasse i forhold til regnskapsmessig be-handling. Bygningene avskrives løpende og måles til virkelig verdi ved periodeslutt. Vurderingen av virkelig verdi på disse bygningene følger samme prinsipp som beskrevet for investeringseiendommer. Økning i verdier for bygninger som benyttes i egen virksomhet resul-tatføres ikke, men regnskapsføres under øvrige resultatelementer i totalresultatet (revalueringsreserve). En nedskrivning av bygningens verdi regnskapsføres først mot tidligere positive verdireguleringer på den aktuelle bygningen. Dersom nedskrivningen overstiger revalueringsreserven resultatføres det resterende.

Øvrige materielle eiendeler måles til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte lineære avskrivninger og nedskrivninger. Anskaffelses-kost inkluderer utgifter direkte relatert til anskaffelsen av eiendelen. Etterfølgende utgifter balanseføres på relevante eiendeler når det er sannsynlig at det er knyttet fremtidige økonomiske fordeler til utgiften som tilfaller konsernet og dissekan måles pålitelig. Reparasjoner og vedlikehold kostnadsføres løpende i resultatregnskapet.

Eiendelenes restverdier og brukstider revurderes årlig og justeres om nødvendig. Gevinst og tap ved salg av varige driftsmidler inngår i "Netto gevinster på varige og immaterielle eiendeler".

12. IMMATERIELLE EIENDELER

Goodwill

For alle vurderingsenheter med balanseført goodwill, foretas en årlig nedskrivningsvurdering. Dersom det i løpet av året er indikasjoner på verdifall, foretas en fornyet vurdering. Verdivurderingen gjennomføres for å verifisere om verdiene fortsatt er til stede. Vurderingene er basert på gjenvinnbart beløp.

Valg av vurderingsenhet er gjort ut fra hensyn til hvor det er mulig å identifisere og skille ut kontantstrømmer knyttet til virksomheten. En vurderingsenhet kan omfatte goodwill fra flere transaksjoner, og ved nedskrivningstest av vurderingsenheten er all goodwill allokert til enheten inkludert.

Ved beregning av bruksverdi tar man utgangspunkt i historiske resultater samt budsjetter og plantall som er godkjent av ledelsen. Med basis i plantall for vurderingsenhetene beregnes en fremtidig kontantstrøm, definert som mulig utbytte til eier. Mulig utbytte består av resultat fra virksomheten korrigert for behov for å bygge tilstrek-kelig kapital for å dekke forventede kapitalkrav. Økt kapitalbehov som følge av vekst i virksomheten kan medføre behov for å holde tilbake deler av resultatet, eller eventuelt tilføre mer kapital fra eier dersom resultatet i virksomheten ikke er tilstrekkelig til å bygge nødvendig

Regnskapsprinsipper (forts.)

kapital. Utover planperioden, som i de fleste tilfeller er tre år, er det lagt til grunn en utvikling i kontantstrøm i samsvar med markedsforventninger for den type virksomhet som inngår i vurderingsenheten.

Avkastningskravet er basert på en vurdering av hva som er markedets avkastningskrav til den type virksomhet som inngår i vurderingsenheten. Avkastningskravet reflekterer risikoen i virksomheten. Goodwill knyttet til oppkjøp av virksomhet som genererer kontantstrømmer i utenlandsk valuta, omregnes til kurs på balansedagen.

Utvikling av IT-systemer og programvare

Kjøpt programvare balanseføres til anskaffelseskost med tillegg av utgifter for å gjøre programvaren klar til bruk. Identifiserbare utgifter til egenutviklet programvare, som kontrolleres av konsernet og der det er sannsynlig at økonomiske fordeler dekker utviklingsutgiftene på balansetidspunktet, balanseføres som immaterielle eiendeler. I vurdering av de balanseførte verdiene vurderes de økonomiske fordelene på bakgrunn av lønnsomhetsanalyser. Utviklingsutgifter inkluderer utgifter til ansatte direkte involvert i programutviklingen, materiell og en andel av direkte henførbare fellesutgifter. Utgifter knyttet til vedlikehold av programvare og IT-systemer kostnadsføres løpende over resultatregnskapet. Balanseførte programvareutgifter avskrives lineært over forventet økonomisk levetid, som normalt er fem år. Vurdering av nedskrivningsbehov følger de samme prinsipper som beskrevet nedenfor.

13. NEDSKRIVNING AV MATERIELLE OG IMMATERIELLE EIENDELER

Dersom det foreligger indikasjoner på fall i materielle og immaterielle eiendelers verdi, vil eiendelenes gjenvinnbare beløp estimeres for å beregne eventuell nedskrivning. Goodwill og immaterielle eiendeler med ubestemt levetid testes for verdifall ved hvert rapporteringstidspunkt selv om det ikke foreligger indikasjoner på at eiendelene har falt i verdi.

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av eiendelens virkelige verdi med fratrekk av salgskostnader og bruksverdi. Eiendelenes balanseførte verdi nedskrives umiddelbart til gjenvinnbart beløp dersom balanseført verdi er høyere enn estimert gjenvinnbart beløp. Se note 42 Goodwill, for beskrivelse av nedskrivningstest.

Konsernet benytter blant annet følgende relevante kriterier for å vurdere om det foreligger indikasjoner på at en eiendel har falt i verdi:

- fall i eiendelens markedsverdi
- endringer i langsiktig avkastningskrav som kan påvirke diskonteringsrenten som benyttes ved beregning av eiendelens bruksverdi
- planer om restrukturering eller avvikling
- eiendelens inntjening er lavere enn forventet.

14. PENSJONER

Ytelsesbasert ordning

I en ytelsesbasert ordning er arbeidsgiver forpliktet til å yte fremtidig pensjon av nærmere angitt størrelse.

Utgangspunktet for beregning av pensjonskostnader er lineær fordeling av pensjonsopptjening mot sannsynlig akkumulert forpliktelse ved pensjoneringstidspunktet.

Pensjonsforpliktelser som administreres gjennom livsforsikringsselskap, vurderes mot pensjonsmidler i ordningen. Når samlede pensjonsmidler overstiger beregnet pensjonsforpliktelse på balansetidspunktet, klassifiseres nettoverdien som eiendel i balansen dersom det er sannsynlig at overfinansieringen kan benyttes mot fremtidige forpliktelser. Når pensjonsforpliktelsene overstiger pensjonsmidlene, klassifiseres nettoforpliktelsen som gjeld i balansen. Hver ordning vurderes for seg.

Pensjonsforpliktelsene beregnes som nåverdien av de estimerte fremtidige pensjonsytelsene som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Ved beregning av pensjonsforpliktelsene benyttes aktuarmessige og økonomiske forutsetninger om blant annet levealder, lønnsvekst og førtidspensjonering. Diskonteringsrenten er fastsatt ut fra renten på obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) på balansedagen med et tillegg for å hensynta relevant løpetid for forpliktelsene.

De økonomiske konsekvensene av endringer i pensjonsordninger skal kostnadsføres på det tidligste av følgende tidspunkter:

- når endringen av eller avkortingen i ordningen skjer, eller
- når foretaket innregner eventuelle tilknyttede omstruktureringsutgifter eller sluttvederlag

Ved beregning av pensjonskostnaden skal diskonteringsrenten benyttes på netto pensjonsforpliktelse. Pensjonskostnadene skal deles opp, noe som innebærer at:

- kostnaden ved pensjonsopptjeningen for inneværende og tidligere perioder, gevinster og tap ved oppgjør og netto renteinntekter/-utgifter inngår i resultatregnskapet i lønn og andre personalkostnader, og
- ny måling som omfatter aktuarmessige gevinster og tap skal regnskapsføres i totalresultatet i den perioden hvor slike gevinster eller tap oppstår.

Pensjonskostnader og -forpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift.

En vesentlig andel av konsernets pensjonsordninger i Norge administreres gjennom konsernets livsforsikringsselskap DNB Livsforsikring ASA. Det foretas ingen elimineringer vedrørende konsernets pensjonsforpliktelser og -midler i balansen eller for pensjonskostnader og premieinntekter i resultatregnskapet.

Se note 27 Pensjoner for mer informasjon.

Innskuddsbasert ordning

Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig innskudd til de ansattes pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger blir kostnadsført direkte.

15. INNTEKTSSKATT

Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret, eventuell betalbar skatt for tidligere år, samt endring i utsatt skatt på midlertidige forskjeller. Midlertidige forskjeller er forskjeller mellom balanseført verdi av en eiendel eller en forpliktelse og eiendelens eller forpliktelsens skattemessige verdi. De vesentligste midlertidige forskjellene er knyttet til verdiendringer på finansielle eiendeler og gjeld, pensjoner, avskrivninger på driftsmidler og eiendommer og nedskrivning på goodwill. Det innregnes ikke utsatt skatt på investeringseiendommer basert på en forventning om at eiendomsverdier vil gjenvinnes ved salg av aksjer og andeler. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skatteregler som gjelder på balansedagen eller som med overveiende sannsynlighet ventes vedtatt, og som antas å være gjeldende når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten skal gjøres opp.

Utsatt skattefordel blir balanseført i den utstrekning det er sannsynlig at den vil kunne utnyttes mot fremtidig skattepliktig

Regnskapsprinsipper (forts.)

inntekt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel i skattekonsernet blir nettoført i balansen.

Betalbar og utsatt skatt knyttet til øvrige resultatelementer blir presentert netto sammen med tilhørende inntekt eller kostnad i totalresultatet.

Betalbar og utsatt skatt blir ført mot egenkapitalen dersom skatten gjelder poster som i samme eller tidligere perioder er ført mot egenkapitalen.

16. FORPLIKTELSER TIL FORSIKRINGSTAGERNE

DNB Livsforsikrings produkter består av kollektiv pensjonsforsikring, kollektiv foreningsforsikring, individuell kapitalforsikring, individuell rente- og pensjonsforsikring, produkter med investeringsvalg, gruppelivsforsikring og yrkesskade. DNB Livsforsikring tilbyr også skadeforsikring innenfor personrisiko, hovedsakelig bestående av lovbestemt yrkesskade og tilhørende dekninger.

Forsikringstekniske avsetninger i livsforsikring

Forsikringstekniske avsetninger i henhold til Forsikringsvirksomhetsloven består av premiereserve, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, erstatningsavsetning, risikoutjevningsfond og andre tekniske avsetninger. I tillegg inngår premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond i de forsikringsmessige avsetningene. Foruten risikoutjevningsfondet, som klassifiseres som egenkapital, er samtlige av de forsikringsmessige avsetningene klassifisert som kundeforpliktelse.

Premiereserve er avsetning for å sikre fremtidige forsikringsmessige forpliktelser overfor forsikringstagerne og forsikrede. Premiereserven er beregnet som forsikringsteknisk kontantverdi, det vil si nåverdien av selskapets totale forsikringsforpliktelser inklusive kostnader, med fradrag av kontantverdien av fremtidig avtalt premie.

Tilleggsavsetningene er en betinget kundetildelt avsetning hvor årets endring føres i resultatregnskapet. Forsikringsvirksomhetsloven gir bestemmelser om anvendelse av og størrelse på tilleggsavsetningene. Den maksimale avsetningen per kontrakt kan etter de nevnte bestemmelser ikke utgjøre mer enn 12 prosent av premiereserven for kontrakten. Den faktiske avsetningen for det enkelte år vurderes i forbindelse med årsoppgjørsdisposisjonene. Tilleggsavsetninger kan anvendes til dekning av renteunderskudd når årets avkastning er lavere enn den garanterte renten.

Kursreguleringsfondet tilsvarer summen av urealiserte gevinster på finansielle omløpsmidler som inngår i kollektivporteføljen. Dersom porteføljen av finansielle omløpsmidler viser et netto urealisert tap settes kursreguleringsfondet til null. Urealiserte gevinster og tap knyttet til valutakursendringer på derivater brukt til valutasikring av eiendommer, utlån og holde til forfall obligasjoner i utenlandsk valuta, inngår ikke i kursreguleringsfondet.

Erstatningsavsetningen skal dekke selskapets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som ved regnskapsårets utgang ikke er oppgjort av eller meldt til selskapet. Erstatningsavsetningen tilsvarer bare midler som ville ha kommet til utbetaling i regnskapsåret dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet. Fra 1. januar 2011 inkluderer erstatningsavsetningen også indirekte skadebehandlingskostnader.

Risikoutjevningsfond kan benyttes til å dekke underskudd på risikoresultat og styrking av premiereserve ved endring av demografiske forutsetninger i beregningsgrunnlaget. Hvert år kan det avsettes inntil 50 prosent av selskapets samlede risikoresultat til risikoutjevningsfondet. Den årlige avsetningen vurderes i forbindelse med årsoppgjørsdisposisjonene. Risikoutjevningsfondet klassifiseres som egenkapital i balansen.

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier fra forsikringstagerne i individuell og kollektiv pensjonsforsikring. Pensjonistenes overskuddsfond tilføres andel av årets overskudd og benyttes til styrking av premiereserven for pensjonister i forbindelse med regulering av pensjonsutbetalinger.

Forpliktelser, kunder bærer risikoen

Avsetninger knyttet til forsikringsforpliktelser der kunden bærer risikoen, representerer markedsverdien av investerte kundemidler til enhver tid. Avsetningen dekker andelen av overskudd på risikoresultatet og dekning av avkastningsgaranti for særskilt investeringsvalgportefølje og skal tilsvare forventet utbetaling fra selskapet til kunden ved oppnådd pensjonsalder.

Vurdering av forpliktelser til forsikringstagere

Forpliktelsene skal stå i rimelig forhold til den risiko som overtas. Dette sikres gjennom kontinuerlig oppfølging og overvåking av eksisterende bestand. Videre skal alle tariffer som selskapet utarbeider, meldes til Finanstilsynet som har overordnet kontrollansvar for å påse at premiene som benyttes er tilstrekkelige. Det gjøres en løpende vurdering av beregningsgrunnlagene som benyttes.

For kollektiv pensjonsforsikring er selskapet i gang med å styrke premiereservene for å møte økt levealder. Hele renteresultatet og halve risikoresultatet for kollektiv pensjon i perioden 2011-2013 er tilbakeholdt, og ytterligere avsetninger er nødvendig. Selskapet går inn i en formell opptrappingsperiode fra 1. januar 2014, etter plan godkjent av Finanstilsynet. Det totale oppreserveringsbehovet vil bli finansiert primært av kundeoverskudd, mens egenkapitalen vil dekke minst 20 prosent. For virksomheten i offentlig sektor vil oppreserveringen være fullført innen utløpet av 2016 eller ved tidspunktet kunden eventuelt flytter sin portefølje.

For eksisterende kontrakter av individuell pensjonsforsikring har selskapet gjennomført en oppreservering i perioden 2009-2013 for å møte økt levealder. Oppreserveringen er finansiert av resultat til fordeling, som fordeles 65/35 mellom kunder og selskap.

Grunnlagene for beregning av uførerisiko er av nyere dato og tar hensyn til økningen av uførhet som er observert i samfunnet generelt. Grunnlagsrenten brukes til beregning av nåverdien av fremtidige premier, ytelser og forsikringsmessige avsetninger. Finanstilsynet setter til enhver tid høyeste nivå på grunnlagsrenten, vurdert med basis i langsiktige statsobligasjonsrenter. Fra og med 1. januar 2012 er høyeste grunnlagsrente 2,5 prosent for ny opptjening.

Tilstrekkelighetstest

Konsernet gjennomfører en kvartalsvis tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på premiereservene står i forhold til forpliktelsene overfor kundene. Tilstrekkelighetstesten er følsom for endringer i rentekurven samt forutsetninger for oppreservering økt levealder. Testen er nærmere beskrevet i note 18 Forsikringsrisiko.

Resultatføring av endring i forpliktelser til forsikringstagerne

Forsikringspremier og erstatninger regnskapsføres med de beløp som opptjenes og påløper i året. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Regnskapsføring ved flytting av forsikringskontrakter skjer på det tidspunktet forsikringsrisikoen overføres. Ved overføring av risiko per 31. desember regnskapsføres dette i påfølgende år. Flyttebeløpene inkluderer kontraktenes andel av tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og årets resultat.

I "Netto gevinster på eiendeler i DNB Livsforsikring" inngår avkastning og gevinster, fratrukket alle tap, og justert for avsetning til eller oppløsning av kursreguleringsfond. I den grad det under øvrige resultatelementer i totalresultatet er ført verdiendringer på eierbenyttet eiendom i konsernet, eid av DNB Livsforsikring i kollektivporteføljen, regnskapsføres tilsvarende andel av endring i

Regnskapsprinsipper (forts.)

forpliktelsen til forsikringstagerne i totalresultatet.

I "Garantert avkastning, styrking av premiereserver og tildeling til forsikringstagere i DNB Livsforsikring " inngår selskapets garanterte rente til kundene, oppreservering for økt levealder innenfor kollektiv forsikring, samt kundenes andel av overskudd inklusive tilleggsavsetninger.

Premieinntekter og erstatninger inneholder de elementer som legges til grunn ved beregning av risikoresultatet. Den andelen av innbetalinger fra kundene som avsettes til forsikringsfondene, balanseføres.

Kundene belastes administrasjonskostnader gjennom premieinnbetaling, avkastning og frigjøring av reserver. Samlet belastning av kundene inngår i "Provisjonsinntekter m.v.". Driftskostnader og provisjonskostnader inngår etter art i konsernets resultat.

Forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikring

Forsikringstekniske avsetninger er vurdert i henhold til Forsikringsvirksomhetsloven med tilhørende forskrifter. Finanstilsynet har utformet separate minstekrav for de ulike avsetningstypene. Disse omfatter avsetning for ikke opptjent bruttopremie, brutto erstatningsavsetning og sikkerhetsavsetning.

Innenfor premie- og erstatningsavsetningene skal minstekravene være oppfylt per bransje, og sikkerhetsavsetningen per bransjegruppe.

Avsetningen for ikke opptjent bruttopremie er en periodisering av forfalte premier. Avsetningen er relatert til de uopptjente delene av den forfalte premien.

Erstatningsavsetningen skal dekke forventede fremtidige erstatningsutbetalinger for skadetilfeller som på balansetidspunktet er inntruffet, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte saker (RBNS – reported but not settled) og skader som er inntruffet, men ikke meldt ennå (IBNR – incurred but not reported). Avsetningene knyttet til kjente skader er individuelt vurdert av oppgjørsapparatet, mens IBNR-avsetningen er basert på erfaringstall, hvor man beregner omfanget av etteranmeldte skader basert på statistiske modeller. I tillegg inkluderes en avsetning for fremtidige skadebehandling knyttet til RBNS- og IBNR-avsetningen.

Premieavsetning og erstatningsavsetning skal dekke selskapets forventede erstatningsutbetalinger på inngåtte forsikringsavtaler. Sikkerhetsavsetningen skal beskytte selskapets økonomi mot en uforutsett utvikling i erstatningsutbetalingene. Summen av premie-, erstatnings- og sikkerhetsavsetningen skal med minst 99 prosent sannsynlighet, basert på statistiske beregninger, dekke selskapets forpliktelser på rapporteringstidspunktet.

Resultatføring i skadeforsikring

I "Premieinntekter DNB Skadeforsikring" inngår premieinntekter for egen regning. Forsikringspremier inntektsføres i takt med forsikringsperioden.

I "Erstatninger m.v. DNB Skadeforsikring" inngår erstatningskostnader for egen regning, kostnader knyttet til behandling av skadetilfeller og endringer i sikkerhetsavsetning. Erstatningskostnadene består av betalte bruttoerstatninger og endringer i brutto erstatningsavsetninger redusert for gjenforsikringsandel.

17. SEGMENTINFORMASJON

Ny organisasjon og styringsmodell i DNB har fra og med tredje kvartal 2013 medført endringer i sammensetningen av rapporteringspliktige segmenter.

Finansiell styring i DNB er orientert mot de ulike kundesegmentene. Oppfølging av det totale kundeforholdet og lønnsomhet i kundesegmentene er viktige dimensjoner ved strategiske prioriteringer og allokering av ressursene. Rapporterte tall for de ulike segmentområdene reflekterer konsernets samlede salg av produkter og tjenester til de relevante kundesegmentene.

Segmentinformasjon er basert på den interne finansielle rapportering slik den rapporteres til konsernledelsen (øverste beslutningsorgan) for å vurdere utvikling og allokere ressurser. Rapporteringen av driftssegmentene baseres på DNBs styringsmodell og konsernets regnskapsprinsipper. Tallene bygger på en rekke forutsetninger, estimater og skjønnsmessige fordelinger.

I henhold til styringsmodellen for DNB har driftssegmentene fullstendig resultatansvar etter skatt, med tilhørende mål for avkastning i forhold til allokert kapital. Alle konsernets kunderettede aktiviteter er fordelt til driftssegmentene med tilhørende balanseposter, inntekter og kostnader.

Over- eller underskuddslikviditet fra driftssegmentene plasseres i eller lånes fra konsernets likviditetsfunksjon til markedsbetingelser, hvor rentevilkårene er tilpasset bindingstiden og konsernets finansieringssituasjon.

Når driftssegmentene samarbeider om levering av finansielle tjenester til kunder, prises de interne leveransene til markedsvilkår eller simulerte markedsvilkår gjennom avtaler.

Tjenester levert fra fellesfunksjoner og staber belastes driftssegmentene basert på leveranseavtaler. Felleskostnader som er indirekte knyttet til driftssegmentene virksomhet, belastes de ulike driftssegmentene på bakgrunn av fordelingsnøkler.

En del sentrale funksjoner, samt resultat av virksomhet som ikke er knyttet til driftssegmentene strategiske oppgaver, er regnskapsmessig samlet i Konsernfunksjoner. Dette omfatter inntekter og kostnader ved konsernets likviditetsstyring, inntekter fra posisjonering i egenkapitalinstrumenter utenom handelsporteføljen og renteinntekter tilordnet konsernets uallokerte kapital. Videre inngår blant annet eierrelaterte kostnader og forvaltningsresultatet fra bankens eiendomsportefølje i Konsernfunksjoners kostnader. Overtatt virksomhet, som er fullt konsolidert i DNB-konsernet, inngår også i Konsernfunksjoner på de respektive linjer i resultatregnskapet.

Resultat fra overtatt virksomhet som innebærer full konsolidering i DNB-konsernet er presentert netto på linjen "Resultat overtatt virksomhet" i den interne rapporteringen av segmentene. De overtatte selskapene inngår i Konsernfunksjoner.

Kapitalavkastning beregnes i forhold til kapitalbehov beregnet på grunnlag av intern måling av risikojustert kapitalbehov. Se Note 3 Segmenter, for nærmere beskrivelse av prinsipper for allokering kapital.

18. RESTRUKTURERING

Dersom det vedtas og kommuniseres planer for restrukturering som endrer omfanget av virksomheten eller måten virksomheten drives på, vurderes behov for avsetninger til omstillingstiltak. Avsetningene vurderes på hvert rapporteringstidspunkt og tilbakeføres etter hvert som utgiftene påløper.

19. KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingene viser kontantstrømmene gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist. Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter direktemetoden.

20. EGENKAPITAL OG KAPITALDEKNING

Foreslått utbytte

Foreslått utbytte inngår som del av egenkapitalen inntil det er besluttet på generalforsamlingen. Foreslått utbytte inngår ikke i beregning av kapitaldekningen.

Kapitaldekning

For kapitaldekningsberegning gjelder egne konsolideringsregler

Regnskapsprinsipper (forts.)

regulert i Konsolideringsforskriften. Ansvarlig kapital og nominelle beløp benyttet ved beregning av risikovektet volum vil avvike fra DNB-konsernets regnskap, idet tilknyttede selskaper som i regnskapet er presentert etter egenkapitalmetoden, inngår etter bruttometoden i kapitaldekningsberegningen. Vurderingsreglene i selskapsregnskapene ligger til grunn for konsolidering.

21. VEDTATTE, IKKE IKRAFTTRÅDTE STANDARDER OG FORTOLKNINGER

IASB har publisert en rekke endringer til dagens regler som ikke er trådt i kraft. I det følgende vil vi omtale de endringer som vil kunne påvirke konsernets fremtidige rapportering.

IFRS 9 Finansielle instrumenter (fase 1)

IFRS 9 vil erstatte dagens IAS 39. Prosjektet er delt opp i flere faser. Første fase knyttet til klassifikasjons- og måleregelene ble vedtatt av IASB i 2010. I november 2012 publiserte IASB et forslag til mindre endringer til prinsippene for klassifikasjon, som antas å bli vedtatt i første halvår 2014. I tillegg ble nye regler for sikringsbokføring vedtatt i 2013, mens nye regler for nedskrivning forventes å bli vedtatt i første halvår 2014.

Den nye standarden reduserer antall målekategorier for finansielle eiendeler fra fire til tre: amortisert kost, virkelig verdi over resultatet og virkelig verdi over øvrige resultatelementer i totalresultatet.

For finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi skal endring i virkelig verdi som skyldes endring i egen kredittrisiko, føres mot øvrige resultatelementer i totalresultatet med mindre dette medfører måleinkonsistens. I november 2013 ble det bestemt at denne delen av standarden kunne innføres særskilt før resten av standarden blir ferdigstilt.

For at en finansiell eiendel skal måles til amortisert kost må det finansielle instrumentet ha grunnleggende likheter med lån og styres på basis av kontraktfestede kontantstrømmer. Dersom kriteriene for å måle det finansielle instrumentet til amortisert kost ikke er oppfylt, skal instrumentet måles til virkelig verdi. I visse sammenhenger vil det imidlertid være mulig å regnskapsføre finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved førstegangs innregning. Det vil være adgang til dette hvis det vesentlig reduserer eller fjerner inkonsistens i målingen eller regnskapsføringen.

I hovedsak vil utlån til kunder som i dag måles til amortisert kost, antas fortsatt å kunne måles til amortisert kost etter nye regler.

Aksjer, egenkapitalinstrumenter og finansielle derivater vil fortsatt måles til virkelig verdi.

Sertifikater og obligasjoner som holdes for trading skal måles til virkelig verdi. Sertifikater og obligasjoner som inngår i kategorien holde til forfall vil kunne vurderes målt til amortisert kost hvis konsernet har til hensikt å realisere instrumentenes kontraktfestede kontantstrømmer. Kontraktbetingelser og konsernets forretningsmodell må vurderes konkret for det enkelte instrument.

I november 2013 besluttet IASB å fravike den tidligere offentliggjorte obligatoriske ikrafttredelsesdatoen for IFRS 9, som var 1. januar 2015, og den nye standarden trår i kraft 1. januar 2018. Det er ikke klart når standarden vil bli godkjent av EU, og det er besluttet at EU vil avvente godkjennelse til alle faser av IFRS 9 er kjent.

Konsernet vil fremover vurdere effekten av ny IFRS 9. For å kunne foreta en fullstendig vurdering av de regnskapsmessige effektene ved ny klassifikasjon og måling av konsernets finansielle instrumenter, anses det hensiktsmessig å avvente ferdigstillelsen av dette arbeidet til alle deler av ny IFRS 9 foreligger.

IFRS 10 Konsernregnskap

Standarden erstatter de delene av IAS 27 som omhandler konsoliderte regnskaper og inkluderer i tillegg strukturerte enheter som tidligere var omhandlet i SIC -12 Konsolidering - foretak med særskilt formål.

IFRS 10 etablerer en modell for vurdering av kontroll som gjelder for alle selskap. Innholdet i kontrollbegrepet er endret fra IAS 27. Kontroll foreligger når investoren har makt over investeringsobjektet, er utsatt for eller har rettigheter til variabel avkastning fra investeringsobjektet og har evne til å bruke makt til å styre de aktiviteter hos investeringsobjektet som i vesentlig grad påvirker avkastningen. Potensielle stemmerettigheter, opsjoner, konvertibel gjeld og andre forhold skal inngå i vurderingen.

Standarden ble EU-godkjent i fjerde kvartal 2012, med effektiv dato 1. januar 2014. Konsernet vil anvende de nye reglene fra og med 2014.

Den nye standarden vil medføre økt grad av skjønn i vurderingen av hvilke enheter som kontrolleres av selskapet. Som følge av endret definisjon av kontrollbegrepet, vil det forekomme reklassifiseringer av enkelte engasjementer og fond, men dette vil ikke påvirke konsernregnskapet vesentlig.

IFRS 11 Avtaler som gir felles kontroll

Standarden vil erstatte IAS 31 Andeler i felleskontrollert virksomhet og SIC – 13 Felleskontrollerte foretak - ikke-monetære overføringer fra deltagere, og fjerner muligheten for proporsjonal konsolidering for felleskontrollerte virksomheter.

Standarden angir to kategorier av felles kontroll (joint arrangements): felles virksomhet (joint venture) og felles drift (joint operations). Ved konsolidering av felles virksomhet skal egenkapitalmetoden benyttes. Ved felles drift skal partene balanseføre sine rettigheter i eiendeler og forpliktelser og resultatføre sin andel av inntekter og kostnader som følger av samarbeidet.

Standarden ble EU-godkjent i fjerde kvartal 2012, med effektiv dato 1. januar 2014. Konsernet vil anvende de nye reglene fra og med 2014.

Ved utgangen av 2013 hadde DNB-konsernet ingen vesentlige investeringer i felleskontrollert virksomhet og implementeringen av den nye standarden vil ikke påvirke konsernregnskapet vesentlig.

IFRS 12 Informasjon om interesser i andre selskaper

IFRS 12 gjelder for foretak som har interesser i datterselskaper, felleskontrollert virksomhet, tilknyttede foretak, eller ikke-konsoliderte strukturerte enheter (structured entities). Standarden erstatter opplysningskrav som tidligere fulgte av IAS 27 Konsernregnskap og separat finansregnskap, IAS 28 Investeringer i tilknyttede foretak og IAS 31 Andeler i felleskontrollert virksomhet. I tillegg introduseres det en rekke nye opplysningskrav til blant annet IFRS 10 og IFRS 11.

Standarden ble EU-godkjent i fjerde kvartal 2012, med effektiv dato 1. januar 2014. Konsernet vil anvende de nye reglene fra og med 2014.

Den nye standarden vil kreve økte noteopplysninger om eierinteresser i DNB-konsernet i årsrapporten for 2014.

Endringer IAS 32 Motregning av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser

Endringen i standarden klargjør reglene rundt netto presentasjon av finansielle eiendeler og gjeld.

De nye reglene vil ikke vesentlig endre motregningen av finansielle eiendeler og forpliktelser i regnskapet.

Endringene er EU-godkjent og trådte i kraft 1. januar 2014.

Revidert IAS 27 Separat finansregnskap og IAS 28 Investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet

Som resultat av introduksjon av IFRS 10, 11 og 12 har IASB foretatt endringer i IAS 27 og IAS 28 som samordner standardene med de nye regnskapsstandardene. Etter revisjonen regulerer IAS 27 kun

Regnskapsprinsipper (forts.)

separate finansregnskap, mens IAS 28 regulerer investeringer i både tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som skal regnskapsføres i henhold til egenkapitalmetoden.

Endringene ble EU-godkjent i fjerde kvartal 2012, med effektiv dato 1. januar 2014. Konsernet vil anvende de nye reglene fra og med 2014.

Endringer i IAS 36 Verdifall på eiendeler
Endringene krever at gjenvinnbare beløp på eiendeler som har falt i verdi, må oppgis dersom beløpet er basert på virkelig verdi fratrukket salgskostnader. Endringen må sees i lys av IFRS 13 Virkelig verdimåling og fjerner de utilsiktede konsekvensene av IFRS 13 når det gjelder opplysningene som kreves av IAS 36.

Endringene i IAS 36 trådte i kraft 1. januar 2014 og ble EU-godkjent i fjerde kvartal 2013.

Endringer i IAS 39 Finansielle instrumenter
IASB har besluttet å endre reglene som gjelder sikringsbokføring. Ifølge endringene vil det være tillatt at sikringsbokføringen videreføres når derivater blir erstattet for å muliggjøre clearing med en sentral motpart i henhold til lover eller regler dersom spesielle krav blir oppfylt. Disse endringene er også tatt inn i IFRS 9.

Endringene i IAS 39 Finansielle instrumenter, trådte i kraft 1. januar 2014 og ble EU-godkjent i fjerde kvartal 2013.

Regnskapsprinsipper (forts.)

Implementeringseffekter av ny IAS 19 Ytelser til ansatte

Resultatregnskap

DNB-konsernet

	Endring				Året 2012		
Beløp i millioner kroner	1. kvartal 2012	2. kvartal 2012	3. kvartal 2012	4. kvartal 2012	Rapportert	Effekt IAS 19	Om-arbeidet
Lønn og andre personalkostnader, reduksjon [1]	47	47	47	47	11 174	187	10 987
Skattekostnad, økning	13	13	13	13	4 028	52	4 081
Resultat for perioden, økning	34	34	34	34	13 657	135	13 792
Resultat per aksje (kroner)	0,02	0,02	0,02	0,02	8,39	0,08	8,48
Resultat per aksje eksklusive virksomhet holdt for salg (kroner)	0,02	0,02	0,02	0,02	8,33	0,08	8,42

Totalresultat

DNB-konsernet

	Endring				Året 2012		
Beløp i millioner kroner	1. kvartal 2012	2. kvartal 2012	3. kvartal 2012	4. kvartal 2012	Rapportert	Effekt IAS 19	Om-arbeidet
Øvrige resultatelementer for perioden	(34)	(34)	(34)	3 048	(210)	2 947	2 736

Balanse

DNB-konsernet

	31. desember 2012			1. januar 2012		
Beløp i millioner kroner	Rapportert	Effekt IAS 19	Om-arbeidet	31. des. 2011 Rapportert	Effekt IAS 19	Om-arbeidet
Pensjonsforpliktelse	3 228	676	3 904	3 123	4 896	8 019
Pensjonseiendel	130	(109)	21	170	139	31
Utsatt skatt	1 461	(177)	1 284	4 897	(1 410)	3 487
Utsatt skattefordel	1 058	65	1 123	643	0	643

Egenkapital

DNB-konsernet

	31. desember 2012			1. januar 2012		
Beløp i millioner kroner	Rapportert	Effekt IAS 19	Om-arbeidet	31. des. 2011 Rapportert	Effekt IAS 19	Om-arbeidet
Sum egenkapital [2]	128 035	(543)	127 492	117 815	(3 625)	114 190

1) Estimatavvik som tidligere ble resultatført som pensjonskostnad skal i henhold til endret IAS 19 presenteres under totalresultatet.

2) Overgangseffekter som følge av revidert IAS 19 endret seg vesentlig fra utgangen av 2011 til 2012 i hovedsak på grunn av endringen i diskonteringsrenten.

Note 1 Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger

Utarbeidelse av konsernregnskapet medfører at ledelsen gjør estimater og skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og andre faktorer, inklusive forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlige på balansetidspunktet.

Nedskrivninger på utlån

Dersom objektive indikasjoner for verdifall kan identifiseres, beregnes nedskrivning på utlån som forskjellen mellom balanseført verdi av utlånet og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Estimering av fremtidig kontantstrøm baseres på erfaringsmateriale og skjønn basert på de forhold som var inntrådt på balansedagen, både om fremtidig makroøkonomisk utvikling og utvikling for de utsatte engasjementene. Estimatene er et resultat av en prosess som involverer forretningsområdene og sentrale kredittmiljøer, og representerer ledelsens beste skjønn. Ved vurdering av nedskrivning på utlån vil det hefte usikkerhet både ved identifisering av utlån hvor verdiene er svekket, estimering av beløp og tidspunkt for fremtidige kontantstrømmer, herunder verdivurdering av sikkerheter.

Individuelle nedskrivninger

Ved estimering av nedskrivning på enkeltkunder vurderes både aktuell og forventet fremtidig finansiell stilling, og for engasjementer i bedriftsmarkedet også markedssituasjonen for kunden, markedsforholdene innenfor aktuell bransje og generelle markedsforhold av betydning for engasjementet. Videre vurderes mulighetene for restrukturering, refinansiering og rekapitalisering. Samlet vurdering av disse forholdene legges til grunn for estimering av fremtidig kontantstrøm. Neddiskonteringsperioden estimeres individuelt eller baseres på erfaringsdata om perioden frem til en løsning på de forhold som har forårsaket at engasjementet er utsatt for verdifall.

Gruppenedskrivninger

Engasjementer som ikke er individuelt nedskrevet, blir vurdert for verdifall samlet i en gruppe. Engasjementene er gruppert utfra like risiko- og verdiegenskaper, og i samsvar med inndeling av kundene etter hovedsektorer eller -næringer, samt risikoklasse. Forventet fremtidig kontantstrøm estimeres på bakgrunn av forventet tap og estimat for konjunktursituasjonen for de respektive kundegruppene. Forventet tap er basert på tapserfaring innenfor de relevante gruppene. Konjunktursituasjonen vurderes ved hjelp av en konjunkturindikator som beregnes for de enkelte gruppene basert på tilgjengelig informasjon om markedene. Det benyttes ulike parametere avhengig av gruppe. Sentrale parametere er produksjonsgap som er et mål på kapasitetsutnyttelse i økonomien, boligprisutvikling og fraktrater innenfor shipping. Konjunkturindikatorene som benyttes viser god korrelasjon med historiske nedskrivninger. For å beregne nåverdien av forventede fremtidige kontantstrømmer for engasjementene som er gjenstand for gruppenedskrivninger, benyttes en neddiskonteringsfaktor basert på observerte erfaringstall fra de individuelt vurderte engasjementene.

Utlån til kunder og utlån og fordringer på kredittinstitusjoner utgjorde totalt 1 522 milliarder kroner ved utgangen av 2013, tilsvarende 63,7 prosent av konsernets balanse.

Estimert verdifall på goodwill

Se note 42 for informasjon om goodwill. Goodwill utgjorde under 1 prosent av konsernets balanse ved utgangen av 2013.

Virkelig verdi på finansielle derivater og andre finansielle instrumenter

Virkelig verdi på finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked fastsettes ved å benytte ulike verdsettelsesteknikker. Konsernet vurderer og velger metoder og forutsetninger som så langt som mulig er basert på markedsforholdene på balansedagen. Ved verdsettelse av finansielle instrumenter hvor observerbare markedsdata ikke er tilgjengelig, vil konsernet gjøre antagelser om hva markedet vil legge til grunn ved verdsettelse av tilsvarende finansielle instrumenter. I verdsettelsene kreves det utstrakt bruk av skjønn ved beregning av likviditetsrisiko, kredittrisiko og volatilitet. En endring i de nevnte faktorene kan påvirke fastsatt virkelig verdi på konsernets finansielle instrumenter. Finansielle eiendeler og gjeld i nivå 3 i verdsettelseshierarkiet utgjorde henholdsvis 135 874 millioner og 1 248 millioner kroner ved utgangen av 2013. Se note 32 Finansielle instrumenter til virkelig verdi.

Verdivurdering av eiendommer i DNB Livsforsikring

Se note 39 Investeringseiendommer for forutsetninger som er lagt til grunn ved beregning av virkelig verdi av eiendomsporteføljen i DNB Livsforsikring. Investeringseiendommer i DNB Livsforsikring utgjorde 1,4 prosent av konsernets balanse ved utgangen av 2013.

Pensjonsforpliktelser

Nåverdien av pensjonsforpliktelser avhenger av fastsettelse av økonomiske og aktuarmessige forutsetninger. Enhver endring i disse forutsetningene påvirker balanseført beløp for pensjonsforpliktelsen og pensjonskostnaden.

Estimeringen av diskonteringsrenten er forbundet med usikkerhet knyttet til tilstrekkelig dybde og kvalitet på markedene for foretaksobligasjoner. Det vurderes at det norske markedet for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) oppfyller kravene til bedriftsobligasjoner med et tilstrekkelig dypt marked. Diskonteringsrenten er ved utgangen av 2013 fastsatt ut fra renten på OMF, med et tillegg for å hensynta relevant løpetid for forpliktelsene.

Andre grunnleggende forutsetninger for pensjonsforpliktelsene er årlig lønnsvekst, årlig regulering av pensjoner, forventet G-regulering og dødelighetsstatistikk.

Forutsetningene følger oppdatert veiledning om pensjonsforutsetninger fra Norsk Regnskapsstiftelse. Se note 27 Pensjoner for parametere benyttet ved utgangen av året, samt sensitivitetsanalyse knyttet til de viktigste parameterne. Fra og med 2013 benytter konsernet revidert IAS 19 Ytelser til ansatte, ved regnskapsføring og presentasjon av selskapets pensjonsforpliktelser. Se Regnskapsprinsipper punkt 3 og 14 for informasjon om effekter knyttet til disse endringene.

Note 1 Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger (forts.)

Inntektsskatt, herunder utsatt skattefordel og usikre skatteforpliktelser

Konsernet skattlegges for inntekt innenfor mange jurisdiksjoner. Betydelig bruk av skjønn er påkrevd for å fastsette inntektsskatten i konsernregnskapet, herunder vurderinger av innregning av utsatt skattefordel og usikre skatteforpliktelser.

Konsernet innregner utsatt skattefordel med det beløp som sannsynlig vil kunne benyttes mot fremtidig skattepliktig inntekt. Omfattende vurderinger må gjøres for å fastsette beløpet som kan innregnes, herunder forventet tidspunkt for utnyttelse, nivået på skattemessig positivt resultat så vel som strategier for skatteplanlegging og eksistensen av skattepliktige midlertidige forskjeller.

For mange transaksjoner og beregninger vil det være usikkerhet knyttet til den endelige skatteforpliktelsen. Konsernet innregner skatteforpliktelser knyttet til fremtidige avgjørelser i skatte- og tvistesaker basert på estimater for eventuell ytterligere inntektsskatt. Ved vurdering av innregning av usikre skatteforpliktelser gjøres en vurdering av hvorvidt forpliktelsen er sannsynlig. Forpliktelsen beregnes etter beste estimat. Hvis det endelige utfall av sakene avviker fra opprinnelig avsatt beløp, vil avviket påvirke regnskapsført skattekostnad i den perioden avviket fastslås.

Betingede utfall

DNB-konsernet vil, som en konsekvens av omfattende virksomhet i Norge og i utlandet, regelmessig være part i en rekke rettstvister. Eventuelle regnskapsmessige effekter vurderes i hvert enkelt tilfelle. Konsernet vurderer blant annet sannsynligheten for ugunstig utfall og muligheten til å foreta et pålitelig estimat av mulige tap. Se note 55 Forretninger utenfor balansen, betingede utfall og hendelser etter balansedagen.

Forsikringsmessige avsetninger i DNB Livsforsikring

For forsikringsmessige avsetninger i DNB Livsforsikring er de vesentligste risikoer og usikkerheter knyttet til hendelser som dødsfall og uførhet, samt rentenivået. Økende levealder påvirker fremtidige forventede utbetalinger og avsetninger. Se note 18 Forsikringsrisiko.

Statens tiltakspakke

I statens tiltakspakke til bankene bytter staten og bankene statspapirer mot obligasjoner med fortrinnsrett, OMF. DNB Bank ASA har kjøpt obligasjoner fra DNB Boligkreditt som er benyttet som sikkerhet for inngåtte bytteavtaler med Norges Bank. Verdiene av sikkerhetsstillelsen skal overstige verdien av mottatte statspapirer med en minste sikkerhetsmargin i hele avtaleperioden. Ved utløpet av avtaleperioden er banken forpliktet til å kjøpe tilbake OMF'ene til opprinnelig salgspris. Banken mottar rentene fra OMF'ene som om disse ikke var solgt. Regnskapsmessig vurderer konsernet at betingelsene for fraregning i IAS 39 ikke er oppfylt, da konsernet gjennom bytteavtalene beholder risikoen for verdiutviklingen på obligasjonene og de øvrige kontantstrømmene i form av renter.

Renten som bankene betaler i bytteordningen med Norges Bank fastsettes gjennom auksjoner. For å vurdere virkelig verdi av konsernets eksisterende innlån i bytteordningen med Norges Bank er det nødvendig å beregne en forventet rente på statskasseveksler over tid. Konsernet har derfor gjort en vurdering av hva som er normalnivå for renteforskjellen mellom statskassevekselrenten og NIBOR med utgangspunkt i utviklingen i rentemarkedet, som er lagt til grunn ved verdsettelse av innlånene ved utgangen av året.

Overføring av låneporteføljer

Ved overføring av låneporteføljer til blant annet Eksportfinans AS vurderer konsernet om kriteriene for fraregning er oppfylt i henhold til IAS 39. I de tilfeller konsernet beholder kredittrisiko og marginer knyttet til låneporteføljene, anses i hovedsak ikke risiko og avkastning å være overført til motpart og låneporteføljene beholdes i konsernets balanse. Per 31. desember 2013 utgjorde slike porteføljer 3 111 millioner kroner.

Note 2 Endring i konsernstruktur

SalusAnsvar AB

Det ble i tredje kvartal 2012 inngått avtale om salg av det heleide datterselskapet SalusAnsvar AB fra DNB Bank ASA for om lag 480 millioner svenske kroner. SalusAnsvar tilbyr primært skadeforsikring og personforsikring i det svenske markedet. Transaksjonen ble godkjent av tilsynsmyndighetene i fjerde kvartal 2012, og salget ble gjennomført i første kvartal 2013.

Godfjellet AS/Nye Notabene AS

Bokhandlerkjeden Notabene gikk konkurs i januar 2013. Etter konkursen overtok Nye Notabene AS det vesentligste av eiendelene i Notabene fra konkursboet. Selskapet er 100 prosent eiet av Godfjellet AS som igjen er 100 prosent eiet av DNB Bank ASA. Eiendelene ble overtatt for rundt 70 millioner kroner.

Det er bankens strategi å selge virksomheten så snart som mulig og innenfor en 12-måneders periode fra overtagelse. Virksomheten er presentert som holdt for salg i konsernregnskapet ved utgangen av fjerde kvartal 2013. Netto eierandel vil regnskapsmessig bli vurdert løpende til det laveste av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader.

Svensk Fastighetsförmedling AB

Det ble i fjerde kvartal 2013 gjennomført salg av det heleide datterselskapet Svensk Fastighetsförmedling AB fra DNB Bank ASA. Svensk Fastighetsförmedling tilbyr primært eiendomsformidling i det svenske markedet. Salget ga en gevinst på 155 millioner kroner, som ble inntektsført i konsernregnskapet i fjerde kvartal 2013.

Note 3 Segmenter

Finansiell styring i DNB er orientert mot de ulike kundesegmentene. Oppfølging av det totale kundeforholdet og lønnsomhet i kundesegmentene er viktige dimensjoner ved strategiske prioriteringer og allokering av DNBs ressurser til virksomheten. For deler av produktspekteret ligger ansvaret for produksjon og utvikling i egne produktområder. Disse skal bidra til at konsernet dekker de ulike kundegruppenes behov. Rapporterte tall for de ulike segmentene reflekterer konsernets samlede salg av produkter og tjenester til de aktuelle kundesegmentene.

Personkunder	-	omfatter konsernets samlede tilbud av produkter og tjenester til personmarkedet i alle kanaler, både elektroniske og fysiske. DNB tilbyr et bredt spekter av produkter gjennom Norges største distribusjonsnett, som omfatter bankkontorer, telefonbank (24/7), nettbank, eiendomsmegling og eksterne kanaler (postkontorer, post i butikk og bank i butikk).
Små og mellomstore bedriftskunder	-	omfatter salg av produkter til og rådgivningstjenester for små og mellomstore bedrifter i Norge. DNB skal være hele Norges lokalbank og samtidig tilby storbankens produkter og kompetanse. Kunder i dette segmentet omfatter alt fra småbedrifter og nystartede selskaper til relativt store bedriftskunder, og produkttilbudet er tilpasset disse kundenes ulike behov. Små og mellomstore bedriftskunder betjenes i konsernets landsdekkende fysiske distribusjonsnett og tilbys også nettbank og telefonbank (24/7).
Store bedrifter og internasjonale kunder	-	omfatter store norske og internasjonale bedriftskundene samt alle kunder i datterbankene i Baltikum, Polen og Russland. DNBs betjening av kundesegmentet er basert på solid bransjekunnskap og langsiktige kunderelasjoner.
Egenhandel	-	omfatter egenhandel i rente-, valuta- og råvareprodukter samt aksjer, herunder avdekking av markedsrisiko knyttet til kundetransaksjoner. Egenhandelsvirksomheten skal støtte opp om kundebetjeningen.
Tradisjonelle pensjonsprodukter	-	omfatter porteføljen av tradisjonelle ytelsesbaserte pensjonsprodukter i DNB Livsforsikring. DNB tilbyr ikke lenger slike produkter til nye kunder.

Resultatregnskap og balanseoppstilling for segmentene er basert på en sammenstilling av intern finansiell rapportering for den funksjonelle organiseringen av DNB-konsernet i segmenter, slik den rapporteres til konsernledelsen (øverste beslutningstager), for å vurdere utvikling og allokere ressurser. Tallene for segmentene er basert på DNBs styringsmodell og konsernets regnskapsprinsipper. Tallene er omarbeidet i samsvar med konsernets gjeldende prinsipper for fordeling av kostnader og allokering av kapital mellom områdene og bygger på en rekke forutsetninger, estimater og skjønnsmessige fordelinger.

DNB allokerer kapital til virksomheten, og allokert kapital er beregnet på basis av konsernets rene kjernekapital og langsiktige kapitaliserings-ambisjon. Forsikringsvirksomheten er underlagt særskilte kapitaldekningsregler, og allokert kapital tilsvarer regnskapsført egenkapital i selskapene. Grunnlaget for allokering av kapital til øvrig virksomhet i konsernet er en tilnærming til Basel II, full IRB, for alle enheter, og allokert kapital i 2013 tilsvarte en ren kjernekapitaldekning på 12 prosent. For allokering av kredittrisiko er konsernets interne måling av risikojustert kapitalbehov for kreditt benyttet som fordelingsgrunnlag. Kapitalbehov for markedsrisiko er fordelt direkte i henhold til risikovektet volum, og operasjonell risiko er fordelt i forhold til områdenes totale inntekter.

Note 3 Segmenter (forts.)

Resultatregnskap **DNB-konsernet**

	Personkunder		Små og mellomstore bedriftskunder		Store bedrifter og internasjonale kunder		Egenhandel		Tradisjonelle pensjons-produkter		Øvrig virksomhet/ elimineringer [1]		DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Netto renteinntekter - ordinær virksomhet	12 329	9 881	5 818	5 495	10 524	10 290	415	552	0	0	1 107	997	30 192	27 216
Renter av allokert kapital [2]	303	368	358	401	934	1 094	145	155	0	0	(1 740)	(2 018)	0	0
Netto renteinntekter	12 632	10 250	6 176	5 896	11 458	11 384	559	708	0	0	(633)	(1 021)	30 192	27 216
Netto andre driftsinntekter	4 829	4 579	1 489	1 169	5 319	5 216	2 029	3 777	2 445	2 142	317	(2 383)	16 427	14 501
Sum inntekter	17 461	14 828	7 665	7 066	16 777	16 600	2 588	4 484	2 445	2 142	(316)	(3 404)	46 619	41 717
Driftskostnader [3]	8 530	7 899	2 825	2 723	5 602	5 718	638	762	831	845	731	491	19 157	18 438
Avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler	125	197	899	818	453	416	7	14	15	20	1 220	857	2 719	2 322
Sum driftskostnader	8 655	8 096	3 724	3 541	6 054	6 134	645	776	846	865	1 952	1 348	21 875	20 760
Driftsresultat før nedskrivninger og skatt	8 806	6 732	3 941	3 524	10 723	10 466	1 943	3 708	1 599	1 278	(2 268)	(4 751)	24 744	20 957
Netto gevinster varige og immaterielle eiendeler	154	(0)	(0)	1	(13)	(3)	0	(3)	0	0	9	4	151	(1)
Nedskrivninger på utlån og garantier [4]	374	447	586	554	1 225	2 071	0	0	0	0	0	108	2 185	3 179
Resultat overtatt virksomhet [5]	0	0	(11)	(48)	(143)	(148)	0	0	0	0	155	196	0	0
Driftsresultat før skatt	8 586	6 285	3 343	2 924	9 342	8 244	1 943	3 705	1 600	1 278	(2 105)	(4 659)	22 709	17 776
Skattekostnad	2 404	1 760	936	819	2 803	2 407	564	1 075	113	(328)	(1 631)	(1 651)	5 188	4 081
Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	1	92	4	96
Resultat for regnskapsåret	6 185	4 529	2 407	2 105	6 539	5 837	1 380	2 631	1 487	1 606	(472)	(2 916)	17 526	13 792

Balanser **DNB-konsernet**

	Personkunder		Små og mellomstore bedriftskunder		Store bedrifter og internasjonale kunder		Egenhandel		Tradisjonelle pensjons-produkter		Øvrig virksomhet/ elimineringer		DNB-konsernet	
Beløp i milliarder kroner	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12
Netto utlån til kunder [6]	658	642	211	204	469	451	4	2	2	0	(3)	(2)	1 341	1 298
Eiendeler holdt for salg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre eiendeler	44	23	38	29	163	145	850	754	232	228	(280)	(156)	1 048	1 022
Sum eiendeler	702	664	249	233	632	596	854	756	235	228	(283)	(157)	2 389	2 320
Midler til forvaltning	38	36	13	10	193	162	0	0	0	0	7	(0)	251	208
Sum forvaltede midler	740	700	262	243	826	758	854	756	235	228	(276)	(157)	2 640	2 528
Innskudd fra kunder [6]	344	327	151	146	371	325	20	18	0	0	(18)	(5)	868	811
Forpliktelser holdt for salg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Annen gjeld	342	320	78	68	208	219	827	730	218	212	(294)	(166)	1 379	1 382
Sum gjeld	686	647	229	213	579	543	846	748	218	212	(311)	(171)	2 247	2 193
Allokert kapital [7]	17	17	20	20	53	53	8	8	16	16	28	14	142	127
Sum gjeld og egenkapital	702	664	249	233	632	596	854	756	235	228	(283)	(157)	2 389	2 320

1) Øvrig virksomhet/elimineringer:

	Elimineringer		*Konsern-funksjoner* [*]		*Totalt*	
Beløp i millioner kroner	*2013*	*2012*	*2013*	*2012*	*2013*	*2012*
Netto renteinntekter - ordinær virksomhet	*(36)*	*(91)*	*1 143*	*1 088*	*1 107*	*997*
Renter av allokert kapital [2]	*0*	*0*	*(1 740)*	*(2 018)*	*(1 740)*	*(2 018)*
Netto renteinntekter	*(36)*	*(91)*	*(597)*	*(931)*	*(633)*	*(1 021)*
Netto andre driftsinntekter	*(1 405)*	*(1 214)*	*1 722*	*(1 168)*	*317*	*(2 383)*
Sum inntekter	*(1 441)*	*(1 305)*	*1 124*	*(2 099)*	*(316)*	*(3 404)*
Driftskostnader [3]	*(1 441)*	*(1 305)*	*2 172*	*1 796*	*731*	*491*
Avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler	*0*	*0*	*1 220*	*857*	*1 220*	*857*
Sum driftskostnader	*(1 441)*	*(1 305)*	*3 392*	*2 653*	*1 952*	*1 348*
Driftsresultat før nedskrivninger og skatt	*0*	*0*	*(2 268)*	*(4 751)*	*(2 268)*	*(4 751)*
Netto gevinster varige og immaterielle eiendeler	*0*	*0*	*9*	*4*	*9*	*4*
Nedskrivninger på utlån og garantier [4]	*0*	*0*	*0*	*108*	*0*	*108*
Resultat overtatt virksomhet [5]	*0*	*0*	*155*	*196*	*155*	*196*
Driftsresultat før skatt	*0*	*0*	*(2 105)*	*(4 659)*	*(2 105)*	*(4 659)*

Elimineringene gjelder i stor grad interne tjenester fra støtteenhetene til segmentene og mellom segmentene. Videre elimineres mellomværende mellom selskaper som inngår i konsernet og gevinster og tap på transaksjoner mellom disse selskapene.

Konsernfunksjoner omfatter IT og Operations, HR, Konsernfinans, Risikostyring, Kommunikasjon, Treasury, det deleide selskapet Eksportfinans, investeringer i IT infrastruktur og aksjonærrelaterte kostnader. Konsernfunksjoner inneholder også den delen av konsernets egenkapital som ikke er allokert ut til segmentene. Resultat fra overtatt virksomhet som innebærer full konsolidering i DNB-konsernet er presentert netto på linjen "Resultat overtatt virksomhet" i den interne rapportering av segmentene. De overtatte selskapene inngår i Konsernfunksjoner.

Note 3 Segmenter (forts.)

*) Konsernfunksjoner - driftsresultat før skatt i millioner kroner	2013	2012
+ Renter av uallokert egenkapital m.v.	417	12
+ Inntekter fra egenkapitalinvesteringer (se note 23)	819	267
+ Gevinster varige og immaterielle eiendeler	9	4
+ Markedsjusteringer Treasury og virkelig verdi på utlån (se note 23)	179	(1 847)
+ Basisswapper (se note 23)	(1 364)	(1 674)
+ Eksportfinans ASA	321	753
+ Netto gevinster på investeringseiendom	(104)	(330)
+ Resultat overtatt virksomhet	155	196
- Avsetning for lånefinansierte strukturerte produkter (se note 25)	450	0
- Uallokerte nedskrivninger på utlån og garantier	0	108
- Eierkostnader (kostnader vedrørende aksjonærforhold, investorrelasjoner, strategisk planlegging m.v.)	439	427
- Uallokerte personalkostnader	288	351
- Uallokerte IT-kostnader	239	180
- Finansieringskostnad goodwill	39	50
- Nedskrivninger av goodwill og aktivert systemutvikling (se note 41,42)	501	240
- Nedskrivninger av leiekontrakter	43	140
- Uallokerte driftskostnader i sentrale bygg	108	152
- Tilbakeført avsetning (se note 25)	(157)	0
- Nedskrivninger av eiendommer og varige driftsmidler	125	34
Øvrig	(506)	(498)
Driftsresultat før skatt	(2 105)	(4 659)

2) Allokert kapital som tilsvarer eksternt kapitalkrav (Basel II) til virksomheten. Beregningen er foretatt på grunnlag av gjennomsnittlige balanseposter.
3) Som følge av prinsippendring er enkelte tall i sammenligningsperioder omarbeidet. Se nærmere omtale i Regnskapsprinsipper.
4) Se note 10 Nedskrivninger på utlån og garantier for analyse av bruttoendring i nedskrivningene for konsernet.
5) Resultat fra overtatt virksomhet som innebærer full konsolidering i DNB-konsernet er presentert netto på linjen "Resultat overtatt virksomhet" i den interne rapportering av segmentene. De overtatte selskapene inngår i Konsernfunksjoner.
6) Utlån til kunder inkluderer påløpte renter, nedskrivninger og verdijusteringer. Tilsvarende inkluderer innskudd fra kunder påløpte renter og verdijusteringer.
7) Allokert kapital er for segmentene beregnet på grunnlag av eksternt kapitalkrav (Basel II) til virksomheten. Allokert kapital for konsernet er bokført egenkapital.

Nøkkeltall **DNB-konsernet**

	Personkunder		Små og mellomstore bedriftskunder		Store bedrifter og internasjonale kunder		Egenhandel		Tradisjonelle pensjons-produkter		Øvrig virksomhet/ elimineringer		DNB-konsernet	
Prosent	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Kostnadsgrad [1]	49,6	54,3	48,6	50,1	35,7	37,0	24,9	17,3	34,6	40,4			45,7	49,1
Innskuddsdekning per 31. desember [2]	52,3	51,0	71,6	71,4	79,1	71,9							64,7	62,5
Avkastning allokert kapital [3]	36,3	28,5	11,8	12,2	12,1	11,5	17,1	39,3	9,0	9,7			12,8	11,5

1) Sum driftskostnader dividert på sum inntekter. Kostnadene er eksklusive nedskrivning av goodwill og immaterielle eiendeler.
2) Innskudd fra kunder dividert på netto utlån til kunder.
3) Allokert kapital er for segmentene beregnet på grunnlag av eksternt kapitalkrav (Basel II) til virksomheten. For konsernet er regnskapsført kapitalavkastning benyttet. Beregningen er foretatt på grunnlag av gjennomsnittlige balanseposter.

Geografiske områder

Resultatregnskap **DNB-konsernet**

	Baltikum og Polen		Øvrig internasjonal virksomhet		Norge		DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Netto renteinntekter	1 078	1 067	4 838	4 587	24 276	21 562	30 192	27 216
Netto andre driftsinntekter	922	886	2 265	2 076	13 240	11 539	16 427	14 501
Sum inntekter	2 000	1 953	7 103	6 663	37 516	33 101	46 619	41 717

Balanser **DNB-konsernet**

	Baltikum og Polen		Øvrig internasjonal virksomhet		Norge		DNB-konsernet	
Beløp i milliarder kroner	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12
Netto utlån til kunder	57	53	170	163	1 114	1 081	1 341	1 298
Sum eiendeler	82	72	535	485	1 772	1 763	2 389	2 320
Garantier	2	2	27	22	71	70	100	94

Produktinformasjon

Se note 19 Netto renteinntekter, note 20 Renter på enkelte balanseposter, note 21 Netto provisjonsinntekter og note 22 Andre inntekter for produktinformasjon.

Note 4 Kapitalstyring og kapitaldekning

Forslag til nye internasjonale regulatoriske krav til kapital og likviditet for banker ble utarbeidet av Baselkomiteen i 2010 (Basel III). EU har gjennomført disse reguleringene i sitt nye kapitalkravsdirektiv, CRD IV, og gjennom en forordning CRR. Det nye regelverket trådte i kraft fra 1. januar 2014. I Norge ble viktige deler av Basel III regelverket gjennomført i lovgivningen med virkning allerede fra 1. juli 2013. Styret har som del av konsernets risiko- og kapitalvurderingsprosess (ICAAP) en dialog med Finanstilsynet om konsernets kapitalisering. Konsernet reviderte i 2013 sin konsernretningslinje for kapitalisering på bakgrunn av de nye regulatoriske kravene. Innen utgangen av 2016 skal finanskonsernet ha en ren kjernekapitaldekning på 13,5-14,0 prosent og en total kapitaldekning på 17,0 til 18,0 prosent. Det er fastsatt en opptrappingsplan slik at målet er minst 11,5-12,0 prosent ren kjernekapitaldekning ved utgangen av 2014 og 12,5-13,0 prosent i slutten av 2015. Konsernets risikovektede beregningsgrunnlag vil trolig bli påvirket av en rekke regulatoriske endringer fremover, herunder hvordan det såkalte Basel I-gulvet praktiseres og myndighetenes overstyringer av bankens interne modeller for beregninger av kredittrisiko. Kapitaliseringsmålene er knyttet til det til en hver tid gjeldende beregningsgrunnlag.

Konsernet skal ha et kapitaliseringsnivå som understøtter et mål om AA-rating på ordinære langsiktige innlån til banken. DNB-konsernet hadde ved utgangen av 2013 en ren kjernekapitaldekning på 11,8 prosent og en totalkapitaldekning på 14,0 prosent, mot henholdsvis 10,7 og 12,6 prosent ett år tidligere. Basel I-gulvet for beregningsgrunnlaget er effektivt for DNB og dette reduserte den rene kjernekapitaldekningen og total kapitaldekning med henholdsvis 1,0 og 1,3 prosentpoeng ved utgangen av 2013. DNB-konsernet er godt rustet til å møte usikkerhet i den økonomiske utviklingen og økte krav til kapitalisering fra markedet og myndigheter. Planlagt kapitaloppbygging vil påvirke rammene for vekst.

Konsernets kapitalstrategi og utbyttepolitikk tilsier at konsernet reelt sett, basert på likeartede beregningsregler, skal være blant de best kapitaliserte finanskonsern i Norden. Videre skal konsernet styre mot å ha tilfredsstillende rating. Ved fastsettelse av utbytte blir det blant annet tatt hensyn til behovet for å opprettholde en tilfredsstillende soliditet og utviklingen i eksterne rammebetingelser. For øvrig fastsettes utbytte ut fra en vurdering av forventet resultat i en normalsituasjon.

Etter gjennomførte årsoppgjørsdisposisjoner og utbyttebetaling vil holdingselskapet DNB ASA ha en likviditetsreserve på om lag 3,9 milliarder kroner.

DNB Bank-konsernet hadde ved utgangen av 2013 en ren kjernekapitaldekning på 11,4 prosent og en totalkapitaldekning på 13,9 prosent, mot henholdsvis 10,5 og 12,4 prosent ett år tidligere. Det er i tillegg et separat krav fra amerikanske myndigheter til bankkonsernet som grunnlag for å kunne drive virksomheten i datterselskapet DNB Markets Inc. i New York, som forutsetter en kjernekapitaldekning for bankkonsernet på 6 prosent og en samlet kapitaldekning på 10 prosent. Ved utgangen av 2013 ble dette kravet oppfylt med god margin.

DNB Livsforsikring hadde en kapitaldekning på 18,8 prosent og en solvensmargin på 207,4 prosent ved utgangen av 2013, som er godt over de myndighetspålagte kravene på henholdsvis 8 prosent og 100 prosent. Årsresultatet etter skatt var på 1 890 millioner kroner. DNB Livsforsikring avgir netto konsernbidrag på 470 millioner kroner etter skatt. Det er søkt Finanstilsynet om å anvende 1,8 milliarder kroner av kundenes resultat til å styrke de forsikringstekniske avsetningene. Fra 2016 er det antatt at nåværende soliditetsregler blir erstattet av et felles regelverk for forsikringsselskaper i Europa, Solvens II. DNB Livsforsikring forbereder seg til dette blant annet ved å tilpasse styringen av selskapet til Finanstilsynets stresstester og tilsynsmetodikk og ved regelmessig å oppdatere solvensberegninger basert på det antatt nye regelverket.

DNB Boligkreditt AS hadde ved utgangen av 2013 en ren kjernekapitaldekning på 11,2 prosent og en totalkapitaldekning på 13,3 prosent.

Ved siden av den regulatoriske målingen og allokeringen av kapital til konsernets juridiske enheter, gjennomføres det også for styringsformål en allokering av kapital til de operative forretningsområdene. Konsernets egenkapital er fullfordelt til forretningsområdene. Fordelingen skjer på bakgrunn av både regulatoriske krav, men er også basert på beregning av risikojustert kapitalbehov.

Note 4 Kapitalstyring og kapitaldekning (forts.)

Kapitaldekning

DNB-konsernet følger Basel II-reglene for beregning av kapitaldekning. Vurderingsreglene i selskapsregnskapene ligger til grunn for konsolidering som er regulert i Konsolideringsforskriften.

Ansvarlig kapital

	DNB Bank ASA		DNB Bank-konsernet		DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12
Aksjekapital	18 314	18 314	18 314	18 314	16 278	16 269
Øvrig egenkapital	96 276	87 160	108 093	98 280	125 949	111 767
Ikke tellende kapital	-	-	-	-	(1 013)	0
Egenkapital	114 591	105 474	126 407	116 594	141 214	128 035
Fradrag						
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	0	(8)	(4)	(19)	(25)	(94)
Goodwill	(2 956)	(2 907)	(3 654)	(3 543)	(5 482)	(5 223)
Utsatt skattefordel	(4 145)	(565)	(1 093)	(1 055)	(1 111)	(1 066)
Andre immaterielle eiendeler	(955)	(1 092)	(1 425)	(1 822)	(1 643)	(2 017)
Avsatt utbytte m.v.	0	0	(5 000)	(6 000)	(4 398)	(3 420)
Urealiserte gevinster på varige driftsmidler	0	0	(30)	(30)	(30)	(30)
50 prosent av bokførte verdier av ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	(2)	(392)	(2)	(538)	(2)	0
50 prosent av justert forventet tap, IRB-porteføljer	(610)	(415)	(712)	(626)	(712)	(626)
Justering for urealisert tap/(gevinst) på gjeld ført til virkelig verdi	240	181	281	84	281	84
Minstekrav til reassuranseavsetning	-	-	-	-	(21)	(17)
Ren kjernekapital	106 162	100 276	114 770	103 047	128 072	115 627
Fondsobligasjoner [1]	3 515	3 162	3 515	3 162	3 515	3 162
Kjernekapital	109 677	103 439	118 285	106 209	131 587	118 790
Evigvarende ansvarlig lånekapital	4 011	3 804	4 011	3 804	4 011	3 804
Ordinær ansvarlig lånekapital [2]	17 822	12 848	17 850	13 081	17 850	13 081
Fradrag						
50 prosent av bokførte verdier av ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	(2)	(392)	(2)	(538)	(2)	0
50 prosent av justert forventet tap, IRB-porteføljer	(610)	(415)	(712)	(626)	(712)	(626)
Tillegg						
45 prosent av netto urealisert gevinst på varige driftsmidler	0	0	18	18	18	18
Tilleggskapital	21 221	15 846	21 165	15 740	21 165	16 278
Sum tellende ansvarlig kapital [3]	130 898	119 285	139 450	121 949	152 752	135 068
Risikovektet volum, overgangsregel	933 433	874 840	1 004 716	984 137	1 089 114	1 075 672
Minimumskrav ansvarlig kapital	74 675	69 987	80 377	78 731	87 129	86 054
Ren kjernekapitaldekning, overgangsregel (%)	11,4	11,5	11,4	10,5	11,8	10,7
Kjernekapitaldekning, overgangsregel (%)	11,7	11,8	11,8	10,8	12,1	11,0
Kapitaldekning, overgangsregel (%)	14,0	13,6	13,9	12,4	14,0	12,6

1) *Fondsobligasjoner kan utgjøre inntil 15 prosent av kjernekapitalen, mens overskytende del teller som evigvarende tilleggskapital.*

2) *I kapitaldekningsberegningen for bankkonsernet og DNB-konsernet inngår ansvarlig lånekapital i tilknyttede selskaper med til sammen 28 millioner kroner per 31. desember 2013.*

3) *Ansvarlig kapital og nominelle beløp benyttet ved beregning av risikovektet volum vil avvike fra konsolidert regnskap, idet tilknyttede selskaper som i regnskapet er vurdert etter egenkapitalmetoden, er vurdert og innarbeidet etter pro-rata metoden i kapitaldekningsberegningen.*

Note 4 Kapitalstyring og kapitaldekning (forts.)

Basel II

De fleste låneporteføljene er rapportert i henhold til IRB-metoden. Noen porteføljer avventer imidlertid fremdeles IRB-godkjenning fra Finanstilsynet. Dette gjelder banker og finansinstitusjoner (DNB Bank) og storkunder som vurderes ved hjelp av simuleringsmodeller (DNB Bank). Låneporteføljer i Nordlandsbanken (bedriftskunder og boliglån) vil gradvis bli inkludert i volumene som rapporteres etter IRB-metoden etter hvert som de blir overført til DNB Banks systemløsninger og risikomodeller i løpet av 2013 og 2014.

Spesifikasjon av risikovektet volum og kapitalkrav **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Eksponering, nominelt 31.12.13	EAD [1] 31.12.13	Gjennom-snittlige risikovekter i prosent 31.12.13	Risikovektet volum 31.12.13	Kapitalkrav 31.12.13	Kapitalkrav 31.12.12
IRB-metode						
Foretak	904 597	732 381	51,8	379 528	30 362	29 417
Spesialiserte foretak (SL)	3 865	3 832	50,0	1 915	153	192
Massemarked, pant i fast eiendom	619 414	619 414	9,9	61 048	4 884	5 655
Massemarked, øvrige engasjementer	106 641	87 694	28,3	24 800	1 984	1 839
Verdipapirisering	63 087	63 087	47,2	29 749	2 380	1 893
Sum kredittrisiko, IRB metode	1 697 603	1 506 408	33,0	497 041	39 763	38 997
Standardmetode						
Stater og sentralbanker	137 581	160 021	0,0	44	4	10
Institusjoner	234 903	89 619	25,6	22 960	1 837	2 040
Foretak	293 450	228 497	93,3	213 182	17 055	19 227
Massemarked, pant i fast eiendom	45 128	42 996	54,3	23 331	1 867	2 189
Massemarked, øvrige engasjementer	69 139	35 931	78,3	28 119	2 249	1 872
Egenkapitalposisjoner	3 894	3 894	103,0	4 013	321	262
Verdipapirisering	3 048	3 048	18,0	550	44	69
Øvrige eiendeler	12 735	12 735	100,0	12 735	1 019	758
Sum kredittrisiko, standardmetoden	799 877	576 741	52,9	304 933	24 395	26 426
Sum kredittrisiko	2 497 480	2 083 148	38,5	801 974	64 158	65 423
Markedsrisiko						
Posisjonsrisiko for gjeldsinstrumenter				27 993	2 239	3 110
Posisjonsrisiko for egenkapitalinstrumenter				1 299	104	104
Valutarisiko				0	0	0
Varerisiko				109	9	5
Sum markedsrisiko				29 400	2 352	3 219
Operasjonell risiko				80 099	6 408	5 793
Netto forsikring, etter elimineringer				87 279	6 982	7 563
Fradrag				(754)	(60)	(27)
Sum risikovektet volum og kapitalkrav før overgangsregel				997 999	79 840	81 972
Tillegg i kapitalkravet som følge av overgangsregel [2]				91 115	7 289	4 082
Sum risikovektet volum og kapitalkrav				1 089 114	87 129	86 054

1) Forventet engasjementsbeløp ved mislighold, exposure at default.

2) På grunn av overgangsregler kan minstekrav til kapitaldekning maksimalt reduseres til 80 prosent i forhold til kravene etter Basel I-reglene.

Note 5 Risikostyring

Risikostyring i DNB

Styret i DNB ASA har et uttalt mål om en samlet lav risikoprofil. DNB Bank ASA har som mål å opprettholde en rating på langsiktige ordinære innlån tilsvarende AA-nivå. DNBs lønnsomhet er blant annet avhengig av evnen til å identifisere, styre og prise risiko som oppstår i forbindelse med finansielle tjenester.

Organisering og fullmaktsstruktur

- *Styret.* Styret i DNB ASA fastsetter langsiktige mål for risikoprofil. Risikoprofilen operasjonaliseres gjennom rammeverket for risikostyring, herunder fastsettelse av fullmakter. Risikotagning skal gjennomføres innenfor fastsatte rammer.
- *Fullmakter.* Det skal foreligge fullmakter for bevilgninger og posisjons- og handlerammer på alle vesentlige finansielle områder. Alle fullmakter er personlige. Fullmakter og overordnede rammer besluttes i styret og kan delegeres i organisasjonen, men enhver videre delegering skal godkjennes og følges opp av nærmeste overordnede leder.
- *Årlig gjennomgang av rammer.* Risikorammene vurderes minst årlig i tilknytning til budsjett- og planarbeidet.
- *Uavhengige risikostyringsfunksjoner.* Risikostyringsfunksjoner og utvikling av risikostyringsverktøy foregår i enheter som er uavhengig av virksomheten i de enkelte forretningsområdene.

Oppfølging og anvendelse

- *Ansvarliggjøring.* Alle ledere er ansvarlige for risiko innen eget område og må derfor ha full innsikt i og forståelse av risikobildet til enhver tid.
- *Risikorapportering.* Risikorapporteringen i konsernet skal sikre at alle ledere har nødvendig informasjon om risikonivå og -utvikling. For å sikre kvalitet og tilstrekkelig uavhengighet blir risikorapporteringen organisert og ledet av enheter som er uavhengige av de operative virksomhetene.
- *Kapitalvurdering.* Konsernets kapitalsituasjon og risiko vurderes og oppsummeres kvartalsvis i en egen risikorapport til styret i DNB ASA.
- *Anvendelse av risikoinformasjon.* Risiko inngår i styringen og oppfølgingen av forretningsområdene. Avkastning på risikojustert kapital inngår i prising av produkter, resultatmåling og oppfølging av forretningsområdene.

Relevante risikomål

- *Risikoappetitt.* Fra og med januar 2013 har DNB fulgt opp risiko gjennom definerte mål. Rammeverket for risikoappetitt består av 15 utsagn som omfatter de risikodimensjonene som vurderes å være av betydning for DNB-konsernet, og som samlet gir et godt bilde av totalrisikoen. Utvikling i måltallene følges og rapporteres månedlig til konsernledelsen og kvartalsvis til styret i DNB. Se avsnitt om "Risiko appetitt" for mer informasjon.
- *Ett felles mål for risiko i konsernet.* Konsernets risiko tallfestes i form av risikojustert kapital, som beregnes for alle forretningsområder i konsernet og for hovedkategorier av risiko, med unntak for likviditetsrisiko. Se avsnitt om "Risikojustert kapital for DNB-konsernet" for mer informasjon.
- *Supplerende risikomål.* Risiko følges også opp gjennom supplerende risikomål som er tilpasset virksomheten i de enkelte forretnings-områdene, for eksempel måling av posisjoner mot rammer, nøkkeltall og porteføljerisikomål.

Risikokategorier

For risikostyringsformål skiller DNB mellom følgende risikoformer:

- *Kredittrisiko* er risiko for tap som skyldes at konsernets motparter eller kunder ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor DNB-konsernet. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på motparter eller kunder, herunder kredittrisiko i handelsvirksomheten, landrisiko og oppgjørsrisiko. I note 6 fremkommer en vurdering av konsernets kredittrisiko ved utgangen av 2012 og 2013.
- *Markedsrisiko* er risiko for tap eller reduserte fremtidige inntekter som følge av endringer i markedspriser eller -kurser. Risikoen oppstår som følge av bankens usikrede transaksjoner og eksponering i valuta-, rente-, råvare- og egenkapitalmarkedene. I notene 13 til 16 fremkommer en vurdering av konsernets markedsrisiko ved utgangen av 2012 og 2013.
- *Likviditetsrisiko* er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å kunne innfri sine forpliktelser ved forfall, samt risikoen for at konsernet ikke klarer å møte sine likviditetsforpliktelser uten at kostnaden ved dette øker dramatisk. Ut fra et bredere perspektiv inneholder likviditetsrisiko også risikoen for at konsernet ikke er i stand til å finansiere økninger i eiendeler etter hvert som refinansieringsbehovet øker. I note 17 fremkommer en vurdering av konsernets likviditetsrisiko ved utgangen av 2012 og 2013.
- *Markedsrisiko i livsforsikring* er risikoen for at finansavkastningen ikke vil være tilstrekkelig til å dekke forpliktelsene selskapet har i avtalene med kundene.
- *Forsikringsrisiko* består av forsikringsrisiko i livsforsikring og i skadeforsikring. I livsforsikring er risikoen relatert til endringer i fremtidige forsikringsforpliktelser forårsaket av endringer i forsikredes levealder og uførhet. I skadeforsikring er risikoen omfattet av forsikrings-, markeds-, kreditt-, operasjonell og forretningsrisiko. Herav er forsikringsrisikoen den største risikoen og omfatter risiko for tap som følge av at forsikringspremien ikke dekker fremtidige skadeutbetalinger.
- *Operasjonell risiko* er risikoen for tap som skyldes svakheter eller feil ved prosesser og systemer, feil begått av ansatte eller eksterne hendelser.
- *Forretningsrisiko* er risiko for tap på grunn av endringer i eksterne forhold som markedssituasjonen eller myndighetenes reguleringer. Risikoen inkluderer også omdømmerisiko.

Note 5 Risikostyring (forts.)

Risikoappetitt

Styret i DNB ASA fastsetter langsiktige mål for risikoprofilen gjennom rammeverket for risikoappetitt. Dette ble utviklet i 2012 og tatt i bruk fra 1. januar 2013. Risikoappetitt skal sikre at risikostyringen blir håndtert og integrert i konsernets styringsprosesser på en praktisk, tydelig og synkronisert måte. Rammeverket skal gi en helhetlig og balansert oversikt over virksomhetens risiko og bestod i 2013 av 15 utsagn som målsetter risikodimensjon og -nivå. For å støtte opp om rammeverket er det etablert styringsprinsipper og definert rutiner og ansvar for DNB-konsernet. Målsatt risikoprofil vil også reflekteres i andre deler av rammeverket for risikostyring, herunder fastsettelse av fullmakter og forretningsrammer. Rammeverket for risikoappetitt skal vurderes minst årlig. Styret foretar også en regelmessig gjennomgang av risikonivå, rammestruktur og rapportering for relevante risikokategorier.

Utsagn om risikoappetitt

Rammeverket for risikoappetitt består av utsagn som omfatter de risikodimensjonene som vurderes å være av størst betydning for DNB-konsernet og som samlet gir et godt bilde av totalrisikoen. Utsagnene er formulert langs følgende dimensjoner:

- Lønnsomhet og inntjening
- Kapitalisering
- Markedsrisiko
- Forsikringsrisiko
- Kredittrisiko
- Likviditetsrisiko
- Operasjonell risiko
- Omdømmerisiko

Rammene avledet av risikoappetitt som gjelder for konsernet operasjonaliseres i forretnings- og støtteområdene. I konsernets styringssystem implementeres risikoappetitt i form av måltall for utvalgte indikatorer. Gjennom å følge risikoindikatorer som er tilpasset den delen av virksomheten de dekker, sikrer man en gjennomgående oppfølging av at risikonivået holdes innenfor det som er ønsket. Risikoindikatorer vil typisk være uttrykt som rammer (for kvantifiserbar risiko) eller kvalitative vurderinger av nivå. De trenger ikke være uttrykt gjennom de samme måleparametrene som brukes på konsernnivå, men de må understøtte samme risikotema og -utvikling. Gjennom løpende oppfølging av disse måltallene sikres at de risikotemaene som er utpekt som de mest sentrale også er gjenstand for oppfølging og diskusjon i operative deler av organisasjonen.

Styringsprinsipper

Som en del av rammeverket er det utarbeidet styringsprinsipper og definert rutiner og ansvar som gjelder hele DNB-konsernet. Dette er viktig for å sikre at risikoappetitt bidrar til at risiko blir styrt og integrert i organisasjonens andre viktige styringsprosesser. Samtidig skal det understøtte at rammeverket har den nødvendige uavhengighet til å fungere som et referansepunkt for hvilke konsekvenser organisasjonens strategiske og finansielle planlegging vil ha på risikoutviklingen:

- **Eierskap:** Rammeverket eies av styret. Alle endringer i rammeverket og styringsprinsippene må godkjennes av styret.
- **Årlig gjennomgang:** Rammeverket for risikoappetitt skal vurderes minst årlig etter initiativ av konsernets chief risk officer, CRO. Den årlige gjennomgangen skal finne sted uavhengig av den strategiske og finansielle planprosessen.
- **Rapportering:** Det skal være en månedlig rapportering av faktisk risikonivå i konsernet i form av en ”trafikklysvurdering”. Basert på denne rapporteringsstrukturen er det laget rutiner for hvordan risikoer som nærmer seg et kritisk nivå, skal følges opp og håndteres i forhold til risikoappetittutsagnene. Det samme gjelder risikoer som har oversteget disse nivåene.
- **Ansvar:** Det skal utpekes en eier innen administrasjonen av hvert enkelt risikoappetittutsagn. Denne vil være ansvarlig for oppfølging og eventuelle handlingsplaner dersom risikonivåene overstiges.

Risikojustert kapital for DNB-konsernet

Risikojustert kapital er et mål på tapsrisikoen som forskjellige forretningsaktiviteter medfører, og gjør det mulig å sammenligne risiko på tvers av risikoformer. Gjennomsnittlige tap over en normal konjunktursyklus er en forventet kostnad som i hovedsak skal inndekkes gjennom korrekt prising av konsernets produkter. Risikojustert kapital skal dekke de uventede tapene. Kvantifiseringen av risikojustert kapital er basert på statistiske sannsynlighetsfordelinger for de ulike risikoformene på bakgrunn av historiske data. Ettersom det er umulig å gardere seg mot alle tap, har DNB fastsatt at risikojustert kapital skal tilsvare 99,97 prosent av mulige tap innenfor en tidshorisont på ett år. Det er et nivå som samsvarer med målet om AA-gradering for ordinære langsiktige innlån i DNB Bank ASA.

Risikojustert kapital og gjennomsnittlige tap over en normal konjunktursyklus inngår i beregningen av risikojustert avkastning, som er et viktig økonomisk styringsparameter i den interne styringen av DNB-konsernet. Beregningen inngår i den finansielle planleggingen for forretningsområdene og rapporteres månedlig. Risikojustert avkastning er et måleparameter i prisingsmodeller og rapporteres månedlig i automatiserte styringssystemer. Risikojustert kapital benyttes også som beslutningsstøtte for risikostyring.

Likhetstrekkene mellom rammeverket for risikojustert kapital og kapitaldekningsregelverket øker etter hvert som en større del av konsernets engasjement IRB-rapporteres. De underliggende risikodriverne for kreditt, dels også operasjonell risiko, er langt på vei de samme. Sikkerhetsnivået er imidlertid forskjellig.

Note 5 Risikostyring (forts.)

DNB beregner risikojustert kapital for følgende risikokategorier: kredittrisiko, markedsrisiko, markedsrisiko i livsforsikring, forsikringsrisiko, risiko i skadeforsikring, operasjonell risiko og forretningsrisiko. Det oppstår en betydelig diversifiserings- eller porteføljeeffekt når risikoene vurderes samlet, fordi det er usannsynlig at alle tapshendelser inntreffer samtidig. I en nedgangsperiode vil de fleste områdene bli påvirket negativt av konjunkturen, men det er likevel en diversifiseringseffekt ettersom ikke alle områder vil bli truffet like hardt. Diversifiseringseffektene mellom risikokategorier og forretningsområder innebærer at konsernets risikojusterte kapital blir betydelig lavere enn om forretningsområdene hadde vært selvstendige selskaper.

Ved utgangen av 2013 var netto risikojustert kapital for konsernet beregnet til 76,0 milliarder kroner, en reduksjon på 3,3 milliarder sammenlignet med ett år tidligere.

		DNB-konsernet
Beløp i milliarder kroner	2013	2012
Kredittrisiko	57,2	59,1
Markedsrisiko	8,2	7,9
Markedsrisiko i livsforsikring [1)]	10,2	13,5
Forsikringsrisiko i livsforsikring	1,0	1,0
Risiko i skadeforsikring	0,9	0,8
Operasjonell risiko	10,7	9,8
Forretningsrisiko	4,8	4,6
Brutto risikojustert kapital	93,2	96,7
Diversifiseringseffekt [2)]	(17,2)	(17,5)
Netto risikojustert kapital	76,0	79,3
Diversifiseringseffekt i prosent av brutto risikojustert kapital [2)]	18,5	18,1

1) Tall for 2012 er reberegnet for å hensynta tekniske endringer i beregningen av risikojustert kapital for DNB Livsforsikring.

2) Diversifiseringseffekten gjelder den risikoreduserende effekten konsernet oppnår ved å arbeide innen flere områder som ikke kan påregnes å medføre uventede tap samtidig.

Det er etablert prosesser i DNB for å vurdere kapitalbehovet i forhold til risikoprofil og kvalitet på etablerte risikostyrings- og kontrollsystemer. Utvikling i kapitalnivå er en sentral størrelse som hensyntas i den finansielle langtidsplanleggingen. Det er et myndighetskrav å ha en slik egenvurdering av risikoprofil og kapitalbehov i DNB-konsernet, kalt ICAAP, Internal Capital Adequacy Assessment Process. DNB Livsforsikring er en del av denne prosessen hvor det gjøres en separat vurdering av kapitalbehovet. Vurderingen behandles i styret i DNB Livsforsikring. Egenvurderingen vurderes årlig av Finanstilsynet gjennom SREP, Supervisory Review and Evaluation Process. I denne vurderingen gir Finanstilsynet en tilbakemelding på konsernets kapitalisering, herunder DNB Livsforsikring.

Nærmere om risiko i DNB Livsforsikring ASA

Risiko i DNB Livsforsikring ASA omfatter markeds-, forsikrings-, kreditt-, operasjonell og forretningsrisiko. Markeds- og forsikringsrisiko i livsforsikring er henholdsvis risiko for at finansavkastningen ikke vil være tilstrekkelig til å dekke forpliktelsene selskapet har i avtalene med kundene, og risiko relatert til endringer i fremtidige forsikringsforpliktelser forårsaket av endringer i forsikredes levealder og uførhet.

Rammevilkårene for livsforsikring i Norge innebærer at DNB Livsforsikring bærer risikoen for å oppfylle de forpliktelser selskapet har i avtalene med kundene. Finansavkastningen må være stor nok til å møte den garanterte årlige avkastningen som selskapet har forpliktet seg til overfor kundene. I motsatt fall må den manglende avkastningen dekkes ved bruk av tilleggsavsetninger, som er en bufferkapital bygd opp gjennom tidligere års overskudd, eller ved at den manglende avkastningen belastes egenkapitalen.

Styring av DNB Livsforsikrings risiko inngår som en del av selskapets strategi vedtatt av styret. Risikosituasjonen i DNB Livsforsikring blir sett i sammenheng med konsernets samlede risikoprofil gjennom jevnlig behandling i konsernets balansestyringsutvalg (ALCO). DNB Livsforsikrings administrerende direktør og styret skal bidra til en hensiktsmessig koordinering mellom risikostyring og strategien i DNB Livsforsikring og konsernets risikoprofil. Området Risikostyring rapporterer, overvåker og følger opp DNB Livsforsikrings totale risiko. Risikostyring er organisert i stab, uavhengig av finansforvaltningen og forretningsområdene.

Konsernets risiko tallfestes i form av risikojustert kapitalbehov hvor DNB Livsforsikring inngår. Kapitalbehovet reflekterer markeds-, forsikrings-, operasjonell og forretningsrisiko. Ansvarlig kapital i DNB Livsforsikring holdes på et tilstrekkelig nivå sammenlignet med risikojustert kapital, men kapitaliseringen skal også sikre nødvendige buffere mot de regulatoriske minstekravene til kapitaldekning og solvensmargin. I kapitaliseringen av DNB Livsforsikring tas det hensyn til at selskapet inngår i DNB-konsernet og at DNB-konsernets egenkapitalreserver også vil kunne utnyttes til fordel for DNB Livsforsikring. Risikojustert kapital for DNB Livsforsikring før diversifiseringseffekter var på 14,0 milliarder kroner ved utgangen av 2013, sammenlignet med 12,2 milliarder ved utgangen av 2012. Av 14,0 milliarder kroner utgjør 76 prosent markedsrisiko, 7 prosent forsikringsrisiko, 14 prosent operasjonell risiko og resterende 3 prosent forretningsrisiko. Det hensyntas diversifiseringseffekter mellom de ulike risikokategoriene.

I notene 13 til 16 fremkommer markedsrisiko for DNB-konsernet, inklusive risiko vedrørende DNB Livsforsikrings finansielle instrumenter. Ytterligere opplysninger knyttet til risiko ved DNB Livsforsikrings virksomhet er presentert i notene 16, 17 og 18.

Risikostyring er et fagfelt i kontinuerlig utvikling, og målemetoder og verktøy forbedres løpende.

Note 5 Risikostyring (forts.)

Konsentrasjoner av risiko

Konsentrasjoner av finansiell risiko oppstår når finansielle instrumenter med like karakteristika påvirkes ensartet av endringer i økonomiske eller andre faktorer. Identifikasjon av konsentrasjoner av risiko inkluderer skjønnsmessige vurderinger. I konsernets risikostyring er det et gjennomgående formål å redusere og kontrollere risikokonsentrasjoner. For kredittrisiko er det et siktemål å unngå større risikokonsentrasjoner, herunder store engasjementer med enkeltkunder eller kundegrupper og grupper av engasjementer innenfor høyere risikoklasser, bransjer og geografiske områder, se notene 3, 7 og 8. Samlet kredittrisiko per 31. desember 2013 fremkommer i note 6. For markedsrisiko begrenses konsentrasjonsrisikoen gjennom rammesetting som sikrer at eksponeringene fordeles på mange instrumenter som gir god diversifikasjon mot endringer i aksje- og valutakurser, endrede råvarepriser og endret rentenivå. Konsentrasjoner av renterisiko er presentert i note 14. Spesifikasjon av valutarisiko er presentert i note 15. Konsernets største investeringer i aksjer, andeler, fond og egenkapitalbevis er spesifisert i note 34. Konsernet har ikke identifisert betydelige konsentrasjoner av risikoer utover kjernevirksomheten, herunder strategiske utvalgte områder, enn de som fremkommer av de nevnte noteopplysningene.

Note 6 Kredittrisiko

Kredittrisiko eller motpartsrisiko er risiko for økonomisk tap som skyldes at konsernets kunder/motparter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor DNB. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, i hovedsak utlån, men også ansvar i henhold til andre utstedte kreditter, garantier, rentebærende verdipapirer, ubenyttede kreditter, interbankplasseringer og motpartsrisiko som oppstår gjennom derivathandel med valuta- og rentederivater. I tillegg er det viktige innslag av motpartsrisiko i den oppgjørsrisiko som oppstår i forbindelse med betalingsformidling og oppgjør av inngåtte kontrakter.

Kredittrisiko omfatter også konsentrasjonsrisiko, herunder risiko knyttet til store engasjementer med samme kunde, konsentrasjon innenfor geografiske områder eller næringer, eller med likeartede grupper av kunder. Restrisiko er risikoen for at sikkerheter ved et engasjement er mindre effektive enn forventet. Styring og måling av kredittrisiko er nærmere beskrevet i rapporten Risiko- og kapitalstyring (Pilar 3). Konsernets retningslinjer for kredittvirksomhet er vedtatt av styret i DNB. Det overordnede målet for kredittvirksomheten er å ha en engasjementsportefølje med en kvalitet og sammensetning som sikrer konsernets lønnsomhet på kort og lang sikt. Porteføljen skal ha en kvalitet som er forenlig med DNBs mål om en lav risikoprofil. Se også note 5 Risikostyring, hvor kredittrisiko for konsernet er kvantifisert gjennom risikojustert kapitalbehov.

Den maksimale kreditteksponeringen vil være de balanseførte beløp for de finansielle eiendeler og ikke balanseført eksponering som i all hovedsak omfatter garantier, udisponerte kredittrammer og tilbud. Garantier, udisponerte kredittrammer og tilbud fremgår av note 55 Forretninger utenfor balansen, betingede utfall og hendelser etter balansedagen. Nedenfor fremgår den maksimale eksponeringen for kredittrisiko og tilhørende sikkerheter.

Kredittteksponering og sikkerheter per 31. desember 2013 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Maksimal eksponering for kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet [1)]
Fordringer på sentralbanker	164 317	0	0	0
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	180 882	0	161 491	130
Utlån til kunder	1 340 831	830 727	8 544	274 183
Sertifikater og obligasjoner	413 221	0	0	0
Finansielle derivater [2)]	130 939	0	369	62 036
Andre eiendeler	16 054	0	0	0
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko i balansen	2 246 244	830 727	170 404	336 349
Garantier	99 472	8 237	101	23 176
Udisponerte kredittrammer og tilbud	580 460	56 708	13	69 520
Andre forpliktelser	4 531	5	0	9
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko utenfor balansen	684 463	64 950	114	92 705
Sum	2 930 707	895 677	170 518	429 054

Kredittteksponering og sikkerheter per 31. desember 2012 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Maksimal eksponering for kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet [1)]
Fordringer på sentralbanker	296 395	0	0	0
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	37 136	0	17 091	92
Utlån til kunder	1 297 892	791 732	11 525	273 389
Sertifikater og obligasjoner	382 080	0	0	0
Finansielle derivater [2)]	127 744	0	0	86 162
Andre eiendeler	13 476	0	0	0
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko i balansen	2 154 722	791 732	28 616	328 483
Garantier	93 743	8 337	167	22 275
Udisponerte kredittrammer og tilbud	492 947	53 907	39	51 763
Andre forpliktelser	4 249	4	0	13
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko utenfor balansen	590 939	62 248	206	74 051
Sum	2 745 661	853 980	28 822	402 535

1) Øvrig sikkerhet inkluderer blant annet vurdert markedsverdi av løsøre, kausjon, skip samt kontanter i tillegg til andre kredittforbedringer som nettingavtaler og mottatte garantier.

2) I forbindelse med implementeringen av revidert IFRS 7 Finansielle instrumenter - Opplysninger i 2013, gjennomgikk selskapet motregning og sikkerheter. Basert på gjennomgangen ble noen reklassifiseringer utført i balanseoppstillingen. Tall for 2012 er justert tilsvarende.

Tabellen ovenfor inkluderer balanseposter og poster utenfor balansen med kredittrisiko, og vurdert verdi av tilhørende sikkerheter. Der markedsverdier er tilgjengelig er disse benyttet. I hovedsak er det foretatt estimering av markedsverdier basert på ulike teknikker avhengig av sikkerhetstype. Innenfor eiendom er det benyttet modeller som estimerer verdien av sikkerhetene basert på markedsparametre for tilsvarende eiendommer. Tilsvarende teknikker er benyttet på øvrige ikke-finansielle sikkerheter. Markedsverdien av sikkerheter inkludert i tabellen er begrenset til maksimal kredittteksponering på det enkelte utlån eller engasjement for å gi uttrykk for effektiv tilgjengelig sikkerhetsverdi.

Note 6 Kredittrisiko (forts.)

Nedenfor er det gitt kommentarer til de vesentligste postene per 31. desember 2013:

- *Fordringer på sentralbanker*: Fordringer på Norges Bank utgjør 7 365 millioner kroner. Forretninger med sentralbanker utenfor Norge er kortsiktige og gjøres hovedsakelig med OECD-land.
- *Utlån til kunder:* Se omtale under avsnittet ”Sikkerheter og andre risikoreduserende tiltak” på neste side.
- *Sertifikater og obligasjoner*: Se omtale under avsnittet ”Kreditteksponering øvrige finansielle eiendeler”.
- *Finansielle derivater*: Øvrige sikkerheter representerer adgangen til netting mot annet mellomværende med kundene og mottatt kontantsikkerhet.
- *Garantier:* Se omtale under avsnittet ”Sikkerheter og andre risikoreduserende tiltak” på neste side.
- *Udisponerte kredittrammer og tilbud*: Tilbud om lån, kreditter eller kredittrammer inngår med 92 098 millioner kroner i maksimal kreditteksponering. For slik eksponering er det ikke etablert formelle sikkerheter, og vurdert verdi av disse inngår ikke i tabellen. Etablering av sikkerheter gjøres i sammenheng med kundens eventuelle aksept av tilbudet. Vurderingen av verdi av eventuelle sikkerheter i forbindelse med tilbud følger prosedyre og kriterier omtalt under avsnittet ”Sikkerheter og andre risikoreduserende tiltak” på neste side.

Kreditteksponering utlån, garantier og udisponerte kredittrammer

I notene 7 og 8 fremgår konsernets kreditteksponering for engasjementer fordelt på kundegrupper og geografiske områder. I tillegg fremgår oversikter over nedskrevne engasjementer med tilhørende nedskrivninger på utlån og garantier i notene 9 til 12.

Klassifisering av engasjementer

DNBs interne modeller for risikoklassifisering av enkeltkunder er under kontinuerlig forbedring og etterprøving. Modellene er tilpasset bransjer og segmenter og oppdateres jevnlig for å sikre at faktorene i modellene til enhver tid har høy forklaringskraft, basert på vesentlige risikodrivere for de enkelte parameterne som inngår i modellene. DNB har godkjenning for bruk av IRBA-modeller i kapitaldekningen. Det er i stor grad de samme klassifiseringene som brukes i beregningen av kapitalkrav og risikostyring.

Alle bedriftskunder med kredittengasjement skal risikoklassifiseres ved hver bevilgning av vesentlig størrelse og minst en gang årlig, med mindre annet er bestemt. Innenfor personmarkedet, hvor det er et stort antall kunder, skal de fleste sakene besluttes ved hjelp av automatiserte måle- og beslutningsstøttesystemer. Risikoklassifiseringen skal reflektere den langsiktige risikoen ved kunden og engasjementet.

Risikoklassifiseringssystemene anvendes for beslutningsstøtte, overvåking og rapportering. Risikoparameterne fra klassifiseringssystemene inngår som en integrert del av kredittprosessen og i risikooppfølgingen, herunder oppfølging av kredittstrategiene.

Forventet misligholdsfrekvens (probability of default, PD), brukes som mål på kvalitet. DNB deler inn engasjementer i ti risikoklasser som funksjon av kredittengasjementenes PD.

DNBs risikoklassifisering [1)]

	Sannsynlighet for mislighold (prosent)		Ekstern rating	
Risikoklasse	Fra og med	Til	Moody's	Standard & Poor's
1	0,01	0,10	Aaa – A3	AAA – A-
2	0,10	0,25	Baa1 – Baa2	BBB+ – BBB
3	0,25	0,50	Baa3	BBB-
4	0,50	0,75	Ba1	BB+
5	0,75	1,25	Ba2	BB
6	1,25	2,00		
7	2,00	3,00	Ba3	BB-
8	3,00	5,00	B1	B+
9	5,00	8,00	B2	B
10	8,00	nedskrevet	B3, Caa/C	B-, CCC/C

1) Basert på DNBs risikoklassifiseringssystem, hvor 1 representerer lavest og 10 høyest risiko.

Note 6 Kredittrisiko (forts.)

Engasjementer fordelt på risikogrupper **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Brutto utlån til kunder	Garanti-ansvar	Udisponerte kredittrammer	Totale engasjementer
Risikogruppe basert på sannsynlighet for mislighold				
1 - 4	789 311	66 453	326 212	1 181 976
5 - 6	354 592	16 599	80 919	452 110
7 - 10	133 639	5 261	24 782	163 682
Misligholdte og nedskrevne engasjementer	28 553	659	0	29 212
Totale engasjementer per 31. desember 2012 [1)]	1 306 096	88 972	431 913	1 826 980
Risikogruppe basert på sannsynlighet for mislighold				
1 - 4	810 405	68 073	444 418	1 322 896
5 - 6	373 351	19 748	96 358	489 457
7 - 10	135 493	5 209	26 177	166 879
Misligholdte og nedskrevne engasjementer	29 886	839	0	30 725
Totale engasjementer per 31. desember 2013 [1)]	1 349 135	93 869	566 953	2 009 957

1) Basert på nominell hovedstol.

Tapsnivå [1)]	2013	2012
Normaliserte tap inklusive tap av renter i prosent av netto utlån	0,29	0,31

1) Beregning av tapsnivå er basert på en vurdering av sannsynlighet for at tap vil oppstå i fremtiden (misligholdsfrekvens), anslått eksponering på et slikt fremtidig tidspunkt og størrelsen på anslått tap (tapsgraden). Beregningene bygger i noen grad på skjønn og estimater.

Sikkerheter og andre risikoreduserende tiltak

Kreditt skal normalt ikke ytes dersom det ikke er sannsynlig at gjelden kan betjenes, selv om sikkerheten er tilfredsstillende. Utgangspunktet er en vurdering av kundens gjeldsbetjeningsevne i form av løpende fremtidig kontantstrøm. Hovedkilder for kontantstrøm som inngår i slik vurdering er lønnsinntekter og inntekter fra forretningsvirksomheten som finansieres. I tillegg vurderes det i hvilken grad bankens eksponering ved et eventuelt fremtidig mislighold eller ved svekkelse av fremtidige kontantstrømmer vil kunne inndekkes ved realisasjon av sikkerhetene.

I tillegg til omfattende prosesser for kredittvurdering og oppfølging av engasjementene, benytter konsernet sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjon. Sikkerheter kan for eksempel være i form av fysisk sikkerhet (pant), garantier, kontantdepot eller avtaler om motregning. Hovedtyper av pant som benyttes er pant i boligeiendom, næringseiendom og annen fast eiendom, skip, rigger, registrerbart løsøre, fordringer, varelager, driftstilbehør, landbruksløsøre og oppdrettskonsesjoner. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret. I tillegg benyttes såkalt negativ pantsettelse der kunden er forpliktet til å holde sine aktiva heftelsesfrie vis-à-vis alle långivere.

Ved vurdering av pant i bolig legges til grunn omsetningsverdi eller eksternt fastsatte verdiestimater. Den alt overveiende delen av boliglånene ligger innenfor 85 prosent av vurdert verdi av boligen, og det benyttes eksterne parametere for jevnlig revurdering av boligverdiene. DNB benytter en konservativ vurdering i beregningen av belåningsgrad og hele lånevolumet per sikkerhetsobjekt plasseres i samme belåningsgrad. Det har ikke vært noen endringer i DNBs utlånspraksis de siste årene. Ved vurdering av sikkerhetenes verdi i bedriftsmarkedet legges til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Unntak fra dette gjelder i situasjoner hvor det er foretatt nedskrivning. Det tas videre hensyn til forhold som kan påvirke sikkerhetens verdi, for eksempel konsesjonsbetingelser eller servitutter og salgskostnader. Ved vurdering av sikkerheter i form av verdipapirer og ved vurdering av motpartsrisiko tas det hensyn til estimert effekt av tvangssalg. Hovedprinsippet for verdivurdering av sikkerheter er at realisasjonsverdien, slik den forventes å være hvis banken på et fremtidig tidspunkt har behov for at sikkerheten realiseres, skal legges til grunn. I kredittregelverket finnes blant annet maksimalsatser for alle typer sikkerhet og retningslinjer for eventuell realisasjon. Verdivurdering av sikkerheter skal foretas ved ny bevilgning, minimum en gang per år og anses å være en del av kredittbeslutningen. Det er etablert en rutine for uavhengig periodisk vurdering av de verdiene som legges til grunn i kredittgivningen.

Konsernets motregningsadgang følger alminnelige regler i norsk lov. Det er inntatt motregningsklausuler i alle bankens standard låneavtaler og produktavtaler i Markets.

I tillegg til en vurdering av gjeldsbetjeningsevne, fremtidig realisasjonsverdi av sikkerheter, mottatte garantier og motregningsadgang er det inntatt finansielle klausuler i kredittavtaler. Disse klausulene er et supplement for å redusere risiko og sikre oppfølging og styring av engasjementene. Slike klausuler kan for eksempel være knyttet til krav om minimum netto kontantstrøm og egenkapitalgrad.

I styringen av kredittvirksomheten er det også vedtatt rammer for eksponering innenfor enkelte segmenter for å redusere konsentrasjonsrisiko.

Engasjementer med negativ utvikling blir identifisert og fulgt opp særskilt. Risikoklassifiseringssystemene omtalt over anvendes for beslutningsstøtte, overvåkning og rapportering.

Note 6 Kredittrisiko (forts.)

Uordnede utlån uten nedskrivninger

Tabellen viser forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditter/innskudd og samlet restgjeld for disse utlånene fordelt på antall dager etter forfall som skyldes manglende betalingsevne/-vilje. Uordnede utlån og overtrekk på kreditter/innskudd blir løpende overvåket. Engasjementer hvor det identifiseres en sannsynlig svekkelse i kundens betalingsevne, blir vurdert for nedskrivning. Slik vurdering er også gjort for engasjementene som er inkludert i tabellen uten at det er identifisert behov for nedskrivning. Uordnede lån hvor det er foretatt nedskrivninger, er ikke inkludert i tabellen nedenfor, men er inkludert i tabeller som viser nedskrevne engasjementer, se note 9 Nedskrevne engasjementer fordelt på kundegrupper.

	DNB-konsernet			
	31. desember 2013		31. desember 2012	
Beløp i millioner kroner	Uordnet/ overtrukket	Restgjeld	Uordnet/ overtrukket	Restgjeld
10-29 dager	728	11 732	453	9 254
30-59 dager	523	3 304	246	2 276
60-89 dager	197	751	33	464
> 90 dager	433	1 269	382	461
Totalt	1 881	17 056	1 114	12 455

Kreditteksponering øvrige finansielle eiendeler

Konsernets investeringer i andre finansielle eiendeler, som blant annet omfatter sertifikater og obligasjoner, gjøres innenfor risikorammer godkjent av styret. Se note 38 Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall, for omtale av blant annet den internasjonale obligasjonsporteføljen i Markets og obligasjoner holdt til forfall i DNB Livsforsikring.

Konsernets eksponering mot de såkalte PIIGS-landene, Portugal, Irland, Italia, Hellas og Spania, var ved utgangen av 2013 på om lag 23,3 milliarder kroner, hvorav den vesentligste eksponeringen lå i den internasjonale obligasjonsporteføljen i Markets (14,0 milliarder) og holde-til-forfall investeringer i kollektivporteføljen i DNB Livsforsikring (4,9 milliarder). Konsernet hadde ingen eksponering mot Hellas.

Motpartsrisiko for derivater

Derivater handles i porteføljer der balanseprodukter også handles. Markedsrisikoen på derivatene blir håndtert, overvåket og kontrollert som en integrert del av disse porteføljenes markedsrisiko. Derivater handles med mange ulike motparter, og de fleste av disse gjør også andre typer forretninger. Kredittrisikoen som oppstår i forbindelse med handel i derivater inngår i den totale kredittrisikoen i DNB-konsernet. For mange motparter er det inngått nettingavtaler eller bilaterale kausjonsavtaler, og på den måten reduseres kredittrisikoen. Myndighetenes kapitalkrav tar hensyn til slike avtaler ved at kapitalkravet reduseres. I tillegg er det slik at produkter som eksempelvis aksjeterminer, verdipapirlån og valutatrading for privatkunder følges opp og marginer avregnes daglig.

Det er inngått CSA-avtaler (Credit Support Annex) med de fleste av de største bankene. Dette innebærer at markedsverdien av alle derivater inngått mellom DNB og motparten avregnes enten daglig eller ukentlig. Dette innebærer at motpartsrisikoen i stor grad utlignes. Ved svekket sikkerhet, det vil si dårligere rating, vil minimumsbeløp for utveksling av penger reduseres.

Overtatte eiendommer og andre eiendeler – balanseført verdi

Overtatte eiendeler er eiendeler som overtas av enheter i konsernet i forbindelse med oppfølging av misligholdte og nedskrevne engasjementer. Ved overtagelsen verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Eventuelt avvik fra balanseført verdi av misligholdt eller nedskrevet engasjement ved overtagelsen klassifiseres som nedskrivning på utlån. Overtatte eiendeler balanseføres etter sin art. Ved overtagelse av aksjer eller andeler vurderes eierandelen etter prinsippene beskrevet i Regnskapsprinsipper. Ved endelig avhendelse resultatføres avviket fra balanseført verdi i henhold til eiendelens art i regnskapet. Tilgang faste eiendommer i 2012 omfattet i hovedsak overtagelse av selskapet Bryggetorget Holding AS og bygg og leiligheter i Litauen. Tilgang faste eiendommer i 2013 var knyttet til boligmarkedet i Latvia. Tilgang andre eiendeler omfattet overtagelse av selskapet Godfjellet AS/Nye Notabene AS. Avgang faste eiendommer i 2013 var i hovedsak knyttet til salget av deler av selskapet Propinvest.

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Overtatte eiendommer og andre overtatte eiendeler per 1. januar	5 064	5 185
Tilgang faste eiendommer	550	693
Tilgang andre eiendeler	194	0
Avgang faste eiendommer	834	411
Avgang andre eiendeler	0	3
Netto tap som resultat av justering til virkelig verdi (investeringseiendom)	136	400
Overtatte eiendommer og andre overtatte eiendeler per 31. desember	4 838	5 064

Note 6 Kredittrisiko (forts.)

Overtatte selskaper/andeler av selskaper i 2013

Godfjellet AS/Nye Notabene AS

Bokhandlerkjeden Notabene gikk konkurs i januar 2013. Etter konkursen overtok Nye Notabene AS det vesentligste av eiendelene i Notabene fra konkursboet. Selskapet er 100 prosent eiet av Godfjellet AS som igjen er 100 prosent eiet av DNB Bank ASA. Eiendelene ble overtatt for rundt 70 millioner kroner.

Det er bankens strategi å selge virksomheten så snart som mulig og innenfor en 12-måneders periode fra overtagelse. Virksomheten er presentert som holdt for salg i konsernregnskapet. Verdien av selskapet inngår i tabellen ovenfor.

Overtatte selskaper/andeler av selskaper i 2012

Pres-Vac

Pres-Vac Engineering Aps og Valpress GmbH (Pres-Vac) utvikler og produserer blant annet tankventiler for skip som frakter flytende last. Som et ledd i restruktureringen av bankens engasjement med selskapene, har DNB Bank ASA overtatt samtlige aksjer i selskapene. Selskapene ble overtatt for henholdsvis 1 dansk krone og 1 euro. I første kvartal 2012 ble 105 millioner danske kroner av selskapets gjeld konvertert til egenkapital. Verdien av selskapenes eiendommer inngår i tabellen ovenfor.

Bryggetorget Holding AS

Etter konkursen i Faktor Eiendom ASA overtok Bryggetorget Holding AS, som er eiet av DNB Bank ASA, i første kvartal 2012 Skurufjellet Eiendom AS, Trysiltunet Eiendom AS og Trysilfjell Apartment Eiendom AS fra boet. I tillegg ble det overtatt 31 fritidsleiligheter i Uvdal organisert i et borettslag. Eiendommene ble overtatt til virkelig verdi, og balanseført verdi av eiendommene i Bryggetorget Holding var på overtagelsestidspunktet 222 millioner kroner. Verdien av eiendommene inngår i tabellen ovenfor.

Utlån og fordringer bestemt regnskapsført til virkelig verdi

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Utlån og fordringer bestemt regnskapsført til virkelig verdi	123 910	131 545
Maksimal kreditteksponering	123 910	131 545
Verdijustering fra kredittrisiko [1]	495	665
Verdijustering fra endring i kredittrisiko	(171)	54

1) Kredittrisiko hensyntatt ved måling av virkelig verdi er basert på normaliserte tap og endring i normaliserte tap i den aktuelle porteføljen.

Effekter av endringer i kredittmarginer

Markedene for kortsiktige innlån i 2013 var gjennomgående gode for banker med høy kredittrating, og DNB hadde god tilgang til kortsiktig finansiering. Markedene var mindre selektive, og det var et økende antall banker som ble ansett som finansielt sterke. Tilgangen til langsiktig finansiering var stabil gjennom året. Første halvår var preget av betydelige kvantitative lettelser fra den japanske sentralbanken, samt reduksjon i styringsrenten fra den europeiske sentralbanken. Dette medførte en gradvis bedring av prisene på nye innlån fra markedet. Da det ble kjent at den amerikanske sentralbanken, FED, ville vurdere å trappe ned de såkalte kvantitative lettelsene så tidlig som i juni, medførte det noe usikkerhet i markedet og noe mer volatile priser. Til tross for at denne usikkerheten vedvarte utover i andre halvår var prisene stabilt nedadgående og aktiviteten i markedet høy, også fra søreuropeiske utstedere. Dette understøttes av tegn til bedring i både den amerikanske og den europeiske økonomien. Reduserte kredittmarginer har påvirket en rekke poster i DNB-konsernets balanse.

Som et ledd i konsernets løpende likviditetsstyring, investerer Markets i en internasjonal portefølje av obligasjoner med fortrinnsrett. Beholdningen av slike papirer økte gjennom 2013. Reduserte marginkrav ga en urealisert gevinst i denne porteføljen på 819 millioner kroner ved utgangen av 2013, sammenlignet med en urealisert gevinst på 685 millioner kroner ved utgangen av 2012. Urealiserte gevinster vil reverseres over obligasjonenes løpetid, forutsatt at det ikke skjer endringer i obligasjonenes kredittstatus.

DNB-konsernet har en eierandel i Eksportfinans på 40 prosent, og selskapet tas inn i konsernets regnskap etter egenkapitalmetoden. Store deler av Eksportfinans' gjeld føres til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Moody's og Standard & Poor's nedjustering av Eksportfinans' kredittrating i fjerde kvartal 2011 førte til betydelige urealiserte gevinster på selskapets langsiktige innlån. Effekten av slike urealiserte gevinster i fjerde kvartal 2011 på DNBs eierandel etter skatt utgjorde 11,8 milliarder kroner. DNB gjennomførte en vurdering av virkelig verdi av Eksportfinans i forbindelse med årsavslutningen, og verdien ble nedskrevet med et beløp tilsvarende urealiserte gevinster på egen gjeld i selskapet i fjerde kvartal 2011. I 2012 og 2013 ble markedets avkastningskrav redusert, og Eksportfinans hadde betydelige urealiserte tap på egen gjeld. Nedskrivningen som DNB gjorde i fjerde kvartal 2011, ble tilbakeført med et beløp tilsvarende disse urealiserte tapene. Samlet tilbakeføring i 2013 utgjorde 2,2 milliarder kroner. Gjenværende nedskrivning ved utgangen av 2013 var 2,1 milliarder kroner. Nedskrivningen i 2011 og senere tilbakeføringer er rapportert på linjen "Resultat investeringer etter egenkapitalmetoden" sammen med andelen av resultatet i selskapet.

Lange innlån i norske kroner i DNB-konsernet vurderes til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Den positive utviklingen i finansmarkedene gjennom 2013 medførte lavere marginkrav blant investorene. Ved utgangen av 2013 var det et urealisert tap på porteføljen av lange innlån på 845 millioner kroner, sammenlignet med et urealisert tap i porteføljen på 571 millioner kroner ved utgangen av 2012. Urealiserte tap på konsernets gjeld vil reverseres over lånenes løpetid.

DNB-konsernets fastrenteutlån i norske kroner og en andel av marginlånene i norske kroner vurderes til virkelige verdi med verdiendring over resultatet. Urealiserte tap som følge av økte marginkrav målt i forhold til swaprenter for disse lånene utgjorde 329 millioner kroner ved utgangen av 2013, mens det ved utgangen av 2012 var et urealisert tap på 870 millioner kroner. Urealiserte gevinster og tap vil reverseres over lånenes løpetid, forutsatt at det ikke skjer endringer i lånenes kredittstatus.

Note 7 Engasjementer fordelt på kundegrupper [1)]

Engasjementer per 31. desember 2013 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Utlån og fordringer	Garantier	Utrukne kreditter	Sum engasjementer
Personmarkedet	672 812	337	130 404	803 553
Utenriks sjøfart og rørtransport og bygging av skip og båter	123 484	10 943	30 630	165 057
Eiendomsdrift	188 664	3 125	15 647	207 436
Industri	57 547	16 602	32 122	106 271
Tjenesteyting	71 548	8 393	32 218	112 159
Handel	33 599	4 767	22 068	60 434
Olje og gass	25 349	14 310	51 048	90 707
Transport og kommunikasjon	33 396	3 098	21 478	57 972
Bygg og anleggsvirksomhet	47 348	12 702	20 258	80 309
Kraft og vannforsyning	30 054	14 135	32 588	76 776
Fiske og fangst	18 933	282	5 525	24 740
Hotell og restaurant	9 208	409	1 598	11 215
Jordbruk og skogbruk	8 090	798	4 617	13 505
Offentlig forvaltning	8 085	297	6 855	15 237
Øvrige kundegrupper	11 324	3 670	67 799	82 792
Sum kunder, nominell hovedstol etter individuelle nedskrivninger	1 339 439	93 869	474 855	1 908 163
– Gruppenedskrivninger, kunder	2 315	-	-	2 315
+ Øvrige verdiendringer	3 707	(170)	-	3 537
Utlån til kunder	**1 340 831**	**93 700**	**474 855**	**1 909 386**
Kredittinstitusjoner, nominell hovestol etter individuelle nedskrivninger	180 853	5 318	13 507	199 678
+ Øvrige verdiendringer	28	0	-	28
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	**180 882**	**5 318**	**13 507**	**199 707**

Engasjementer per 31. desember 2012 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Utlån og fordringer	Garantier	Utrukne kreditter	Sum engasjementer
Personmarkedet	647 587	270	102 096	749 953
Utenriks sjøfart og rørtransport og bygging av skip og båter	126 992	11 075	36 572	174 638
Eiendomsdrift	184 906	3 117	17 703	205 727
Industri	45 009	14 583	31 729	91 322
Tjenesteyting	77 177	6 009	27 428	110 614
Handel	35 703	4 236	19 131	59 070
Olje og gass	22 164	13 333	39 677	75 174
Transport og kommunikasjon	31 727	4 123	17 383	53 234
Bygg og anleggsvirksomhet	42 657	12 119	16 191	70 967
Kraft og vannforsyning	29 836	14 548	27 091	71 475
Fiske og fangst	18 490	262	6 355	25 107
Hotell og restaurant	6 555	263	1 162	7 980
Jordbruk og skogbruk	9 597	578	3 959	14 135
Offentlig forvaltning	7 134	278	5 866	13 278
Øvrige kundegrupper	11 252	4 177	79 570	94 999
Sum kunder, nominell hovedstol etter individuelle nedskrivninger	1 296 787	88 972	431 913	1 817 672
– Gruppenedskrivninger, kunder	2 321	-	-	2 321
+ Øvrige verdiendringer	3 425	(169)	-	3 255
Utlån til kunder	**1 297 892**	**88 802**	**431 913**	**1 818 607**
Kredittinstitusjoner, nominell hovestol etter individuelle nedskrivninger	37 021	4 632	7 538	49 191
+ Øvrige verdiendringer	115	0	-	115
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	**37 136**	**4 632**	**7 538**	**49 306**

1) Inndelingen i kundegrupper er basert på EUs standard for sektor- og næringsgruppering, NACE Rev.2.

Note 8 Engasjementer fordelt på geografiske områder [1)]

Engasjementer per 31. desember 2013 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Utlån og fordringer	Garantier	Utrukne kreditter	Sum engasjementer
Oslo	239 112	39 893	90 272	369 276
Østlandet og Sørlandet	440 386	21 946	167 772	630 104
Vestlandet	175 217	11 547	43 142	229 906
Nord-Norge og Midt-Norge	187 912	9 374	34 848	232 134
Sum Norge	1 042 627	82 759	336 034	1 461 420
Sverige	68 033	800	30 734	99 567
Storbritannia	65 868	761	14 738	81 367
Vest-Europa for øvrig	161 962	5 485	30 992	198 439
Russland	2 183	566	96	2 845
Estland	4 363	87	5	4 455
Latvia	17 028	445	1 747	19 220
Litauen	23 870	980	2 270	27 120
Polen	17 569	1 059	2 465	21 092
Øst-Europa for øvrig	502	105	9	616
Sum Europa utenom Norge	361 378	10 288	83 055	454 721
USA og Canada	35 374	465	56 378	92 217
Bermuda og Panama [2)]	17 924	1 367	3 901	23 192
Latin-Amerika for øvrig	11 368	2 350	4 220	17 938
Sum Amerika	64 666	4 182	64 498	133 347
Singapore [2)]	12 016	16	287	12 320
Hong Kong	3 578	0	9	3 588
Asia for øvrig	14 022	2 151	2 993	19 166
Sum Asia	29 616	2 168	3 290	35 074
Liberia [2)]	15 352	57	753	16 161
Afrika for øvrig	490	16	11	516
Australia, New Zealand og Marshalløyene [2)]	15 934	2	722	16 659
Sum engasjementer [3)]	1 530 063	99 472	488 362	2 117 898
– Individuelle nedskrivninger	9 770	284	-	10 055
– Gruppenedskrivninger	2 315	-	-	2 315
+ Øvrige verdiendringer	3 735	(170)	-	3 565
Netto engasjementer	**1 521 713**	**99 018**	**488 362**	**2 109 093**

1) Basert på kundens adresse.

2) Gjelder shippingengasjementer.

3) Alle beløp representerer henholdsvis utlån og garantier før fradrag for individuelle nedskrivninger.

Note 8 Engasjementer fordelt på geografiske områder [1] (forts.)

Engasjementer per 31. desember 2012 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Utlån og fordringer	Garantier	Utrukne kreditter	Sum engasjementer
Oslo	241 988	18 016	84 096	344 099
Østlandet og Sørlandet	437 406	22 103	148 392	607 902
Vestlandet	167 680	10 846	37 799	216 324
Nord-Norge og Midt-Norge	181 062	9 726	31 599	222 386
Sum Norge	1 028 136	60 691	301 885	1 390 711
Sverige	62 270	6 243	26 472	94 985
Storbritannia	27 985	3 859	2 666	34 511
Vest-Europa for øvrig	48 446	5 894	35 183	89 523
Russland	1 950	518	183	2 651
Estland	3 581	61	135	3 778
Latvia	15 847	503	1 345	17 695
Litauen	20 340	732	1 138	22 210
Polen	18 797	610	2 115	21 522
Øst-Europa for øvrig	323	159	10	492
Sum Europa utenom Norge	199 541	18 579	69 247	287 366
USA og Canada	34 200	8 380	29 065	71 646
Bermuda og Panama [2]	17 243	486	4 475	22 204
Latin-Amerika for øvrig	10 853	2 107	5 108	18 068
Sum Amerika	62 296	10 973	38 649	111 918
Singapore [2]	12 663	1 189	2 547	16 399
Hong Kong	2 643	0	388	3 030
Asia for øvrig	14 063	1 570	5 026	20 660
Sum Asia	29 369	2 759	7 961	40 089
Liberia [2]	11 229	230	3 520	14 980
Afrika for øvrig	970	84	1 428	2 483
Australia, New Zealand og Marshalløyene [2]	11 600	426	16 762	28 788
Sum engasjementer [3]	1 343 141	93 743	439 451	1 876 335
– Individuelle nedskrivninger	9 333	139	-	9 472
– Gruppenedskrivninger	2 321	-	-	2 321
+ Øvrige verdiendringer	3 540	(169)	-	3 370
Netto engasjementer	**1 335 028**	**93 434**	**439 451**	**1 867 913**

1) Basert på kundens adresse.

2) Gjelder shippingengasjementer.

3) Alle beløp representerer henholdsvis utlån og garantier før fradrag for individuelle nedskrivninger.

Note 9 Nedskrevne engasjementer fordelt på kundegrupper [1)]

DNB-konsernet

	Brutto nedskrevne engasjementer		Samlede individuelle nedskrivninger		Netto nedskrevne engasjementer	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12
Personmarkedet	6 410	6 214	2 928	2 669	3 482	3 545
Utenriks sjøfart og rørtransport og bygging av skip og båter	6 509	6 514	1 556	1 268	4 953	5 246
Eiendomsdrift	5 475	5 290	1 767	1 605	3 708	3 685
Industri	3 026	2 784	844	973	2 182	1 811
Tjenesteyting	1 214	1 384	708	811	506	573
Handel	818	985	431	615	387	370
Olje og gass	175	75	38	35	137	40
Transport og kommunikasjon	1 305	1 000	538	416	767	584
Bygg og anleggsvirksomhet	1 836	1 697	861	667	975	1 030
Kraft og vannforsyning	113	207	45	102	68	105
Fiske og fangst	99	96	41	29	58	67
Hotell og restaurant	322	332	94	127	228	205
Jordbruk og skogbruk	183	331	80	96	103	235
Offentlig forvaltning	0	0	0	0	0	0
Øvrige kundegrupper	60	49	49	34	11	15
Sum kunder	27 545	26 959	9 980	9 447	17 565	17 512
Kredittinstitusjoner [2)]	80	25	75	25	5	0
Totalt nedskrevne utlån og garantier	27 625	26 984	10 055	9 472	17 570	17 512
Misligholdte utlån og garantier uten nedskrivninger	3 179	2 228	-	-	3 179	2 228
Totalt misligholdte og nedskrevne engasjementer	30 804	29 212	10 055	9 472	20 749	19 740

1) Inkluderer utlån og garantier hvor det er foretatt individuell nedskrivning og sum misligholdte ikke nedskrevne utlån og garantier. Inndelingen i kundegrupper samsvarer med EUs standard for næringsgruppering, NACE Rev.2.

2) Avsetninger på swapavtaler er reklassifisert fra avsetninger til nedskrivninger på utlån fra og med andre kvartal 2013. Avsetningen ble resultatført i 2008.

Note 10 Nedskrivninger på utlån og garantier

DNB-konsernet

	2013			2012		
Beløp i millioner kroner	Utlån [1)]	Garantier	Sum	Utlån [1)]	Garantier	Sum
Kostnadsførte konstateringer	966	0	966	659	0	659
Nye individuelle nedskrivninger	2 871	200	3 071	3 403	83	3 486
Sum nye individuelle nedskrivninger	3 837	200	4 037	4 061	83	4 144
Reduserte individuelle nedskrivninger	1 182	81	1 263	797	20	818
Inngått på tidligere konstaterte nedskrivninger	457	0	457	412	0	412
Netto individuelle nedskrivninger	2 199	119	2 318	2 852	63	2 915
Endring i gruppenedskrivninger på utlån	(133)	-	(133)	265	-	265
Nedskrivninger på utlån og garantier	**2 066**	**119**	**2 185**	**3 117**	**63**	**3 179**
Konstateringer som er dekket av tidligere års individuelle nedskrivninger	1 837	0	1 837	2 876	2	2 879

1) Inklusive nedskrivninger på utlån til virkelig verdi.

Note 11 Nedskrivninger på utlån og garantier fordelt på kundegrupper [1)]

DNB-konsernet

	2013				2012			
Beløp i millioner kroner	Nye individuelle nedskrivninger	Reduserte individuelle nedskrivninger	Inngått på tidl. konstaterte nedskrivninger	Netto ned-skrivninger	Nye individuelle nedskrivninger	Reduserte individuelle nedskrivninger	Inngått på tidl. konstaterte nedskrivninger	Netto ned-skrivninger
Personmarkedet	1 175	236	408	531	1 072	68	378	626
Utenriks sjøfart og rørtransport og bygging av skip og båter	916	354	0	562	1 146	1	2	1 142
Eiendomsdrift	454	142	4	308	631	186	12	434
Industri	248	237	9	2	147	217	2	(71)
Tjenesteyting	166	60	5	101	279	128	3	147
Handel	184	64	12	108	220	76	4	139
Olje og gass	16	14	0	2	35	0	0	35
Transport og kommunikasjon	349	38	3	308	121	22	3	96
Bygg og anleggsvirksomhet	377	60	5	312	269	58	3	208
Kraft og vannforsyning	51	1	1	49	99	0	0	98
Fiske og fangst	19	1	0	18	9	3	0	6
Hotell og restaurant	17	19	0	(2)	51	16	0	35
Jordbruk og skogbruk	28	30	0	(2)	45	39	1	6
Offentlig forvaltning	0	0	0	0	0	0	2	(2)
Øvrige kundegrupper	36	7	8	21	20	0	2	18
Sum kunder	4 037	1 263	457	2 318	4 144	816	412	2 917
Kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	2	0	(2)
Endring i gruppenedskrivninger på utlån	-	-	-	(133)	-	-	-	265
Nedskrivninger på utlån og garantier	**4 037**	**1 263**	**457**	**2 185**	**4 144**	**818**	**412**	**3 179**
Herav individuelle nedskrivninger på garantier	*200*	*81*	*0*	*119*	*83*	*20*	*0*	*63*

1) Inndelingen i kundegrupper samsvarer med EUs standard for næringsgruppering, NACE Rev.2.

Note 12 Utvikling i nedskrivninger på utlån og garantier

DNB-konsernet

	2013				2012			
Beløp i millioner kroner	Utlån til kreditt-institusjoner	Utlån til kunder	Garantier	Sum	Utlån til kreditt-institusjoner	Utlån til kunder	Garantier	Sum
Nedskrivninger per 1. januar	25	12 337	139	12 501	25	12 350	78	12 453
Nye nedskrivninger	0	1 340	39	1 380	0	2 400	83	2 483
Økte nedskrivninger [1)]	50	1 480	161	1 691	0	1 317	0	1 317
Reduksjon i nedskrivninger	0	1 182	81	1 263	2	796	20	818
Konstateringer mot tidligere nedskrivninger	0	1 837	0	1 837	0	2 876	2	2 879
Endring i individuelle nedskrivninger av periodiserte renter og amortisering	4	1	-	5	1	(2)	-	(1)
Endring i gruppenedskrivninger	0	(133)	-	(133)	0	265	-	265
Endring i konsernsammensetning	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutakursendring	0	712	27	739	0	(319)	0	(319)
Nedskrivninger per 31. desember	79	12 720	284	13 084	25	12 337	139	12 501
Herav: Individuelle nedskrivninger	*75*	*9 695*	*284*	*10 055*	*25*	*9 308*	*139*	*9 472*
Individuelle nedskrivninger av periodiserte renter og amortisering	*4*	*710*	*-*	*714*	*1*	*708*	*-*	*709*
Gruppenedskrivninger	*0*	*2 315*	*-*	*2 315*	*0*	*2 321*	*-*	*2 321*

1) Avsetninger på swapavtaler er reklassifisert fra avsetninger til nedskrivninger på utlån fra og med andre kvartal 2013. Avsetningen ble resultatført i 2008.

Note 13 Markedsrisiko

Forutsetninger for beregninger av markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap eller reduserte fremtidige inntekter som følge av endringer i markedspriser eller -kurser. Risikoen oppstår som følge av bankens usikrede transaksjoner og eksponering i valuta-, eiendoms-, rente-, råvare-, kreditt- og egenkapitalmarkedene. Risikonivået blir bestemt av volatilitet i markedsprisene og posisjonenes størrelse. Samlet sett representerer markedsrisiko en ikke dominerende del av konsernets risiko.

DNB kvantifiserer risiko ved å beregne risikojustert kapital for de enkelte risikoformer og for konsernets samlede risiko, se note 5 Risikostyring. Risikojustert kapital for markedsrisiko skal med en sannsynlighet på 99,97 prosent dekke alle potensielle tap knyttet til markedsrisiko. Tidshorisonten i modellen er ett år. Eksponeringene som inngår i modellen kan være enten faktisk eksponering eller rammer, og vurderes konservativt ved at man forutsetter at konsernet er feil posisjonert i forhold til hvordan markedet utvikler seg. Realiseringstid er tiden det vil ta å realisere posisjonene i svært volatile markeder og varierer fra to dager for de mest handlede valutaene til 250 dager for bankens investeringsportefølje.

Finansielle instrumenter i konsernet, eksklusive DNB Livsforsikring, er fordelt på 24 risikogrupperinger. Finansielle instrumenter i DNB Livsforsikring inndeles i ni risikogrupperinger. Risikojustert kapital for risikogrupperingene beregnes på bakgrunn av forventet verdiutvikling i et instrument eller en indeks. For å beregne det årlige tapet simuleres hvert underliggende instrument gjennom et helt år, for deretter å beregne tapet for hver mulige realiseringsperiode.

DNB har valgt å skille på beregningen av markedsrisiko i livsforsikring og markedsrisiko i resten av konsernet, siden måten å beregne på er noe forskjellig. Beregningen av risikojustert kapital for markedsrisiko i livsforsikring er en vurdering av risikoen knyttet til de finansielle instrumentene i livsforsikring. Beregningen tar hensyn til forpliktelsene som følge av rentegarantien, bufferne som beskytter egenkapitalen og dynamisk porteføljestyring.

Markedsrisikoen i livsforsikring var 10,2 milliarder kroner ved utgangen av 2013, en reduksjon på 3,3 milliarder fra 2012. Årsaken til den reduserte risikoen er at kapitalbufferen økte med om lag 2 milliarder i perioden. I tillegg ble investeringene i næringseiendom redusert med om lag 6 milliarder kroner fra 40 milliarder til 34 milliarder. Lavere renter er en utfordring for livsforsikringsbransjen da selskapene er forpliktet til å innfri en garantert minimumsavkastning. Behovet for oppreservering til langt liv øker utfordringen knyttet til et lavt rentenivå i oppreserveringsperioden frem til og med 2018. De lange norske swaprentene var ved utgangen av 2013 på nivå med den gjennomsnittlige garanterte minimumsavkastningen. Det ble foretatt en tilstrekkelighetstest i forbindelse med beregningen av risikojustert kapital for 2013. Testen medførte ingen økning i risikonivået, men reflekterer en risiko som tidligere ikke har vært hensyntatt i beregningen av risikojustert kapital.

Risikojustert kapital for markedsrisiko, utenom livsforsikring, økte fra 7,9 milliarder kroner ved utgangen av 2012 til 8,2 milliarder ved utgangen av 2013. Risiko fra egenkapitalinvesteringene økte, primært som følge av økt verdi på strategiske finansinvesteringer. Basisswaprisikoen fra handelsaktivitetene, som ble redusert som følge av lavere volatilitet og inngang av basisswapspreader, trakk i motsatt retning. Markedsverdiendringer på swapkontrakter som inngås i forbindelse med konsernets langsiktige finansiering av utlån, basisswapper, inngår ikke i målingen av risikojustert kapital for markedsrisiko. Disse kontraktene kan gi betydelige regnskapsmessige effekter fra kvartal til kvartal, men fordi avtalene i stor grad holdes til forfall, vil resultatene jevne seg ut over tid.

Note 14 Rentefølsomhet

Rentefølsomhet per tidsperiode

Verdien av poster på og utenfor balansen påvirkes av endringer i rentenivået. Tabellen viser potensielt tap for DNB-konsernet eksklusive DNB Livsforsikring og Baltikum og Polen ved en endring i rentenivået på ett prosentpoeng. Beregningene tar utgangspunkt i en tenkt situasjon hvor renteendringene for samtlige valutaslag går i DNBs disfavør i forhold til konsernets posisjoner. Likeledes antas renteendringene innenfor samtlige tidsintervaller hver for seg å være ufordelaktige for konsernet. Tallene vil således reflektere maksimalt tap for DNB.

Beregningene er gjort med utgangspunkt i konsernets posisjoner per 31. desember og markedsrentene på samme tidspunkt. Tabellen omfatter ikke administrativ renterisiko og renterisiko knyttet til ikke-rentebærende eiendeler.

DNB-konsernet [1)]

Beløp i millioner kroner	Inntil 1 måned	Fra 1 måned inntil 3 måneder	Fra 3 måneder inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år	Totalt
31. desember 2013						
NOK	327	41	386	271	106	147
USD	61	21	31	24	6	28
EUR	28	1	45	28	8	53
GBP	1	0	6	6	0	10
SEK	21	15	34	40	4	34
Annen valuta	28	15	10	10	3	40
31. desember 2012						
NOK	323	23	533	130	533	477
USD	2	58	34	45	21	66
EUR	38	82	357	21	184	74
GBP	1	2	12	7	3	0
SEK	9	2	10	6	1	8
Annen valuta	16	13	11	9	6	35

1) Gjelder DNB-konsernet eksklusive DNB Livsforsikring og Baltikum og Polen.

Rentefølsomhet per tidsperiode – DNB Livsforsikring

Tabellen viser rentefølsomhet knyttet til DNB Livsforsikrings finansielle eiendeler eksklusive sertifikater og obligasjoner som holdes til forfall. Et verdipapirs rentefølsomhet viser den mulige endringen i verdipapirets verdi ved en renteendring på ett prosentpoeng.

DNB Livsforsikring

Beløp i millioner kroner	Inntil 1 måned	Fra 1 måned inntil 3 måneder	Fra 3 måneder inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år	Totalt
31. desember 2013						
NOK	11	57	125	538	290	1 021
USD	2	4	2	56	169	216
EUR	3	2	6	92	94	178
GBP	0	1	1	10	48	56
Annen valuta	0	2	1	4	21	23
31. desember 2012						
NOK	5	63	115	423	411	1 017
USD	0	100	9	83	293	267
EUR	0	117	21	104	267	231
GBP	0	31	7	11	110	83
Annen valuta	0	18	3	6	39	60

Rentefølsomhet – forpliktelser til forsikringstagere

DNB Livsforsikring bærer risikoen for å oppfylle de forpliktelsene selskapet har i avtalene med kundene. Finansavkastningen må være stor nok til å møte den garanterte avkastningen som selskapet har forpliktet seg til overfor kunden. I motsatt fall må den manglende avkastningen dekkes ved bruk av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, egenkapital eller ansvarlige lån.

Rentegarantien skal oppfylles på årlig basis. Målt i forhold til kundefond har selskapet en gjennomsnittlig rentegaranti på 3,2 prosent.

I note 18 Forsikringsrisiko fremkommer beskrivelse av en tilstrekkelighetstest utarbeidet i samsvar med IFRS 4 Forsikringskontrakter i forhold til forpliktelser til forsikringstagere per 31. desember 2013.

Note 15 Valutaposisjoner

Tabellen angir netto valutaeksponering per 31. desember medregnet finansielle derivater i henhold til definisjon gitt av Norges Bank. Netto-posisjoner i hver enkelt utenlandsk valuta kan være opptil 15 prosent av ansvarlig kapital. Den aggregerte valutaposisjonen må holdes innenfor 30 prosent av ansvarlig kapital. Valutarisiko vedrørende investeringer i konsernselskaper inngår i valutaposisjonen med balanseført beløp.

Valutarisiko i DNB Livsforsikring oppstår som følge av at selskapet investerer deler av sin verdipapirportefølje og eiendomsportefølje i det internasjonale verdipapirmarkedet. Inneværende valutasikringsstrategi for DNB Livsforsikring innebærer at samlet valutarisiko reduseres til et minimum.

	DNB Livsforsikring		DNB-konsernet ekskl. DNB Livsforsikring	
	Netto valutaeksponering		Netto valutaeksponering	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12	31.12.13	31.12.12
USD	(381)	(556)	(188)	90
EUR	17	(123)	(891)	(492)
GBP	46	56	15	(26)
SEK	257	496	(223)	5
DKK	(3)	(8)	(417)	(212)
CHF	(5)	(11)	(523)	(292)
JPY	(40)	(59)	(292)	5
NOK [1)]	1 427	1 552	-	-
Øvrige	436	357	(22)	(640)
Sum utenlandsk valuta	1 754	1 703	(2 542)	(1 561)

1) Aksje- og rentefond denominert i NOK med utenlandsk valutaeksponering i blant annet EUR, GBP, JPY og USD.

Note 16 Finansielle derivater

Generelt om bruk av finansielle derivater

Finansielle derivater er avtaler som inngås for å fastsette finansielle verdier i form av rentevilkår, valutakurser og verdi av egenkapital-instrumenter for bestemte perioder. Tilsvarende avtaler vedrørende prising av råvarer og indekser defineres også som finansielle derivater. Derivater omfatter bytteavtaler (swapper), terminkontrakter og opsjoner samt kombinasjoner av disse, herunder også avtaler om fastsettelse av fremtidige rentebetingelser (FRAer), børsnoterte terminkontrakter (financial futures) og avtaler om overdragelse av verdipapirer. Finansielle derivater i DNB handles for å håndtere likviditets- og markedsrisiko som oppstår som følge av konsernets ordinære virksomhet. I tillegg benytter konsernet finansielle derivater i sin egenhandel.

"Over the counter" (OTC)-derivater er kontrakter som aktørene inngår seg i mellom utenfor børs. Kontraktene skreddersys i henhold til investors ønske både når det gjelder underliggende objekt, antall, pris, betingelser om bortfall og løpetid. Fordelen med OTC-derivater er at en kunde ikke er begrenset til standardiserte kontrakter, og kan handle nøyaktig den posisjonen som kunden ønsker. Ulempen i forhold til det standardiserte markedet er at det kan være vanskelig å finne en motpart, og å få omsatt kontraktene i annenhåndsmarkedet.

Følgende derivater benyttes for både trading- og sikringsformål i DNB-konsernet:

- *Terminer*: en avtale om å kjøpe eller selge rentebetingelser, valutabeløp, aksjer eller råvarer på et bestemt tidspunkt i fremtiden til en på forhånd avtalt pris. Terminer er skreddersydde kontrakter handlet mellom motparter i OTC-markedet.
- *FRA-kontrakter*: avtale om en rentesats for en fremtidig periode for et bestemt beløp. Når oppgjør skal skje, utveksles kun forskjellen mellom avtalt rente og faktisk markedsrente.
- *Rentefutures*: standardiserte kontrakter om mottak/leveranse av spesifiserte renteinstrumenter på spesifikke datoer til avtalte priser. Kontraktene handles over børs. Verdiene på rentefutures følger prisutviklingen på underliggende renteinstrumenter.
- *Swapper*: transaksjoner der to parter bytter kontantstrømmer for et avtalt beløp over en avtalt periode. De fleste swapper er skreddersydde og handles utenfor børs. De viktigste swapformene som handles av DNB er:
  - renteswapper der det byttes enten fra fast til flytende rente eller fra flytende til fast rente
  - rente- og valutaswapper der partene bytter både valuta- og rentebetingelser
  - aksjeswapper der det byttes renteavkastning mot aksjeavkastning.
- *Opsjoner*: avtaler der selgeren gir kjøperen rettighet, men ikke plikt, til enten å kjøpe (call opsjon) eller å selge (put opsjon) en spesifisert mengde av et finansielt instrument eller råvare til en på forhånd avtalt pris. Kjøper betaler en premie til selger for denne rettigheten. Opsjoner handles både som OTC-kontrakter (skreddersøm), og som standardkontrakter.

Tabellen viser de finansielle derivatenes nominelle verdier fordelt på type derivat i tillegg til positive og negative markedsverdier. Positiv markedsverdi blir bokført som eiendel i balansen, mens negativ markedsverdi blir bokført som gjeld. For nærmere beskrivelse av verdsettelse av finansielle derivater, se Regnskapsprinsipper.

Note 16 Finansielle derivater (forts.)

	DNB-konsernet					
	31. desember 2013			31. desember 2012		
Beløp i millioner kroner	Nominelle verdier totalt	Positiv markeds-verdi	Negativ markeds-verdi	Nominelle verdier totalt	Positiv markeds-verdi	Negativ markeds-verdi
Renterelaterte kontrakter						
FRA-kontrakter	1 576 725	713	862	1 847 276	1 220	1 568
Swapper	2 386 085	80 997	38 606	2 525 537	102 282	49 414
OTC-opsjoner, kjøpt og solgt	29 003	886	719	68 697	858	607
Andre OTC-kontrakter	1 562	20	0	1 562	0	0
Sum OTC-derivater	3 993 376	82 616	40 187	4 443 073	104 359	51 589
Sum børsomsatte kontrakter - futures, kjøpt og solgt	5 720	0	0	65 562	0	0
Sum renterelaterte kontrakter	3 999 095	82 616	40 187	4 508 635	104 359	51 589
Valutarelaterte kontrakter						
Terminer	1 173 804	3 088	1 461	909 807	1 418	1 940
Swapper	651 522	19 760	46 458	706 084	11 432	37 802
OTC-opsjoner, kjøpt og solgt	52 447	628	610	42 937	504	503
Sum valutarelaterte kontrakter	1 877 774	23 477	48 530	1 658 828	13 353	40 245
Egenkapitalrelaterte kontrakter						
Terminer	779	611	949	2 996	683	696
OTC-opsjoner, kjøpt og solgt	3 982	299	85	1 741	286	56
Sum OTC-derivater	4 761	910	1 033	4 737	969	751
Futures, kjøpt og solgt	8 089	9	11	4 461	15	8
Opsjoner, kjøpt og solgt	2 017	32	18	1 055	13	15
Sum børsomsatte kontrakter	10 106	41	29	5 517	29	23
Sum egenkapitalrelaterte kontrakter	14 867	951	1 062	10 254	997	774
Varerelaterte kontrakter						
Swapper	67 644	1 873	1 204	64 722	2 154	1 827
Sum varerelaterte kontrakter	67 644	1 873	1 204	64 722	2 154	1 827
Sum sikkerhetsstillelser avgitt/mottatt						
Sum sikkerhetsstillelser avgitt/mottatt		22 023	20 327		31 160	24 280
Sum finansielle derivater [1)]	**5 959 381**	**130 939**	**111 310**	**6 242 439**	**152 024**	**118 714**
Herav: Anvendt til sikringsformål	*350 458*	*20 069*	*3 365*	*345 282*	*31 531*	*2 149*
- Renteswapper		*18 101*	*2 529*		*28 670*	*964*
- Rente- og valutaswapper		*1 968*	*835*		*2 861*	*1 185*

1) I forbindelse med implementeringen av revidert IFRS 7 Finansielle instrumenter - Opplysninger i 2013 gjennomgikk selskapet motregning og sikkerheter. Basert på gjennomgangen ble noen reklassifiseringer utført i balanseoppstillingen. Tall for 2012 er justert tilsvarende.

Bruk av finansielle derivater i Markets

Markets opptrer som "market-maker", noe som medfører forpliktelse om å stille både salgs- og kjøpskurs i angitte opsjons-, "forward"- eller "futures"-serier med en maksimal forskjell mellom salgs- og kjøpskurs samt minimum volum. En "market-maker" handler alltid for egen regning. Hensikten med egenhandel i tillegg til å være "market-maker", er posisjonstaging, det vil si bevisst risikotaging innen valuta-, rente- og egenkapitalområdene for å oppnå fortjeneste som oppstår på grunn av gunstige svingninger i priser, valutakurser og indekser. Arbitrering, det vil si gevinsttaging ved svingninger i priser, kurser og indekser i samme produkt i ulike markeder, er også en del av egenhandelsvirksomheten.

Kundehandel innebærer strukturering og markedsføring av finansielle derivater til kunder slik at de kan overføre, modifisere, ta eller redusere nåværende eller forventet risiko. En stor del av derivattransaksjonene relaterer seg til slik kundehandel.

DNB benytter rente- og valutaswapper til å konvertere innlån i valuta til ønsket valuta. Et typisk eksempel er at banken tar opp et lån i euro som byttes til dollar gjennom en basisswap. I dette tilfellet vil banken betale en dollarrente basert på en swapkurve og motta en eurorente som er redusert eller økt med en margin. Disse derivatene føres til virkelig verdi. Det kan være betydelige endringer i verdien på basisswappene fra dag til dag, på grunn av endringer i marginer. Denne risikoen er usikret og medfører urealiserte gevinster og tap. I 2013 var det en nedgang i verdien på 1 364 millioner kroner (negativ resultateffekt), sammenlignet med en nedgang i verdien på 1 687 millioner kroner (negativ resultateffekt) i 2012.

Bruk av finansielle derivater i DNB Livsforsikring

Formålet med bruk av finansielle derivater i DNB Livsforsikring er å kunne investere i og allokere midler i samsvar med selskapets forventninger til markedsutviklingen, gjennom en rask og kostnadseffektiv eiendels- og markedseksponering. Videre gir bruk av derivater mulighet til å foreta aktiv risikostyring, herunder å endre aksje-, rente- og valutarisiko. Se nærmere beskrivelse i note 14 Rentefølsomhet og 15 Valutaposisjoner.

Note 16 Finansielle derivater (forts.)

Bruk av finansielle derivater i DNB Boligkreditt

Formålet med bruk av finansielle derivater i DNB Boligkreditt er å avdekke og redusere valuta- og renterisiko.

Risiko knyttet til finansielle derivater

Derivater handles i porteføljer der balanseprodukter også handles. Markedsrisikoen på derivatene blir håndtert, overvåket og kontrollert som en integrert del av disse porteføljenes markedsrisiko. Se note 5 Risikostyring og 13 Markedsrisiko. Derivater handles med mange ulike motparter, og de fleste av disse gjør også andre typer forretninger med DNB. Kredittrisikoen som oppstår i forbindelse med handel i derivater inngår i den totale kredittrisikoen i DNB-konsernet. For mange motparter er det inngått nettingavtaler eller bilaterale avtaler om sikkerhetsstillelse, og på den måten reduseres kredittrisikoen. Myndighetenes kapitalkrav tar hensyn til slike avtaler ved at kapitalkravet reduseres. Se note 6 Kredittrisiko for omtale av motpartsrisiko.

Note 17 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at DNB-konsernet ikke kan overholde sine betalingsforpliktelser. Konsernet styrer sin likviditet samlet ved at DNB Bank ASA har ansvar for finansieringen av datterselskaper samt filialer og datterbanker i utlandet. Likviditetsrisiko blir styrt og målt ved hjelp av flere målemetoder.

Styret har vedtatt interne rammer som legger begrensninger på kortsiktige netto likviditetsforfall innenfor ulike tidsperioder. Det foretas stresstesting på ulike løpetider for bankspesifikk krise, systemkrise og en kombinasjon av dette, og det er etablert en beredskapsplan for håndtering av markedshendelser. I tillegg er det etablert rammer for strukturell likviditetsrisiko som innebærer at utlån til kunder i det alt vesentlige skal finansieres ved innskudd fra kunder, ansvarlig kapital og langsiktige innlån. De langsiktige innlånene tas hovedsakelig opp i form av ordinære senior obligasjonslån og obligasjoner med fortrinnsrett. Innskuddsdekningen i konsernet utgjorde 64,7 prosent ved utgangen av 2013, opp fra 62,5 prosent ett år tidligere. Innskuddsdekningen i DNB Bank ASA utgjorde 124,9 prosent ved utgangen av 2013.

Gjennom året var de kortsiktige markedene for innlån gjennomgående gode for banker med høy kredittrating, og her hadde DNB meget god tilgang til finansiering. Generelt er dette markedet blitt mindre selektivt, og det er et økende antall banker som nå anses som finansielt sterke og har god tilgang til kapital.

Markedene for langsiktige innlån var også meget gode gjennom hele året. Prisene for både senior obligasjoner og obligasjoner med fortrinnsrett bedret seg noe fra inngangen av året. Da det ble kjent at den amerikanske sentralbanken (FED) ville vurdere å trappe ned de såkalte kvantitative lettelsene så tidlig som i juni, medførte dette noe usikkerhet i markedene og noe mer volatile priser. Til tross for at denne usikkerheten vedvarte utover i andre halvår, var prisene stabilt nedadgående og aktiviteten i markedet høy, også blant søreuropeiske utstedere. Dette understøttes av tegn til bedring i både den amerikanske og europeiske økonomien.

Gjennomsnittlig restløpetid på porteføljen av senior obligasjonsinnlån og obligasjoner med fortrinnsrett var 4,3 år ved utgangen av 2013, sammenlignet med 4,6 år ett år tidligere. DNB tilstreber en jevn fordeling av forfallsstrukturen for innlånene over kommende femårs periode.

Note 17 Likviditetsrisiko (forts.)

Restløpetid per 31. desember 2013 [1] — **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Totalt
Eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker	166 019	477	675				167 170
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	147 504	27 790	5 606				180 900
Utlån til kunder	132 158	73 791	71 527	263 917	801 616	(2 315)	1 340 695
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	13 481	45 579	38 248	122 759	37 625		257 693
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	793	1 897	26 351	29 181	94 660		152 883
Aksjer						46 312	46 312
Andre eiendeler		2 917		805			3 722
Sum	459 955	152 452	142 406	416 662	933 902	43 997	2 149 375
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	179 437	25 457	16 938	12 347			234 179
Innskudd fra kunder	867 487						867 487
Verdipapirgjeld	84 501	85 291	63 427	291 017	170 595		694 831
Annen gjeld m.v.	581	4 009	272				4 861
Ansvarlig lånekapital [2]	310			21 337	4 011		25 658
Sum	1 132 317	114 757	80 637	324 701	174 606		1 827 017
Finansielle derivater							
Finansielle derivater brutto oppgjør							
Innstrømmer	768 974	365 380	223 961	487 327	265 834		2 111 475
Utstrømmer	771 544	365 767	224 852	493 183	271 768		2 127 115
Finansielle derivater netto oppgjør	1 039	1 482	4 375	21 259	15 746		43 902
Sum finansielle derivater	(1 531)	1 095	3 484	15 402	9 813		28 262

Restløpetid per 31. desember 2012 [1] — **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Totalt
Eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker	298 893						298 893
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	16 649	11 181	2 247	7 069			37 146
Utlån til kunder	151 903	82 100	60 710	238 902	766 628	(2 321)	1 297 922
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	7 070	43 856	56 753	87 240	26 868		221 788
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	1 876	2 225	7 928	51 883	92 093		156 006
Aksjer						50 293	50 293
Andre eiendeler		1 439		830			2 269
Sum	476 391	140 801	127 638	385 925	885 589	47 971	2 064 316
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	190 091	5 320	15 158	40 810			251 379
Innskudd fra kunder	810 375						810 375
Verdipapirgjeld	69 123	138 083	77 396	245 371	154 351		684 323
Annen gjeld m.v.	1 438	3 671		322			5 431
Ansvarlig lånekapital [2]	300				16 011	3 804	20 115
Sum	1 071 328	147 073	92 554	286 503	170 361	3 804	1 771 624
Finansielle derivater							
Finansielle derivater brutto oppgjør							
Innstrømmer	640 635	369 118	252 141	429 409	215 242		1 906 546
Utstrømmer	643 110	366 569	252 467	434 927	219 660		1 916 733
Finansielle derivater netto oppgjør	1 319	1 970	4 418	22 111	16 876		46 694
Sum finansielle derivater	(1 157)	4 519	4 093	16 593	12 458		36 507

1) Inkluderer ikke nominelle fremtidige rentebetalinger, utover påløpt rente på balansedagen.

2) Forfallstrukturen for ansvarlig lånekapital er basert på endelig forfall og tar ikke hensyn til opsjoner som gir konsernet mulighet for tidligere innfrielse.

Kredittrammer, lånetilsagn og remburs — **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Udisponerte kreditter m.v. under 1 år	384 750	309 704
Udisponerte kreditter m.v. over 1 år	199 883	185 462

Note 18 Forsikringsrisiko

FORSIKRINGSRISIKO I LIVSFORSIKRING

Risiko i DNB Livsforsikring ASA består av finansiell risiko og forsikringsrisiko, i tillegg til operasjonell risiko og forretningsrisiko. Finansiell risiko består av kreditt- og markedsrisiko, som er risikoen for at finansavkastningen ikke vil være tilstrekkelig til å dekke forpliktelsene selskapet har i avtalene med kundene, se beskrivelse i note 13-15. Forsikringsrisikoen er relatert til endringer i fremtidige utbetalinger på grunn av endringer i forventet levealder og uførhet.

Analyse av forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen, og forpliktelser til forsikringstagere

		DNB-konsernet [1]
Beløp i millioner kroner	Forsikringsforpliktelser kunder bærer risikoen	Forpliktelser til forsikringstagere
Balanse per 31. desember 2011	**23 776**	**212 271**
Innskudd	3 798	13 498
Avkastning	2 303	11 987
Mottatte reserver	834	1 284
Avgitte reserver	827	2 566
Forsikringsytelser	1 241	12 587
Øvrige endringer	(373)	(2 701)
Balanse per 31. desember 2012	**28 269**	**221 185**
Innskudd	4 585	13 394
Avkastning	4 594	11 245
Mottatte reserver	621	733
Avgitte reserver	930	1 591
Forsikringsytelser	1 134	12 548
Øvrige endringer	(492)	(1 513)
Balanse per 31. desember 2013	**35 512**	**230 906**

1) Gjelder utelukkende DNB Livsforsikring.

Beskrivelse av forsikringsproduktene

Selskapet tilbyr tradisjonell livs- og pensjonsforsikring, fondsforsikring og skadeforsikring. I de tradisjonelle produktene benyttes en beregningsrente for å fastsette avsetninger og premier. Høyeste beregningsrente fastsettes av Finanstilsynet. Denne renten benevnes ofte som grunnlagsrenten og er for nye forsikringskontrakter 2,5 prosent. Grunnlagsrenten er kundens årlige rentegaranti. I de fleste fondsforsikringer bærer kunden den finansielle risikoen. Skadeforsikringene er produkter med ytelser relatert til forsikredes liv og helse. Dette er produkter uten overskuddsdeling og med årlig reprising.

Kollektive kontrakter

Kollektiv ytelsespensjon er utbetalinger av pensjoner fra avtalt alder og så lenge den forsikrede lever. Det kan også avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Ytelsespensjon kan omfatte alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon og barnepensjon. Kunden betaler forskuddsvis en årlig premie for renterisiko, forsikringsrisiko og administrasjon. Selskapet har mulighet for å endre premien årlig. Renteoverskudd ut over rentegarantien tildeles kunden i sin helhet. Ved renteresultat fra null prosent og opp til kundens rentegaranti, kan selskapet anvende tilleggsavsetninger for å innfri rentegarantien, ellers skal selskapet dekke underskuddet. Overskudd på risikoresultatet kan enten brukes til å øke risikoutjevningsfondet eller tildeles kundene. Det kan ikke avsettes mer enn 50 prosent av et års overskudd fra risikoresultatet til risikoutjevningsfondet. Underskudd etter bruk av risikoutjevningsfondet skal dekkes av selskapet. Administrasjonsresultatet tilfaller i sin helhet selskapet. For ettårige avtaler med uføre- og etterlattepensjoner uten oppsparing, avregnes risikoresultatet direkte mot selskapet.

Fripoliser oppstår når et medlem trer ut av en pensjonsavtale eller pensjonsavtalen opphører. Opptjente rettigheter på utmeldings- eller opphørstidspunktet videreføres i fripoliser. Fripoliser har en egen overskuddsmodell der kunden skal tildeles minimum 80 prosent av overskuddet. Overskudd til fordeling består av rente- og risikoresultatet. Administrasjonsresultatet tilfaller i sin helhet selskapet.

Kollektiv foreningsforsikring er pensjonsforsikring som foreninger tegner for sine medlemmer. Foreningsforsikringer kan omfatte alders-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon. Rente-, risiko- og administrasjonsresultatet inngår som samlet resultat til fordeling mellom kunde og selskap. Kunden skal minimum ha 65 prosent av samlet overskudd.

Note 18 Forsikringsrisiko (forts.)

Individuelle kontrakter
Individuelle rente- og pensjonsforsikringer er spareavtaler hvor selskapet skal utbetale månedlige beløp så lenge en person lever, eller til personen når en bestemt alder. Dette omfatter vanligvis alders-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon.

Individuell kapitalforsikring er kontrakter hvor selskapet ved forsikredes død eller ved oppnådd avtalt alder skal utbetale avtalt beløp. Individuell kapitalforsikring kan også omfatte uførekapital, som er en engangsstønad ved varig uførhet.

For individuelle kontrakter solgt før 1. januar 2008 fordeles samlet resultat mellom kunder og selskap. Rente-, risiko- og administrasjonsresultat inngår som resultat til fordeling mellom kunde og selskap. Kunden skal ha minimum 65 prosent av årlig overskudd. For kontrakter solgt fra og med 1. januar 2008 gjelder virksomhetsreglene med årlig prising av renterisiko, forsikringsrisiko og administrasjon, tilsvarende regler som innen kollektiv ytelsespensjon.

Kontrakter i investeringsvalgsporteføljen
Innskuddspensjon er kollektive pensjonsavtaler der den ansatte bærer den finansielle risikoen. Det kan kjøpes helt eller delvis sikring på innbetalt beløp.

Individuelle fondsforsikringer er kapital- eller renteforsikringer der kunden bærer den finansielle risikoen.

Andre bransjer
Gruppeliv er dødsrisikoforsikringer som arbeidsgiver eller foreninger tegner for sine arbeidstakere eller medlemmer, eventuelt også for deres ektefeller og barn. Forsikringssum utbetales ved forsikredes død. Gruppeliv kan også omfatte uførekapital, som er en engangsstønad ved varig uførhet.

Personalforsikring er ettårige risikoprodukter som bedrifter knytter til sin pensjonsavtale. Det kan være bedriftsgruppeliv eller ulykkesforsikringer. Yrkesskadeforsikringen er lovpålagt for alle bedrifter.

Spesifikasjon av balanseførte forpliktelser til forsikringstagere per 31. desember 2013 **DNB-konsernet [1)]**

	Kollektive forsikrings-ordninger - ytelsespensjon			Individuell rente- og pensjonsforsikring					
Beløp i millioner kroner	Privat	Offentlig	Forenings-forsikring	Rente- og pensjons-forsikring	Kapital-forsikring	Gruppe-livs-forsikring	Skade-forsikring	Totalt 2013	Totalt 2012
Premiereserver	154 889	38 104	3 699	36 056	18 297	206	0	251 250	235 424
Tilleggsavsetninger	2 669	951	127	888	282	0	0	4 916	4 874
Kursreguleringsfond	1 923	187	35	387	193	10	0	2 735	1 085
Erstatningsavsetning	184	0	12	214	318	529	1 381	2 638	2 530
Premiefond	2 685	1 725	17	171	0	0	0	4 599	5 257
Pensjonistenes overskuddsfond	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Andre tekniske avsetninger	16	0	0	0	0	0	264	279	277
Forpliktelser til forsikringstagere	**162 366**	**40 966**	**3 890**	**37 716**	**19 089**	**745**	**1 644**	**266 418**	**249 454**
Merverdier obligasjoner som holdes til forfall [2)]								5 369	5 881

1) Gjelder utelukkende DNB Livsforsikring.
2) Merverdier på sertifikater og obligasjoner som holdes til forfall, inngår ikke i balanseførte verdier.

Forsikringsrisiko
Innen livsforsikring er de vesentligste forsikringsrisikoer knyttet til hendelsene dødsfall og uførhet.

Forsikringsrisikoen i DNB Livsforsikring ASA er i varierende grad delt mellom kunder og selskap. For skadeforsikringsproduktene Personalforsikring og enkelte rene risikoprodukter er selskapet eksponert for forsikringsrisiko. For individuelle pensjons- og kapitalforsikringsprodukter solgt etter 1. januar 2008 og kollektive pensjonsavtaler er selskapets risiko inndekking av et eventuelt negativt risikoresultat. Selskapet godskrives derimot inntil 50 prosent dersom det blir et positivt risikoresultat gjennom avsetning til risikoutjevningsfond.

Risikoresultatet oppstår som følge av at erfaringer knyttet til dødelighet, uførhet og avgangsrisiko avviker fra det som er forutsatt i beregningsgrunnlag for premier og avsetninger. Ved overskudd på risikoresultatet kan overskuddet avsettes til risikoutjevningsfond. Risikoutjevningsfondet kan ikke overstige 150 prosent av selskapets samlede risikopremier i regnskapsåret. Ved underskudd på risikoresultatet kan risikoutjevningsfondet anvendes. Risikoutjevningsfondet gjelder ikke risikoforsikringer av høyst ett års varighet, uføre- og etterlattepensjoner uten opptjening, fripoliser eller individuelle kontrakter solgt før 1. januar 2008.

Risiko for DNB Livsforsikring ASA knyttet til endring i dødelighet er todelt. For dødsrisikodekninger, i hovedsak ektefelle- og barnepensjon, vil redusert dødelighet gi forbedret risikoresultat og lavere avsetningsbehov. For pensjoner under utbetaling vil redusert dødelighet gi lengre utbetalingstid og dermed høyere avsetningsbehov, kalt opplevelsesrisiko. Oppreserveringsbehov knyttet til forsikringsrisiko vil kunne finansieres av overskudd på fremtidig avkastningsresultat. Opplevelsesrisiko, sammen med uførerisiko, dominerer forsikringsrisikoen i selskapet.

Note 18 Forsikringsrisiko (forts.)

DNB Livsforsikring ASA forsterket premiereservene med totalt 1 868 millioner kroner i 2013 som følge av økt levealder. Avsetningene fordelte seg med 70 millioner kroner for individuell pensjon og 1 798 millioner kroner for kollektiv pensjon. Avsetningen for individuell pensjon inngår som en del av risikoresultatet, og individuell pensjon var ved utgangen av 2013 fullt oppreservert. For kollektiv pensjon er det behov for ytterligere forsterkninger av premiereserven over de neste årene. Totalt avsetningsbehov utgjør 13,3 milliarder kroner, hvorav 5,7 milliarder er avsatt i perioden 2011 til 2013. Finanstilsynet har gitt en opptrappingsperiode på inntil fem år med start i 2014. I tillegg til årene 2011 til 2013 innebærer dette en finansieringsperiode på totalt åtte år. Finanstilsynet stiller krav om at minst 20 prosent av oppreserveringsbehovet skal dekkes av egenkapitalen. Virksomheten i offentlig sektor skal avvikles innen utgangen av 2016 og oppreserveringen for disse kontraktene følger en lineær opptrappingsplan på tre år med start i 2014. Oppreserveringen fullføres ved tidspunktet kunden flytter sin kontrakt. På balansedagen har selskapet mottatt melding fra 37 kunder om flytting i 2014 og egenkapitalandelen for disse utgjør 173 millioner kroner som tilsvarer om lag halvparten av egenkapitalandelen for offentlig virksomhet. En uavklart problemstilling er hvorvidt oppreserveringen kan finansieres solidarisk på tvers av kunder innenfor en kundegruppe, eller om oppreserveringen kun kan finansieres gjennom hver enkelt kontrakts eget overskudd. Uten motregningsadgang og med moderate avkastningsforutsetninger vil egenkapitalbidraget øke dersom krav om fullfinansiering innen 2018 opprettholdes.

Uførerisiko er i større grad utsatt for endringer over kortere tidsperioder. Avsetninger for inntrufne, ikke oppgjorte skader vurderes fortløpende. Utover det er det ikke identifisert behov for styrking av eksisterende avsetninger knyttet til uførepensjon eller andre uføreprodukter.

For eksisterende kontrakter overvåkes forsikringsrisikoen kontinuerlig gjennom analyse og oppfølging av risikoresultatene innen hver bransje. Selskapet benytter også reassuranse som et instrument for å redusere forsikringsrisikoen. Selskapet har for tiden reassuranseavtaler som dekker katastrofer og store enkeltrisikoer innen kollektiv og individuell forsikring. Reassuranseavtalene innebærer at DNB Livsforsikring ASA står ansvarlig for risiko opp til et fastsatt nivå, og reassurandør dekker overskytende risiko opp til en øvre definert grense.

For å redusere forsikringsrisikoen ved tegning gjennomføres det ved salg av individuelle risikoprodukter en helsevurdering av forsikrede. Individuell helsevurdering gjennomføres også for mindre, kollektive ordninger. For salg av uførepensjoner skjer det en innplassering i risikoklasser etter konkret vurdering av risikoen for den enkelte kunde.

DNB Livsforsikring ASA har sin hovedvirksomhet i Norge. I dette markedet er porteføljen godt diversifisert og uten vesentlig geografisk eller bransjemessig konsentrasjon av risiko.

Risikoresultat

Tabellen viser effekten på risikoresultatet for 2013 ved gitte endringer i dødelighets- eller uføreerfaringene. Kostnaden ved omlegging til nytt beregningsgrunnlag for rente-, pensjons- og foreningsforsikringer er ført under "Annet".

DNB Livsforsikring

	Kollektive forsikrings-ordninger - ytelsespensjon			Individuell rente- og pensjonsforsikring				
Beløp i millioner kroner	Privat	Offentlig	Forenings-forsikring	Rente- og pensjons-forsikring	Kapital-forsikring	Andre bransjer	Totalt 2013	Totalt 2012
Risikoresultat								
Risikoresultat i 2013 *)	413	(57)	(4)	(8)	90	19	452	
Risikoresultat i 2012	10	(35)	(24)	(239)	61	(73)		(300)
Sensitiviteter - effekt på risikoresultatet i 2013								
5 prosent reduksjon i dødelighet	(16)	(9)	(1)	(11)	2	2	(33)	(22)
10 prosent økning i uførhet	(112)	(48)	(0)	(10)	(7)	(12)	(188)	(229)
*) *Herav:* *Dødsrisiko*	*66*	*10*	*9*	*5*	*52*	*7*	*149*	*(58)*
Opplevelsesrisiko	*(138)*	*(48)*	*(3)*	*18*	*3*	*(1)*	*(169)*	*(102)*
Uførhet	*405*	*(54)*	*13*	*51*	*25*	*10*	*449*	*337*
Personalforsikring	*69*	*0*	*0*	*0*	*3*	*0*	*72*	*337*
Annet	*11*	*36*	*(24)*	*(81)*	*7*	*3*	*(49)*	*(476)*

Varige endringer i beregningsforutsetningene vil medføre behov for endringer i premier og avsetninger. For kollektiv pensjonsforsikring og individuelle kontrakter solgt etter 1. januar 2008 vil økt premiereservekrav kunne finansieres av årets risikoresultat, eller av årets og fremtidig avkastningsresultat. For individuelle kontrakter solgt før 1. januar 2008 kan økt premiereservekrav finansieres av resultat til fordeling, eller av fremtidig resultat til fordeling.

Note 18 Forsikringsrisiko (forts.)

Beregningsforutsetning

Tabellen viser hvilken effekt endringer i sentrale beregningsforutsetninger har på brutto premiereserve.

		DNB Livsforsikring
Beløp i millioner kroner	Endring i prosent	Effekt på brutto premiereserve
Dødelighet	-5	+2 086
Uførhet	+10	+2 443

Dødelighet og uførhet

Tabellen viser netto årlig risikopremie for en forsikringssum på 100 000 kroner. For ektefellepensjon er det premien for en årlig ektefellepensjon på 10 000 kroner fra hovedforsikredes død frem til ektefelle er 77 år som er angitt. For uførepensjon er det premien for en årlig uførepensjon med 12 måneders karens på 10 000 kroner frem til 67 år som er angitt.

						DNB Livsforsikring
	Menn			Kvinner		
Beløp i millioner kroner	30 år	45 år	60 år	30 år	45 år	60 år
Individuell livsforsikring	122	306	1 302	61	153	651
Individuell uførekapital	223	695	-	333	1 177	-
Individuell uførepensjon	424	1 049	3 279	678	1 992	4 938
Ektefellepensjon innen kollektiv pensjon	14	108	457	12	64	187
Uførepensjon innen kollektiv pensjon	256	456	1 230	370	1 146	2 141

Premier for individuell uførepensjon er basert på selskapets egne erfaringer og ble sist endret i 2006. Premier for ektefelle- og uførepensjon innen kollektiv pensjon er basert på selskapets egne erfaringer og ble sist endret i 2008.

Rentegaranti

DNB Livsforsikring bærer risikoen for å oppfylle renteforpliktelsen selskapet har i avtalene med kundene. Finansavkastningen må være stor nok til å møte den garanterte avkastningen som selskapet har forpliktet seg til overfor kunden. I motsatt fall må den manglende avkastningen dekkes ved bruk av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, egenkapital eller ansvarlig lån. Rentegarantien skal oppfylles på årlig basis. Målt i forhold til kundefonds har selskapet en samlet gjennomsnittlig rentegaranti på 3,2 prosent.

Tabellen viser hvordan gjennomsnittlig rentegaranti for hver bransje har utviklet seg over tid. Rentegarantien er angitt i prosent av premiereserve, premiefond og tilleggsavsetninger og er målt per 31. desember.

				DNB Livsforsikring
Prosent	2013	2012	2011	2010
Kollektiv pensjon, privat sektor	3,3	3,4	3,4	3,4
Kollektiv pensjon, offentlig sektor	2,9	3,0	3,1	3,0
Individuell pensjon	3,4	3,4	3,5	3,4
Individuell kapital	2,6	2,7	2,7	2,8
Kollektiv foreningspensjon	4,1	4,1	4,1	4,0
Totalt	3,2	3,3	3,3	3,3

Tilstrekkelighetstest

Selskapet har i henhold til IFRS 4 vurdert om selskapets avsetninger står i forhold til forpliktelsene overfor kundene. Dersom testen viser at premiereservene er for lave til å bære de fremtidige forpliktelsene selskapet har, skal differansen regnskapsføres ved testtidspunktet. Tilstrekkelighetstesten blir gjennomført kvartalsvis.

Alle pristariffer som selskapet benytter, baserer seg på erfaringer innen produktsegment eller bransje. Produkter vil dermed kunne ha forskjellige grunnlagsrenter, dødelighets- og uførhetsantagelser, samt forskjellige omkostninger. Tilstrekkelighetstesten vurderer marginene i tariffene samt framtidig oppreserveringsbehov knyttet til langt liv.

Tilstrekkelighetstesten beregnes basert på nåverdien av alle fremtidige kontantstrømmer knyttet til forsikringskontraktene, neddiskontert med en spotrentekurve. Rentekurven beregnes med basis i observerbare norske swap-renter. Til å estimere rentekurven utover 10 år, benyttes Smith Wilson-modell og det antas at spot rente konvergerer mot et langsiktig makroøkonomisk rentepunkt. Tilstrekkelighetstesten er følsom for endringer i rentekurven samt forutsetninger om oppreservering til langt liv.

Tilstrekkelighetstesten indikerte ikke behov for ytterligere avsetninger for forpliktelser overfor forsikringstagerne per 31. desember 2013.

Note 18 Forsikringsrisiko (forts.)

Soliditetskapital

Soliditetskapitalen består av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, sikkerhetsfond, risikoutjevningsfond, egenkapital, ansvarlige lån, fondsobligasjoner og merverdier på obligasjoner som holdes til forfall. Alle disse elementene, med unntak av risikoutjevningsfondet og deler av sikkerhetsfondet, kan benyttes for å oppfylle avkastningsgarantien på forsikringsmidlene.

	DNB Livsforsikring	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Kursreguleringsfond	2 735	1 085
Tilleggsavsetninger	4 916	4 874
Sikkerhetsfond	205	219
Risikoutjevningsfond	1 013	900
Egenkapital	16 836	15 222
Ansvarlige lån og fondsobligasjoner	1 335	1 300
Merverdi obligasjoner som holdes til forfall	5 369	5 881
Sum soliditetskapital	32 409	29 482
Avkastningsgaranti på forsikringsmidlene [1)]	7 350	7 296

1) Avkastningsgaranti knyttet til kontrakter ved utgangen av perioden.

Kapitaldekning

Kapitaldekningsreglene regulerer forholdet mellom selskapets ansvarlige kapital og investeringsrisikoen på balansens aktivaside. Livsforsikringsselskapene er underlagt krav om minstenivå for kapitaldekning på 8 prosent. DNB Livsforsikring ASA hadde ved utgangen av 2013 en kapitaldekning på 18,8 prosent, mot 16,7 prosent ved utgangen av 2012. Kjernekapitaldekningen utgjorde 17,6 prosent, mot 15,6 prosent ett år tidligere.

Risikovektet volum og ansvarlig kapital

	DNB Livsforsikring			
	31. desember 2013		31. desember 2012	
Beløp i millioner kroner	Bokført verdi	Vektet verdi	Bokført verdi	Vektet verdi
Sum eiendeler	290 652	95 119	270 061	95 689
Ansvarlig kapital				
Kjernekapital		16 780		14 947
Netto tilleggskapital		1 110		1 075
Finansfradrag		0		0
Tellende ansvarlig kapital		17 889		16 021
Kapitaldekningskrav		10 280		7 655
Overdekning		7 609		8 366

Solvensmarginkapital

Solvensmarginkapitalen måles mot solvensmarginkravet, som er knyttet opp til selskapets forsikringsmessige forpliktelser. Kravet til livsforsikringsselskapenes solvensmarginkapital er regulert i forskrift om beregning av solvensmarginkrav og solvensmarginkapital, fastsatt av Finansdepartementet 19. mai 1995.

	DNB Livsforsikring	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Tellende ansvarlig kapital	17 889	16 021
Tilleggsavsetninger (50 prosent)	2 458	2 437
Risikoutjevningsfond (50 prosent)	506	450
Sikkerhetsavsetning i skadeforsikring (utover 55 prosent av minstekrav)	92	99
Solvensmarginkapital	20 946	19 007
Solvensmarginkrav	10 100	9 726

Note 18 Forsikringsrisiko (forts.)

FORSIKRINGSRISIKO I SKADEFORSIKRING

DNB Skadeforsikring AS distribuerer skadeforsikringsprodukter primært gjennom salgskanalen i DNB-konsernet. Premieporteføljen er i all hovedsak knyttet til personmarkedet, og utgjorde 1 816 millioner kroner ved utgangen av 2013.

Risiko i DNB Skadeforsikring omfatter forsikrings-, markeds-, motparts-, operasjonell og forretningsrisiko. Forsikringsrisikoen omfatter risiko for tap som følge av at forsikringspremien ikke dekker fremtidige skadeutbetalinger. I tillegg inkluderes risikoen for at selskapet ikke har avsatt tilstrekkelig skadereserver for inntrufne skader. Erstatningsbeløpene påvirkes av flere faktorer, blant annet av store skader, skadefrekvens og inflasjon. En økning i skadefrekvens kan være sesongbetont eller skyldes mer varig påvirkning. En varig endring av skadefrekvensen, som for eksempel endret kundeadferd og nye skadetyper, vil ha størst påvirkning på lønnsomheten. Mangel på risikospredning når det gjelder risikotype og forsikringssum, geografisk plassering og art av virksomhet som forsikringen dekker kan også ha negativ innvirkning på forsikringsrisikoen.

DNB Skadeforsikring har etablert et reassuranseprogram for å bidra til at resultateffekten av spesielt store skader utjevnes. Programmet er tilpasset selskapets totalrisiko, det vil si summen av forsikrings-, markeds-, motparts- og operasjonell risiko. Risikoutnyttelsen måles opp mot både gjeldende Solvens I-regelverk og det kommende Solvens II-regelverket.

DNB Skadeforsikring hadde i 2013 et reassuranseprogram (excess of loss-program) som dekket enkeltskader og hendelser over gitte størrelser innenfor de ulike produktgruppene. Programmet var tilpasset risikoprofilen i porteføljen, og var fordelt på flere reassurandører for å redusere motpartsrisikoen.
I tillegg til excess of loss-kontrakter, hadde selskapet i 2013 også såkalte proporsjonale kontrakter. De proporsjonale kontraktene skal bidra til at de produktene med størst svingingsrisiko i porteføljen, i hovedsak brann/kombinert, får mer forutsigbare resultater.

Forsikringsrisikoen overvåkes kontinuerlig gjennom oppfølging av lønnsomhet på alle produkter og kvartalsvis risikomåling.

Note 19 Netto renteinntekter

	DNB-konsernet					
	2013			2012		
Beløp i millioner kroner	Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost [1]	Totalt	Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost [1]	Totalt
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 058	240	1 299	947	251	1 198
Renter av utlån til kunder	4 734	47 284	52 019	4 706	48 016	52 722
Renter av nedskrevne engasjementer	0	682	682	0	625	625
Renter av sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	4 373	0	4 373	3 510	0	3 510
Renter av sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	-	944	944	-	1 481	1 481
Etableringsprovisjoner m.v.	8	321	329	25	312	337
Andre renteinntekter	(1 152)	1 911	759	1 785	1 410	3 195
Sum renteinntekter	**9 021**	**51 383**	**60 404**	**10 973**	**52 096**	**63 068**
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	2 065	309	2 374	2 949	315	3 264
Renter på innskudd fra kunder	850	13 776	14 626	1 167	14 671	15 838
Renter på verdipapirgjeld	3 373	8 757	12 130	4 006	9 129	13 135
Renter på ansvarlig lånekapital	52	401	453	67	609	676
Banksikringsfondsavgift	-	754	754	-	90	90
Andre rentekostnader [2]	(336)	212	(125)	2 654	195	2 849
Sum rentekostnader	**6 002**	**24 209**	**30 212**	**10 843**	**25 009**	**35 853**
Netto renteinntekter	**3 018**	**27 174**	**30 192**	**130**	**27 086**	**27 216**

1) Inkluderer sikrede poster.

2) Andre rentekostnader inkluderer rentejusteringer som følge av inngåtte renteswapper. Derivater blir vurdert til virkelig verdi.

Note 20 Renter på enkelte balanseposter

	DNB-konsernet [1]			
	Gjennomsnittlig rente i prosent [2]		Gjennomsnittlig volum i millioner kroner	
	2013	2012	2013	2012
Eiendeler				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,27	0,31	474 955	387 241
Utlån til kunder	3,99	4,11	1 322 447	1 299 486
Sertifikater og obligasjoner	2,43	2,60	179 832	134 749
Gjeld				
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,76	1,07	312 183	306 132
Innskudd fra kunder	1,58	1,96	923 892	808 652
Verdipapirgjeld	1,72	1,85	706 504	708 909

1) Gjelder DNB-konsernet eksklusive DNB Livsforsikring.

2) Gjennomsnittlig rente i prosent er beregnet som samlet rentebeløp i kroner for de konkrete produkter sett i forhold til den tilhørende gjennomsnittlige kapitalen.

Note 21 Netto provisjonsinntekter

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Provisjonsinntekter fra betalingsformidling	3 330	3 186
Provisjonsinntekter fra fondsforvaltning	1 119	1 044
Provisjonsinntekter fra verdipapirtjenester	320	320
Provisjonsinntekter fra verdipapiromsetning	262	185
Emisjonsinntekter	497	585
Interbankprovisjoner	37	43
Provisjonsinntekter fra kredittformidling	473	445
Provisjonsinntekter fra salg av forsikringsprodukter	2 810	2 599
Andre provisjonsinntekter fra banktjenester	923	891
Sum provisjonsinntekter m.v.	**9 772**	**9 299**
Provisjonskostnader ved betalingsformidling	1 225	1 142
Provisjonskostnader ved fondsforvaltning	179	160
Provisjonskostnader ved verdipapirtjenester	134	132
Interbankprovisjoner	73	78
Provisjonskostnader ved kredittformidling	102	91
Provisjonskostnader ved salg av forsikringsprodukter	85	112
Andre provisjonskostnader ved banktjenester	581	621
Sum provisjonskostnader m.v.	**2 379**	**2 337**
Netto provisjonsinntekter	**7 393**	**6 962**

Note 22 Andre inntekter

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Inntekter fra leide/eide lokaler	69	63
Inntekter fra investeringseiendommer	239	273
Provisjonsinntekter fra eiendomsomsetning	1 144	1 134
Salgsinntekter	107	100
Øvrige driftsinntekter	729	571
Sum andre inntekter	**2 288**	**2 141**

Note 23 Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Valuta og finansielle derivater	3 418	1 388
Sertifikater og obligasjoner	(868)	2 810
Aksjer	(1)	(121)
Andre finansielle eiendeler	(24)	(44)
Finansiell gjeld	171	(94)
Netto gevinster på finansielle instrumenter, trading	2 695	3 939
Utlån til virkelig verdi	1	797
Sertifikater og obligasjoner	31	242
Aksjer	733	242
Finansiell gjeld	259	(1 887)
Netto gevinster på finansielle instrumenter, bestemt regnskapsført til virkelig verdi	1 024	(607)
Finansielle derivater, sikring	(1 029)	12 545
Finansielle eiendeler, sikret	(9)	(14)
Finansiell gjeld, sikret	1 112	(13 071)
Netto gevinster sikrede poster [1) 2)]	74	(540)
Finansielle garantier	828	718
Mottatt utbytte	411	400
Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi	**5 032**	**3 910**

1) For finansiell gjeld som er sikret vurderes den sikrede risikoen til virkelig verdi, mens resten av instrumentet vurderes til amortisert kost. Sikringsderivater vurderes til virkelig verdi. Verdiendring som følger av sikret risiko presenteres på linjen Finansielle derivater, sikring.

2) DNB-konsernet benytter sikringsbokføring for lange innlån i valuta i DNB Boligkreditt og DNB Bank ASA. Innlånene sikres 1:1 gjennom eksterne kontrakter hvor det er samsvar mellom valuta og rentestrømmen og sikringsforretningen. På låneopptakstidspunktet gjør Markets en vurdering av om det skal inngås en sikringsforretning for det aktuelle innlånet basert på konsernets valutaposisjoner, og den underliggende renteeksponeringen knyttet til lånet.

Note 24 Lønn og andre personalkostnader

		DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner		2013	2012
Lønnskostnader [*)]		7 892	7 844
Arbeidsgiveravgift		1 127	1 123
Pensjonskostnader [1) 2)]		787	1 236
Omstillingskostnader [2)]		776	131
Andre personalkostnader		724	652
Sum lønn og andre personalkostnader		**11 307**	**10 987**
**) Herav:*	*Ordinær lønn*	*6 412*	*6 481*
	Resultatbasert lønn	*1 280*	*1 206*

1) Som følge av prinsippendring er enkelte tall i sammenligningsperioder omarbeidet. Se nærmere omtale i Regnskapsprinsipper.

2) Med bakgrunn i restruktureringsprosessen i DNB ble det kostnadsført avsetninger for restrukturering i 2013. Det er samtidig beregnet en avkortning av pensjonsforpliktelsen for ansatte som har fått virkemiddelpakker, og dette har gitt en redusert pensjonskostnad.

Note 25 Andre kostnader

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Honorarer [1]	1 164	1 289
IT-kostnader	2 346	1 849
Porto og telekommunikasjon	303	342
Rekvisita	90	99
Markedsføring og informasjon	847	904
Reisekostnader	229	250
Kompensasjon til Posten Norge for utførte tjenester	143	138
Opplæring	49	65
Driftskostnader eiendommer og lokaler [2]	1 364	1 441
Driftskostnader maskiner, transportmidler og inventar	130	143
Øvrige driftskostnader [3]	1 184	931
Sum andre kostnader	**7 850**	**7 451**

1) Honorarer knyttet til systemutvikling utgjorde 658 millioner kroner i 2013 og 781 millioner i 2012.

2) Kostnader for leide lokaler utgjorde 989 millioner kroner i 2013 og 1 068 millioner i 2012.

3) I 2013 ble det tilbakeført avsetninger på 157 millioner kroner. I 2013 ble det resultatført 450 millioner kroner i forbindelse med dommen i Høyesterett knyttet til enkelte lånefinansierte strukturerte produkter.

Note 26 Avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler [1]

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Avskrivninger maskiner, inventar og transportmidler	1 271	1 134
Øvrige avskrivninger materielle og immaterielle eiendeler	700	668
Nedskrivning aktivert systemutvikling [2]	501	25
Goodwillnedskrivninger [3]	57	287
Øvrige nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler	188	208
Sum avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler	**2 719**	**2 322**

1) Se note 41 Immaterielle eiendeler og note 43 Varige driftsmidler.

2) For året 2013 ble det resultatført nedskrivninger på balanseført systemutvikling i Baltikum med 500 millioner kroner.

3) For året 2013 ble det resultatført goodwillnedskrivninger på 57 millioner kroner i JSC DNB Bank.
For året 2012 ble det resultatført goodwillnedskrivninger på 202 millioner kroner i DNB Livsforsikring, 47 millioner i SalusAnsvar og 38 millioner i Pres-Vac.

Note 27 Pensjoner

Endring i IAS 19 Ytelser til ansatte

DNB-konsernet tok i bruk den reviderte standarden fra 1. januar 2013, med retrospektiv virkning. Sammenligningstall for 2012 er derfor omarbeidet. Se nærmere beskrivelse av endringen og overgangseffektene i Regnskapsprinsippene.

Beskrivelse av pensjonsordningene

DNB-konsernet hadde frem til utgangen av 2010 ytelsesbasert tjenestepensjon for alle ansatte i Norge i form av en kollektiv pensjonsforsikring dekket i DNB Livsforsikring. Pensjonsytelsene omfattet alders-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon og supplerte ytelsene fra Folketrygden. Full pensjon krevde en opptjeningstid på 30 år og ga rett til alderspensjon på differansen mellom 70 prosent av lønn og beregnet ytelse fra Folketrygden. Ordningen oppfylte kravene i Lov om foretakspensjon.

Ytelsespensjonsordningen for alders- og uførepensjon for ansatte i Norge ble lukket per 31. desember 2010. Fra 1. januar 2011 inngår nyansatte i en ny innskuddspensjonsordning for alderspensjon og en ny ytelsespensjonsordning for uføredekninger. Konsernet har ikke innskuddspensjonsordning for lønn over 12G, folketrygdens grunnbeløp. Premiesatsene for innskuddspensjonen følger lovens maksimum:

- Lønn tilsvarende 1 til 6 ganger G: 5 prosent
- Lønn tilsvarende 6 til 12 ganger G: 8 prosent

I tillegg er om lag 440 ansatte fra tidligere Postbanken dekket gjennom en lukket, kollektiv pensjonsavtale i Statens Pensjonskasse.

Konsernet har også forpliktelser knyttet til lønn over 12 ganger folketrygdens grunnbeløp, G, og avtaler om førtidspensjonering. Pensjonsforpliktelsene knyttet til lønn over 12G og førtidspensjonering finansieres over driften i selskapene. Topplønnspensjonsordningen ble lukket for medarbeidere ansatt etter 30. juni 2008. Ytterligere begrensninger ble foretatt per 30. april 2011. De som på det tidspunktet ikke hadde lønn over 12G kan ikke komme inn i ordningen selv om de på et senere tidspunkt passerer 12G i lønn. Fra 1. juli 2011 er ansatte med lønn over 12G dekket av en egen dødsrisikoforsikring som utgjør 2,9 ganger årslønn, maksimert til 80G.

Fra 1. januar 2011 opphørte pensjonsdekningene for ektefelle- og barnepensjon. Disse ble erstattet av økt forsørger- og barnetillegg i gruppelivsforsikringen fra samme tidspunkt. For ansatte som er født før 1. januar 1956 og som dør som pensjonist vil det fortsatt være ektefellepensjonsdekning.

Konsernets norske selskaper er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon, AFP. Det er i tillegg avtale om AFP etter regler for statlig sektor for ansatte med medlemskap i Statens Pensjonskasse.

Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut fra AFP-ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb.

Den private AFP-ordningen vil bli finansiert gjennom en årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G. Premien for 2014 er fastsatt til 2,2 prosent (2013: 2,0 prosent). Alle norske selskaper i DNB-konsernet er tilsluttet privat AFP-ordning. For medlemmer i Statens Pensjonskasse vil AFP-ordningen videreføres uendret i 2014.

Pensjonskostnader og -forpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift.

Datterselskaper og filialer utenfor Norge har egne ordninger for sine ansatte, som i hovedsak er innskuddsbaserte pensjonsordninger. Pensjonskostnaden for ansatte utenfor Norge utgjorde 143 millioner kroner av konsernets samlede pensjonskostnad på 787 millioner.

Økonomiske forutsetninger som er benyttet ved beregning av pensjonskostnader og -forpliktelser:

Økonomiske forutsetninger				**DNB-konsernet**
	Kostnader		Forpliktelser	
Prosent	2013	2012	31.12.13	31.12.12
Diskonteringsrente [1)]	3,80	2,60	4,00	3,80
Forventet lønnsregulering	3,50	3,50	3,75	3,50
Forventet G-regulering	3,25	3,25	3,50	3,25
Forventet pensjonsregulering	0,50	1,75	0,60	0,50
Uttakstilbøyelighet AFP	Faktisk uttak	Faktisk uttak	Faktisk uttak	Faktisk uttak
Demografiske forutsetninger om dødelighet [2)]	K2013	K2005	K2013	K2005

1) Forutsetningen om diskonteringsrente er fra og med 31. desember 2012 fastsatt ut fra renten på obligasjoner med fortrinnsrett med et tillegg for å hensynta relevant løpetid for forpliktelsene.

2) Konsernets pensjonskostnader og -forpliktelser er basert på dødelighetsgrunnlaget K2013, beste estimat. Grunnlaget er utarbeidet av Finans Norge. K2013 er et oppdatert tariffgrunnlag for statistiske forutsetninger om befolkningsdødelighet.

Note 27 Pensjoner (forts.)

Pensjonskostnader **DNB-konsernet**

	2013			2012		
Beløp i millioner kroner	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	466	58	524	605	85	691
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	490	65	555	414	50	463
Beregnet avkastning på pensjonsmidlene	(457)	0	(457)	(308)	0	(308)
Avkorting	(177)	(10)	(187)	0	0	0
Administrasjonskostnader	4	0	4	63	0	63
Sum ytelsesbaserte ordinger	326	113	439	774	135	909
Avtalefestet pensjon, ny ordning			97			75
Risikopremie			75			85
Innskuddsbaserte ordninger			175			167
Netto pensjonskostnader			787			1 236

Pensjonsforpliktelser **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	2013	2012
Inngående balanse	15 248	18 714
Årets opptjening	499	663
Årets rentekostnad	555	478
Aktuarielt tap (gevinst), netto	682	(3 796)
Avkorting	(622)	0
Valutakurseffekt	44	0
Utbetaling til pensjonister	(785)	(811)
Utgående balanse	15 621	15 248

Pensjonsmidler **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	2013	2012
Inngående balanse	11 365	10 727
Beregnet avkastning	457	447
Aktuariell gevinst (tap), netto	46	127
Avkorting	(386)	0
Innbetaling premier	705	622
Utbetaling pensjoner	(527)	(479)
Administrasjonskostnader	(10)	(78)
Utgående balanse	11 649	11 365
Netto pensjonsforpliktelser	3 972	3 883

Premieoverføringer i 2014 anslås til 656 millioner kroner. Utbetalinger over drift forventes å utgjøre 150 millioner kroner.

Effekter ført over totalresultatet **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Sikret	Usikret	Sum
Aktuarielle gevinster og tap 31. desember 2012	1 161	(188)	973
Estimatavvik gevinst - endring diskonteringsrente	(386)	(63)	(449)
Estimatavvik tap - endring i de andre økonomiske forutsetningene	164	29	193
Estimatavvik tap - endring i dødelighetstabell K2013	501	71	572
Estimatavvik tap - endring i andre demografiske forutsetninger	21	0	21
Estimatavvik tap - endring i andre forhold, pensjonsforpliktelser	316	10	326
Estimatavvik gevinst - endring i andre forhold, pensjonsmidler	(110)	0	(110)
Forvaltningskostnader	84	0	84
Sum avvik ført over totalresultatet	588	47	636
Aktuarielle gevinster og tap 31. desember 2013	1 750	(141)	1 609

Historisk utvikling **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12	01.01.12	31.12.11	31.12.10	31.12.09
Brutto pensjonsforpliktelser [1)]	15 621	15 248	18 715	18 715	16 129	14 870
Brutto pensjonsmidler	(11 649)	(11 365)	(10 727)	(10 727)	(10 178)	(9 892)
Ikke-regnskapsførte forpliktelser				(5 035)	(2 754)	(1 103)
Netto balanseførte pensjonsforpliktelser	3 972	3 883	7 988	2 953	3 197	3 875

1) Brutto pensjonsforpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift.

Note 27 Pensjoner (forts.)

Medlemmer	DNB-konsernet	
	31.12.13	31.12.12
Antall personer som er med i pensjonsordningene	16 215	16 690
- herav i ytelsesordninger	7 501	8 252
- herav pensjonister og uføre	6 363	5 966
- herav med innskuddspensjon	2 351	2 472

Plassering av pensjonsmidlene

Den sikrede pensjonsordningen i Norge er i hovedsak forsikret i DNB Livsforsikring ASA og pensjonsmidlene er således knyttet til en forsikringspolise. Det er knyttet en rentegaranti til forsikringen som innebærer at det er DNB Livsforsikring som har risiko for avkastningen på pensjonsmidlene.

Tabellen nedenfor viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene i de kollektive pensjonsordningene som administreres av DNB Livsforsikring. DNB Livsforsikring administrerer 9 681 millioner kroner av konsernets totale pensjonsmidler.

	DNB-konsernet	
Prosent	31.12.13	31.12.12
Aksjer, norske	0,8	1,0
Aksjer, internasjonale	6,9	6,1
Obligasjoner til virkelig verdi, norske	9,9	10,7
Obligasjoner til virkelig verdi, internasjonale	5,3	5,2
Pengemarked	22,2	18,0
Obligasjoner, holdes til forfall	40,0	40,3
Eiendom	14,0	17,2
Annet	1,0	1,5
Sum	100,0	100,0

Sensitivitetsanalyse pensjonsberegning

Følgende estimater er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2013, forutsatt at alle andre parametre er konstante. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

							DNB-konsernet	
	Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst/ grunnbeløp		Årlig regulering av pensjoner		Levealder	
Endring i prosentpoeng	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	0% reg.	+1 år	-1 år
Prosentvis endring i pensjon								
Pensjonsforpliktelse (PBO)	(11-13)	14-16	7-9	(6-9)	9-11	(5)	3	(3)
Periodens netto pensjonskostnader	(16-18)	21-23	11-13	(10-11)	9-10	(4-6)	3	(3)

Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen. Ett prosentpoengs reduksjon i diskonteringsrenten vil gi en økning i pensjonsforpliktelsen i størrelsesorden 14 til 16 prosent og en økning i pensjonskostnaden på 21 til 23 prosent. En økning i lønnsregulering og regulering av pensjon, vil medføre en økning i pensjonsforpliktelsen og i pensjonskostnaden.

Note 28 Antall ansatte/årsverk

	DNB-konsernet	
	2013	2012
Antall ansatte per 31. desember	12 452	13 703
- herav antall ansatte i utlandet	3 533	4 371
Antall årsverk per 31. desember	12 016	13 291
- herav antall årsverk i utlandet	3 481	4 316
Gjennomsnittlig antall ansatte	13 091	13 982
Gjennomsnittlig antall årsverk	12 642	13 542

Note 29 Skatt

Skattekostnad på driftsresultat før skatt	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Betalbar skatt	3 503	7 879
Endring utsatt skatt	1 685	(3 798)
Sum skattekostnad	**5 188**	**4 081**

Avstemming av skattekostnad mot driftsresultat før skatt		
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Driftsresultat før skatt	22 709	17 776
Forventet skattekostnad etter nominell skattesats (28 %)	6 359	4 977
Skatteeffekt av forskjellig skattesats i andre land	94	(14)
Skatteeffekt av gjeldsrentefordeling mot utenlandske filialer	(155)	(37)
Skatteeffekt av skattefrie aksjeinntekter [1]	(997)	(493)
Skatteeffekt av andre skattefrie inntekter og ikke fradragsberettigede kostnader	122	90
Skatteeffekt av fremførbare underskudd som ikke er balanseført [2]	23	47
Skatteeffekt av endret skattesats for balanseført utsatt skatt [3]	(91)	0
Skatt vedrørende tidligere år [4]	(166)	(490)
Skattekostnad på driftsresultat før skatt	**5 188**	**4 081**
Effektiv skattesats	23 %	23 %

Inntektskatt på øvrige resultatelementer i totalresultat		
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Pensjoner	(168)	1 116
Sikring av nettoinvestering i utenlandsk enhet	435	0
Sum inntektsskatt på øvrige resultatelementer i totalresultat	**267**	**1 116**

1) *I Norge er et selskaps inntekter fra aksjeinvesteringer normalt unntatt skatteplikt. Som hovedregel gjelder dette investeringer i selskaper hjemmehørende i EU/EØS. Skattefritaket gjelder både utbytte og gevinster (tap) ved realisasjon. 3 prosent av utbytte fra slike skattefritatte investeringer inngår dog likevel i skattepliktig inntekt.*
2) *Utsatt skatt for skattereduserende forskjeller (hovedsakelig fremførbare underskudd) i datterselskaper blir ikke balanseført med mindre konsernet kan sannsynliggjøre fremtidig utnyttelse av disse skatteposisjonene.*
3) *Satsen for inntektsskatt var 28 prosent i Norge i 2013. Skattesatsen er vedtatt endret til 27 prosent med virkning fra og med inntektsåret 2014. Ettersom midlertidige forskjeller per årsslutt 2013 forventes å reversere i et skattegrunnlag underlagt 27 prosent inntektsskatt, er utsatt skatt i balansen per årsslutt 2013 beregnet på grunnlag av 27 prosent skatt. Effekten av omvurdering av inngående balanse utsatt skatt fra 28 til 27 prosent er innregnet i skattekostnad ved utsatt skatt i 2013. Tilsvarende er utsatt skattekostnad fra endringer i midlertidige forskjeller oppstått i løpet av 2013 beregnet basert på 27 prosent selv om gjeldende inntektsskattesats i 2013 var 28 prosent. Effekten av endret skattesats vil som følge av dette fremkomme som en avstemmingspost i avstemming av forventet 28 prosent skattekostnad mot driftsresultat før skatt.*
4) *Av beløpet for 2012 utgjorde 335 millioner kroner balanseføring av utsatt skattefordel som i tidligere rapporteringsperioder ikke har vært innregnet.*

Skatteeffekt av forskjellig skattesats i andre land

Konsernet driver virksomhet i forskjellige land med ulik skattesats fra Norge (28 prosent).

Skatteeffekt av gjeldsrentefordeling mot utenlandske filialer

Etter norsk skatterett skal eksterne rentekostnader fordeles mellom virksomheten i Norge og de utenlandske filialene forholdsmessig etter samlede eiendeler i de respektive enheter. Dette fører til et tillegg eller fradrag i norsk inntekt.

Forventninger til effektiv skattesats

Nominell skattesats i Norge har vært 28 prosent for inntektsårene 2012 og 2013. Virksomhet utenfor Norge er underlagt varierende skattesatser, avhengig av lokale skatteregler i det land der virksomheten utøves. Virksomhet utenfor Norge skattlegges effektivt med skattesatser varierende fra 12 prosent til 55 prosent. Skattefrie aksjeinntekter bidrar isolert sett til at effektiv skattesats forventes lavere enn 28 prosent. Samlet forventes over tid en effektiv skattesats på ca. 26 prosent. I perioder har unnlatt balanseføring av utsatt skattefordel fra fremførbare underskudd medført variasjoner i effektiv skattesats. I perioder med unnlatt balanseføring har effektiv skattesats vært høyere enn den langsiktige forventningen, mens den har vært lavere enn langsiktig forventning i perioder hvor ikke balanseførte underskudd likevel har blitt benyttet.

Note 29 Skatt (forts.)

Utsatt skattefordel/(utsatt skatt)

DNB-konsernet

Det beregnes 27 prosent (28 prosent i 2012) utsatt skatt på alle midlertidige forskjeller (Norge)

Beløp i millioner kroner	2013	2012
Årets bevegelser i utsatt skattefordel/(utsatt skatt)		
Utsatt skattefordel/(utsatt skatt) per 1. januar	(161)	(2 843)
Endring ført mot ordinært resultat	(1 685)	3 798
Endring ført mot øvrige resultatelementer	168	(1 116)
Omregningsdifferanser på utsatt skatt	128	0
Utsatt skattefordel/(utsatt skatt) per 31. desember	(1 550)	(161)

Utsatt skattefordel og utsatt skatt i balansen vedrører følgende midlertidige forskjeller

Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Utsatt skattefordel		
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(25)	34
Sertifikater og obligasjoner	0	(18)
Verdipapirgjeld	0	0
Finansielle derivater	(21)	(24)
Øvrige finansielle instrumenter	0	(32)
Netto pensjonsforpliktelser	58	77
Netto andre skattereduserende midlertidige forskjeller	583	661
Fremførbart underskudd/ubenyttet kreditfradrag	509	425
Sum utsatt skattefordel	**1 104**	**1 123**
Utsatt skatt		
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	641	401
Sertifikater og obligasjoner	3 278	(609)
Verdipapirgjeld	(4 860)	(7 133)
Finansielle derivater	4 488	9 718
Øvrige finansielle instrumenter	474	416
Netto pensjonsforpliktelser	(1 057)	(1 051)
Netto andre skatteøkende midlertidige forskjeller	154	517
Fremførbart underskudd/ubenyttet kreditfradrag	(464)	(976)
Sum utsatt skatt	**2 654**	**1 284**

Utsatt skatt i resultatregnskapet vedrører endring i følgende midlertidige forskjeller

Beløp i millioner kroner	2013	2012
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	298	(357)
Sertifikater og obligasjoner [1)]	3 807	(476)
Verdipapirgjeld [1)]	2 273	(3 372)
Finansielle derivater [1)]	(5 210)	1 046
Øvrige finansielle instrumenter [1)]	63	240
Pensjoner	180	1
Andre midlertidige forskjeller	(229)	(641)
Fremførbart underskudd/ubenyttet kreditfradrag	503	(239)
Utsatt skatt	1 685	(3 798)

1) En betydelig del av finansielle instrumenter blir i finansregnskapet vurdert til markedsverdi, mens i skatteregnskapet behandles de etter realisasjonsprinsippet. Det kan gi store forskjeller mellom regnskapsmessig resultat og beregnet skattemessig resultat for det enkelte regnskapsår, spesielt i år med store bevegelser i rente- og kursnivåer. Forskjellene utlignes over tid.

Note 29 Skatt (forts.)

Oversikt over skattefordeler fra underskudd og kreditfradrag til fremføring

	31. desember 2013			31. desember 2012		
Beløp i millioner kroner Underskudd til fremføring	Samlede fremførbare underskudd	Herav grunnlag for balanseføring	Balanseført utsatt skattefordel	Samlede fremførbare underskudd	Herav grunnlag for balanseføring	Balanseført utsatt skattefordel
Norge	302	302	82	2 275	2 275	637
Latvia	2 204	337	91	1 909	221	62
Litauen	610	241	65	645	240	67
Danmark	2 260	1 307	353	2 253	1 061	297
Sverige	254	254	56	0	0	0
Sum fremførbare underskudd og utsatt skattefordel	5 630	2 441	647	7 082	3 797	1 063
Kreditskatt til fremføring [1)]			326			338
Sum utsatt skattefordel fra underskudd og kreditfradrag til fremføring			973			1 401

1) All kreditskatt til fremføring vedrører norske skattesubjekter.

Balanseføring av utsatt skatt

Utsatt skattefordel blir balanseført i den utstrekning det er sannsynlig at den vil kunne benyttes mot fremtidig skattepliktig inntekt. Utsatt skatt knyttet til fremførbart underskudd/ubenyttet kreditskatt innenfor skattekonsern vil kunne benyttes ved bruk av konsernbidrag. Utsatt skatt på midlertidige forskjeller innen samme skattekonsern blir utlignet og nettoført.

Note 30 Klassifikasjon av finansielle instrumenter

Per 31. desember 2013 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet: Trading	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet: Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater brukt som sikrings-instrument	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost [1]	Finansielle instrumenter som holdes til forfall	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	73 897	266		93 008		167 171
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	166 158	313		14 411		180 882
Utlån til kunder	3 604	123 597		1 213 630		1 340 831
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	116 119	144 219				260 338
Aksjer	9 743	37 508				47 252
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen		35 512				35 512
Finansielle derivater	110 870		20 069			130 939
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall					152 883	152 883
Andre eiendeler				16 847		16 847
Sum finansielle eiendeler	480 392	341 416	20 069	1 337 896	152 883	2 332 655
Gjeld til kredittinstitusjoner	172 597	37 235		24 386		234 219
Innskudd fra kunder	54 943	3 496		809 465		867 904
Finansielle derivater	107 945		3 365			111 310
Verdipapirgjeld	181 989	68 716		460 850		711 555
Annen gjeld	83	0		16 049		16 132
Ansvarlig lånekapital		1 252		25 025		26 276
Sum finansiell gjeld [2]	517 558	110 698	3 365	1 335 775	0	1 967 396

1) *Inkluderer sikret gjeld.*

2) *Kontraktsmessig forpliktelse av finansiell gjeld bestemt regnskapsført til virkelig verdi utgjorde til sammen 108 454 millioner kroner.*

Per 31. desember 2012 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet: Trading	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet: Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater brukt som sikrings-instrument	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost [1]	Finansielle instrumenter som holdes til forfall	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	223 348	0		75 544		298 892
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	23 819	996		12 321		37 136
Utlån til kunder	2 219	130 548		1 165 124		1 297 892
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	79 856	144 894				224 750
Aksjer	7 277	41 011				48 288
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen		28 269				28 269
Finansielle derivater	120 493		31 531			152 024
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall					157 330	157 330
Andre eiendeler				14 200		14 200
Sum finansielle eiendeler	457 012	345 719	31 531	1 267 188	157 330	2 258 780
Gjeld til kredittinstitusjoner	168 927	57 001		25 461		251 388
Innskudd fra kunder	45 346	13 323		752 291		810 959
Finansielle derivater	116 565		2 149			118 714
Verdipapirgjeld	242 367	66 501		399 179		708 047
Annen gjeld	105			18 346		18 451
Ansvarlig lånekapital		1 468		19 622		21 090
Sum finansiell gjeld [2]	573 310	138 293	2 149	1 214 899	0	1 928 650

1) *Inkluderer sikret gjeld.*

2) *Kontraktsmessig forpliktelse av finansiell gjeld bestemt regnskapsført til virkelig verdi utgjorde til sammen 135 798 millioner kroner.*

Note 31 Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost

	DNB-konsernet			
	31. desember 2013		31. desember 2012	
Beløp i millioner kroner	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Kontanter og fordringer på sentralbanker	93 008	93 008	75 544	75 544
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	14 411	14 411	12 321	12 321
Utlån til kunder	1 213 630	1 213 010	1 165 124	1 165 684
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	152 883	158 092	157 330	162 356
Sum finansielle eiendeler	1 473 932	1 478 520	1 410 319	1 415 904
Gjeld til kredittinstitusjoner	24 386	24 386	25 461	25 461
Innskudd fra kunder	809 465	809 465	752 291	752 291
Verdipapirgjeld	460 850	467 367	399 179	403 135
Ansvarlig lånekapital	25 025	25 198	19 622	19 105
Sum finansiell gjeld	1 319 726	1 326 416	1 196 552	1 199 991

	DNB-konsernet				
Beløp i millioner kroner	Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked Nivå 1 [1)]	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata Nivå 2 [1)]	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata Nivå 3 [1)]	Periodiserte renter	Totalt
Eiendeler per 31. desember 2013					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	93 008	0	0	93 008
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	14 381	0	30	14 411
Utlån til kunder	0	0	1 210 302	2 707	1 213 010
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	36 151	56 685	63 079	2 177	158 092
Gjeld per 31. desember 2013					
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	24 364	0	22	24 386
Innskudd fra kunder	0	809 375	0	90	809 465
Verdipapirgjeld	0	431 466	29 548	6 353	467 367
Ansvarlig lånekapital	0	7 608	17 282	309	25 198

1) Se note 32 Finansielle instrumenter til virkelig verdi for en definisjon av nivåene.

Finansielle instrumenter til amortisert kost

De fleste eiendels- og gjeldsposter i DNB-konsernets balanse vurderes til amortisert kost i regnskapet. Det gjelder i første rekke utlån, innskudd og innlån i bankkonsernets balanse, men også investeringer i obligasjoner som holdes til forfall. Lange innlån i norske kroner vurderes til virkelig verdi, mens lange innlån i valuta vurderes til amortisert kost. Eventuelt benyttes sikringsbokføring.

Amortisert kost innebærer verdsetting av balansepostene etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, eventuelt justert for verdiforringelse. Slike verdivurderinger vil ikke alltid gi verdier som er i samsvar med markedets vurdering av de samme instrumentene. Avvik skyldes blant annet forskjellige oppfatninger om makroutsikter, markedsforhold, risikoforhold og avkastningskrav, samt avvik i tilgang på presis informasjon. Tabellen ovenfor gir en oversikt over beregnet virkelig verdi av poster som er bokført til amortisert kost.

Verdsettingen er gjort med utgangspunkt i de enkelte instrumentenes egenskaper og verdier på balansetidspunktet. Disse verdiene omfatter imidlertid ikke de samlede verdier av kundeforhold, markedstilgang, merkevarer, organisasjon, medarbeidere og strukturkapital. Slike immaterielle eiendeler er i hovedsak ikke regnskapsførte. Videre vurderes og prises de fleste kundeforretninger i sammenheng for flere produkter under ett, hvor produkter på balansen ses i sammenheng med andre produkter og tjenester som kunden også benytter. De enkelte balanseførte eiendeler og gjeldsposter gir derfor ikke et dekkende uttrykk for den samlede verdien av konsernets virksomhet.

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner og utlån til kunder

Markedet for kjøp og salg av utlånsporteføljer ved utgangen av 2013 var begrenset. I verdsettingen av utlån har utlånsporteføljen blitt delt inn i følgende kategorier: personkunder, små og mellomstore bedriftskunder, nordiske konsernkunder, internasjonale konsernkunder, shipping, offshore og logistikk samt energi. I tillegg er det foretatt egne beregninger for DNB Finans, Baltikum og Polen.

Vurderingen har tatt utgangspunkt i gjennomsnittsmarginene i desember, og disse er vurdert opp mot beste anslag på hva marginkravet ville vært ved utgangen av 2013 dersom lånene hadde vært gitt på det tidspunktet. Det er beregnet differensierte marginkrav for hver portefølje, som er spesifisert ovenfor, basert på estimerte kostnader relatert til utlån. Marginkravet inneholder kostnader for normaliserte tap, som i motsetning til nedskrivninger bokført i årsregnskapet er en langsiktig vurdering av tapsnivået.

Personmarkedslån som er vurdert til amortisert kost består i hovedsak av lån med flytende rente. Virkelig verdi av personmarkedslån er satt lik amortisert kost.

Note 31 Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost (forts.)

For nedskrevne lån er det gjort en vurdering av sannsynlig kontantstrøm for lånene neddiskontert med effektiv rente justert for endringer i markedsvilkår for tilsvarende ikke nedskrevne lån. Lånerenten før nedskrivninger tar høyde for den økte kredittrisikoen i engasjementet. Gitt den generelle usikkerhet som ligger i beregninger av virkelig verdi, er det DNBs vurdering at nedskrevet verdi gir et godt bilde av virkelig verdi av disse utlånene.

I mange tilfeller vil kunder benytte låneprodukter som dels vurderes til amortisert kost og dels til virkelig verdi. Lønnsomheten av kundeforretningene vurderes samlet, og prising skjer etter en samlet vurdering. Tilsvarende vurderes eventuell verdiforringelse av kundeforholdet under ett. Eventuell verdiforringelse ut over det produktspesifikke som reflekteres ved prisendringene, inngår i samlet vurdering av kreditter i kundeforholdet. Eventuell verdiforringelse i det samlede kundeforholdet vurderes etter amortisert kost og rapporteres som nedskrivning på utlån.

Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall

Verdivurderinger i nivå 2 baserer seg i hovedsak på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver, valutakurser og kredittmarginer til den enkelte kreditt og det enkelte sertifikatets eller obligasjonens karakteristika. For papirer vurdert under nivå 3 baserer seg verdsettelsen på modeller. Se note 38 Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall for mer informasjon.

Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder

Virkelig verdi estimeres til balanseverdi for gjeld til kredittinstitusjoner. For innskudd fra kunder er virkelig verdi vurdert å være lik amortisert kost.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital

Verdivurderingen i nivå 2 baseres på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver og kredittmarginer der det er tilgjengelig. Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital i nivå 3 verdsettes basert på modeller. Postene består i hovedsak av innlån i valuta.

Note 32 Finansielle instrumenter til virkelig verdi

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked Nivå 1	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata Nivå 2	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata Nivå 3	Periodiserte renter [1]	Totalt
Eiendeler per 31. desember 2013					
Fordringer på sentralbanker	0	74 162	0	1	74 163
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	166 453	0	18	166 471
Utlån til kunder	0	3 604	123 207	391	127 201
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	69 554	187 993	311	2 481	260 338
Aksjer	13 666	22 672	10 914		47 252
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen [2]	0	35 512	0		35 512
Finansielle derivater	41	129 456	1 442		130 939
Gjeld per 31. desember 2013					
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	209 434	0	398	209 832
Innskudd fra kunder	0	58 304	0	135	58 439
Verdipapirgjeld	0	250 005	0	700	250 705
Ansvarlig lånekapital	0	1 250	0	2	1 252
Finansielle derivater	28	110 034	1 248		111 310
Annen finansiell gjeld	0	83	0	0	83
Eiendeler per 31. desember 2012					
Fordringer på sentralbanker	0	223 348	0	0	223 348
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	24 707	0	108	24 815
Utlån til kunder	0	2 219	130 116	432	132 767
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	94 789	127 023	593	2 345	224 750
Aksjer	13 685	24 984	9 619		48 288
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen [2]	0	28 269	0		28 269
Finansielle derivater	29	151 118	877		152 024
Gjeld per 31. desember 2012					
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	225 537	0	390	225 927
Innskudd fra kunder	0	58 516	0	152	58 669
Verdipapirgjeld	0	308 078	0	790	308 868
Ansvarlig lånekapital	0	1 456	0	12	1 468
Finansielle derivater	23	118 085	607		118 714
Annen finansiell gjeld	0	105	0	0	105

1) Periodiserte renter på finansielle derivater inngår i verdiene under nivå 2 og 3.

2) "Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen" i Livsforsikring er omklassifisert fra nivå 1 til nivå 2. Posten omfatter fondsinvesteringer der de underliggende verdipapirene er likvide aksjer og obligasjoner. Fondsinvesteringer av denne typen er generelt plassert i nivå 2, og det gir derfor et riktigere bilde å benytte en tilsvarende klassifisering for "Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen". Omklassifiseringen innebærer ingen realitetsendring.

Nivåene

Finansielle instrumenter innplasseres i ulike nivåer basert på kvaliteten på markedsdata for den enkelte type instrument. For finansielle instrumenter i nivå 2 kan kvaliteten på markedsdata variere avhengig av hvorvidt det har vært omsetning for det aktuelle instrumentet. Det vil derfor være naturlig at noen instrumenter flyttes mellom nivå 2 og 3. Dette gjelder i hovedsak sertifikater og obligasjoner.

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked

I nivå 1 innplasseres finansielle instrumenter som verdsettes ved bruk av noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser.

I kategorien inngår blant annet børsnoterte aksjer og fondsandeler, samt statsobligasjoner og sertifikater som omsettes i aktive markeder.

Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

I nivå 2 innplasseres finansielle instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene, inkludert noterte priser i ikke aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser.

I kategorien inngår blant annet interbankderivater som renteswapper, valutaswapper og terminkontrakter med prisnoteringer på Reuters eller Bloomberg, basisswapper mellom valutaslagene NOK, EUR, USD og GBP og rente- og valutaderivater mot kunder med uvesentlig kreditt-margin. Børsnoterte opsjoner innplasseres i nivå 2 dersom det er mulig å avlese eller inter-/ekstrapolere implisitt volatilitet med utgangspunkt i observerbare priser.

Note 32 Finansielle instrumenter til virkelig verdi (forts.)

Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata
I nivå 3 innplasseres finansielle instrumenter som ikke kan verdsettes basert på direkte eller indirekte observerbare priser. For slike instrumenter benyttes blant annet vurdering av eiendeler og gjeld i selskaper, estimerte kontantstrømmer og andre verdsettelsesmodeller der vesentlige parametere bygger på ikke-observerbar input.

I kategorien inngår blant annet utlån til kunder og instrumenter hvor kredittmarginer utgjør en vesentlig del av justeringen til markedsverdi.

Instrumentene i de ulike nivåene

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner (nivå 2)
Posten gjelder hovedsakelig Markets. Verdimålingen av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner er i hovedsak basert på avtalte rentebetingelser målt mot en swapkurve. Rentebindingstiden er relativt kort.

Utlån til kunder (nivå 3)
Utlånene består i hovedsak av fastrenteutlån i norske kroner og deler av porteføljen av marginlån i norske kroner. Verdien av fastrenteutlånene fastsettes ved at avtalte rentestrømmer neddiskonteres over løpetiden med en diskonteringsfaktor som er justert for marginkrav. For marginlånene kalkuleres et marginkrav, og forskjellen mellom marginkravet og avtalt margin neddiskonteres over gjennomsnittlig forventet tid til reprising.

Sertifikater og obligasjoner (nivå 2 og 3)
Verdivurderingen i nivå 2 baseres i hovedsak på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver, valutakurser og kredittmarginer til den enkelte kreditt og obligasjonens eller sertifikatets karakteristika. For papirer vurdert under nivå 3 baseres verdsettelsen på indikative priser fra tredjepart eller sammenlignbare papirer.

Aksjer inklusive andeler i fond (nivå 2 og 3)
Aksjer i nivå 2 omfatter aksjefond hvor de underliggende investeringene er noterte aksjer, samt et mindre volum av andre fondsandeler. Postene som er klassifisert i nivå 3 omfatter i det vesentligste eiendomsfond, KS-andeler, Private Equity-investeringer, andeler i hedgefond og investeringer i unoterte aksjer.

Ved fastsettelse av virkelig verdi for Private Equity-investeringer, PE, benyttes en bransjestandard utarbeidet av European Private Equity & Venture Capital Association, EVCA. Metoden vurderes å representere beste grunnlag for beste estimat for virkelig verdi for investeringer i lite likvide egenkapitalinstrumenter. Rapportering fra forvalterne om verdien av PE-fond på balansedagen mottas etter at konsernet har avlagt regnskap. Verdivurderingene i konsernregnskapet er derfor basert på verdsettelser for tidligere perioder, justert for tidsetterslep i rapporteringen på om lag tre måneder. Tidsetterslepet fastsettes med utgangspunkt i utviklingen i en vektet indeks bestående av et parameter for aksjemarkedet representert ved MSCI World som referanseindeks, og et parameter for forventet langsiktig avkastning på PE-investeringer.

Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen (nivå 2)
Posten gjelder unit linked produkter i DNB Livsforsikring. Verdiutviklingen på de underliggende fondene er tilgjengelig på daglig basis.

Finansielle derivater (nivå 2 og 3)
Finansielle derivater i nivå 2 omfatter i hovedsak valutaterminer og rente- og valutaswapper. Verdsettelsen er basert på swapkurver, og kredittmarginer utgjør en mindre del av verdien. I tillegg omfatter posten derivater knyttet til råvarer og FRAer. Disse er verdsatt med utgangspunkt i observerbare priser i markedet. Derivater klassifisert i nivå 2 omfatter også aksjederivater knyttet til Markets' market-making aktiviteter. Hoveddelen av disse derivatene er knyttet opp mot de mest omsatte aksjene på Oslo Børs, og verdsettelsen baseres på kursutvikingen på den aktuelle/underliggende aksjen og observerbar eller beregnet volatilitet. Finansielle derivater i nivå 3 består i det vesentligste av valutaopsjoner, renteopsjoner i NOK samt indeksderivater. Verdsettelsen er basert på indikative priser fra tredjepart.

Gjeld til kredittinstitusjoner (nivå 2)
Se "Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner" ovenfor. Posten inneholder også innlån fra Norges Bank i forbindelse med bytteordningen i statens tiltakspakke. Innlånene relatert til denne ordningen utgjorde 35,8 milliarder kroner ved utgangen av 2013. Se note 52 Opplysninger om nærstående parter.

Innskudd fra kunder (nivå 2)
Innskudd som vurderes til virkelig verdi omfatter blant annet særvilkårsinnskudd. Verdsettelsen er i hovedsak basert på måling mot en swapkurve, og effekten av endringer i kredittmarginer i målingen er liten.

Verdipapirgjeld (nivå 2)
Verdivurderingen baseres i hovedsak på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver og kredittmarginer. Posten består i hovedsak av innlån i norske kroner. For innlån i valuta benyttes sikringsbokføring dersom slike forretninger er inngått. For øvrige verdipapirinnlån baseres verdsettelsen på amortisert kost.

Ansvarlig lånekapital (nivå 2)
Ansvarlige innlån som vurderes til virkelig verdi består av to innlån i norske kroner, og verdsettelsen baseres på observerbare rentekurver og kredittmarginer.

Note 32 Finansielle instrumenter til virkelig verdi (forts.)

Finansielle instrumenter til virkelig verdi, nivå 3 **DNB-konsernet**

	Finansielle eiendeler				Finansiell gjeld
Beløp i millioner kroner	Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Aksjer [1)]	Finansielle derivater	Finansielle derivater
Balanseført verdi per 31. desember 2011	**102 033**	**6 466**	**8 973**	**514**	**399**
Netto gevinster på finansielle instrumenter	797	(9)	410	89	(52)
Tilgang/kjøp	39 179	541	599	428	423
Avhending	0	829	279	0	0
Forfalt	11 894	1 427	0	153	163
Overført fra nivå 1 eller 2	0	13	0	0	0
Overført til nivå 1 eller 2	0	4 158	0	0	0
Annet [2)]	0	(4)	(84)	0	0
Balanseført verdi per 31. desember 2012	**130 116**	**593**	**9 619**	**877**	**607**
Netto gevinster på finansielle instrumenter	(3)	(3)	1 762	89	107
Tilgang/kjøp	2 933	646	587	1 053	914
Avhending	0	1 432	1 055	0	0
Forfalt	9 839	4	0	579	386
Overført fra nivå 1 eller 2	0	1 332	0	0	0
Overført til nivå 1 eller 2	0	856	0	0	0
Annet [2)]	0	35	2	2	6
Balanseført verdi per 31. desember 2013	**123 207**	**311**	**10 914**	**1 442**	**1 248**

1) Aksjer klassifisert i nivå 3 omfatter i tillegg til rene aksjeinvesteringer andeler i eiendomsfond, KS-andeler, Private Equity-investeringer og andeler i hedgefond.
2) Inkluderer valutakurseffekter.

Utlån til kunder
Porteføljen av utlån til virkelig verdi består i hovedsak av fastrenteutlån i norske kroner og en andel av marginlån i norske kroner.

Fastrentelån
Verdien av fastrenteutlånene fastsettes ved at avtalte rentestrømmer neddiskonteres over løpetiden med en diskonteringsfaktor som er justert for marginkrav. Forutsetninger for beregning av marginkravet er basert på en vurdering av markedsforholdene på balansedagen og på en vurdering av hva en ekstern investor ville lagt til grunn ved investering i tilsvarende portefølje. Fastrentelån vurdert til virkelig verdi utgjorde 78 798 millioner kroner ved utgangen av 2013.

Marginlån vurdert til virkelig verdi
For et marginlån består avtalt rente av en referanserente og et marginpåslag. Renterullering for referanserenten vil vanligvis være tre måneder, men marginen kan være fastsatt for vesentlig lengre perioder. I tider med store rentebevegelser og redusert likviditet i markedet som under finansuroen, har finansieringskostnadene for langsiktige innlån økt. Dette har betydning for marginkravene som banken benytter i sine kalkyler. Marginkravene måles mot avtalte marginer og avvik neddiskonteres over gjennomsnittlig periode frem til antatt justering av marginen. Denne perioden er basert på vurderinger fra forretningsområdene, men vil innebære klare elementer av skjønn basert på erfaring. Tiden frem til faktisk regulering av marginen representerer den største usikkerhetsfaktoren i disse beregningene. Marginlån vurdert til virkelig verdi utgjorde 44 409 millioner kroner ved utgangen av 2013.

Sertifikater og obligasjoner
Investeringene i nivå 3 består i hovedsak av kommune- og statspapirer med kort rentebinding. Papirene har god kvalitet, men begrenset likviditet.

Aksjer inklusive andeler i fond
Investeringene i nivå 3 består av Private Equity-fond, eiendomsfond, KS-andeler, ikke børsnoterte hedgefond og ikke børsnoterte aksjer. Felles for disse investeringene er at det er etterslep i tilgangen på informasjon fra enhetene. I tider med uro i finansmarkedene, vil det kunne være betydelig usikkerhet knyttet til verdsettelsen av disse investeringene.

Finansielle derivater, eiendeler og gjeld
Postene som er klassifisert i nivå 3 består i hovedsak av valutaopsjoner, renteopsjoner i norske kroner og derivater knyttet til utviklingen i konsumprisindeksen.

Note 32 Finansielle instrumenter til virkelig verdi (forts.)

Spesifikasjon av virkelig verdi, nivå 3 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Utlån til kunder 31. des. 2013	Obligasjoner og sertifikater 31. des. 2013	Aksjer 31. des. 2013
Nominell verdi/kostpris	121 889	311	9 112
Virkelig verdi justering	1 317	0	1 802
Sum virkelig verdi, eksklusive periodiserte renter	123 207	311	10 914

Spesifikasjon av aksjer, nivå 3 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Eiendoms-fond	Hedge-fond	Unoterte aksjer	Private Equity (PE) investeringer	Annet	Totalt
Balanseført verdi per 31. desember 2013	1 215	1 475	4 069	4 132	23	10 914

Sensitivitetsanalyse, nivå 3 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Balanseført verdi 31. des. 2013	Effekt av mulige alternative forut-setninger
Utlån til kunder	123 207	(236)
Sertifikater og obligasjoner	311	(1)
Aksjer	10 914	0
Finansielle derivater, netto	194	0

For å vise sensitiviteten i utlånsporteføljen er diskonteringsrenten på fastrentelån og marginkravet på marginbaserte lån økt med 10 basis-punkter.

Obligasjoner i nivå 3 er i hovedsak investeringer i norske kommuner, fylkeskommuner, sparebanker og kraftselskaper. En økning av diskonteringsrenten med 10 basispunkter har gitt kun små utslag.

Aksjer klassifisert i nivå 3 omfatter til sammen 6 615 millioner kroner i Private Equity-investeringer, eiendomsfond, hedgefond og unoterte aksjer i DNB Livsforsikring. Verdsettelsene er i all hovedsak basert på rapportering fra forvaltere av fondene, som benytter kontantstrømbaserte modeller eller multipler ved fastsettelse av virkelig verdi. Konsernet har ikke full tilgang til informasjon om alle elementene i disse verdsettelsene og har derfor ikke grunnlag for å fastsette alternative forutsetninger. Effekten på konsernets resultat av alternative verdier vil imidlertid være begrenset da investeringene i hovedsak eies av DNB Livsforsikring i kollektivporteføljen.

Bankkonsernets portefølje av aksjer og fondsandeler i nivå 3 utgjorde 4 235 millioner kroner per 31. desember 2013. Investeringen i Nets Holding var verdsatt til 2 634 millioner kroner.

Note 33 Motregning

					DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	Brutto balanse-ført verdi	Beløp som motregnes i balansen	Balanse-ført verdi	Netting-avtaler	Øvrig sikkerhet [1]	Beløp etter mulige nettooppgjør
Eiendeler per 31. desember 2013						
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner [2]	161 491		161 491		161 491	0
Utlån til kunder [2]	3 602		3 602		3 602	0
Tiltakspakken - bytteordningen med Norges Bank [3]	35 755		35 755		35 755	0
Finansielle derivater [4] [5]	108 917		108 917	47 000	15 405	46 512
Gjeld per 31. desember 2013						
Gjeld til kredittinstitusjoner [6]	14 058		14 058		14 058	0
Innskudd fra kunder [6]	0		0		0	0
Innlån fra Norges Bank [3]	35 755		35 755		35 755	0
Finansielle derivater [4] [7]	90 983		90 983	47 000	22 242	21 741
Andre finansielle forpliktelser [8]	314		314		314	0

1) Inkluderer både verdipapirer som er mottatt/overført fra/til motpart og verdipapirer som er mottatt/avgitt som sikkerhet i depoter i Clearstream eller Euroclear.
2) Inkluderer gjensalgsavtaler, verdipapirinnlån og utlån med sikkerhet i verdipapirer.
3) Se note 52 Opplysninger om nærstående parter for informasjon om bytteordningen med Norges Bank.
4) I forbindelse med implementeringen av revidert IFRS 7 Finansielle instrumenter - Opplysninger i 2013, gjennomgikk selskapet motregning og sikkerheter. Basert på gjennomgangen ble noen reklassifiseringer utført i balanseoppstillingen. Tall for 2012 er justert tilsvarende.
5) I balanseførte derivater inngår avgitte sikkerheter. I tabellen ovenfor er disse trukket ut, slik at oppgitt beløp tilsvarer markedsverdien av derivatet.
6) Inkluderer gjenkjøpsavtaler, verdipapirutlån og innskudd/innlån med sikkerhet i verdipapirer.
7) I balanseførte derivater inngår mottatte sikkerheter. I tabellen ovenfor er disse trukket ut, slik at oppgitt beløp tilsvarer markedsverdien av derivatet.
8) Inkluderer verdipapirutlån med sikkerhet i kontanter.

Tabellen omfatter poster som i hovedsak ligger i Markets og DNB Livsforsikring, og hvor det foreligger avtaler om motregning og utveksling av sikkerheter.

Konsernets motregningsadgang følger alminnelige regler i norsk lov. Det er inntatt motregningsklausuler i alle bankens standard låneavtaler og produktavtaler i Markets. Det er inngått CSA-avtaler (Credit Support Annex) med de fleste av de største bankene. Dette innebærer at markedsverdien av alle derivater inngått mellom DNB og motparten avregnes enten daglig eller ukentlig. Master nettingavtaler gir adgang til å motregne annet mellomværende med kundene dersom visse betingelser inntrer. Beløpene er ikke motregnet i balansen fordi transaksjonene som regel ikke vil gjøres opp på nettogrunnlag.

Note 34 Aksjer

Investeringer i aksjer, andeler, fond og egenkapitalbevis [1]	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Sum investeringer i aksjer, andeler, fond og egenkapitalbevis, ekskl. DNB Livsforsikring	13 785	10 472
Sum investeringer i aksjer, andeler, fond og egenkapitalbevis, DNB Livsforsikring	33 467	37 816
Sum investeringer i aksjer, andeler, fond og egenkapitalbevis	**47 252**	**48 288**

Spesifikasjon av de største investeringene i aksjer, andeler, fond og egenkapitalbevis per 31. desember 2013

	DNB-konsernet ekskl. DNB Livsforsikring		
Balanseført verdi i tusen kroner	Antall aksjer	Eierandel i prosent [2]	Balanseført verdi
Finansinstitusjoner			
Gjensidige Forsikring [3]	519 210	0,1	60 073
Andre finansinstitusjoner			45 712
Finansinstitutsjoner totalt			**105 785**
Norske selskaper			
Alpinco	315 495	18,2	63 099
American Shipping Company [3]	4 005 100	14,5	164 209
DNB Eiendomsinvest I [3]	12 612 380	30,2	441 433
DNO International [3]	3 318 399	0,3	80 305
E6 Logistikk [3]	1 388 979	96,5	104 173
Finn Eiendom	755	7,6	82 318
Grieg Seafood [3]	22 220 738	19,9	544 408
Hexagon Composites [3]	6 000 000	4,5	193 800
Koksa Eiendom	16 198 752	12,6	144 999
Marine Harvest [3]	122 176 213	3,0	902 271
Norsk Hydro [3]	21 522 489	1,0	582 614
Norway Royal Salmon [3]	3 339 864	7,7	123 575
Norwegian Air Shuttle [3]	843 486	2,4	158 744
Orkla [3]	2 945 436	0,3	139 378
Petroleum Geo-Services [3]	1 349 745	0,6	96 439
Sevan Drilling [3]	216 065 464	36,3	1 069 524
Statoil [3]	1 840 967	0,1	270 622
Telenor [3]	1 371 013	0,1	198 248
Yara International [3]	1 104 395	0,4	288 247
Andre norske selskaper			650 917
Norske selskaper totalt			**6 299 325**
Utenlandske selskaper			
Calpine Corporation [3]	1 650 000	0,3	189 489
Cape Investment Corp.	9 261	13,9	81 990
Deep Sea Supply [3]	4 550 000	3,6	52 098
Golar LNG [3]	875 000	1,1	173 250
Golar Ocean Group [3]	3 662 432	0,8	53 252
Nets Holding	33 547 173	18,2	2 634 239
North Atlantic Drilling [3]	3 557 224	1,6	203 651
Rowan Companies [3]	4 392 000	3,5	932 069
Seadrill [3]	5 839 532	1,2	1 445 868
Subsea 7 [3]	2 212 071	0,6	256 821
Andre utenlandske selskaper			250 553
Utenlandske selskaper totalt			**6 273 280**
Andeler i fond			
Rentefond			316 952
Kombinasjonsfond			1 251
Aksjefond			67 041
Private equity fond			456 779
Øvrige fond			264 690
Andeler i fond totalt			**1 106 713**
Sum investeringer i aksjer, andeler, fond og egenkapitalbevis			13 785 103

	DNB Livsforsikring		
Balanseført verdi i tusen kroner	Antall aksjer	Eierandel i prosent [2]	Balanseført verdi
Finansinstitusjoner			
Axa	199 041	0,0	33 628
Citigroup	181 600	0,0	57 412
HSBC Holdings	705 496	0,0	46 957
Metlife	102 700	0,0	33 596
Mitsubishi UFJ Financial Group	991 600	0,0	39 722
Andre finansinstitusjoner			432 217
Finansinstitusjoner totalt			**643 532**
Norske selskaper			
Marineholmen Forskningspark	8 154	0,6	38 413
NMI Global Fund	338 625	13,3	36 284
Nordic Trustee	26 214	24,3	62 311
Norsk Hydro	1 132 561	0,1	30 658
Orkla	2 364 377	0,0	111 882
Oslo Børs VPS Holding	8 522 045	19,8	519 845
Sektor Fond 1	999 999	10,0	81 400
Statoil	1 029 900	0,0	151 395
Telenor	842 814	0,1	121 871
Yara International	140 899	0,1	36 775
Andre norske selskaper			389 118
Norske selskaper totalt			**1 579 952**
Utenlandske selskaper			
Apple	15 600	0,0	53 105
Capita	359 052	0,1	37 449
Cisco Systems	327 355	0,0	44 586
eBay	178 430	0,0	59 419
Express Scripts Holding Co	75 345	0,0	32 107
Exxon Mobil Corp	111 050	0,0	68 181
General Electric Co	232 224	0,0	39 491
Google	9 857	0,0	67 020
Johnson & Johnson	93 939	0,0	52 198
Novartis	84 418	0,0	41 002
Samsung Electronics Co	10 083	0,0	39 945
Siemens	38 767	0,0	32 178
Subsea 7	303 484	0,1	35 234
The Coca-Cola Company	199 622	0,0	50 030
Vodafone Group	1 964 646	0,0	46 787
Andre utenlandske selskaper			1 980 036
Utenlandske selskaper totalt			**2 678 768**
Andeler i fond			
Rentefond			19 328 312
Kombinasjonsfond			16 701
Aksjefond			3 249 611
Hedgefond			2 295 116
Private equity fond			3 674 705
Andeler i fond totalt			**28 564 446**
Sum investeringer i aksjer, andeler, fond og egenkapitalbevis			33 466 697

1) *Egenkapitalbevis representerer investeringer i sparebanker.*

2) *Beregning av eierandel i prosent er basert på selskapets totale aksjekapital. Inngåtte derivatkontrakter er ikke medregnet i eierandelen.*

3) *Aksjer og fond til virkelig verdi i Markets utgjorde 9 650 millioner kroner ved utgangen av 2013. Aksjer i Markets er i hovedsak anskaffet som et ledd i kurssikring av eksponeringen i aksjederivater gjennom områdets market making aktiviteter. Value at risk for aksjevirksomheten i Markets utgjorde rundt 2,6 millioner kroner ved utgangen av 2013.*

Note 35 Gjenkjøpsavtaler og utlån av verdipapirer

Overførte eiendeler som fortsatt balanseføres		DNB-konsernet
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Garantier		
Lån overført til Eksportfinans	3 111	4 089
Gjenkjøpsavtaler		
Sertifikater og obligasjoner	12 914	0
Tiltakspakken - bytteordningen med Norges Bank	35 755	49 993
Verdipapirutlån		
Aksjer	5 597	1 429
Sum garantier, gjenkjøpsavtaler og verdipapirutlån	57 376	55 510

Forpliktelser tilknyttet eiendelene		DNB-konsernet
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Garantier		
Innskudd fra Eksportfinans	3 111	4 089
Gjenkjøpsavtaler		
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	12 914	0
Innlån fra Norges Bank	35 755	49 993
Verdipapirutlån		
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	6 856	1 417
Innskudd fra kunder	314	83
Sum forpliktelser	58 949	55 581

Overføring av lån med garantier

Eksportfinans

DNB Bank ASA (banken) har lån i sin balanse som i henhold til en rettslig avtale er blitt overført til Eksportfinans, men som er garantert for av banken. I henhold til avtalen har banken fortsatt rente-, oppgjørs- og kredittrisiko knyttet til de overførte lånene. Etter IFRS-regelverket er lånene derfor ikke tatt ut av bankens balanse. Ved utgangen av 2013 var det samlet sett overført lån for 3 111 millioner kroner, sammenlignet med 4 089 millioner kroner ved utgangen av 2012. Motposten til lånene er bokført som innskudd fra Eksportfinans.

Tiltakspakken (se også note 52 Opplysninger om nærstående parter)

Stortinget ga 24. oktober 2008 Finansdepartementet fullmakt til å sette i verk en ordning der staten og bankene bytter statskasseveksler mot obligasjoner med fortrinnsrett, OMF, for en avtalt periode. Norges Bank administrerer ordningen på oppdrag fra Finansdepartementet. I bytte-ordningen selger staten statskasseveksler til bankene gjennom et tidsbegrenset bytte mot obligasjoner med fortrinnsrett. Ved utløpet av avtalene er bankene forpliktet til å kjøpe OMF'ene tilbake fra staten til samme pris som de ble solgt for.

DNB Bank ASA har kjøpt obligasjoner fra DNB Boligkreditt AS (Boligkreditt) som er benyttet som sikkerhet for inngåtte bytteavtaler med Norges Bank. Ettersom banken beholder det vesentligste av risiko og avkastning knyttet til obligasjonene, kan ikke obligasjonene tas ut av bankens balanse. På konsolidert basis behandles obligasjonene som egne obligasjoner og nettes mot utstedte obligasjoner i DNB Boligkreditt.

Bytteavtalene innebærer formelt sett at banken kjøper statskasseveksler fra Norges Bank. Forpliktelsen til å kjøpe obligasjonene tilbake for det samme beløpet som er mottatt i veksler, bokføres som innlån fra Norges Bank. Ved utgangen av 2013 utgjorde innlånet 35,8 milliarder kroner, sammenlignet med 50,0 milliarder kroner ved utgangen av 2012.

Gjenkjøpsavtaler

Verdipapirer som er solgt med en avtale om tilbakekjøp fraregnes i hovedsak ikke, da risiko og avkastning forbundet med eierskapet til eiendelene normalt ikke er overført. Slike transaksjoner omfatter i hovedsak rentebærende verdipapirer. Tabellen omfatter verdipapirer som mottaker har rett til å selge eller pantsette, men som skal leveres tilbake ved slutten av avtaleperioden.

Verdipapirutlån

Transaksjonene omfatter i hovedsak utlån av aksjer. Avtaler om verdipapirutlån inngås som regel med sikkerhet i kontanter eller verdipapirer. Aksjer som er overført i slike transaksjoner, fraregnes i hovedsak ikke, da risiko og avkastning forbundet med eierskapet til eiendelen normalt ikke er overført.

Note 36 Mottatte verdipapirer som kan selges eller pantsettes [1)]

Mottatte verdipapirer	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Gjensalgsavtaler		
Sertifikater og obligasjoner	136 980	579
Verdipapirinnlån		
Aksjer	5 396	2 400
Sum mottatte verdipapirer	142 377	2 979
Herav mottatte verdipapirer som er solgt eller pantsatt:		
Sertifikater og obligasjoner	*12 527*	*559*
Aksjer	*3 347*	*1 678*

1) Verdipapirer som er kjøpt med en avtale om tilbakesalg innregnes i hovedsak ikke, da risiko og avkastning forbundet med eierskapet til eiendelene normalt ikke er overført. Slike transaksjoner omfatter i hovedsak rentebærende verdipapirer. Mottatte verdipapirer, inkludert sikkerhetsstillelser, registreres utenfor balansen uavhengig av om konsernet har lov til å selge eller pantsette verdipapiret. Ved salg av mottatte verdipapirer vil konsernet registrere en forpliktelse i balansen.

Note 37 Finansielle eiendeler og forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Aksjefond	15 918	12 235
Obligasjonsfond	11 215	8 725
Pengemarkedsfond	4 271	3 282
Kombinasjonsfond	2 592	2 297
Bankinnskudd	1 516	1 730
Sum finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen [1)]	**35 512**	**28 269**
Sum forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen	**35 512**	**28 269**

1) Tallene viser fordeling av kundemidler plassert i produkter med investeringsvalg. For slike eiendeler bærer kundene den finansielle risikoen.

Note 38 Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Internasjonal obligasjonsportefølje	63 087	70 831
DNB Livsforsikring ASA	92 421	88 948
Øvrige enheter [1)]	(2 626)	(2 449)
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	**152 883**	**157 330**

1) Inkludert elimineringer av DNB Livsforsikrings investeringer i obligasjoner utstedt av DNB Boligkreditt.

Som ledd i den løpende likviditetsstyringen, har DNB Bank investert i en portefølje av verdipapirer. Denne benyttes for å regulere konsernets behov for likviditet og som grunnlag for sikkerhetsstillelser for virksomhet i forskjellige land. Verdipapirene benyttes blant annet som sikkerhet for kortsiktige og langsiktige lån i en rekke sentralbanker og er grunnlag for likviditetsbuffere for oppfyllelse av regulatoriske krav. Den internasjonale obligasjonsporteføljen i Markets ble, med virkning fra 1. juli 2008, omklassifisert fra kategorien "til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet" til "holdes til forfall". Porteføljer i denne kategorien verdsettes til amortisert kost og nedskrives hvis det foreligger objektive indikasjoner på verdifall.

Porteføljen er, i tråd med IAS 39, gjennomgått og vurdert i forhold til om det finnes objektive indikasjoner på verdifall. Det er ikke identifisert noen nedskrivningsbehov i porteføljen.

Verdivurdering av den omklassifiserte obligasjonsporteføljen

Omklassifisering i henhold til IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling, betinger at det må opplyses om verdien av porteføljen etter de prinsipper som gjaldt før omklassifiseringen. I en normal markedssituasjon ville porteføljen før omklassifisering vært verdsatt til eksternt observerbare priser. På grunn av finansuroen var det ikke lenger mulig å observere slike priser i markedet i 2008. For å oppfylle informasjonskravet ved utgangen av desember 2013 ble porteføljens virkelige verdi beregnet ved anvendelse av modeller som benyttes for finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked. Anvendt modell er basert på en regresjonsanalyse hvor historiske markedsdata (forklaringsvariabler) som selv under finansuroen har vært observerbare, brukes til å forklare historiske verdiendringer i porteføljen. I perioden fjerde kvartal 2006 til og med andre kvartal 2008 viser modellen god samvariasjon mellom endringer i de gitte markedsdata og verdiendringer i porteføljen, som da var priset i et aktivt marked eller gjennom oppgitte meglerpriser (broker quotes) som ble antatt rimelig pålitelige. Dersom modellen hadde vært benyttet på porteføljen i 2013, ville resultatet økt med 289 millioner kroner.

Effekter av omklassifisering av den internasjonale obligasjonsporteføljen

Vurdering av porteføljen til amortisert kost ga en verdi per 31. desember 2013 som var 0,5 milliarder kroner høyere enn verdien en videreføring av tidligere vurderingsprinsipp ville gitt. På omklassifiseringstidspunktet utgjorde bokført verdi av porteføljen 88,0 milliarder kroner, mens den ved utgangen av desember 2013 utgjorde 20,3 milliarder. Porteføljen hadde en gjennomsnittlig løpetid på 5,4 år, og verdiendring som følge av en renteendring på ett basispunkt utgjorde 11 millioner kroner ved utgangen av desember 2013.

Resultateffekt av omklassifisering	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Resultatført amortiseringseffekt	163	139
Netto gevinst, dersom verdsatt til virkelig verdi	452	1 464
Resultateffekter av omklassifisering	(289)	(1 325)

Balanseeffekt av omklassifisering	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Resultatført urealisert mindreverdi	603	766
Urealisert kurstap, dersom verdsatt til virkelig verdi	1 132	1 585
Balanseeffekter av omklassifisering	529	818

Utvikling i porteføljen etter omklassifisering	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Omklassifisert portefølje, bokført verdi	20 313	25 511
Omklassifisert portefølje, dersom verdsatt til virkelig verdi	19 784	24 692
Balanseeffekter av omklassifisering	529	818

Note 38 Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall (forts.)

Internasjonal obligasjonsportefølje

Etter omklassifiseringstidspunktet har man valgt å øke investeringene i verdipapirer som klassifiseres i kategorien "holdes til forfall". Nye foreslåtte likviditetskrav for banker legger til grunn at papirene må kunne omsettes umiddelbart for å kunne betraktes som likvide midler. Nye investeringer i den internasjonale obligasjonsporteføljen fra og med 2011 har i hovedsak vært obligasjoner med fortrinnsrett og statsgaranterte obligasjoner, disse vurderes til virkelig verdi. Den internasjonale obligasjonsporteføljen utgjorde 147,8 milliarder kroner ved utgangen av desember 2013. Av verdipapirene i porteføljen hadde 78 prosent AAA-rating og 16,7 prosent AA-rating. Det var ingen syntetiske verdipapirer i porteføljen og ingen plasseringer i amerikanske sub-prime obligasjoner eller Collateralised Debt Obligations, CDO'er. Det var heller ingen investeringer i Portugal, Italia, Irland, Hellas eller Spania. Nedenfor vises sammensetningen av den internasjonale obligasjonsporteføljen.

	DNB-konsernet	
	Prosent 31.12.13	Millioner kroner 31.12.13
Aktivaklasse		
Forbrukerkreditt	0,02	36
Pantesikrede boliglån	24,14	35 838
Bedriftslån	0,02	33
Statsrelatert	33,20	49 281
Obligasjoner med fortrinnsrett	42,61	63 246
Sum internasjonal obligasjonsportefølje, nominelle verdier	100,00	148 433
Periodiserte renter, amortiseringseffekter og verdijusteringer		(599)
Sum internasjonal obligasjonsportefølje		147 834
Sum internasjonal obligasjonsportefølje, holdes til forfall		63 087
Herav omklassifisert portefølje		20 313

Den internasjonale obligasjonsporteføljen hadde en gjennomsnittlig løpetid på 2,8 år, og verdiendring som følge av en renteendring på ett basispunkt utgjorde 14 millioner kroner ved utgangen av desember 2013.

DNB Livsforsikring

Obligasjoner klassifisert som "holdes til forfall" i DNB Livsforsikring ASA utgjorde 92,4 milliarder kroner per 31. desember 2013. Porteføljen består i det vesentlige av verdipapirer utstedt av låntagere med høy kredittverdighet. Obligasjoner med statsgaranti utgjorde ved utgangen av desember 2013 21,8 prosent av porteføljen. Obligasjoner med fortrinnsrett utgjorde 33,3 prosent av porteføljen. Resterende midler var i all hovedsak plassert i papirer utstedt av kommuner, fylkeskommuner og finansforetak med god kredittkvalitet. Alle plasseringer i obligasjoner utstedt av finansforetak er senior gjeld som sorterer høyest opp i kapitalstrukturen og har første prioritet i tilfelle utsteders konkurs. Det investeres bare unntaksvis i papirer utstedt av tradisjonelle industriselskap.

Porteføljen er, i tråd med IAS 39, gjennomgått og vurdert i forhold til om det finnes objektive indikasjoner på verdifall. Det er ikke identifisert noen nedskrivningsbehov i porteføljen.

	DNB-konsernet	
	Prosent 31.12.13	Millioner kroner 31.12.13
Aktivaklasse		
Stat/statsgaranterte	21,76	19 633
Overnasjonal garanti	1,44	1 300
Kommune/fylkeskommune	7,85	7 085
Bank og kredittforetak	19,25	17 373
Obligasjoner med fortrinnsrett	33,27	30 026
Andre utstedere	16,43	14 825
Sum obligasjonsportefølje DNB Livsforsikring, holdes til forfall, nominelle verdier	100,00	90 241
Periodiserte renter, amortiseringseffekter og verdijusteringer		2 180
Sum obligasjonsportefølje DNB Livsforsikring, holdes til forfall		92 421

Note 39 Investeringseiendommer

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
DNB Livsforsikring	33 391	37 968
Eiendommer til eget bruk [1]	(4 674)	(3 506)
Øvrige investeringseiendommer [2]	4 615	5 034
Sum investeringseiendommer	**33 331**	**39 496**

1) Enkelte eiendommer i DNB Livsforsikring klassifiseres i konsernregnskapet som eiendommer til eget bruk og regnskapsføres til virkelig verdi.

2) Øvrige investeringseiendommer er i hovedsak knyttet til overtatte selskaper.

Virkelig verdi

Investeringseiendommer i konsernet eies i all hovedsak av DNB Livsforsikring. Investeringseiendommene i DNB Livsforsikring inngår som en del av midlene i kollektivporteføljen og holdes med tanke på å oppnå langsiktig avkastning for kundene. Eiendomsporteføljen vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Virkelig verdi er den prisen som ville blitt oppnådd for å selge den enkelte eiendom i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måledato. Den norske delen av porteføljen verdsettes ved hjelp av intern verdivurderingsmodell, og er dermed på nivå tre i verdsettelseshierarkiet. Som supplement innhentes eksterne takster for et representativt utvalg av porteføljen på rullerende basis gjennom året. Utvalget utgjør nærmere 90 prosent av porteføljeverdien. I fjerde kvartal 2013 ble i alt 9 eiendommer, som representerer 44 prosent av porteføljeverdien, vurdert eksternt. Hensikten med de eksterne takstene er å sammenligne de interne vurderingene mot uavhengige referanser. Den svenske delen av porteføljen og deleide eiendommer verdsettes på grunnlag av eksterne takster.

Intern verdivurderingsmodell

Den interne modellen beregner virkelig verdi som nåverdi av fremtidige kontantstrømmer i og etter utløp av kontraktsperioden. Avkastningskravet i modellen reflekterer markedsrisikoen. For porteføljene av kontor og kjøpesentre er det benyttet et avkastningskrav på 8,5 prosent, mens avkastningskrav for hotellporteføljen er 8,75 prosent. Etter individuell vurdering er det for enkelte kjøpesentre foretatt en justering av avkastningskravet i intervallet minus 0,5 til pluss 0,5 prosentpoeng. Modellen benytter samme avkastningskrav både i og utenfor kontraktsperioden.

Spesifikk eiendomsrisiko tas hensyn til i kontantstrømmen blant annet gjennom kontraktsfestet leie, fremtidig markedsleie, driftskostnader, nødvendige investeringer, leietagertilpasninger ved kontraktsutløp, sannsynlighet for ledighet og justering av vekstfaktor (Norges Banks inflasjonsmål).

Utvikling markeds- og kontraktsleie

Gjennom 2013 gikk samlet kontraktsleie for den 100 prosent eide porteføljen i Norge ned med 124 millioner kroner til 1 440 millioner. I samme periode gikk vurdert markedsleie ned med 141 millioner kroner til 1 481 millioner. Korrigert for endringer i porteføljen har kontraktsleie økt med 37 millioner kroner, mens markedsleie har økt med 6 millioner.

Verdiutvikling og sensitivitet

Verdivurderingene har samlet ført til positiv verdijustering av eiendomsporteføljen med 28 millioner kroner i 2013, hvorav ingen verdiendring av pågående prosjekter. Prosjekter i DNB Livsforsikrings portefølje vil normalt være sikret gjennom totalentrepriser på kostnadssiden, mens inntektssiden i hovedsak vil være sikret gjennom inngåtte kontrakter før prosjektstart.

Verdivurderingene er særlig sensitive for endring i avkastningskrav og forutsetninger om fremtidig inntektsstrøm. 0,25 prosentpoeng reduksjon i avkastningskrav vil isolert sett endre verdien av eiendomsporteføljen med ca. 4,3 prosent eller 985 millioner kroner. 5 prosent endring i fremtidige markedsleier vil tilsvarende endre verdien av eiendomsporteføljen med ca. 3,8 prosent eller 868 millioner kroner.

Ledighet og kredittrating

Ved utgangen av 2013 var den økonomiske ledigheten 3,0 prosent mot 2,8 prosent ved utgangen av 2012.

Det gjennomføres halvårlig en kredittvurdering av leietagerne i DNB Livsforsikrings eiendommer. I fjerde kvartal 2013 utgjorde andelen som ble kategorisert som sikre betalere 90,1 prosent mot 88,6 prosent i fjerde kvartal 2012.

Øvrige investeringseiendommer

Øvrige investeringseiendommer i konsernet er i hovedsak knyttet til overtatte selskaper og det er vurdert at disse tilhører nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Note 39 Investeringseiendommer (forts.)

Investeringseiendommer fordelt på geografiske områder — **DNB Livsforsikring**

Type bygg	Beliggenhet	Virkelig verdi *Millioner kroner*	Brutto leieareal *m²*	Gjennomsnittlig leietid *Antall år*
Kontorbygg	Østlandet	11 411	387 867	7,1
Kontorbygg	Norge for øvrig	3 964	204 512	5,9
Kjøpesentre	Norske byer	8 344	266 708	4,8
Hoteller	Norske byer	4 072	148 343	12,6
Kontorbygg/kjøpesentre/hoteller	London/Stockholm/Gøteborg/Malmø	5 495	137 349	9,0
Annet	Øst-/Vestlandet	105	1 736	1,0
Sum investeringseiendommer per 31. desember 2013		33 391	1 146 515	7,2
Sum investeringseiendommer per 31. desember 2012		37 968	1 351 983	6,7
Endring i 2013		(4 577)	(205 468)	0,5
Sum investeringseiendommer per 31. desember 2013		33 391	1 146 515	7,2

Prosjekter, forventet ferdigstillelse — **DNB Livsforsikring**

Beløp i millioner kroner	2014	2015	2016
Kontraktsmessige forpliktelser til kjøp og utvikling av eiendom	284	0	0

Beløp inkludert i resultatregnskapet — **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	2013	2012
Leieinntekter fra investeringseiendommer	2 079	2 592
Direkte kostnader (inkl. reparasjoner og vedlikehold) knyttet til investeringseiendommer som genererer leieinntekter	421	538
Direkte kostnader (inkl. reparasjoner og vedlikehold) knyttet til investeringseiendommer som ikke genererer leieinntekter	32	32
Sum	1 626	2 022

Verdiendringer investeringseiendommer — **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Investeringseiendommer
Balanseført verdi per 31. desember 2011	**42 796**
Tilgang, kjøp av nye eiendommer	1 391
Tilgang, aktivering av investeringer	1 238
Tilgang, overtatte selskaper	285
Netto gevinst som resultat av justering til virkelig verdi	(230)
Netto gevinst som resultat av justering til virkelig verdi av prosjekter	0
Avhendelser	5 511
Valutakursendringer	(337)
Annet	(136)
Balanseført verdi per 31. desember 2012	**39 496**
Tilgang, kjøp av nye eiendommer	778
Tilgang, aktivering av investeringer	400
Tilgang, overtatte selskaper	0
Netto gevinst som resultat av justering til virkelig verdi [1)]	(343)
Netto gevinst som resultat av justering til virkelig verdi av prosjekter	(1)
Avhendelser	8 366
Valutakursendringer	1 385
Annet	(17)
Balanseført verdi per 31. desember 2013 [2)]	**33 331**

1) Hvorav negativ verdiendring knyttet til investeringseiendom utenfor DNB Livsforsikring utgjorde 286 millioner kroner i 2013.

2) Balanseført verdi av prosjekter utgjorde 331 millioner kroner per 31. desember 2013.

Note 40 Investering i tilknyttede selskaper

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Balanseført verdi 1. januar	2 882	2 189
Andel av resultat etter skatt	(1 870)	(6 704)
Nedskrivning av eierandel i Eksportfinans AS [1]	2 234	7 492
Tilgang/avgang	(93)	(64)
Utbytte	(41)	(32)
Balanseført verdi per 31. desember [2]	**3 113**	**2 882**

						DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	Eiendeler 31.12.13 [3]	Gjeld 31.12.13 [3]	Inntekter 2013 [3]	Resultat 2013 [3]	Eierandel i prosent 31.12.13	Balanseført verdi 31.12.13	Balanseført verdi 31.12.12
Eksportfinans AS [1]	100 793	88 718	(6 679)	(4 850)	40	2 952	2 631
Amports Inc.	851	248	544	77	29	125	115
Nordito Property AS	42	1	0	2	40	16	106
Andre tilknyttede selskaper						20	31
Sum						**3 113**	**2 882**

1) *Moody's og Standard & Poor's nedjustering av Eksportfinans' kredittrating i fjerde kvartal 2011 førte til betydelige urealiserte gevinster på selskapets langsiktige innlån. Effekten av slike urealiserte gevinster i fjerde kvartal 2011 på DNBs eierandel etter skatt utgjorde 11,8 milliarder kroner. DNB gjennomførte en vurdering av virkelig verdi av Eksportfinans i forbindelse med årsavslutningen, og verdien ble nedskrevet med et beløp tilsvarende urealiserte gevinster på egen gjeld i selskapet i fjerde kvartal 2011. I 2012 og 2013 ble markedets avkastningskrav redusert, og Eksportfinans hadde betydelige urealiserte tap på egen gjeld. Nedskrivningen som DNB gjorde i fjerde kvartal 2011, ble tilbakeført med et beløp tilsvarende disse urealiserte tapene. Samlet tilbakeføring i 2013 utgjorde 2,2 milliarder kroner. Gjenværende nedskrivning ved utgangen av 2013 var 2,1 milliarder kroner. Nedskrivningen i 2011 og senere tilbakeføringer er rapportert på linjen "Resultat investeringer etter egenkapitalmetoden" sammen med andelen av resultatet i selskapet.*

2) *Omfatter latente skatteposisjoner og mer-/mindreverdier som ikke er reflektert i selskapets balanse.*

3) *Verdier i tilknyttede selskapers regnskaper. Foreløpige og ureviderte regnskaper er benyttet.*

Eksportfinans

I regnskapet til Eksportfinans for fjerde kvartal 2013 (urevidert) fremgår følgende vedrørende rettstvister:

"On 12 December 2012, Eksportfinans received a complaint filed by Silver Point Capital Fund LP and Silver Point Capital Offshore Master Fund LP (Silver Point) with the Tokyo District Court. Silver Point is an investor in Eksportfinans Japanese Samurai bonds and has previously threatened (as stated in press releases dated 19 December 2011 and 7 November 2012) to declare default under these bonds. The plaintiff is demanding a partial payment in the amount of JPY 9.6 billion (approximately NOK 553 million at exchange rates applicable at 31 December, 2013) (together with 6 per cent interest thereon from 13 December 2011) as part of their entire claim of JPY 9.7 billion (approximately NOK 633 million including interest at exchange rates applicable at 31 December 2013). The due dates of these Samurai bonds are 16 June 2015 and 28 July 2016. Silver Point claims that the bonds became due and payable when they sent a default notice to Mizuho Corporate Bank as fiscal agent on 12 December 2011. Eksportfinans will, as previously stated in press releases on 19 December 2011 and 7 November 2012, vigorously resist this action on the basis that there is no default, and the company is therefore of the opinion that this complaint will not prevail. This opinion is supported by analysis from external counsel. Eksportfinans has therefore also concluded that such complaint does not constitute a cross default under Eksportfinans' other financial obligations. In a court meeting on 29 November 2013 the preceding judge closed the hearings and set the judgment date to 28 March 2014."

Note 41 Immaterielle eiendeler

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Goodwill [1]	4 870	4 717
Utvikling av IT-systemer	1 382	1 737
Øvrige immaterielle eiendeler	259	264
Sum immaterielle eiendeler	**6 511**	**6 718**

	DNB-konsernet			
Beløp i millioner kroner	Goodwill [1]	Utvikling av IT-systemer [2]	Øvrige immaterielle eiendeler [3]	Totalt
Anskaffelseskost per 1. januar 2012	9 596	3 907	1 030	14 533
Tilgang	50	935	141	1 127
Tilgang gjennom oppkjøp/etablering av andre selskaper		4	39	43
Endring kostpris				0
Avhendelser [4]	333	273	145	751
Valutakursendring	(76)	(30)	(5)	(112)
Anskaffelseskost per 31. desember 2012	9 237	4 542	1 061	14 840
Samlede av- og nedskrivninger per 1. januar 2012	4 422	2 396	712	7 530
Avskrivninger		384	85	469
Nedskrivninger	287	25		312
Avhendelser	153			153
Valutakursendring	(36)			(36)
Samlede av- og nedskrivninger per 31. desember 2012	4 520	2 806	797	8 123
Balanseført verdi per 31. desember 2012	**4 717**	**1 737**	**264**	**6 718**
Anskaffelseskost per 1. januar 2013	9 237	4 542	1 061	14 840
Tilgang	13	430	45	488
Tilgang gjennom oppkjøp/etablering av andre selskaper				0
Endring kostpris				0
Avhendelser [4]	442	16	33	491
Valutakursendring	458	159	29	646
Anskaffelseskost per 31. desember 2013	9 266	5 115	1 103	15 483
Samlede av- og nedskrivninger per 1. januar 2013	4 520	2 806	797	8 123
Avskrivninger		453	57	510
Nedskrivninger [5] [6]	57	501		559
Avhendelser [4]	442	34	14	489
Valutakursendring	260	6	3	269
Samlede av- og nedskrivninger per 31. desember 2013	4 396	3 732	843	8 972
Balanseført verdi per 31. desember 2013	**4 870**	**1 382**	**259**	**6 511**

1) *Se note 42 Goodwill.*
2) *Balanseførte IT-systemer avskrives lineært over forventet økonomisk levetid, som normalt er fem år.*
3) *Øvrige immaterielle eiendeler inneholder i hovedsak IT-software og merverdi i forhold til kundekontrakter og forhandlernett. Øvrige immaterielle eiendeler avskrives lineært over tre til ti år, som er over eiendelenes forventede brukstid.*
4) *Det ble i september 2012 inngått avtale om salg av SalusAnsvar AB i Sverige, og eiendelene ble klassifisert som "holdt for salg" fra oktober 2012. Salget ble formelt gjennomført ved utgangen av januar 2013. Svensk Fastighetsförmedling AB ble solgt i fjerde kvartal 2014.*
5) *Vurderinger av goodwill ble gjennomført i fjerde kvartal 2013 og var basert på nye godkjente finansielle planer samt vurdering av oppnådd resultat i 2013 i forhold til tidligere planer. Som følge av reduserte vekstforutsetninger for JSC DNB Bank, ble det funnet behov for å skrive ned resterende goodwill på 57 millioner kroner. Det ble vurdert at det ikke var behov for nedskrivning av øvrige enheter med goodwill..*
6) *Arbeidet med utviklingen av nye IT-løsninger for virksomheten i Baltikum ble i løpet av 2013 ferdigstilt. Som følge av reduserte vekstforutsetninger og økte kapitalkrav knyttet til den kontantstrømsgenererende enheten, ble det besluttet å skrive ned IT-løsningene med 500 millioner kroner. Det ble ikke funnet behov for nedskrivning av øvrige immaterielle eiendeler.*

Note 42 Goodwill

DNB-konsernet foretar løpende vurderinger av hvorvidt verdien av balanseført goodwill og øvrige immaterielle eiendeler med udefinert levetid er intakt, og minimum årlig gjennomføres en fullstendig nedskrivningstest av alle vurderingsenheter. De enkelte goodwillposter og immaterielle eiendeler med udefinert levetid i DNB-konsernets balanse er allokert til vurderingsenheter i henhold til hvilke virksomheter som nyter godt av den kjøpte eiendelen. Valg av vurderingsenhet er gjort ut fra hensyn til hvor det er mulig å identifisere og skille ut kontantstrømmer knyttet til virksomheten. En vurderingsenhet kan ha goodwill fra flere transaksjoner, og nedskrivningstesten foretas da på samlet balanseført goodwill i vurderingsenheten.

Testing av verdier og sentrale forutsetninger for beregning av bruksverdi

Nedskrivningstesting av balanseførte verdier foretas ved en neddiskontering av forventet fremtidig kontantstrøm fra virksomheten. Vurderingen er basert på konsernets bruksverdi ("value in use") av vurderingsenheten. Bruksverdi fremkommer ved summen av beregnede nåverdier av forventede kontantstrømmer for en planperiode og fremskrevne kontantstrømmer etter planperioden. Kontantstrømmene for planperioden er vanligvis tre år og tar utgangspunkt i budsjetter og planer som er godkjent av ledelsen. Budsjetter og planer må kunne sannsynliggjøres ut fra historiske resultater i enheten. Ut over planperioden er det på mellomlang sikt lagt til grunn en fremskrivning basert på forventet økonomisk vekst for vurderingsenhetene. På lang sikt er det lagt til grunn en årlig vekst på 2,5 prosent, som tilsvarer forventet langsiktig inflasjon. For vurderingsenheter hvor det er lagt til grunn en avvikende langsiktig veksttakt, er det gitt en begrunnelse i beskrivelsen nedenfor.

Diskonteringsfaktoren er basert på en vurdering av hva som er markedets langsiktige avkastningskrav for den type virksomhet som inngår i vurderingsenheten. Avkastningskravet reflekterer risiko i virksomheten. Nedskrivningstestene er i utgangspunktet gjennomført på kontantstrømmer etter skatt for å kunne benytte markedets avkastningskrav direkte. Dersom testen viser at det kan foreligge behov for nedskrivning, foretas en grundigere gjennomgang av enheten som også omfatter en vurdering av verdien på kontantstrømmer før skatt. I vurderingen for regnskapsåret 2013 er det brukt en diskonteringsrente basert på en justert kapitalverdimodell med en normalisert risikofri rente i enhetens hjemmemarked og en normalisert risikopremie på 4 prosent. Beta-verdier er estimert for hver vurderingsenhet. For enheter i Norge og Sverige er normalisert risikofri rente estimert til 5 prosent.

For enheter hvor balanseført goodwill ligger tett opp til beregnet bruksverdi, har DNB utført sensitivitetsanalyser. I sensitivitetsanalysene vurderes hvorvidt en endring innenfor et rimelig mulighetsområde av viktige forutsetninger lagt til grunn i verdivurderingen av en enhet, ville føre til at balanseført verdi av enheten hadde oversteget dens bruksverdi. Sensitivitetsvurderinger i 2013 viste at sannsynlige endringer i viktige forutsetninger for kontantstrømmene ikke medførte behov for nedskrivninger.

Goodwill fordelt på enheter		**DNB-konsernet**
	Balanseført	Balanseført
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
DNB Asset Management	1 800	1 651
Personmarked Norge	982	982
Små og mellomstore bedriftskunder	483	483
Cresco	502	502
DNB Finans - bilfinansiering i Norge	365	365
DNB Finans - bilfinansiering i Sverige	398	361
Øvrige	340	372
Sum goodwill	4 870	4 717

Ny rapporteringsstruktur og allokering av goodwill

Ny organisasjon og styringsmodell i 2013 medførte endringer i sammensetningen av rapporteringspliktige segmenter. Goodwill som tidligere ble allokert til vurderingsenheten Retail Norge på 1,5 milliarder kroner, ble etter dette fordelt mellom segmentene Personkunder og Små og mellomstore bedriftskunder i Norge basert på den relative virkelige verdi av de to segmentene. Endringen i rapporteringspliktige segmenter har ikke hatt konsekvenser for de øvrige vurderingsenheter. I tabellen over er tallene for 2012 omarbeidet som følge av ny allokering.

DNB Asset Management

Enheten omfatter kapitalforvaltningsvirksomhet, hovedsakelig i Norge og Sverige. Samlet goodwill fra enheter som inngår i virksomhetsområdet er vurdert under ett, og vurderingsenheten er hele DNB Asset Management. Virksomheten er integrert, blant annet ved at synergi- og rasjonaliseringseffekter er tatt ut i hele organisasjonen, og samlet kapitalforvaltningsvirksomhet er laveste nivå hvor kontantstrømmer kan identifiseres. De mest kritiske forutsetningene for kontantstrømmene i planperioden er utvikling i verdipapirmarkedene, netto salg av fond og marginer. Den langsiktige vekstfaktoren på 2,5 prosent er benyttet også på mellomlang sikt. Det er benyttet et avkastningskrav tilsvarende 13,6 prosent før skatt.

Personkunder – morbank

Enheten vedrører bankvirksomheten (utlån og innskudd) i kontornettet i Norge relatert til personmarkedet, og balanseført goodwill består vesentlig av goodwill fra fusjonen mellom DnB og Gjensidige NOR, oppkjøpspremie ved overtagelse av Nordlandsbanken samt noe goodwill fra tidligere overtatte kontorer i Gjensidige NOR. De viktigste forutsetningene for kontantstrømmene i planperioden er utvikling i marginer, volumer og nedskrivning på utlån. Den langsiktige vekstfaktoren på 2,5 prosent er benyttet også på mellomlang sikt. Det er benyttet et avkastningskrav tilsvarende 12,5 prosent før skatt.

Små og mellomstore bedriftskunder – morbank

Enheten vedrører bankvirksomheten (utlån og innskudd) i kontornettet i Norge relatert til bedriftsmarkedet, og balanseført goodwill består vesentlig av goodwill fra fusjonen mellom DnB og Gjensidige NOR. De viktigste forutsetningene for kontantstrømmene i planperioden er utvikling i marginer, volumer og nedskrivning på utlån. Den langsiktige vekstfaktoren på 2,5 prosent er benyttet også på mellomlang sikt. Det er benyttet et avkastningskrav tilsvarende 12,5 prosent før skatt.

Note 42 Goodwill (forts.)

Cresco
Enheten omfatter ekstern distribusjon av kortkreditter under merkenavnet Cresco. Goodwill stammer fra fusjonen mellom DnB og Gjensidige NOR samt tidligere oppkjøpspremie fra kjøp av Gjensidige Banks kredittkortportefølje. De viktigste forutsetningene for kontantstrømmene i planperioden er utvikling i marginer, volum og nedskrivning på utlån. Den langsiktige vekstfaktoren på 2,5 prosent er benyttet også på mellomlang sikt. Det er benyttet et avkastningskrav tilsvarende 12,5 prosent før skatt.

DNB Finans – bilfinansiering i Norge
Enheten omfatter DNBs bilfinansieringsvirksomhet i Norge, og goodwill stammer fra DNBs kjøp av Skandiabanken Bilfinans i Norge. Virksomheten ble overtatt i 2008. Kritiske forutsetninger for kontantstrømmene i planperioden er nivået på bilsalget i Norge, DNB Finans' evne til å beholde kundeforholdet med viktige bilforhandlere samt langsiktig marginutvikling og nivået på nedskrivning på utlån. Den langsiktige vekstfaktoren på 2,5 prosent er benyttet også på mellomlang sikt. Det er benyttet et avkastningskrav tilsvarende 12,5 prosent før skatt.

DNB Finans – bilfinansiering i Sverige
Enheten omfatter DNB Finans' virksomhet av bilfinansiering og leasingportefølje i Sverige. Goodwill stammer fra tidligere kjøp av leasingportefølje og virksomhet innen forhandlerbasert bilfinansiering i Sverige og fra kjøp av Skandiabankens bilfinansieringsvirksomhet i Sverige i 2008. De viktigste forutsetningene for kontantstrømmene er nivået på bilsalget i Sverige, DNB Finans' evne til å beholde kundeforholdet med viktige bilforhandlere samt langsiktig marginutvikling og nivået på nedskrivninger på utlån. Den langsiktige vekstfaktoren på 2,5 prosent er benyttet også på mellomlang sikt. Det er benyttet et avkastningskrav tilsvarende 12,5 prosent før skatt.

Resultatførte nedskrivninger

Nedskrivninger fordelt på enheter		**DNB-konsernet**
Beløp i millioner kroner	2013	2012
JSC DNB Bank (Russland)	57	
DNB Livsforsikring		202
SalusAnsvar AB		47
Pres-Vac Engineering Aps		38
Sum nedskrivninger på immaterielle eiendeler med udefinert levetid	57	287

JSC DNB Bank (Russland)
Som følge av reduserte vekstforutsetninger for JSC DNB Bank, ble det funnet behov for å skrive ned resterende goodwill på 57 millioner kroner i fjerde kvartal 2013.

DNB Livsforsikring
I fjerde kvartal 2012 ble goodwill relatert til DNB Livsforsikring skrevet ned med 202 millioner kroner som følge av vurderinger av effekter av regulatoriske endringer, blant annet knyttet til skatt.

SalusAnsvar AB
Goodwill relatert til SalusAnsvar AB ble nedskrevet med 55 millioner svenske kroner i tredje kvartal 2012, som følge av at det ble inngått avtale om salg av selskapet.

Pres-Vac Engineering Aps
Goodwill relatert til Pres-Vac Engineering Aps ble nedskrevet med 38 millioner danske kroner i tredje kvartal 2012 som følge av markedsutviklingen for selskapet, som blant annet produserer tankventiler for skip som frakter flytende last.

Note 43 Varige driftsmidler

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Bankbygninger og andre faste eiendommer	2 002	1 161
Fast eiendom til virkelig verdi	3 660	3 506
Maskiner, inventar og transportmidler	1 410	931
Driftsmidler, operasjonell leasing	5 314	5 081
Andre varige driftsmidler	110	146
Sum varige driftsmidler	**12 498**	**10 825**

	DNB-konsernet				
Beløp i millioner kroner	Fast eiendom til historisk kost	Fast eiendom til virkelig verdi [1]	Maskiner, inventar og transport-midler [2]	Driftsmidler operasjonell leasing [2) 3)]	Totalt [4]
Akkumulert anskaffelseskost per 31. desember 2012	1 418	3 541	4 825	6 744	16 527
Reklassifiserte driftsmidler	(408)	0	401	0	(7)
Tilgang	1 396	69	419	2 175	4 059
Tilgang gjennom fusjon/oppkjøp/etablering av andre selskaper	0	0	2	0	2
Verdiregulering	0	124	0	0	124
Varige driftsmidler reklassifisert til holdt for salg	49	0	0	0	49
Avhendelser	135	0	89	1 543	1 767
Valutakursendringer	64	0	21	221	306
Anskaffelseskost per 31. desember 2013	2 286	3 733	5 579	7 597	19 195
Samlede av- og nedskrivninger per 31. desember 2012	257	35	3 894	1 663	5 848
Tilgang gjennom fusjon/oppkjøp/etablering av andre selskaper	(4)	0	1	0	(3)
Avhendelser	0	0	52	468	520
Avskrivninger [5]	26	38	319	1 057	1 441
Nedskrivninger	4	0	1	0	5
Tilbakeføring av tidligere nedskrivning	0	0	0	0	0
Valutakursendringer	2	0	4	30	35
Samlede av- og nedskrivninger per 31. desember 2013	284	73	4 167	2 283	6 807
Balanseført verdi per 31. desember 2013 [*]	2 002	3 660	1 410	5 314	12 387

**) Verdi av eiendom klassifisert til virkelig verdi etter historisk kost prinsippet 3 491*

1) Bygninger som eies av DNB Livsforsikring i kollektivporteføljen og som benyttes til egen virksomhet av konsernet, vurderes etter verdireguleringsmodellen. Bygningene avskrives løpende og måles til virkelig verdi ved periodeslutt. Vurderingen av virkelig verdi på disse bygningene følger samme prinsipp som beskrevet for investeringseiendommer, se note 39 Investeringseiendommer.

2) Inkluderer IT-utstyr og tilhørende software.

3) Fra og med 2012 har driftsmidler som tidligere var klassifisert under maskiner, inventar og transportmidler blitt klassifisert under driftsmidler operasjonell leasing.

4) Totalen inkluderer ikke "Andre varige driftsmidler".

5) Med utgangspunkt i anskaffelseskost fratrukket eventuell restverdi avskrives eiendelene lineært over forventet brukstid innenfor følgende rammer:

Tekniske anlegg	*10 år*
Maskiner	*3-10 år*
Inventar m.v.	*5-10 år*
IT-utstyr	*3-5 år*
Transportmidler	*5-7 år*

DNB-konsernet har ikke stilt sikkerheter for lån/funding av varige driftsmidler, herunder eiendom.

Note 44 Leieavtaler

Finansielle utleieavtaler	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Bruttoinvestering i leieavtalen		
Forfaller innen 1 år	10 293	9 613
Forfaller 1 - 5 år	26 007	24 615
Forfaller senere enn 5 år	2 459	2 354
Total bruttoinvestering i leieavtalen	38 759	36 583
Nåverdien av utestående minsteleie		
Forfaller innen 1 år	9 815	9 420
Forfaller 1 - 5 år	21 318	19 809
Forfaller senere enn 5 år	1 640	1 563
Total nåverdi av utestående minsteleie	32 774	30 792
Ikke opptjent finansinntekt	5 985	5 791
Ikke garanterte restverdier som tilfaller utleier	48	46
Akkumulert tapsavsetning	1 525	1 492
Variabel leie innregnet som inntekt i perioden	94	92

Operasjonelle utleieavtaler	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Fremtidig minsteleie, ikke kansellerbare avtaler		
Forfaller innen 1 år	1 761	1 681
Forfaller 1 - 5 år	5 592	4 991
Forfaller senere enn 5 år	2 954	1 936
Total fremtidig minsteleie, ikke kansellerbare avtaler	10 308	8 607

Operasjonelle innleieavtaler	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Minimum resterende leiebetalinger knyttet til ikke kansellerbare leieavtaler		
Forfaller innen 1 år	108	105
Forfaller 1 - 5 år	796	1 382
Forfaller senere enn 5 år	2 529	2 942
Totalt minimum resterende leiebetalinger knyttet til ikke kansellerbare leieavtaler	3 433	4 429
Totalt minimum fremtidige fremleiebeløp som forventes mottatt knyttet til ikke kansellerbare fremleieavtaler	352	382

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Leieavtaler kostnadsført i perioden		
Minimum leiebetalinger	1 016	975
Variabel leie	0	0
Totalt kostnadsførte leieavtaler i perioden	1 016	975
Nedskrivning av leiekontrakter	54	140

Finansielle utleieavtaler
DNB-konsernets finansielle leasingvirksomhet gjelder DNB Bank ASA og DNB Baltikum og Polen.

Operasjonelle utleieavtaler
Omfatter operasjonell leasingvirksomhet i DNB Bank ASA og DNB Baltikum og Polen, i tillegg til utleie av investeringseiendommer i DNB Livsforsikring.

Operasjonelle innleieavtaler
Omfatter i hovedsak innleide lokaler i DNB Bank ASA. I DNB-konsernets kontraktsfestede minimumsleie i perioden over fem år inngår kontrakten om leie av nye sentrale kontorlokaler i Bergen med innflytting i 2014.

Note 45 Andre eiendeler

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Tidsavgrensede poster	793	833
Tilgodehavende remburser og andre betalingstjenester	2 492	954
Uoppgjorte sluttsedler	3 412	6 528
Forfalte, ikke betalte forsikringspremier	507	841
Andre tilgodehavender	9 644	5 044
Sum andre eiendeler [1)]	**16 847**	**14 200**

1) Andre eiendeler er i hovedsak kortsiktige.

Note 46 Innskudd fra kunder fordelt på kundegrupper [1)]

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Personmarkedet	323 102	299 274
Utenriks sjøfart og rørtransport og bygging av skip og båter	66 090	55 121
Eiendomsdrift	36 213	41 128
Industri	33 535	27 023
Tjenesteyting	137 780	132 513
Handel	40 573	37 852
Olje og gass	40 928	36 681
Transport og kommunikasjon	37 395	36 427
Bygg og anleggsvirksomhet	18 713	16 814
Kraft og vannforsyning	27 576	24 211
Fiske og fangst	5 863	4 218
Hotell og restaurant	2 636	2 638
Jordbruk og skogbruk	3 546	4 188
Offentlig forvaltning	40 786	38 657
Finansieringsvirksomhet	52 527	53 322
Sum innskudd fra kunder, nominell hovedstol	867 262	810 069
Verdiendringer	642	890
Innskudd fra kunder	**867 904**	**810 959**

1) Inndelingen i kundegrupper er basert på EU's standard for sektor- og næringsgruppering, NACE Rev.2.

Note 47 Verdipapirgjeld

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Sertifikatgjeld, nominell verdi	183 619	244 092
Obligasjonsgjeld, nominell verdi [1]	504 159	433 090
Verdijusteringer	23 777	30 865
Sum verdipapirgjeld	**711 555**	**708 047**

Endringer i verdipapirgjeld

						DNB-konsernet
Beløp i millioner kroner	Balanse 31.12.13	Emittert 2013	Forfalt/ innløst 2013	Valutakurs-endring 2013	Øvrige endringer 2013	Balanse 31.12.12
Sertifikatgjeld, nominell verdi	183 619	903 121	963 716	123		244 092
Obligasjonsgjeld, nominell verdi [1]	504 159	93 265	67 377	45 181		433 090
Verdijusteringer	23 777				(7 088)	30 865
Sum verdipapirgjeld	**711 555**	**996 386**	**1 031 093**	**45 304**	**(7 088)**	**708 047**

Forfallstidspunkt verdipapirgjeld vurdert til amortisert kost per 31. desember 2013 [1) 2)]

			DNB-konsernet
Beløp i millioner kroner	Norske kroner	Valuta	Totalt
2014	0	18	18
Sum sertifikatgjeld, nominell verdi	0	18	18
2014	0	36 356	36 356
2015	0	47 903	47 903
2016	0	68 565	68 565
2017	0	70 387	70 387
2018	0	59 441	59 441
2019	0	17 753	17 753
2020 og senere	0	139 548	139 548
Sum obligasjonsgjeld vurdert til amortisert kost, nominell verdi	0	439 953	439 953
Total verdipapirgjeld vurdert til amortisert kost, nominell verdi	0	439 971	439 971

Forfallstidspunkt verdipapirgjeld vurdert til virkelig verdi per 31. desember 2013 [1)]

			DNB-konsernet
Beløp i millioner kroner	Norske kroner	Valuta	Totalt
2014	0	183 524	183 524
2020 og senere	76	0	76
Sum sertifikatgjeld, nominell verdi	76	183 524	183 601
2014	8 210	3	8 213
2015	5 431	0	5 431
2016	10 108	0	10 108
2017	12 361	0	12 361
2018	12 756	0	12 756
2019	5 048	0	5 048
2020 og senere	10 289	0	10 289
Sum obligasjonsgjeld, nominell verdi	64 203	3	64 206
Total verdipapirgjeld vurdert til virkelig verdi, nominell verdi	64 279	183 528	247 807
Verdijusteringer	2 918	20 859	23 777
Verdipapirgjeld	67 197	644 358	711 555

1) Fratrukket egne obligasjoner. Nominell verdi på utestående obligasjoner med fortrinnsrett i DNB Boligkreditt utgjorde 404,3 milliarder kroner per 31.desember 2013. Tilhørende markedsverdi på sikringsmassen var 527,6 milliarder kroner.

2) Inkluderer sikret gjeld.

Note 48 Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Ordinær ansvarlig lånekapital, nominell verdi	17 822	12 848
Evigvarende ansvarlig lånekapital, nominell verdi	4 011	3 804
Fondsobligasjonslån, nominell verdi [1]	3 515	3 162
Verdijusteringer	929	1 275
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	**26 276**	**21 090**

Endring i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån

						DNB-konsernet
Beløp i millioner kroner	Balanse 31.12.13	Emittert 2013	Forfalt/ innløst 2013	Valutakurs-endring 2013	Øvrige endringer 2013	Balanse 31.12.12
Ordinær ansvarlig lånekapital, nominell verdi	17 822	7 528	3 709	1 155		12 848
Evigvarende ansvarlig lånekapital, nominell verdi	4 011			206		3 804
Fondsobligasjonslån, nominell verdi [1]	3 515			353		3 162
Verdijusteringer	929				(346)	1 275
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	**26 276**	**7 528**	**3 709**	**1 714**	**(346)**	**21 090**

						DNB-konsernet
Opptaksår	Balanseført verdi i utenlandsk valuta		Rentesats	Forfall	Første forfalls-tidspunkt	Balanseført verdi i norske kroner
Ordinær ansvarlig lånekapital						
2008	GBP	400	7,25 % p.a.	2020	2015	4 017
2012	EUR	750	4,75 % p.a.	2022	2017	6 278
2013	NOK	1 250	3 mnd NIBOR + 1,70 %	2023	2018	1 250
2013	EUR	750	3,00 % p.a.	2023	2018	6 278
Sum, nominell verdi						17 822
Evigvarende ansvarlig lånekapital						
1985	USD	215	3 mnd LIBOR + 0,25 %			1 306
1986	USD	200	6 mnd LIBOR + 0,13 %			1 215
1986	USD	150	6 mnd LIBOR + 0,15 %			911
1999	JPY	10 000	4,51 % p.a.		2029	579
Sum, nominell verdi						4 011
Fondsobligasjonslån [1]						
2007	GBP	350	6,01 % p.a.		2017	3 515
Sum, nominell verdi						3 515

1) Fondsobligasjoner er et kapitalinstrument som er godkjent som et element i kjernekapitalen innen en ramme på 15 prosent av samlet kjernekapital.

Note 49 Avsetninger

	DNB-konsernet		
Beløp i millioner kroner	Utstedte finansielle garantier	Andre avsetninger	Sum avsetninger [1) 2)]
Balanseført verdi per 31. desember 2012	**384**	**386**	**770**
Nye avsetninger, resultatført	210	866	1 076
Anvendte avsetninger	1	326	327
Tilbakeførte ubenyttede avsetninger	64	6	70
Øvrige endringer	0	5	6
Balanseført verdi per 31. desember 2013	**529**	**925**	**1 454**

1) Andel av avsetninger som antas å komme til oppgjør etter 12 måneder utgjorde 873 millioner kroner per 31. desember 2013.

2) Avsetninger på swapavtaler er reklassifisert fra avsetninger til nedskrivninger på utlån fra og med andre kvartal 2013. Avsetningen ble resultatført i 2008.

Note 50 Annen gjeld

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Kortsiktige innlån	581	1 438
Tidsavgrensede poster	4 602	4 256
Gjeld knyttet til factoringavtaler	65	129
Remburser, sjekker og andre betalingstjenester	2 340	1 321
Uoppgjorte sluttsedler	3 830	6 634
Leverandørgjeld	705	635
Generell bonus til ansatte	218	217
Øvrig gjeld	3 791	3 822
Sum annen gjeld [1)]	**16 132**	**18 451**

1) Annen gjeld er i hovedsak kortsiktig.

Note 51 Godtgjørelser og lignende

Informasjon om DNBs godtgjørelsesordning

Forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner m.v. fastsatt av Finansdepartementet 1. desember 2010, fastsetter at foretaket skal offentliggjøre informasjon om hovedprinsippene for fastsettelse av godtgjørelse, kriterier for fastsettelse av eventuell variabel godtgjørelse, samt kvantitativ informasjon om godtgjørelse til ledende ansatte, til ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, til ansatte med kontrolloppgaver og tillitsvalgte med tilsvarende godtgjørelse. Informasjonen i denne noten, herunder styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte inntatt nedenfor, utgjør slik informasjon som følger av godtgjørelsesforskriften.

Konsernretningslinjer for belønning i DNB-konsernet gjelder total belønning for alle fast ansatte i DNB-konsernet. Retningslinjene omfatter monetær belønning (fastlønn, kort- og langsiktige insentiver), ansattegoder (pensjon, personalforsikring og øvrige ansattegoder) samt utvikling og karriere (kurs og utviklingsprogrammer, karriereprogrammer og annen ikke-monetær belønning).

Retningslinjene fastsetter at total belønning skal gis på bakgrunn av en helhetlig vurdering av konsernets resultater samt enhetens og den enkelte ansattes bidrag til verdiskaping. Total belønning skal utformes slik at den ikke bidrar til å påføre konsernet uønsket risiko. Belønningen skal være konkurransedyktig, men samtidig kostnadseffektiv for konsernet.

Retningslinjene fastsetter videre at monetær belønning skal bestå av fastlønn, samt en variabel del der det er hensiktsmessig. Fastlønn skal være en godtgjørelse for det ansvar, krav og kompleksitet som er knyttet til stillingen, mens variabel lønn skal stimulere til gode prestasjoner og ønsket adferd.

DNB har siden 2011 hatt egne konsernretningslinjer for variabel godtgjørelse for å sikre etterlevelse av godtgjørelsesforskriften. Herunder er det vedtatt særskilte retningslinjer for variabel godtgjørelse til ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering (risikotagere) samt ansatte som er ansvarlige for uavhengige kontrollfunksjoner. De særskilte retningslinjene skal bidra til å motvirke overdreven risikotaging og fremme en sunn og effektiv risikohåndtering.

Variabel godtgjørelse i DNB skal fremme langsiktig lønnsomhet og bestemmes ut fra måltall basert på finansielle og ikke-finansielle mål. I tillegg skal det skje en helhetlig vurdering basert på blant annet etterlevelsen av konsernverdier og ledelsesprinsipper. De variable godtgjørelsesordningene skal dokumenteres i en prosess bestående av etablering, oppfølging og evaluering av mål og måloppnåelse, og en prosess for eventuell tildeling og utbetaling av variabel godtgjørelse.

Styret vil legge følgende retningslinjer for kompensasjon frem for avstemming på generalforsamlingen i henhold til allmennaksjeloven paragraf 6-16a:

"Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

DNBs retningslinjer for fastsettelse av godtgjørelse til konsernsjef og øvrig konsernledelse skal til enhver tid understøtte gjeldende strategi og verdigrunnlag og bidra til å nå konsernets mål. Godtgjørelsen skal fremme adferd som bygger ønsket kultur i forhold til prestasjons- og resultatorientering. Styret har i forbindelse med avgivelsen av denne erklæringen fattet vedtak som innebærer mindre endringer i prinsippene for fastsettelse av variabel godtgjørelse sammenlignet med tidligere avgitte erklæringer.

Beslutningsprosess

Styret i DNB ASA har et kompensasjonsutvalg som består av tre medlemmer: styrets leder, nestleder og ett styremedlem.

Kompensasjonsutvalget skal forberede saker for styret og har i hovedsak ansvar for å:

- Årlig vurdere og foreslå total kompensasjon til konsernsjef
- Årlig utarbeide forslag til mål for konsernsjef
- Etter forslag fra konsernsjef, beslutte kompensasjon og andre personalrelaterte forhold for konserndirektør revisjon
- Være rådgiver for konsernsjef vedrørende kompensasjon og andre vesentlige personalrelaterte forhold for konsernledelsen og eventuelt andre som rapporterer til konsernsjef
- Vurdere andre forhold som bestemt av styret og/eller kompensasjonsutvalget
- Gjennomgå andre personalpolitiske saker som kan antas å innebære stor omdømmerisiko

A. Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret

Godtgjørelse til konsernsjef

Den totale godtgjørelse til konsernsjefen består av fastlønn (hovedelement), naturalytelser, variabel godtgjørelse og pensjons- og forsikringsordninger. Den totale godtgjørelsen fastsettes på bakgrunn av en helhetlig vurdering hvor hovedvekten i den variable delen av godtgjørelsen baseres på egenkapitalavkastning og ren kjernekapitaldekning, som skal være konsernets nøkkeltall. I tillegg til de finansielle nøkkeltallene benyttes måling av konsernets kundetilfredshetsindeks og omdømme. Den helhetlige vurderingen vil i tillegg være knyttet til etterlevelse av konsernets visjon, verdier, etiske retningslinjer og ledelsesprinsipper.

Fastlønnen er gjenstand for årlig vurdering og fastsettes blant annet på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet og i finansnæringen.

Variabel godtgjørelse til konsernsjefen fastsettes basert på en helhetlig vurdering av oppnådde resultater på definerte målområder. Variabel godtgjørelse kan maksimalt utgjøre 50 prosent av fastlønn. Konsernsjefen tildeles ingen resultatbaserte ytelser utover nevnte variable godtgjørelse.

Note 51 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Konsernsjefen kan i tillegg til variabel godtgjørelse gis naturalytelser som bilordning, aviser/tidsskrifter og telefon-/kommunikasjonsordninger. Tildeling av naturalytelser skal ha sammenheng med konsernsjefens funksjon i konsernet eller være i tråd med markedsmessig praksis og bør ikke være vesentlig i forhold til konsernsjefens fastlønn.

Styret vil respektere tidligere inngått avtale med konsernsjef hvoretter pensjonsalder er 60 år med en pensjon som utgjør 70 prosent av fastlønn. Dersom ansettelsesforholdet opphører før konsernsjef fyller 60 år, skal han oppebære pensjon fra fylte 60 år med avkorting med 1/14 for hvert hele år som gjenstår til han fyller 60 år. Etter avtalen skal konsernsjef gis etterlønn i to år hvis ansettelsesforholdet avsluttes før fylte 60 år. Dersom konsernsjef inngår i annet ansettelsesforhold i denne perioden, skal det gjøres avkorting i etterlønn med lønn som mottas i det nye ansettelsesforholdet. Tilleggsytelser beholdes i en periode på tre måneder.

Godtgjørelse til øvrige ledende ansatte

Konsernsjefen fastsetter godtgjørelse til ledende ansatte i samråd med styrets leder. Der det er inngått forpliktende avtaler, vil styret overholde disse.

Den totale godtgjørelsen til ledende ansatte består av fastlønn (hovedelement), naturalytelser, variabel lønn og pensjons- og forsikringsordninger. Den totale godtgjørelsen fastsettes ut fra behovet for å gi konkurransedyktige betingelser i de ulike forretningsområdene. Godtgjørelsen skal gjøre konsernet konkurransedyktig i det aktuelle arbeidsmarkedet og skal fremme konsernets lønnsomhet, herunder ønsket inntekts- og kostnadsutvikling. Den totale godtgjørelse skal ta hensyn til DNBs omdømme og sikre at DNB tiltrekker seg og beholder ledende ansatte med ønsket kompetanse og erfaring.

Fastlønnen er gjenstand for årlig vurdering og fastsettes blant annet på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet og finansnæringen.

Naturalytelser kan tilbys ledende ansatte i den grad ytelsene har en relevant sammenheng med den ansattes funksjon i konsernet eller er i tråd med markedsmessig praksis. Ytelsene bør ikke være vesentlige i forhold til den ansattes fastlønn.

Konsernretningslinjer for variabel godtgjørelse

DNB har siden 2011 hatt egne konsernretningslinjer for variabel godtgjørelse for å sikre etterlevelse av godtgjørelsesforskriften og Finanstilsynets rundskriv nr 11/2011 om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond, datert 21. februar 2011.

DNBs variable godtgjørelsesordning har til hensikt å belønne adferd og påvirke kultur som sikrer langsiktig verdiskaping. Ordningen er utformet i tråd med konsernets generelle retningslinjer for variabel godtgjørelse vedtatt av styrets kompensasjonsutvalg. Konsernsjefen har det helhetlige operative ansvaret for konsernets ordning i samsvar med gjeldende retningslinjer.

For konsernets internasjonale filialer og datterselskaper har respektive nasjonale myndigheter fastsatt lokale lover, forskrifter og retningslinjer. Det vil kunne være juridiske utfordringer i tilfeller hvor det norske regelverket er avvikende i forhold til lokal lovgivning og lokale regler for godtgjørelse i finansinstitusjoner. Konsernet vil i slike tilfeller søke råd hos relevante myndigheter og internasjonal ekspertise for å sikre at praksis er i overensstemmelse med både norske og lokale reguleringer.

Variabel godtgjørelse baseres på helhetlig vurdering av resultater knyttet til definerte målområder for konsernet, enheten og det enkelte individ, samt etterlevelse av konsernets visjon, verdier, etiske retningslinjer og ledelsesprinsipper. Ordningen skal være resultatavhengig uten å være risikodrivende. Videre skal den motvirke overdreven risikotaging samt fremme en sunn og effektiv risikohåndtering i DNB. Det er fastsatt et øvre tak for utbetaling av variabel godtgjørelse (bonus) på inntil 50 prosent av fastlønn for ledende ansatte.

Konsernretningslinjene for variabel godtgjørelse skal sikre at konsernets ordninger motvirker overdreven risikotaging samt bidra til å oppnå og opprettholde en sunn og robust kapitaldekning og langsiktig lønnsomhet. Ordningen skal fremme en sunn og effektiv risikohåndtering i DNB og sikre at samlede godtgjørelser understøtter konsernets strategi og interesser.

Ordningen for variabel godtgjørelse i DNB er global, dog slik at ikke-norske filialer og datterselskaper i tillegg vil være underlagt lokal lovgivning, forskrifter og retningslinjer.

Målstruktur 2014

Styrets kompensasjonsutvalg godkjenner overordnede kriterier, prinsipper og rammer for variabel godtgjørelse. Styrets kompensasjonsutvalg har for 2014 besluttet at egenkapitalavkastning og ren kjernekapitaldekning skal være konsernets nøkkeltall. I tillegg til de finansielle nøkkeltallene benyttes måling av konsernets kundetilfredshetsindeks og omdømme.

Konsernets finansielle måltall er brutt ned til relevante mål for de ulike forretnings-, stabs- og støtteområdene, for i størst mulig utstrekning å understøtte implementering av nye reguleringer knyttet til kapitaldekning og likviditet.

Ovennevnte mål vil være de bærende elementene når variabel godtgjørelse for 2014 skal vurderes og utbetales. Alle finansielle mål er definert og kommunisert til de relevante forretnings-, stabs- og støtteområdene som en del av arbeidet med mål og oppfølging av disse for 2014.

Note 51 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Fastsettelse av variabel godtgjørelse for 2014
Variabel godtgjørelse for 2014 vil fastsettes ut fra en helhetlig vurdering av prestasjoner. Dette vil være en kombinasjon av kvantitativ oppnåelse av fastsatte resultatmål og en kvalitativ helhetlig vurdering av hvordan målene er oppnådd.

Styret vil fastsette en øvre total bonusramme for konsernet basert på oppnåelse av konsernmål, kombinert med en helhetlig vurdering av andre viktige parametre samt konsernets finansielle kapasitet. Denne fordeles videre basert på de enkelte områdenes måloppnåelse og bidrag til konsernets resultat.

Særskilt om ledende ansatte, identifiserte risikotagere og selvstendige kontrollfunksjoner
DNB har utarbeidet og implementert særskilte retningslinjer for identifiserte risikotagere, selvstendige kontrollfunksjoner og ledende ansatte, heretter kalt risikotagere. De særskilte retningslinjene utfyller de generelle konsernretningslinjene for variabel godtgjørelse og er utformet i tråd med godtgjørelsesforskriften.

For risikotagere gjelder følgende hovedprinsipper for variabel godtgjørelse:

- Toårig opptjeningsperiode
- Minimum 50 prosent av opptjent variabel godtgjørelse utbetales utsatt og betinget i DNB-aksjer. Aksjedelen deles i tre deler med bindingstid (utsatt og betinget) med en tredjedel hvert år over tre år. Den utsatte og betingede utbetalingen vil følge godtgjørelses-forskriftens bestemmelser.
- For ansatte som på grunn av ny stilling eller endringer i regelverket kommer inn under regelverkets definisjon av risikotagere, vil man første år kun gjøre en vurdering av prestasjonen for det året. Tilsvarende vil kunne gjelde for risikotagere som endrer stilling der innhold, organisasjonsnivå, risikorammer eller lignende i ny stilling i vesentlig grad avviker fra tidligere stilling.

Pensjoner mv.
Pensjonsordning og eventuell avtale om etterlønn og lignende skal sees i sammenheng med øvrig godtgjørelse og skal gi konkurranse-dyktige betingelser. Pensjonsordning og sluttvederlag må ikke i sine ulike komponenter eller i sum være egnet til å skade DNBs omdømme.

Som hovedregel inntrer rettigheter til pensjon for ledende ansatte ved fylte 65 år, med muligheter for tilpasninger. I henhold til konsernets ordning for ytelsesbasert pensjon bør rettigheter ikke overstige 70 prosent av fastlønn begrenset oppad til 12 ganger folketrygdens grunn-beløp. Imidlertid vil konsernet respektere tidligere inngåtte avtaler. Med virkning fra 1. januar 2011 ble det etablert en innskuddsbasert pensjonsordning for konsernet begrenset oppad til pensjonsgrunnlag inntil 12 ganger grunnbeløpet. Samtidig ble konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning lukket for opptak av nye medlemmer fra 31. desember 2010.

Etterlønnsordninger skal som hovedregel ikke gis. Imidlertid vil konsernet respektere tidligere inngåtte avtaler.

Retningslinjene gjelder generelt for inngåelse av nye avtaler, og omfatter alle ledende ansatte.

Se oversikt over godtgjørelse til ledende ansatte nedenfor.

B. Bindende retningslinjer for aksjer, tegningsretter, opsjoner m.v. for det kommende regnskapsåret

Av den variable godtgjørelsen til konsernsjef og ledende ansatte investeres en andel tilsvarende 50 prosent av opptjent variabel lønn i aksjer i DNB ASA med en bindingstid på ett år for en tredjedel, to år for en tredjedel og tre år for en tredjedel.

Ytterligere aksjer, tegningsretter, opsjoner og andre former for godtgjørelse som kun er knyttet til aksjer eller utviklingen av aksjekursen i selskapet eller i andre selskaper innenfor det samme konsernet, tildeles ikke til konsernsjef eller ledende ansatte. Konsernsjef og ledende ansatte gis imidlertid, på lik linje med øvrige ansatte i DNB-konsernet, adgang til å delta i et aksjetegningsprogram for ansatte.

C. Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår

Konsernets retningslinjer fastsatt i 2011 har blitt fulgt.

D. Redegjørelse for virkningene for selskapet og aksjeeierne av avtaler om godtgjørelse i form av tildeling av aksjer, tegningsretter, opsjoner m.v.

Av variabel lønn opptjent i 2013 til konsernsjef og ledende ansatte investeres en andel tilsvarende 50 prosent av opptjent variabel lønn i aksjer i DNB ASA. Målt mot totalt antall aksjer i selskapet, er det styrets vurdering at tildelingen av aksjer til ledende ansatte ikke antas å ha noen negative konsekvenser for selskapet eller aksjonærene."

Styreleders betingelser

Anne Carine Tanum mottok i 2013 en godtgjørelse på 485 tusen kroner for styrelederervervet i DNB ASA, sammenlignet med 467 tusen i 2012. I tillegg mottok styrelederen i 2013 godtgjørelse på 397 tusen kroner for styrelederervervet i DNB Bank ASA, sammenlignet med 382 tusen i 2012.

Konsernsjefens betingelser

Rune Bjerke mottok i 2013 en ordinær godtgjørelse på 5 257 tusen kroner, mot 5 213 tusen i 2012. Styret i DNB ASA fastsatte konsernsjefens bonus for 2013 til 2 170 tusen kroner, sammenlignet med 1 713 tusen kroner for 2012. Bonusen for 2013 vil bli utbetalt i 2014. Beregnet fordel av naturalytelser var 256 tusen kroner, mot 272 tusen i 2012. Konsernsjefens pensjonsordning er regnskapsmessig kostnadsført med 4 206 tusen kroner for regnskapsåret 2013, mot 4 987 tusen i 2012. Kostnadene fordeles mellom DNB ASA og DNB Bank ASA.

Note 51 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Tabellen er satt opp slik at den viser rettigheter opptjent i løpet av perioden.

Godtgjørelser og lignende i 2013 **DNB-konsernet**

Beløp i tusen kroner	Fast årslønn 31.12.13 [1]	Utbetalt honorar i 2013 [2]	Utbetalt lønn i 2013 [3]	Bonus opptjent i 2013	Natural-ytelser og andre ytelser i 2013	Totale godt-gjørelser opptjent i 2013	Bonus opptjent i 2012	Utlån per 31.12.13 [4]	Periodisert pensjons-kostnad	Nåverdi av pensjons-avtale [5]
Styret i DNB ASA										
Anne Carine Tanum (leder) [6]	-	882	-	-	1	882	-	0	-	-
Tore Olaf Rimmereid (nestleder) [6] [7]	-	573	-	-	1	573	-	15	-	-
Jarle Bergo [7]	-	581	-	-	6	587	-	0	-	-
Bente Brevik [7]	-	391	-	-	3	395	-	0	-	-
Sverre Finstad	624	580	644	20	55	1 299	31	1 256	56	1 705
Carl A. Løvvik	669	290	699	20	17	1 026	42	148	70	1 953
Vigdis Mathisen	635	582	681	20	20	1 303	36	3 986	62	1 750
Berit Svendsen [6]	-	318	-	-	1	319	-	15 867	-	-
Konsernledelsen										
Rune Bjerke, konsernsjef	5 087	-	5 257	2 170	256	7 683	1 713	168	4 206	25 269
Bjørn Erik Næss, konserndirektør	3 630	-	3 704	1 514	198	5 416	1 217	1 764	4 578	23 678
Trond Bentestuen, konserndirektør	2 650	-	2 680	1 094	209	3 984	799	6 174	537	3 012
Kjerstin Braathen, konserndirektør (fra 14.01.13)	2 600	-	2 562	1 213	203	3 977	1 498	2 252	563	6 111
Ottar Ertzeid, konserndirektør	8 250	-	8 433	3 828	203	12 465	3 221	3	643	9 614
Liv Fiksdahl, konserndirektør	2 650	-	2 657	1 210	198	4 065	833	1 996	1 023	11 018
Solveig Hellebust, konserndirektør	2 250	-	2 318	930	196	3 444	787	6	217	1 025
Cathrine Klouman, konserndirektør (til 14.01.13)	-	-	2 409	-	173	2 582	730	3 040	1 201	5 567
Kari Olrud Moen, konserndirektør	2 600	-	2 570	1 136	194	3 901	732	11	595	4 113
Karin Bing Orgland, konserndirektør (til 14.01.13)	-	-	3 169	-	102	3 271	912	3 654	957	10 904
Tom Rathke, konserndirektør	3 185	-	3 407	1 376	192	4 976	1 043	4 432	2 268	19 866
Harald Serck-Hanssen, konserndirektør (fra 14.01.13)	3 800	-	3 773	1 635	207	5 616	2 128	5 691	1 053	11 611
Leif Teksum, konserndirektør	3 630	-	3 721	1 552	209	5 482	1 290	1 457	2 178	36 312
Trygve Young, konserndirektør (fra 14.01.13)	3 000	-	3 022	500	209	3 731	18	15	556	17 923
Kontrollkomiteen										
Frode Hassel (leder)	-	401	-	-	-	401	-	0	-	-
Thorstein Øverland (nestleder)	-	283	-	-	21	304	-	0	-	-
Vigdis Merete Almestad	-	268	-	-	-	268	-	0	-	-
Karl Olav Hovden [8]	-	267	-	-	280	547	-	0	124	3 429
Ida Espolin Johnson	-	268	-	-	-	268	-	121	-	-
Merete Smith (til 30.04.13)	-	294	-	-	-	294	-	0	-	-
Representantskapet	8 224	1 680	8 608	300	369	10 957	478	60 850	679	11 717
Utlån til øvrige ansatte								17 788 776		

1) *Fast årslønn ved utgangen av året for de som var medlem av styret eller konsernledelsen i løpet av året.*
2) *Omfatter honorarer mottatt fra alle selskaper i DNB-konsernet for arbeid i styrer og utvalg. Styrehonorar for DNB ASA utgjorde 2 928 tusen kroner i 2013. Enkelte personer er medlem i flere organer.*
3) *Omfatter lønnsutbetalinger for hele året, det vil si utover den perioden enkelte har vært medlem av styret eller konsernledelsen, og feriepenger av bonus-utbetalinger.*
4) *Utlån til aksjonærvalgte tillitsvalgte er gitt på ordinære kundevilkår. Utlån til ansatte i DNB er gitt på funksjonærbetingelser, som er nær ordinære kundevilkår.*
5) *Nåverdi av pensjonsavtale er påløpt pensjonsforpliktelse eksklusive innbetalte midler på forsikrede pensjonsordninger. Forutsetninger benyttet ved aktuar-messige beregninger av periodisert pensjonskostnad og nåverdi av pensjonsavtale fremkommer av note 27 Pensjoner. Endringen i nåverdi av pensjonsavtaler skyldtes i stor grad endring i diskonteringsrente.*
6) *Medlem også av kompensasjonsutvalget.*
7) *Medlem også av Styreutvalg for revisjon og risikostyring.*
8) *Naturalytelser og andre ytelser inkluderer pensjonsutbetalinger.*

Note 51 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Tabellen er satt opp slik at den viser rettigheter opptjent i løpet av perioden.

Godtgjørelser og lignende i 2012 DNB-konsernet

Beløp i tusen kroner	Fast årslønn 31.12.12 [1]	Utbetalt honorar i 2012 [2]	Utbetalt lønn i 2012 [3]	Bonus opptjent i 2012	Natural-ytelser og andre ytelser i 2012	Totale godt-gjørelser opptjent i 2012	Bonus opptjent i 2011	Utlån per 31.12.12 [4]	Periodisert pensjons-kostnad	Nåverdi av pensjons-avtale [5]
Styret i DNB ASA										
Anne Carine Tanum (leder) [6]	-	848	-	-	-	848	-	0	-	-
Tore Olaf Rimmereid (nestleder) [6] [7]	-	510	-	-	-	510	-	8	-	-
Jarle Bergo [7]	-	565	-	-	4	569	-	0	-	-
Bente Brevik [7]	-	363	-	-	-	363	-	0	-	-
Sverre Finstad	587	559	598	18	52	1 228	18	711	57	1 438
Carl A. Løvvik	577	280	638	18	15	950	32	54	71	1 364
Vigdis Mathisen (fra 12.06.12)	556	313	563	18	18	912	36	2 632	71	1 259
Ingjerd Skjeldrum (til 12.06.12)	665	273	702	18	22	1 015	18	371	91	2 028
Bjørn Sund (til 12.06.12) [6]	-	191	7	-	8	206	-	0	-	-
Berit Svendsen (fra 12.06.12) [6]	-	304	-	-	-	304	-	13 627	-	-
Konsernledelsen										
Rune Bjerke, konsernsjef	4 920	-	5 213	1 713	272	7 198	1 655	262	4 987	20 202
Bjørn Erik Næss, konserndirektør	3 511	-	3 684	1 217	177	5 079	1 233	2 027	5 301	18 394
Trond Bentestuen, konserndirektør	2 177	-	2 265	799	191	3 254	866	6 246	665	2 264
Ottar Ertzeid, konserndirektør	7 982	-	9 036	3 221	183	12 440	3 137	32	712	8 517
Liv Fiksdahl, konserndirektør	2 032	-	2 132	833	172	3 137	812	2 255	1 088	8 889
Solveig Hellebust, konserndirektør	2 145	-	2 224	787	175	3 186	776	116	296	741
Cathrine Klouman, konserndirektør	2 314	-	2 434	730	178	3 341	803	3 203	1 472	9 063
Kari Olrud Moen, konserndirektør	1 775	-	1 843	732	174	2 749	707	12	750	3 280
Karin Bing Orgland, konserndirektør	2 960	-	3 077	912	178	4 168	879	3 794	1 510	18 659
Tom Rathke, konserndirektør	3 086	-	3 396	1 042	181	4 619	991	4 413	2 570	16 909
Leif Teksum, konserndirektør	3 520	-	3 738	1 290	213	5 240	1 230	1 584	2 170	33 389
Kontrollkomiteen										
Frode Hassel (leder)	-	395	-	-	-	395	-	0	-	-
Thorstein Øverland (nestleder)	-	283	-	-	21	304	-	0	-	246
Vigdis Merete Almestad (fra 25.04.12)	-	181	-	-	-	181	-	0	-	-
Svein Brustad (til 25.04.12)	-	82	-	-	-	82	-	0	-	-
Svein Norvald Eriksen (til 25.04.12)	-	82	-	-	-	82	-	1 733	-	-
Karl Olav Hovden [8]	-	263	-	-	270	533	-	0	87	3 254
Ida Espolin Johnson (fra 25.04.12)	-	181	-	-	-	181	-	61	-	-
Merete Smith	-	289	-	-	-	289	-	0	-	-
Representantskapet	5 244	2 219	5 697	180	274	8 369	220	40 578	487	9 429
Utlån til øvrige ansatte								15 910 289		

1) *Fast årslønn ved utgangen av året for de som var medlem av styret eller konsernledelsen i løpet av året.*
2) *Omfatter honorarer mottatt fra alle selskaper i DNB-konsernet for arbeid i styrer og utvalg. Styrehonorar for DNB ASA utgjorde 2 898 tusen kroner i 2012. Enkelte personer er medlem i flere organer.*
3) *Omfatter lønnsutbetalinger for hele året, det vil si utover den perioden enkelte har vært medlem av styret eller konsernledelsen, og feriepenger av bonus-utbetalinger.*
4) *Utlån til aksjonærvalgte tillitsvalgte er gitt på ordinære kundevilkår. Utlån til ansatte i DNB er gitt på funksjonærbetingelser, som er nær ordinære kundevilkår.*
5) *Nåverdi av pensjonsavtale er påløpt pensjonsforpliktelse eksklusive innbetalte midler på forsikrede pensjonsordninger. Forutsetninger benyttet ved aktuar-messige beregninger av periodisert pensjonskostnad og nåverdi av pensjonsavtale fremkommer av note 27 Pensjoner. Endringen i nåverdi av pensjonsavtaler skyldtes i stor grad endring i diskonteringsrente.*
6) *Medlem også av kompensasjonsutvalget.*
7) *Medlem også av Styreutvalg for revisjon og risikostyring.*
8) *Naturalytelser og andre ytelser inkluderer pensjonsutbetalinger.*

Note 51 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Endringer i konsernledelsen

Ny konsernstruktur fra 14. januar 2013 medførte endringer i konsernledelsens sammensetning. Som nye medlemmer av konsernledelsen trådte Kjerstin Braathen, Harald Serck-Hanssen og Trygve Young inn. Konserndirektør Leif Teksum endret stilling, men beholdt møterett i konsernledelsen. I forbindelse med endringene trådte Cathrine Klouman og Karin Bing Orgland ut av konsernledelsen. Begge avsluttet sine ansettelsesforhold i DNB i 2013, og det ble innvilget sluttavtaler med 12 måneders varighet. Øvrige konserndirektører fortsatte i konsernledelsen, der enkelte fikk endret sine ansvarsområder.

Øvrige opplysninger om pensjonsavtaler

Rune Bjerke har en avtale som innebærer pensjon lik 70 prosent av pensjonsgrunnlaget fra fylte 60 år. Bjørn Erik Næss, Liv Fiksdahl, Kari Olrud Moen, Tom Rathke og Leif Teksum har avtalt aldersgrense på 62 år, med pensjon lik 70 prosent av pensjonsgrunnlaget. Trygve Young har en avtalt aldersgrense på 62 år med nedtrappende dekningsnivå: pensjon lik 90 prosent av pensjonsgrunnlaget ved 62 år, 80 prosent fra 63 år og 70 prosent fra 64 år. Han har foreløpig valgt å ikke tiltre avtalen. Trond Bentestuen, Kjerstin Braathen og Harald Serck-Hanssen har en avtalt aldersgrense på 65 år med pensjon lik 70 prosent av pensjonsgrunnlaget. Ottar Ertzeid har en avtale om fratredelse ved fylte 62 år, senest 65 år, med pensjon lik 70 prosent av pensjonsgrunnlaget. Solveig Hellebust har en avtale om aldersgrense 65 år, som innebærer pensjon lik 70 prosent av fastlønn uten avkortning fra 65 til 67 år, med pensjonsgrunnlag begrenset oppad til 12G.

Tegningsrettprogram for ansatte

Det var ikke etablert tegningsrettprogram i DNB-konsernet ved utgangen av 2013.

Godtgjørelse til valgt revisor	**DNB ASA**		**DNB-konsernet**	
Beløp i tusen kroner, eksklusive mva.	2013	2012	2013	2012
Lovpålagt revisjon [1]	599	632	24 342	25 872
Andre attestasjonstjenester	0	0	5 115	3 343
Skatte- og avgiftsrådgivning [2]	0	0	3 534	6 449
Andre tjenester utenfor revisjon	0	0	3 105	3 938
Sum godtgjørelse til valgt revisor	599	632	36 096	39 603

1) Inkluderer honorar for revisjon av fond forvaltet av DNB.

2) I hovedsak knyttet til skattebistand for konsernets ansatte i utlandet.

Note 52 Opplysninger om nærstående parter

DNB-konsernets største eier er Staten ved Nærings- og handelsdepartementet som eier og kontrollerer 34 prosent av aksjene i morselskapet DNB ASA. Se note 54 Største aksjeeiere.

Et stort antall banktransaksjoner inngås med nærstående parter som del av de ordinære forretningstransaksjonene. Dette omfatter utlån, innskudd og valutatransaksjoner. Transaksjonene inngås til markedsmessige betingelser. Tabellen nedenfor viser transaksjoner med nærstående parter som omfatter balanser per årsslutt og relaterte kostnader og inntekter for året. Nærstående selskaper er tilknyttede selskaper og Sparebankstiftelsen DNB. Se note 40 for spesifikasjon av tilknyttede selskaper. Utlån til styremedlemmer og deres ektefeller/samboere og umyndige barn er gitt på ordinære kundevilkår. Utlån til konsernledelsen er, som for øvrige ansatte, gitt til funksjonærbetingelser som er nær ordinære kundevilkår.

Transaksjoner med nærstående parter **DNB-konsernet**

	Konsernledelse og styre		Nærstående selskaper	
Beløp i millioner kroner	2013	2012	2013	2012
Utlån per 1. januar	57	27	1 682	1 475
Nye utlån/tilbakebetalinger i året	6	6	374	74
Endringer i nærstående parter	1	24	6	133
Utlån per 31. desember	**64**	**57**	**2 062**	**1 682**
Renteinntekter	**3**	**2**	**39**	**53**
Innskudd per 1. januar [1)]	22	20	6 601	14 230
Innskudd/uttak i året	3	3	(1 744)	(7 519)
Endringer i nærstående parter	(1)	(1)	(1)	(109)
Innskudd per 31. desember	**24**	**22**	**4 857**	**6 601**
Rentekostnader	**1**	**1**	**108**	**113**
Garantier [1)]	**-**	**-**	**16 672**	**20 255**

1) DNB Bank ASA har balanseført utlån som juridisk er overført til Eksportfinans, hvor DNB Bank ASA har stilt garanti. Avtalen medfører at DNB Bank ASA fortsatt har rente- og kredittrisiko knyttet til overført portefølje. Ved utgangen av 2013 og 2012 utgjorde disse porteføljene henholdsvis 3 111 og 4 089 millioner kroner. Motposten til utlånene er innskudd/innbetalte beløp fra Eksportfinans. DNB Bank ASA har også stilt garanti for øvrige utlån i Eksportfinans.

Det ble ikke foretatt nedskrivninger på utlån til nærstående parter i 2012 og 2013. Det vises for øvrig til note 51 for informasjon om utlån til medlemmer i konsernledelse og styre. Transaksjoner med styrets varamedlemmer er ikke inkludert i tabellen ovenfor. Generelt gjelder at lån til ansatte i DNB skal løpe på etterskuddsvise, månedlige terminer med automatisk kontobelastning. Ansattes engasjementer ligger innenfor de rammene for løpetid som gjelder for vanlige kundeforhold, og det er stilt sikkerhet for slike lån i samsvar med lovkrav.

Vesentlige transaksjoner og avtaler med nærstående parter

Eksportfinans ASA

DNB Bank ASA har en eierandel i Eksportfinans på 40 prosent. Turbulente finansmarkeder medførte store urealiserte tap i likviditetsporteføljen til Eksportfinans i første kvartal 2008. For å sikre en tilstrekkelig kapitalbase for selskapet iverksatte styret i selskapet tre tiltak:

- Det ble foretatt en aksjeemisjon mot eierne på 1,2 milliarder kroner, hvor alle eierne deltok med sin forholdsmessige andel.
- Det ble inngått en porteføljesikringsavtale hvor eierne ble invitert til å delta. DNB Bank ASAs andel i avtalen tilsvarte 40,43 prosent. Gjennom avtalen sikres Eksportfinans mot ytterligere verdifall i porteføljen etter 29. februar 2008 med inntil 5 milliarder kroner. Eventuell gjenvinning av verdier sett i forhold til nominell verdi tilfaller deltagerne i porteføljesikringsavtalen som betaling for sikringen.
- Eksportfinans' største eierbanker, DNB Bank ASA, Nordea Bank AB og Danske Bank A/S, innvilget i første kvartal 2008 en kommitert kredittlinje som ga selskapet tilgang til en likviditetsreserve på inntil 4 milliarder US dollar. Avtalen fornyes årlig. Ved fornyelsen i 2010 ble rammen for likviditetsreserven redusert til 2 milliarder US dollar. DNB Bank ASAs andel av denne avtalen utgjør rundt 1,1 milliarder US dollar. Eksportfinans har ikke benyttet seg av denne kreditten.

DNB Bank ASA har balanseført utlån som juridisk sett er overført til Eksportfinans, og hvor banken har stilt garanti. Avtalen medfører at banken fortsatt har rente- og kredittrisiko knyttet til overført portefølje, og etter IFRS-regelverket er lånene derfor ikke tatt ut av bankens balanse. Ved utgangen av 2013 utgjorde disse lånene 3,1 milliarder kroner. Motposten til utlånene er innskudd/innbetalte beløp fra Eksportfinans. Banken har også stilt garanti for andre utlån i Eksportfinans.

Rammeavtalen for salg og gjenkjøp av verdipapirer inngått mellom DNB Bank ASA og Eksportfinans ble terminert 11. september 2013. Ved utgangen av andre kvartal 2013 hadde Eksportfinans lånt inn 600 millioner euro under denne avtalen.

Transaksjonene med Eksportfinans er inngått på ordinære markedsmessige betingelser som om de var gjennomført mellom uavhengige parter.

Note 52 Opplysninger om nærstående parter (forts.)

Tiltakspakker

Stortinget ga 24. oktober 2008 Finansdepartementet fullmakt til å sette i verk en ordning der staten og bankene bytter statskasseveksler mot obligasjoner med fortrinnsrett, OMF, for en avtalt periode. Norges Bank administrerer ordningen på oppdrag fra Finansdepartementet.

I bytteordningen selger staten statskasseveksler til bankene gjennom et tidsbegrenset bytte mot obligasjoner med fortrinnsrett. Bankene står fritt til å disponere de mottatte vekslene og kan selge dem i markedet dersom det er ønskelig. Løpetiden på vekslene er fra tre til seks måneder. Bytteavtalene har en varighet på inntil fem år, og bankene forplikter seg til å kjøpe nye veksler ved forfall i avtaleperioden. Prisen på disse vekslene tilsvarer NIBOR pluss et påslag tilsvarende margin ved avtaleinngåelsen. Det er et tilleggskrav at det ved fornyelse skal være minst 40 basispunkter mellom avtalt rente og renten på statskassevekslene. Ved utløpet av avtalene er bankene forpliktet til å kjøpe OMF'ene tilbake fra staten til samme pris som de ble solgt for.

DNB Bank ASA har kjøpt obligasjoner fra DNB Boligkreditt som er benyttet som sikkerhet for inngåtte bytteavtaler med Norges Bank. Banken er forpliktet til å kjøpe obligasjonene tilbake til samme pris som de ble solgt for. Banken mottar renten på OMF'ene, som om de ikke var solgt. Regnskapsmessig behandling av salg av finansielle instrumenter hvor selger beholder vesentlige deler av risiko og avkastning knyttet til instrumentet er behandlet i IAS 39.20 Finansielle instrumenter – innregning og måling. Banken vurderer at kravet til overføring av risiko og avkastning av obligasjonene i henhold til denne standarden ikke er tilfredsstilt, slik at obligasjonene ikke kan tas ut av bankens balanse. På konsolidert basis behandles obligasjonene som egne obligasjoner og nettes ut mot utstedte obligasjoner i DNB Boligkreditt.

Bytteavtalene innebærer formelt sett at banken kjøper statskasseveksler fra Norges Bank. På oppstarttidspunktet bokføres disse som investeringer i statskasseveksler. Forpliktelsen til å kjøpe obligasjonene tilbake for det samme beløpet som er mottatt i veksler, bokføres som innlån fra Norges Bank. Ved utgangen av 2013 utgjorde innlånet 35,8 milliarder kroner. Banken hadde en beholdning av statskasseveksler knyttet til bytteavtalene på 33,7 milliarder kroner ved utgangen av 2013.

Note 53 Resultat per aksje

	DNB-konsernet	
	2013	2012 [1]
Resultat for regnskapsåret (millioner kroner)	17 526	13 792
Majoritetsandel av periodens resultat (millioner kroner)	17 526	13 792
Majoritetsandel av periodens resultat eksklusive virksomhet holdt for salg (millioner kroner)	17 522	13 695
Resultat virksomhet og anleggsmidler holdt for salg, etter skatt	4	96
Gjennomsnittlig antall aksjer (i hele 1 000) [2]	1 628 323	1 627 338
Gjennomsnittlig antall aksjer, utvannet (i hele 1 000) [2]	1 628 323	1 627 338
Resultat/utvannet resultat per aksje (kroner)	10,76	8,48
Resultat/utvannet resultat per aksje eksklusive virksomhet holdt for salg (kroner)	10,76	8,42
Resultat/utvannet resultat per aksje, virksomhet holdt for salg (kroner)	0,00	0,06

1) Som følge av prinsippendring er enkelte tall i sammenligningsperioder omarbeidet. Se nærmere omtale i Regnskapsprinsipper.

2) Beholdning av egne aksjer er trukket ut ved beregning av antall aksjer.

Note 54 Største aksjeeiere

Aksjonærstruktur i DNB ASA per 31. desember 2013 [1]	Aksjer i tusen	Andel i prosent
Staten v/Nærings- og fiskeridepartementet	553 792	34,00
Sparebankstiftelsen DNB	160 900	9,88
Folketrygdfondet	96 874	5,95
Blackrock Investments	31 500	1,93
SAFE Investment Company	26 953	1,65
Fidelity (FMR og FIL)	26 650	1,64
Vanguard Group	24 793	1,52
Schroder Investment Management	21 912	1,35
MFS Investment Management	20 695	1,27
DNB Asset Management	18 589	1,14
Jupiter Asset Management	18 117	1,11
Capital Research and Management	16 512	1,01
Saudi Arabian Monetary Agency	16 143	0,99
KLP Kapitalforvaltning	14 781	0,91
T Rowe Price Global Investments	14 208	0,87
BNP Paribas Investments Partners	12 862	0,79
Marathon Asset Management	12 366	0,76
Storebrand Kapitalforvaltning	11 824	0,73
Bank of New York Stock lending account	11 610	0,71
Newton Investment Managers	11 495	0,71
Sum største aksjonærer	1 122 578	68,92
Øvrige aksjonærer	506 221	31,08
Totalt	1 628 799	100,00

1) Det reelle eierskapet bak nominee-konti er beregnet basert på analyser og skjønnsmessige vurderinger.

Note 55 Forretninger utenfor balansen, betingede utfall og hendelser etter balansedagen

Forretninger utenfor balansen og tilleggsopplysninger	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Kontraktsgarantier	45 721	42 729
Betalingsgarantier	23 811	22 716
Lånegarantier [1)]	19 054	19 236
Garantier for skatter m.v.	6 596	6 658
Annet garantiansvar	4 291	2 405
Sum garantiansvar	99 472	93 743
Innståelseserklæringer	10 200	10 863
Sum garantiansvar m.v. [*)]	109 672	104 606
Udisponerte kredittrammer og tilbud	580 460	492 947
Rembursforpliktelser	3 860	2 219
Andre forpliktelser	671	2 030
Sum forpliktelser	584 990	497 195
Sum garantiansvar og andre forpliktelser utenfor balansen	694 662	601 801
Pantsatte verdipapirer	77 202	94 871
**) Herav kontragarantert av finansinstitusjoner*	*148*	*1 139*

1) DNB Bank ASA har balanseført utlån som juridisk er overført til Eksportfinans, hvor DNB Bank ASA har stilt garanti. Avtalen medfører at DNB Bank ASA fortsatt har rente- og kredittrisiko knyttet til overført portefølje. Balanseført verdi per 31. desember 2013 utgjorde 3,1 milliarder kroner i utlån til kunder, og volumene inngår ikke som garantier i tabellen.

DNB Bank ASA er deltager og aksjonær i oppgjørssystemet Continuous Linked Settlement (CLS). Som aksjonær forplikter DNB Bank ASA å bidra til å dekke eventuell underbalanse på CLS Banks felles oppgjørskonto for medlemsbankene selv om misligholdet er forårsaket av en annen medlemsbank. En slik underbalanse vil først bli søkt dekket av andre medlemsbanker basert på transaksjoner de respektive banker har hatt med den medlemsbanken som har forårsaket underbalansen i CLS Bank. Dersom det fortsatt skulle være udekket underbalanse i CLS Bank, blir denne dekket proratarisk av medlemsbankene i CLS (p.t. 75 av verdens største banker), i henhold til CLS Bank International Rules, paragraf 9 "Loss Allocations". I henhold til dette avtaleverket mellom CLS og medlemsbankene, er den proratariske betalingsforpliktelsen knyttet til slik inndekning av gjenstående underbalanse begrenset til USD 30 millioner per medlemsbank. Ved utgangen av 2013 hadde DNB ikke balanseført forpliktelse i forbindelse med samarbeidet i CLS.

DNB Boligkreditt AS (Boligkreditt)

Boligkreditt hadde utstedt obligasjoner med fortrinnsrett med en balanseført verdi på 404,2 milliarder kroner ved utgangen av 2013. Ved en eventuell konkurssituasjon har obligasjonseierne fortrinnsrett til sikkerhetsmassen i selskapet. DNB Bank ASA hadde ved utgangen av 2013 investert 57,8 milliarder kroner i obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av Boligkreditt, som er benyttet i bytteordningen med staten. I tillegg hadde DNB Livsforsikring investert 4,6 milliarder kroner i slike obligasjoner.

Verdipapirgjeld	DNB Boligkreditt	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Sum børsnoterte obligasjoner med fortrinnsrett før verdijusteringer	355 746	324 787
Sum private plasseringer under obligasjonsprogrammet før verdijusteringer	48 461	36 988
Verdijusteringer		
Periodiserte renter	4 222	4 082
Mer-/mindreverdi	12 022	16 674
Sum verdipapirgjeld	420 451	382 531

Sikkerhetsmasse	DNB Boligkreditt	
Beløp i millioner kroner	31.12.13	31.12.12
Lån sikret ved pant i bolig, atkomstdokument til bolig eller borettslagsandel (bolighypoteklån)	527 558	514 748
Fordringer i form av derivatavtaler	33 799	5 409
Fordringer som utgjør fyllingssikkerhet	0	0
Sikkerhetsmasse	561 357	520 157
Sikkerhetsmassens fyllingsgrad (prosent)	133,6	136,0

Note 55 Forretninger utenfor balansen, betingede utfall og hendelser etter balansedagen (forts.)

Betingede utfall

DNB-konsernet vil, som en konsekvens av omfattende virksomhet i Norge og i utlandet, regelmessig være part i en rekke rettstvister. Ingen av disse rettstvistene anses å ha vesentlig betydning for vurdering av konsernets finansielle stilling.

Søksmålet som Ivar Petter Røeggen anla mot DNB Bank ASA med krav om at to lånefinansierte investeringer i strukturerte produkter skulle kjennes ugyldige, ble avgjort ved dom i Høyesterett 22. mars 2013 i bankens disfavør. Basert på premissene i dommen ble det i første kvartal 2013 regnskapsført en avsetning på 450 millioner kroner til inndekning av mulige erstatninger til kunder som har gjort lånefinansierte investeringer i enkelte strukturerte produkter.

DNB-konsernet er også involvert i andre rettstvister knyttet til strukturerte produkter.

DNB Bank ASA har anlagt sak mot syv norske kommuner med krav om oppgjør av rentebytteavtaler til markedsmessige betingelser. Kommunene har stanset betalingene under avtalene under henvisning til at de anser at fullt oppgjør har funnet sted ved innbetaling av restverdien av foretatte investeringer. Bankens krav i søksmålet er 825 millioner kroner med tillegg av renter.

DNB Markets Inc. (Minc) er sammen med de andre tilretteleggerne saksøkt for amerikanske domstoler etter bistand knyttet til Overseas Shipholding Groups (OSG) utstedelse av USD 300 million Senior Notes i 2010. Mincs andel av utstedelsen var ca. USD 19 millioner tilsvarende ca. 6,25 prosent.

Hendelser etter balansedagen

Det er ikke fremkommet informasjon om vesentlige forhold som var inntruffet eller forelå allerede på balansedagen 31. desember 2013 og frem til styrets endelige behandling av regnskapet 12. mars 2014.

RESULTATREGNSKAP

		DNB ASA	
Beløp i millioner kroner	Note	2013	2012
Sum renteinntekter		131	138
Sum rentekostnader		335	410
Netto renteinntekter		**(204)**	**(272)**
Provisjonskostnader m.v.		6	5
Andre inntekter	1	9 550	8 493
Netto andre driftsinntekter		**9 544**	**8 488**
Sum inntekter		**9 340**	**8 216**
Lønn og andre personalkostnader		5	6
Andre kostnader		434	422
Sum driftskostnader		**439**	**427**
Driftsresultat før skatt		**8 901**	**7 789**
Skattekostnad	3	1 771	2 181
Resultat/totalresultat for regnskapsåret		**7 130**	**5 608**
Resultat/utvannet resultat per aksje (kroner)		4,38	3,44
Resultat per aksje eksklusive virksomhet holdt for salg (kroner)		4,38	3,44

BALANSER

		DNB ASA	
Beløp i millioner kroner	Note	31.12.13	31.12.12
Eiendeler			
Fordringer på DNB Bank ASA	5	5 826	3 980
Utlån til andre konsernselskaper	5	1 349	225
Eierinteresser i konsernselskaper	4	66 464	62 216
Fordringer på konsernselskaper	5	9 579	8 493
Sum eiendeler		**83 218**	**74 914**
Gjeld og egenkapital			
Kortsiktig gjeld til DNB Bank ASA	5	51	817
Gjeld til andre konsernselskaper	5	5 014	0
Annen gjeld og avsetninger		5 413	5 602
Langsiktig gjeld til DNB Bank ASA	5	11 581	10 067
Sum gjeld		**22 058**	**16 487**
Aksjekapital		16 288	16 288
Overkurs		22 556	22 556
Annen egenkapital		22 315	19 583
Sum egenkapital		**61 159**	**58 427**
Sum gjeld og egenkapital		**83 218**	**74 914**

ENDRING I EGENKAPITAL

				DNB ASA
Beløp i millioner kroner	Aksje-kapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Balanse per 31. desember 2011	**16 288**	**22 556**	**17 395**	**56 240**
Periodens overskudd			5 608	5 608
Avsatt utbytte for 2012 (2,10 kroner per aksje)			(3 420)	(3 420)
Balanse per 31. desember 2012	**16 288**	**22 556**	**19 583**	**58 427**
Periodens overskudd			7 130	7 130
Avsatt utbytte for 2013 (2,70 kroner per aksje[1])			(4 398)	(4 398)
Balanse per 31. desember 2013	**16 288**	**22 556**	**22 315**	**61 159**

1) Utbytteforslag.

Overkurs og Annen egenkapital kan anvendes i samsvar med allmennaksjelovens bestemmelser.

Aksjekapitalen i DNB ASA er 16 287 988 610 kroner fordelt på 1 628 798 861 aksjer, hver pålydende 10 kroner. Se Note 54 for DNB-konsernet, som spesifiserer de største aksjeeiere i DNB ASA.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

		DNB ASA
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Operasjonelle aktiviteter		
Netto rentebetaling til konsernselskaper	(319)	(281)
Utbetaling til drift	(16)	(15)
Betalt skatt	(2 180)	(5)
Netto kontantstrøm fra driften	**(2 515)**	**(301)**
Finansieringsaktiviteter		
Netto innbetaling av konsernbidrag	8 461	183
Utbetaling av utbytte	(3 420)	(3 258)
Netto utbetaling av lån fra kredittinstitusjoner	(682)	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	**4 359**	**(3 075)**
Sum kontantstrøm	**1 844**	**(3 376)**
Kontanter per 1. januar	3 980	7 356
Netto inn-/utbetaling av kontanter	1 844	(3 376)
Kontanter per 31. desember	5 824	3 980

REGNSKAPSPRINSIPPER

Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

DNB ASA er morselskap i DNB-konsernet. DNB ASA avlegger regnskap i samsvar med Finansdepartementets årsregnskapsforskrift paragraf 1-5 om forenklet IFRS. Dette innebærer at selskapets innregning og måling fullt ut er i samsvar med IFRS, med unntak av at forenklet IFRS også gir adgang til å inntektsføre avsatt utbytte og konsernbidrag i datterselskaper og bokføre styrets forslag til utbytte og konsernbidrag som gjeld på balansedagen. Etter IFRS skal utbytte klassifiseres som egenkapital inntil det er besluttet på generalforsamlingen. DNB Bank ASA følger IFRS når det gjelder noteopplysninger.

Endringer i regnskapsprinsipper

Den regnskapsmessige virkningen av endring i regnskapsprinsipper bokføres direkte mot egenkapitalen.

Eierinteresser i konsernselskaper

Datterselskaper defineres som selskaper hvor DNB ASA har kontroll gjennom direkte eller indirekte langsiktige eierinteresser og en eierandel på mer enn 50 prosent av den stemmeberettigede aksjekapitalen eller ansvarskapitalen. DNB ASAs datterselskaper er DNB Bank ASA, DNB Livsforsikring ASA, DNB Asset Management Holding AS og DNB Skadeforsikring AS. Alle datterselskapene er 100 prosent eid.

Investeringer i datterselskaper vurderes i selskapsregnskapet etter kostmetoden.

Transaksjoner med konsernselskaper

Transaksjoner med konsernselskaper gjøres i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper, slik at inntekter, kostnader, tap og gevinster blir fordelt på en mest mulig korrekt måte mellom konsernselskapene.

Utbytte og konsernbidrag

Utbytte og konsernbidrag fra konsernselskaper regnskapsføres i samme år som avsetning skjer i givende selskap. Mottatt konsernbidrag klassifiseres som utbytte når det er å anse som avkastning på investert kapital. Avgitt utbytte og konsernbidrag regnskapsføres som gjeld etter styrets forslag på balansedagen. Avsatt utbytte inngår under "annen gjeld og avsetninger" i balansen.

Skatt

Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret og endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel.

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden. Vurderingen baseres på balanse- og skatteposisjoner på balansedagen. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller innenfor samme tidsintervall vurderes mot hverandre. Utsatt skattefordel bokføres som eiendel i balansen når det er sannsynlig at de skattereduserende elementene vil kunne realiseres.

Note 1 Utbytte/konsernbidrag fra datterselskaper

Utbytte/konsernbidrag		DNB ASA
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Mottatt konsernbidrag fra:		
DNB Bank ASA	6 944	8 333
DNB Livsforsikring ASA	2 414	0
DNB Asset Management Holding AS	190	160
Sum konsernbidrag	**9 548**	**8 493**

Disponeringer		DNB ASA
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Utbytteforslag per aksje (kroner)	2,70	2,10
Aksjeutbytte	4 398	3 420
Overføring til/(fra) annen egenkapital	2 732	2 188
Totalt disponert	**7 130**	**5 608**

Note 2 Godtgjørelser og lignende

DNB ASA har ikke egne ansatte som ikke også er ansatt i et av datterselskapene, men kjøper tjenester fra øvrige selskaper i konsernet. Konsernsjef og konserndirektører har sitt ansettelsesforhold både i DNB ASA og i et av de underliggende konsernselskapene. Personalkostnader og øvrige administrative kostnader knyttet til disse personene fordeles mellom datterselskapene og DNB ASA basert på forbruk.

Se note 51 for DNB-konsernet, hvor godtgjørelser og lignende er spesifisert nærmere. Se også note 6 for DNB ASA, som spesifiserer aksjer i DNB ASA eid av medlemmer av styrende organer og ledende ansatte.

Note 3 Skatt

		DNB ASA
Beløp i millioner kroner	2013	2012
Skattegrunnlag		
Driftsresultat før skatt i DNB ASA	8 901	7 789
Skattefrie inntekter, konsernbidrag	(2 471)	0
Andre skattefrie inntekter	(106)	0
Årets skattegrunnlag	6 324	7 789
Skattekostnad		
Betalbar skatt	1 771	2 181
Sum skattekostnad	**1 771**	**2 181**

Effektiv skattesats i 2013 var 20 prosent. Differanse mellom effektiv skattesats og nominell skattesats på 28 prosent skyldes at det ble mottatt skattefrie inntekter i form av konsernbidrag. Effektiv skattesats i 2012 i 2012 var 28 prosent, tilsvarende som den nominelle skattesatsen.

Note 4 Eierinteresser i konsernselskaper per 31. desember 2013 [1)]

Beløp i tusen *Verdier i norske kroner når ikke annet er angitt*		Selskapets aksjekapital	Antall aksjer		Pålydende verdi	Eierandel i prosent	**DNB ASA** Balanseført verdi
DNB Bank		18 314 311	183 143 110		18 314 311	100,0	49 892 502
DNB Capital [2)]	USD			USD		100,0	
DNB Invest Denmark	EUR	1 715 595	1 715 595 100	EUR	1 715 595	100,0	
DNB Bankas	LTL	656 665	5 710 134	LTL	656 665	100,0	
DNB Banka	LVL	134 361	134 360 900	LVL	134 361	100,0	
DNB Pank	EUR	9 376	937 643	EUR	9 376	100,0	
DNB Bank Polska	PLN	1 257 200	1 257 200 000	PLN	1 257 200	100,0	
Bryggetorget Holding		2 500	2 500		2 500	100,0	
Den Norske Syndicates	GBP	200	200 000	GBP	200	100,0	
DNB Asia [3)]	SGD	20 000	20 000 000	SGD	20 000	100,0	
DNB Asia [3)]	USD	1 500 000	150 000 000	USD	1 500 000	100,0	
DNB Baltic IT	DKK	330 600	330 600 000	DKK	330 600	100,0	
DNB Boligkreditt		2 727 000	27 270 000		2 727 000	100,0	
DNB Eiendom		10 003	100 033		10 003	100,0	
DNB Eiendomsutvikling		91 000	91 000 000		91 000	100,0	
DNB Invest Holding		100 000	200 000		100 000	100,0	
DNB Luxembourg	EUR	30 000	70 000	EUR	30 000	100,0	
DNB Markets Inc.	USD	1	1 000	USD	1	100,0	
DNB Meglerservice		1 200	12		1 200	100,0	
DNB Næringskreditt		550 000	550 000		550 000	100,0	
DNB Næringsmegling		1 000	10 000		1 000	100,0	
DNB Reinsurance		21 000	21 000		21 000	100,0	
Godfjellet		6 030	6 030		6 030	100,0	
JSC DNB Bank	RUB	800 000	800 000 000	RUB	800 000	100,0	
Nordlandsbanken Invest		2 600	2 600		2 600	100,0	
SC Finans	SEK	50	1 260 250	SEK	50	100,0	
DNB Asset Management Holding		274 842	220 050		274 842	100,0	3 669 864
DNB Asset Management		109 680	548 402		109 680	100,0	
DNB Private Equity		10 000	10 000		10 000	100,0	
DNB Asset Management (Asia)	HKD	25 000	25 000 000	HKD	25 000	100,0	
DNB Asset Management	SEK	3 921	39 206	SEK	3 921	100,0	
DNB Asset Management	EUR	425 000	5 000	EUR	425 000	100,0	
Carlson Fonder	SEK	50	500	SEK	50	100,0	
DNB Skadeforsikring		265 000	265 000		265 000	100,0	462 790
DNB Livsforsikring		1 620 682	64 827 288		1 620 682	100,0	12 439 045
DNB Næringseiendom		1 000	20 000		1 000	100,0	
DNB Eiendomsholding		56 433	4 341		56 433	100,0	
DNB Pensjonstjenester		1 400	1 400		1 400	100,0	
Sum eierinteresser i konsernselskaper							**66 464 201**

1) Vesentlige datter- og datterdatterselskaper i DNB-konsernet.
2) DNB Capital LLC, Limited Liability Company har en innskutt egenkapital på 2,4 milliarder US dollar.
3) DNB Asia Ltd har en del av sin aksjekapital i SGD (som følge av lokale krav) og en del i USD.

Note 5 Fordringer på og gjeld til andre konsernselskaper

Transaksjoner med andre selskaper i DNB-konsernet *Beløp i millioner kroner*	31.12.13	**DNB ASA** 31.12.12
Fordringer konsernselskap		
Bankinnskudd i DNB Bank ASA	5 826	3 980
Ansvarlige utlån	1 349	225
Fordring konsernbidrag	9 579	8 493
Gjeld konsernselskap		
Gjeld til DNB Bank ASA	11 632	10 884
Skyldig konsernbidrag DNB Livsforsikring ASA	2 700	0
Gjeld til DNB Asset Management Holding AS	2 314	0

Alle transaksjoner med nærstående parter er til markedsbetingelser.

Note 6 Aksjer i DNB ASA eid av medlemmer av styrende organer og ledende ansatte

	Antall aksjer 31.12.13
Representantskapet i DNB ASA	
Medlemmer valgt av aksjonærene	
Eldbjørg Løwer, leder	200
Randi Eek Thorsen, nestleder	0
Inge Andersen	0
Nils Halvard Bastiansen	0
Toril Eidesvik	0
Sondre Gravir	0
Camilla Marianne Grieg	0
Ole Jørgen Haslestad	489
Nalan Koc	0
Tomas Leire	0
Helge Møgster	0
Ole Robert Reitan	0
Gudrun B. Rollefsen	0
Amund Skarholt	1 222
Torild Skogsholm	0
Merethe Smith	0
Ståle Svenning	0
Turid Sørensen	0
Gine Wang	0
Medlemmer valgt av de ansatte	
Lillian Hattrem	0
Randi Justnæs	711
Svein-Ove Kvalheim	2 282
Mariell Lyngbø	0
Irene Buskum Olsen	632
Einar Pedersen	0
Jørn Ramberg	1 511
Ingvild Rekdal	172
Eli Solhaug	1 036
Marianne Steinsbu	4 789

	Antall aksjer tildelt i 2013	Antall aksjer 31.12.13
Kontrollkomiteen i DNB ASA		
Frode Hassel, leder		0
Thorstein Øverland, nestleder		0
Vigdis Merete Almestad		0
Karl Olav Hovden		0
Ida Espolin Johnson		0
Styret i DNB ASA		
Anne Carine Tanum, leder		300 000
Tore Olaf Rimmereid, nestleder		6 111
Jarle Bergo		225
Bente Brevik		5 000
Sverre Finstad		8 351
Carl A. Løvvik		816
Vigdis Mathisen		222
Berit Svendsen		0
Ledende ansatte		
Rune Bjerke, konsernsjef	4 657	35 910
Bjørn Erik Næss, konserndirektør finans	3 295	37 524
Trond Bentestuen, konserndirektør	2 234	10 863
Kjerstin Braathen, konserndirektør	4 566	13 004
Harald Serck-Hanssen, konserndirektør	6 635	18 408
Ottar Ertzeid, konserndirektør	8 433	170 038
Tom Rathke, konserndirektør	3 051	22 629
Kari Olrud Moen, konserndirektør	2 085	14 220
Liv Fiksdahl, konserndirektør	2 426	15 574
Solveig Hellebust, konserndirektør	2 201	9 330
Trygve Young, konserndirektør	0	14 020
Konsernrevisjon		
Tor Steenfeldt-Foss, konserndirektør		0
Valgt revisor har ikke aksjer i DNB ASA		

Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse, jfr. Lov om årsregnskap m.v. paragraf 7-26.

Oslo, 12. mars 2014
I styret for DNB ASA

Anne Carine Tanum
(styreleder)

Tore Olaf Rimmereid
(nestleder)

Jarle Bergo

Bente Brevik

Sverre Finstad

Carl A. Løvvik

Vigdis Mathisen

Berit Svendsen

Rune Bjerke
(konsernsjef)

ERKLÆRING

I HENHOLD TIL VERDIPAPIRHANDELLOVENS PARAGRAF 5-5

Vi bekrefter at konsernets og selskapets årsregnskap for 2013 etter vår beste overbevisning er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettvisende bilde av konsernets og selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Styrets årsberetning gir en rettvisende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til konsernet og selskapet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet står overfor.

Oslo, 12. mars 2014
I styret for DNB ASA

Anne Carine Tanum
(styreleder)

Tore Olaf Rimmereid
(nestleder)

Jarle Bergo

Bente Brevik

Sverre Finstad

Carl A. Løvvik

Vigdis Mathisen

Berit Svendsen

Rune Bjerke
(konsernsjef)

Bjørn Erik Næss
(konserndirektør finans)

REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen og representantskapet i DNB ASA

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for DNB ASA, som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger. Konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og konsernsjefens ansvar for årsregnskapet

Styret og konsernsjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet og i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU for konsernregnskapet, og for slik intern kontroll som styret og konsernsjefen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettvisende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon om selskapsregnskapet og vår konklusjon om konsernregnskapet.

Konklusjon om selskapsregnskapet

Etter vår mening er selskapsregnskapet for DNB ASA avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2013 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Konklusjon om konsernregnskapet

Etter vår mening er konsernregnskapet for DNB ASA avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2013 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og om redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at styret og konsernsjefen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 12. mars 2014
ERNST & YOUNG AS

Erik Mamelund
statsautorisert revisor

KONTROLLKOMITEENS UTTALELSE

TIL REPRESENTANTSKAPET OG GENERALFORSAMLINGEN I DNB ASA
Kontrollkomiteen har ført tilsyn med DNB ASA og konsernet i henhold til lov og instruks fastsatt av representantskapet.

Kontrollkomiteen har i forbindelse med årsavslutningen for regnskapsåret 2013 gjennomgått årsberetningen, årsregnskapet og revisors beretning for DNB ASA.

Komiteen finner at styrets vurdering av DNB og konsernets økonomiske stilling er dekkende og tilrår at årsberetningen og årsregnskapet for regnskapsåret 2013 godkjennes.

Oslo, 12. mars 2014

Frode Hassel
(leder)

Thorstein Øverland
(nestleder)

Vigdis Merete Almestad

Karl Olav Hovden

Ida Espolin Johnson
(varamedlem)

NØKKELTALL

	DNB-konsernet 2013	DNB-konsernet 2012 [1)]
Renteanalyse		
1. Sum gjennomsnittlige rentemarginer, volumvektet (%)	1,27	1,18
2. Gjennomsnittlig rentemargin på ordinære utlån til kunder (%)	2,34	2,00
3. Gjennomsnittlig rentemargin på innskudd fra kunder (%)	(0,28)	(0,12)
Rentabilitet/lønnsomhet		
4. Netto andre driftsinntekter i prosent av samlede inntekter	35,2	34,8
5. Kostnadsgrad (%)	45,7	49,1
6. Egenkapitalavkastning (%)	13,2	11,7
7. Riskojustert egenkapitalavkastning (%)	12,8	11,5
8. Gjennomsnittlig egenkapital inklusive avsatt utbytte (millioner kroner)	133 242	118 261
9. Avkastning på gjennomsnittlig risikovektet volum (%)	1,61	1,25
Soliditet ved utgangen av perioden		
10. Ren kjernekapitaldekning, overgangsregel (%)	11,8	10,7
11. Kjernekapitaldekning, overgangsregel (%)	12,1	11,0
12. Kapitaldekning, overgangsregel (%)	14,0	12,6
13. Ren kjernekapital (millioner kroner)	128 072	115 627
14. Risikovektet volum, overgangsregel (millioner kroner)	1 089 114	1 075 672
Utlånsportefølje og nedskrivninger		
15. Periodens individuelle nedskrivninger i prosent av gjennomsnittlige netto utlån til kunder	0,18	0,22
16. Periodens nedskrivninger i prosent av gjennomsnittlige netto utlån til kunder	0,17	0,24
17. Netto misligholdte og netto tapsutsatte engasjementer i prosent av netto utlån	1,38	1,50
18. Netto misligholdte og netto tapsutsatte engasjementer ved utgangen av perioden (millioner kroner)	20 749	19 740
Likviditet		
19. Innskuddsdekning ved utgangen av perioden (%)	64,7	62,5
Kapital eiet eller forvaltet av DNB		
20. Kundemidler under forvaltning ved utgangen av perioden (milliarder kroner)	519	459
21. Forvaltet kapital ved utgangen av perioden (milliarder kroner)	2 640	2 528
22. Gjennomsnittlig forvaltningskapital (milliarder kroner)	2 543	2 411
23. Sparemidler ved utgangen av perioden (milliarder kroner)	1 387	1 270
Ansatte		
24. Antall årsverk ved utgangen av perioden	12 016	13 291
DNB-aksjen		
25. Antall aksjer ved utgangen av perioden (1 000)	1 628 799	1 628 799
26. Gjennomsnittlig antall aksjer (1 000)	1 628 799	1 628 799
27. Resultat per aksje (kroner)	10,76	8,48
28. Resultat per aksje eksklusive virksomhet holdt for salg (kroner)	10,76	8,42
29. Utbytte per aksje (kroner) [2)]	2,70	2,10
30. Aksjonæravkastning (%)	57,6	23,7
31. Direkteavkastning (%)	2,49	2,98
32. Egenkapital per aksje inklusive avsatt utbytte ved utgangen av perioden (kroner)	87,32	78,27
33. Aksjekurs ved utgangen av perioden (kroner)	108,50	70,40
34. P/E (price/earnings)	10,08	8,37
35. P/B (pris/bokført verdi)	1,24	0,90
36. Børsverdi (milliarder kroner)	176,7	114,7

1) Som følge av prinsippendring er enkelte tall i sammenligningsperioder omarbeidet. Se nærmere omtale i Regnskapsprinsipper.

2) Utbytteforslag for 2013.

Se neste side for definisjoner av utvalgte nøkkeltall.

Definisjoner

1, 2, 3 Basert på nominelle verdier eksklusive nedskrevne lån, målt mot 3-måneders pengemarkedsrente.

5 Sum driftskostnader i forhold til sum inntekter. Sum kostnader er eksklusive nedskrivninger på goodwill og andre immaterielle eiendeler.

6 Gjennomsnittlig egenkapital er beregnet med utgangspunkt i regnskapsført egenkapital.

7 Risikojustert egenkapitalavkastning er definert som risikojustert resultat i forhold til gjennomsnittlig egenkapital. Det risikojusterte resultatet gir et uttrykk for hva resultatet ville vært i en normalisert situasjon.

9 Resultat for perioden i forhold til gjennomsnittlig risikovektet volum.

20 Sum midler til forvaltning for eksterne kunder i DNB Asset Management, DNB Livsforsikring og DNB Skadeforsikring.

21 Sum eiendeler og kundemidler under forvaltning.

23 Sum innskudd fra kunder, kundemidler under forvaltning og aksjeindeksobligasjoner.

25 Generalforsamlingen 30. april 2013 ga styret i DNB ASA fullmakt til å kjøpe egne aksjer for samlet pålydende inntil 732 959 487 kroner tilsvarende 4,5 prosent av aksjekapitalen. Aksjene kan kjøpes i markedet over børs. Hver aksje kan kjøpes til kurser mellom 10 og 150 kroner. Fullmakten er gyldig i tolv måneder fra 30. april 2013. Ervervede aksjer skal innløses i henhold til reglene om kapitalnedsettelse. Det er inngått avtale med staten v/Nærings- og fiskeridepartementet som innebærer at det ved innløsning av ervervede aksjer skal foretas en forholdsmessig innløsning av aksjer tilhørende staten slik at statens eierandel holdes konstant.

27 Beholdning av egne aksjer er trukket ut ved beregning av resultat per aksje.

28 Eksklusive virksomhet holdt for salg. Beholdning av egne aksjer er trukket ut ved beregning av antall aksjer.

30 Sluttkurs ved utgangen av perioden minus sluttkurs ved begynnelsen av perioden, inkludert utbytte reinvestert i DNB-aksjer den dagen utbytte mottas, i forhold til sluttkurs ved begynnelsen av perioden.

32 Egenkapital ved utgangen av perioden i forhold til antall aksjer ved utgangen av perioden.

34 Sluttkurs ved utgangen av perioden i forhold til resultat per aksje.

35 Sluttkurs ved utgangen av perioden i forhold til bokført egenkapital ved utgangen av perioden.

36 Antall aksjer multiplisert med sluttkurs ved utgangen av perioden.

GENERALFORSAMLING

Ordinær generalforsamling avholdes 24. april 2014 kl. 15.00 i DNBs lokaler, Dronning Eufemiasgate 30, Bjørvika, Oslo. Informasjon om påmelding og dagsorden er tilgjengelig på dnb.no/generalforsamling.

Aksjonærer som er registrert som eiere i DNB ASA gjennom VPS, Verdipapirsentralen, kan motta innkalling til generalforsamlingen elektronisk. Den enkelte VPS-kontofører kan gi ytterligere informasjon om Investortjenester. Aksjonærer med VPS-konto i DNB som ikke ønsker å motta innkalling per post, og som ikke har nettbank i DNB, kan registrere seg på dnb.no/investortjenester. Velg "Bestill-person" eller "Bestill-bedrift". Aksjonærer som har nettbank i DNB, kan i nettbanken gå til meny "Sparing og Investering". Velg Investortjenester og følg prosedyre derfra.

FORBEHOLD I FORBINDELSE MED UTTALELSER OM FREMTIDEN

Denne rapporten inneholder uttalelser om DNBs fremtidsutsikter, blant annet estimater, strategier og mål. Alle uttalelser om fremtiden er forbundet med risiko og usikkerhet, og den faktiske utviklingen og resultatene vil derfor kunne avvike vesentlig fra det som er blitt uttalt eller antydet.

Årsrapport 2013 er produsert av DNB ved Konsernstab økonomi og regnskap / Design: DNB og Itera Gazette / Rådgivning, layout og produksjon: Itera Gazette / Foto omslag: Kimm Saatvedt / Foto Viktige hendelser: ©Getty/Henglein&Steets, Charlotte Spetalen / Foto konsernledelsen og styret: Stig B. Fiksdal, DNB / Papir omslag: 300 g Scandia 2000 White / Papir innmat: 115 g Scandia 2000 White og 80 g Colorit lysegrå / Opplag: 550 / Trykk: X-idé

DNB

Postadresse:
Postboks 1600 Sentrum
N-0021 Oslo

Besøksadresse:
Dronning Eufemias gate 30
Bjørvika, Oslo

dnb.no